

[b] Religies van de Hettieten en Hurrieten (Volkert Haas) ¹ **vervolg van doc. 61 (a)**

4	Het noordoosten van Voor-Azië. De theogonie van de Hurrieten	4
4.1	(16) De Hurrieten.....	5
4.1.1	Historisch overzicht van de Hurrieten: de periode 3000 - 1900 v.Chr.	6
4.1.2	Historisch overzicht van de Hurrieten: de periode 1900 - 1300 v.Chr.	7
4.2	(17) De mythologische cyclus van de god Kumarbi	8
4.2.1	Inleiding tot de mythologische cyclus van de god Kumarbi	9
4.2.2	De mythe van Het Koningschap in de hemel	10
4.2.2.1	Inleidende opmerkingen t.a.v. de mythe van Het Koningschap in de hemel	11
4.2.2.2	Inhoud van de mythe van Het Koningschap in de hemel.....	13
4.2.3	De hernieuwde strijd van Kumarbi om het koningschap in de hemel.....	14
4.3	(18) Ouranos, Gaia en Kronos: de goden van de Griekse oertijd	15
4.3.1	De Theogonie van Hesiodus	16
4.3.2	De god Kronos.....	17
4.3.3	Het castratiemotief of de scheiding van hemel en aarde	18
4.3.3.1	De mythische scheiding van hemel en aarde bij verschillende volkeren	19
4.3.3.2	Het scheidingsmotief als schepping van een leefbare wereld	20
5	De steendemonen	21
5.1	(19) Het stenen kind	22
5.2	(20) Kronos en de Phoenicische religie.....	23
5.2.1	De overlevering van Sanchuniathon volgens Philo van Byblos	24
5.2.2	Inhoud van Sanchuniathons overlevering	25
5.3	(21) De heilige godenberg als plaats van handeling in de Kumarbi-cyclus	26
5.3.1	Inleiding tot de heilige godenberg als plaats van handeling in de Kumarbi-cyclus	27
5.3.2	De Hurritische godenberg Kanzura-Kandurna	28
5.3.2.1	De berg Kanzura-Kandurna in de teksten	29
5.3.2.2	De bron van de rivier de Tigris	30
5.3.2.2.1	De locatie van de oorsprong van de Tigris	31
5.3.2.2.2	De bron van de Tigris in de Kumarbi-mythen	32
5.3.2.3	De locatie van de Ullikummi-mythe	33
5.4	(22) Het Lied van Ullikummi of de wraak van Kumarbi	34
5.4.1	Lijst van dramatis personae en pro-oemium	35
5.4.2	De schepping en de lotsbestemming van Ullikummi	36
5.4.3	De oprichting van Ullikummi.....	37
5.4.4	De ontdekking van Ullikummi door de goden.....	38
5.4.5	Vorbereidingen tot de strijd	39
5.4.6	De eerste slag tussen Ullikummi en de goden.....	40

5.4.7	Inroeping van de hulp van de god Ea ^g	41
5.4.8	De tweede slag tussen Ullikummi en de goden	42
5.5	(23) De barensweeën van de berg Wāšitta	43
5.6	(24) Ninurta en de vervloeking van de stenen rebellen.....	44
5.7	(25) Šawuška en haar magische stenen	45
6	Stenen en metalen in de Hettitische toverkunst	46
6.1	(26) De demonische <i>materia magica</i>	47
6.1.1	Magische stenen bij oude volkeren	48
6.1.2	<i>Materia magica</i> bij de antieken	49
6.2	(27) Cathartische <i>materia magica</i>	50
6.2.1	Heilbrengende stenen en hun herkomst	51
6.2.2	Heilbrengende mineralen in de ritens	52
6.2.3	De werking van de afzonderlijke magische materialen	54
6.2.4	Apotropie d.m.v. stenen en amuletten	55
6.2.5	Het aantal magische stenen	56
6.2.6	Wijzen van toepassing van de <i>materia magica</i>	57
6.2.7	De magische kracht van de metalen.....	58
6.2.7.1	Inleiding tot de magische kracht van de metalen	59
6.2.7.2	De magische kracht van zilver	60
6.2.7.3	De magische kracht van goud	62
6.2.7.4	De magische kracht van ijzer	64
6.2.7.5	De magische kracht van lood	65
6.3	(28) Stenen cultusgerei.....	66
7	Oude en nieuwe tradities in de post-Hettitische periode	67
7.1	(29) Phrygië	68
7.1.1	Historisch overzicht	69
7.1.2	De Phrygische religie	70
7.1.3	De Phrygische mythe van Deucalion en Pyrrha.....	71
7.1.4	De mythen van Agdistis en Attis.....	72
7.1.4.1	De inhoud van de mythen van Agdistis en Attis	73
7.1.4.2	Commentaar bij de mythen van Agdistis en Attis.....	74
7.1.4.3	De cultussen van Kybele-Agdistis en Attis, en Atargatis en Ba'al-Hadad.....	75
7.1.5	Androgyne godheden.....	76
7.1.6	De heilige meteoriet	77
7.1.7	De geboorte van de mysteriëngod Mithras.....	78
7.2	(30) Urartu en Armenië.....	79
7.2.1	Historisch overzicht: Urartu	80
7.2.2	Historisch overzicht: Armenië en Urartese restvolkeren	81
7.2.3	De religie van Urarteeërs	83
7.2.3.1	De goden van de Urarteeërs	84
7.2.3.2	De centrale rol van rotsen en bergen in de religie van de Urarteeërs.....	85
7.2.3.3	De sagen van Mher	86

7.2.3.3.1	De sage van Mhers insluiting in de berg	87
7.2.3.3.2	De sage van Mhers zoon Diorphus	88
7.2.3.3.3	De sage van de geboorte van Mher	89
7.2.3.4	De tradities betreffende de bergen Sepuch en Nimrud	90
7.2.3.5	De gedaanten van Tork'	91
7.3	(31) De Kaukasus	92
7.3.1	Inleiding tot de Kaukasus.....	93
7.3.2	Het volk van de Elbroes en de Georgiërs	94
7.3.3	De Swanen.....	95
7.3.4	Steengeboortesagen bij de Osseten en andere volkeren	96
7.3.5	De sage van Armilus' geboorte uit een steen	97
7.3.6	Commentaar t.a.v. de steengeboortesagen	98
8	Concordantietabel	99

4 Het noordoosten van Voor-Azië. De theogonie van de Hurrieten

4.1 (16) De Hurrieten

4.1.1 Historisch overzicht van de Hurrieten: de periode 3000 - 1900 v.Chr.

- a. De Hurrieten waren een nomadisch veetelend volk dat zich begin 3^e millennium vestigde in de streek tussen het Van-meer (Turkije), het Urmia-meer (Iran) en de stad Mōṣul (Irak).
- b. Rond 2500 v.Chr. waren ze doorgedrongen in Noord-Mesopotamië in de vlakte van de rivier de Dijala (het land Subartu) en westelijk tot Anatolië. Daarbij kwamen ze in aanraking met de cultuur van het rijk van Akkad (2360 - 2180 v.Chr.).
- c. **Na 2100 v.Chr.** ontstonden er **Hurritische stadstaten**, waaronder
 1. Urkiš dat onder koning Tišatal van Nineve zijn gebied uitbreidde van de Tigris via het brongebied van de rivier de Ḫābūr tot in Noord-Syrië:
 - i. Stichtingsoorkonde van Urkiš door koning Tišatal, het oudste Hurritische document.
 - ii. Zegelinscriptie van koning Tišatal: hij was ook koning van het land Karḫar.
 - iii. Commentaar Berends:

Er waren meer koningen met de naam Tišatal e.var. (vlgs WP Tish-atal):

 - (1) Tišatal van Urkiš;
 - (2) Tišatal van Nineve;
 - (3) Tišatal = Dišatal van Karḫar.
 2. Nawar, Urkiš en Ḫawīlum [Awal Hawalum] onder koning Arišen:
 - i. Samarra-tablet in het Akkadisch, de wijdingsoorkonde m.b.t. de tempel van Nergal waarin deze steden en deze koning genoemd worden.
 - ii. Indien Nawar = Namar-Namri (ten zuiden van Arrapha), dan strekte het rijk van Arišen zich uit van Kīrkūk tot het brongebied van de Ḫābūr. (Vergelijk echter K. Kessler in RIA die beide steden niet gelijkstelt.)
 - iii. De staat werd vernietigd door de expansie van het rijk van de Derde dynastie van Ur (2065 - 1955 v.Chr.).

4.1.2 Historisch overzicht van de Hurrieten: de periode 1900 - 1300 v.Chr.

Nu ontstonden er Hurritische staten in het oosten en het westen:

1. **Arrapha** en **Nuzi** (bij Kīrkūk).
2. **Mâma**, een onbekende locatie bij Elbistan of Kahramanmaraş, onder koning Anumhirwe (sinds 1800 v.Chr.), wiens macht zich uitstreckte tot de Golf van İskenderun en Zalpar (bij Samsat aan de Eufraat en de Atatürk Barajı).
3. **Ḫalab** (Aleppo), **Ḫaššuwa** en **Uršu** (ten noorden van Karkemiš aan de Eufraat) vormden een Hurritische coalitie tegen de binnenvallende Hettieten onder koning Hattušili I in de 19^e eeuw (m.chr.).
4. **Alalah** aan de Noord-Syrische kust (ca 1500 v.Chr.).
5. **Mitanni**:
 - a. Locatie:
 - i. Hoofdstad: **Waššukkanni** aan de rivier de Ḫābūr, gelegen op de huidige grens tussen Turkije en Syrië (Tell Fekheriye).
 - ii. Grootste uitbreiding:
Noord: Išuwa (bovenloop van de Eufraat).
West: Kizzuwatna (Cilicië, Zuidoost-Anatolië).
Oost: Assur en het stroomgebied van de Kleine Zab.
Zuid: Nuḫašše (streek ten zuiden van Aleppo en ten noorden van Hama).
 - b. Periode:
1500 - 1300 v.Chr.
6. **Kizzuwatna**:
 - a. Locatie:
Cilicië; de hoofdstad is **Kummanni**.
 - b. Periode:
 - i. Na 1500 ontstaan met hulp van Mitanni.
 - ii. Verdrag uit 1490 v.Chr. tussen koning Išputaḫšu en de Hettitische koning Telipinu.
 - iii. Het land werd ca 1350 v.Chr. volledig opgenomen in het Hettitische rijk.
 - c. Invloed:
Vanaf ca 1450 v.Chr. nam de Hurritische religieuze invloed op de staatsgodsdienst van Ḫattuša steeds meer toe. Vooral koningin Puduḫepa heeft deze bevorderd. Zij was de dochter van Bendib-šarri, de Hurritische priester van Šawuška in de stad Lawazantija.

4.2 (17) De mythologische cyclus van de god Kumarbi

4.2.1 Inleiding tot de mythologische cyclus van de god Kumarbi

- a. Door de Hurritische expansie naar Noord-Syrië en Anatolië kwam de voorstellingswereld van de Hurrieten die van de Hettieten binnen.
- b. Hettitische priesters bewerkten omstreeks 1300 v.Chr. de Hurritische mythen: ze schreven hen op in de Hettitische en Hurritische taal, en systematiseerden ze tot een cyclus.
- c. Centraal staat de god Kumarbi:
 1. Oorspronkelijke naam en plaats van verering:
Kumurwe van Urkiš.
 2. Functie en identificaties:
 - i. **Godenkoning:**
Als 'Vader der goden' werd hij gelijkgesteld aan de Sumerische god Enlil:
 - (1) de 'Heer van alle landen',
 - (2) die op het gebergte woont, de 'band tussen hemel en aarde'.
 - ii. **Gerstegod:**
 - (1) In het Hettitisch krijgt hij de toevoeging *ḫalki* 'gerst'.
 - (2) Hij wordt geïdentificeerd met de Syrische korengod Dagān, die zelfs in de 19^e eeuw v.Chr. in Terqa 'Dagān ša hurri', de 'Hurritische Dagān' werd genoemd en aan wie geofferd werd.
 - iii. **Scheppergod:**
 - (1) Als scheppergod die hemel en aarde scheidt om leefruimte te verschaffen, wordt hij gelijkgesteld aan de voor-Griekse god Kronos, eveneens een gerstegod.
 - (2) Kumarbi's scheppingsdaad wordt verhaald in het eerste deel van de **mythencyclus** 'Het Koningschap in de hemel'.

De religies van de Hettieten en de Hurrieten - Het noordoosten van Voor-Azië. De theogonie van de Hurrieten - De mythologische cyclus van de god Kumarbi

4.2.2 De mythe van Het Koningschap in de hemel

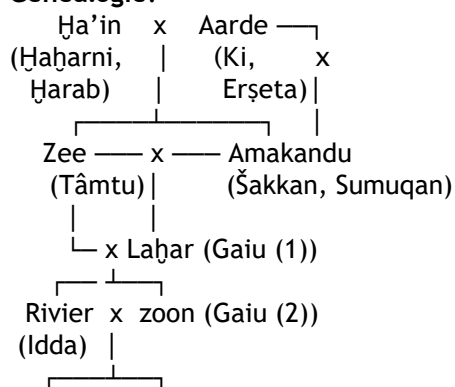
4.2.2.1 Inleidende opmerkingen t.a.v. de mythe van Het Koningschap in de hemel

- a. Kenmerken van de **Hurritische voorstelling van de goddelijke hemelse heerschappij** zijn:
1. de voortdurende opeenvolging van goddelijke koningen;
 2. de periode van 'negen jaren' die hen scheidt;
 3. enige overeenkomst met en mogelijke beïnvloeding door de Sumerische overlevering (zie b.).

b. **De Theogonie van Dunnu:**

1. Genoteerd als tablet BM74329, British Museum, en besproken door W.G. Lambert en P. Walcot, *A new Babylonian theogony and Hesiod* (in: *Kadmos* 4, p. 64-72 (1965)).
2. Dunnu of Dunnum is de eerste (mythische) stad, maar er waren in Mesopotamië overigens meer plaatsnamen, samengesteld met *Dunnu-*. Het woord betekent hier 'vesting'.

3. **Genealogie:**

c. **Commentaar Berends:**

1. De **Kumarbi-cyclus bestaat uit de volgende delen** in deze volgorde (A. Archi; zie ook 4.2.3-1.a):
 - i. Het Koningschap in de hemel = Het Lied van Kumarbi = De Hettisch-Hurritische theogonie = Het Lied van de oprijzing (*Song of Emergence*, Corti 2007);
 - ii. Het Koningschap van de god KAL (fragmentarisch);
 - iii. Het Lied van Zilver;
 - iv. De mythe van Hedammu (zie doc. 61, 3.5.2.3.2);
 - v. Het Lied van Ullikummi.
 - vi. De barensweeën van de berg Wāšitta (aan de cyclus toegevoegd, Kloekhorst 2016).

2. ad b.3:

Namen:

De tussen haakjes geplaatste namen komen uit recentere bronnen, nl. W.F. Albright, 'Yahweh and the gods of Canaan', 1994, 93 vv. en Thorkild Jacobsen, *The Harab myth* (1984).

3. Haas geeft geen duidelijk verband tussen zijn opmerking over de **schepping van de oceaan** door ploegen en de daarop volgende generatiewisselingen. Wat er gebeurt, is dat Haharni (of Harab) met zijn ploeg de aarde bewerkt (seksueel symbool) zodat de oceaan (de zee) ontstaat of geboren wordt. Albright voegt eraan toe dat het hier om de nederzee gaat, de zoetwatermassa onder de aarde, eigenlijk *abzu* genaamd.
4. Verder lijkt het erop dat Haas Laḥar geboren laat worden uit het huwelijk tussen de Aarde en Amakandu. Dit moet zijn het huwelijk tussen de Zee en Amakandu. ↓

5. De **scheppingsdaad** van Kumarbi, de scheiding van hemel en aarde, zou, volgens Haas, in de Hurritische mythe ter sprake moeten komen (zie 4.2.1-c.2.iii). Dit wordt hier niet duidelijk verklaard. De scheiding bestaat namelijk hierin dat zowel Kronos als Kumarbi Vader Hemel castreert zodat deze loskomt uit de coïtus met Moeder Aarde en er leefruimte ontstaat. Haas gaat hier later nader op in (zie 4.3.3).

4.2.2.2 Inhoud van de mythe van Het Koningschap in de hemel

- a. Het verhaal is gericht aan alle goden, zowel in de hemel als onder de aarde.
- b. **Na telkens negen jaar vindt er een troonswisseling plaats tussen de koningen der goden:**
 1. **Alalu** heerst en Anu onderwerpt zich aan hem.
 2. **Anu** verslaat Alalu in het negende jaar, waarna deze naar de onderwereld vlucht en Anu zich op de troon zet.
 3. **Kumarbi** verslaat Anu in het negende jaar, maar Anu vliegt als een vogel naar de hemel:
 - i. Kumarbi pakt hem bij zijn voeten en bijt diens genitaliën (eig. knie) af en neemt lachend diens sperma (eig. mannelijkheid) in zich op.
 - ii. Anu waarschuwt Kumarbi echter dat hij zwanger zal worden van drie godheden:
 - (1) de god van de donder (Teššub);
 - (2) de riviergod Aranzaḫ (de r. Tigris);
 - (3) de oorlogsgod Tašmišu.
 - iii. Ook voorspelt Anu dat Kumarbi zijn hoofd tegen de berg Tašša zal slaan. Daarna verbergt Anu zich in de hemel.
 4. Kumarbi spuugt zoveel mogelijk zaad uit op de berg Kanzura en begeeft zich naar Nippur. Het zaad dat Teššub zal voortbrengen, blijft in zijn buik.
 5. Intussen spreekt Anu met de ongeboren Teššub over diens toekomst en over de vraag uit welk lichaamsdeel van moeder Kumarbi hij het beste geboren kan worden.
 6. In Nippur verzoekt Kumarbi Ea^g, de god der wijsheid, hem zijn zoon te geven om deze te verslinden. Hij krijgt te eten (een steen?), maar Ea^g zendt Kumarbi naar een menselijke tovenaar, genaamd 'de Arme', die de geboorte van Teššub bewerkstelligt.
 7. De andere kinderen, Aranzaḫ en Tašmišu, worden na negen maanden uit de berg geboren.
 8. Ten slotte verovert **Teššub** samen met zijn broers de koningstroon en verbant de 'vroegere goden' naar de onderwereld, zoals een bezweringsformule luidt.
- c. **Commentaar:**
 1. De **wereldtijdperken** volgen elkaar op, **gesymboliseerd door de heerschappijen van Alalu, Anu, Kumarbi en Teššub, die eerst elkaars vizieren waren.**
 2. De **pre-Zoroastrische Iraanse chronologie** zag de opeenvolging der kosmologische tijdperken in de vaste sterren waarvan elk 1000 jaar heerste, daarna nog eens 1000 jaar samen met een andere vaste ster, zijn 'vizier', die zijn plaats zou innemen.
 3. Kumarbi is tevens de naam van een ster, misschien identiek met de planeet Kronos-Saturnus (zie CHT 342.2.1 = KUB 59,66, regel 22 in de TITUS-vertaling). De overeenkomst tussen de Hurritische en de Iraanse voorstelling is frappant, maar van beïnvloeding is geen bewijs.
 4. ad b.6:

De episode met de steen en de tovenaar, genaamd de Arme, in de tekst (regels 142 - 169 in de TITUS-vertaling) is onduidelijk. Er is sprake van een dioriet in Kumarbi's mond en van rijken en armen die offers brengen.

4.2.3 De hernieuwde strijd van Kumarbi om het koningschap in de hemel

Kumarbi brengt hiertoe **twee monsters** voort om Teššub van de troon te stoten:

1. **Ullikummi** (zie 5.4):
 - a. De mythe van Ullikummi gaat waarschijnlijk vooraf aan die van Ḫedammu (zie ook 4.2.2.1-c.1).
 - b. Kumarbi gaat vanuit zijn stad Urkiš naar een bron waar een rots is die hij met zijn zaad tienmaal **bevrucht**. De rots baart na negen maanden de steendemon Ullikummi, bestaande uit *kunkunuzzi* (dioriet).
 - c. **Naamgeving:**
 - i. *Ullikummi* betekent:
 - (1) ‘de sterke van Kummi’ of
 - (2) ‘hij die Kummi verandert’.
 - ii. Volgens Haas drukt deze naam een plan, een noodlotsbestemming of een programma uit: Kummi is het cultuscentrum van Teššub, gelegen bij Zaḥo aan de Kleine Ḫābūr.
 - iii. Volgens anderen (bijv. G. Wilhelm, RIA) is *Ullikummi* een imperatief, dus een zinwoordnaam, en betekent ‘verwoest Kummi !’. A. Archi (2009) geeft ‘verwoester van Kummi’.
2. **Ḫedammu** (zie doc. 61: 3.5.2.3.2):

Dit zeemonster, dat Kumarbi bij de zeereuzin Šertapšuruḫi heeft voortgebracht, wordt door Ištar machteloos gemaakt en door de goden overwonnen.

4.3 (18) Ouranos, Gaia en Kronos: de goden van de Griekse oertijd

4.3.1 De Theogonie van Hesiodus

- a. De Hurritische mythe van Het Koningschap in de hemel ofte wel de Hettitisch-Hurritische theogonie heeft sterke **overeenkomsten met de Griekse Theogonie van Hesiodus**, m.n. t.a.v.
 1. de godenopvolging;
 2. de castratie van de hemelgod;
 3. de geboorte van de weer- of dondergod.

- b. **Hesiodus** (ca 700 v.Chr.) moet de Hettitisch-Hurritische mythe hebben gekend en erdoor beïnvloed zijn geweest: zijn geslacht kwam uit Cyme aan de westkust van Klein-Azië. Zelf is hij geboren in Ascra in Boeotië (en niet in Klein-Azië, zoals Haas beweert).

- c. **Inhoud van de Theogonie van Hesiodus:**
 1. **Ouranos**, de hemelgod, bevrucht **Gaia**, de aarde, telkenmale, maar verhindert dat ze de kinderen, de Titanen, ter wereld brengt.

 2. Gaia wil dat dit ophoudt en scheidt hiertoe een onbreekbare sikkel.

 3. Wanneer Ouranos zich 's nachts weer op Gaia legt, komt **Kronos** uit de aarde, neemt de sikkel en **ontmant Ouranos**.

 4. Hij werpt de genitaliën achter zich. Uit het sperma dat in zee komt, wordt **Aphrodite** geboren en uit de bloeddruppels op aarde ontstaan de **Erinyen, de Giganten en de Melische nymfen**.

 5. Kronos' heerschappij is niet veel beter: de kinderen die hij bij zijn zuster **Rhea** verwekt, slokt hij op, behalve **Zeus**. Rhea heeft hem verborgen in een grot op Kreta en heeft Kronos een in doeken gewikkelde steen gegeven, die hij opslokt in de veronderstelling dat het zijn kind Zeus is.

 6. Later in de **strijd tussen Zeus en Kronos** en hun medestanders verslaat Zeus hem en zendt hem naar de Tartarus of naar de Eilanden der Gelukzaligen.

4.3.2 De god Kronos

- a. Kronos,
 1. de jongste zoon van Ouranos en Gaia, was
 2. een **pre-Griekse koren- en oogstgod**,
 3. wiens voorgangers van het **type god met de sikkel** al voorkwamen in de Tisza-cultuur van **Oost-Europa** (5^e - 4^e mill.) en in **Voor-Azië** (begin 3^e mill.).

- b. De **Kronos-cultus**:
De **Kronia** werden overal in het Griekse gebied gevierd:
 1. in **Attica**:
Viering na de oogst (in de maand Hekatombaion, d.i. juli-augustus, Berends).
 2. in **Olympia**:
 - i. De *basileës*, de priesters, brachten offers aan Kronos op de Kronos-heuvel tijdens de dag- en nachtevening in het voorjaar.
 - ii. Commentaar Berends:
De bron hiervoor is Paus. (Elis 2) 6.20.1. Het offer werd volbracht in de maand Elaphius. Pausanias gebruikt de term οί βασιλαι voor de priesters van Kronos.
 3. in **Lycië**:
 - i. Hierbij is vermeldenswaard dat de Lyciërs verwant waren aan de Hettieten en de Luwiërs.
 - ii. Commentaar Berends:
In Tlos bevinden zich de resten van een Kronos-tempel en Plutarchus vermeldt de verering van deze god door de Lyciërs (De defectu oraculorum 21).
 4. op **Rhodos**:
 - i. Van een dronken gemaakte slaaf of misdadiger werd de hals met een sikkel doorgesneden en het bloed op de aarde geplengd.
 - ii. Commentaar Berends:
De bron hiervoor is Porphyrius, De abst. 2.54. Het offer werd volbracht op 6 juni, wrsch. overeenkomend met de maand Agrianios of Hyakinthios.

- c. **Commentaar**:
 1. **Voorstellingen van Kronos**:
 - i. Algemeen:
een majestueuze oude man als *basileus* 'koning' die een sikkel vasthoudt.
 - ii. Munten uit Himera (Sicilië; eind 5^e eeuw v.Chr.):
 - (1) voorzijde: hoofd van Kronos;
 - (2) achterzijde: bliksemschicht tussen twee gerstekorrels.
 - iii. Aardewerkbeeldje uit Hongarije (1^e helft 3^e mill.):
tronende gemaskerde god met sikkel over zijn rechterschouder (zie a.3).
 2. **Plaats van de Kronos-cultus**:
Er is vaak sprake van een **hoogtecultus**:
 - i. Er zijn Kronosbergen en -heuvels in
 - (1) Olympia (zie b.2);
 - (2) Laconië;
 - (3) Sicilië.
 - ii. Kronos had blijkbaar vergelijkbare functies als Zeus.

De religies van de Hettieten en de Hurrieten - Het noordoosten van Voor-Azië. De theogonie van de Hurrieten - Ouranos, Gaia en Kronos: de goden van de Griekse oertijd

4.3.3 Het castratiemotief of de scheiding van hemel en aarde

4.3.3.1 De mythische scheiding van hemel en aarde bij verschillende volkeren

De scheiding van hemel en aarde als **castratie van de hemelgod door middel van een sikkel** komt als mythologisch motief **wereldwijd** voor:

1. **Griekenland** (Theogonie van Hesiodus):
De scheiding van Ouranos als Vader Hemel en Gaia als Moeder Aarde d.m.v. castratie, uitgevoerd door Kronos m.b.v. een sikkel.
2. **Babylonië** (Enūma eliš):
De goden nemen de sikkel die zich in het lichaam van Tiamat bevindt, en splijten haar doormidden, zodat de ene helft de hemel wordt en de andere helft de aarde.
3. **Hurrieten** (Het Lied van Ullikummi):
 - a. De steenkolos Ullikummi, die als een paal op de rechterschouder van de wereldreus Upelluri de hemel in groeit en daarmee Teššub bedreigt, wordt op aanraden van Ea^g met een sikkel van Upelluri afgesneden.
 - b. Commentaar:
Het is goed mogelijk Ullikummi te beschouwen als een hemel en aarde verbindende fallus die gecastreerd wordt, waarbij de oorspronkelijke motieven gecontamineerd zijn.
4. **Andere delen van de wereld**, van Afrika en Amerika tot Oost-Azië, Australië en Oceanië:
Het mythologische motief van de scheiding van hemel en aarde is dus vrijwel universeel.

4.3.3.2 Het scheidingsmotief als schepping van een leefbare wereld

De gedachten achter het concept van de schepping door scheiding van hemel en aarde kunnen als volgt worden verwoord:

1. In het begin bevond de hemel zich (vrijwel) op de aarde, zodat
 - a. er geen levensruimte was;
 - b. er geen flora of fauna was;
 - c. er voortdurende duisternis was;
 - d. een eventuele zon zich niet kon bewegen en schade aanrichtte.
2. Om aan deze troosteloze toestand een eind te maken, werd het verbindingslid tussen hemel en aarde doorgesneden. Deze verbinding kon zijn:
 - a. een berg;
 - b. een boom;
 - c. een liaan;
 - d. een trap;
 - e. de regenboog;
 - f. een navelstreng;
 - g. een fallus.
3. Deze gewelddadige scheiding werd door hemel en aarde vaak als vernietiging gevoeld, maar soms wenste de hemel deze toch t.b.v. de mens.
4. De gunstige gevolgen van de scheiding waren:
 - a. Aan de ellendige levenloze toestand kwam een einde.
 - b. De aarde kwam tot bloei door het ontstaan van dieren en planten.
 - c. Het licht ontstond eveneens door de vrije beweging van de zon, die dag en nacht scheidde.
5. Conclusies:
 - a. Door de scheiding van dag en nacht door de zon werd de oertoestand, de Chaos, opgeheven, behalve 's nachts wanneer de hemel zich weer neerlegt op de aarde.
 - b. De schepping van de wereld is een kosmische ordening en wordt elke dag bij zonsopgang herhaald.
 - c. Het nieuwjaar, d.w.z. de winterzonnepunt, is ook zo'n scheppende herhaling. Hier vertegenwoordigt de winter de Chaos.
 - d. De mythe van Het Koningschap in de hemel is daarmee een kosmogonische mythe, nl. van de schepping van de wereld.

5 De steendemonen

5.1 (19) Het stenen kind

- a. De **verzwelging van de steen als vervanging van het kind**:
1. **Kumarbi** (Het Koningschap in de hemel; zie 4.2.2.2-b.6):
Kumarbi verzoekt Ea^s hem een kind te schenken teneinde dit op te vreten, maar hij krijgt zeer waarschijnlijk een steen, die hij inslikt.
 2. **Kronos** (Theogonie van Hesiodus; zie 4.3.1-c.5):
 - i. Kronos krijgt van zijn ouders de voorzegging dat hij door een sterke zoon onttroond zal worden, reden waarom hij al zijn geboren kinderen opslokt.
 - ii. Zijn vrouw en zuster Rhea krijgt van haar ouders de raad haar laatste kind, Zeus, in 't geheim in een grot op Kreta te baren.
 - iii. Rhea geeft Kronos een in een doek gewikkelde steen als ware deze het kind Zeus.
 - iv. De Kretenzische Zeus Melissaos ('bijenkoning') wordt geboren en daarna grootgebracht door Melissa ('bij'), de dochter van koning Melisseus ('bijenman', 'imker') (bron: Didymus Chalcenterus bij Lactantius, Divinae institutiones 1.22.19).
 - v. **Commentaar**:
ad a.2.iv:
Melissa is de priesteres van de Grote Moeder of de Grote Godin, Μητηρ μεγάλη of Μεγάλη Θεα, die in verband staat met bijen. Er is zelfs een heilige bijengrot bekend bij Diodorus Siculus (Bibl. Hist. 5.70).
- b. De **aard van de Kronos-steen**:
1. Hesiodus (Theogonie 498) en Pindarus (Pyth. 4.4):
 - i. Volgens de mythe stelt Zeus later de **Kronos-steen in Delphi** op, waar hij met olie werd begoten en met onbewerkte wol werd bedekt.
 - ii. Ook de **omphalos-steen in Delphi** werd met een wollen net bedekt en geflankeerd door twee gouden arenden.
 2. Waarschijnlijk was de Kronos-steen in Delphi **oorspronkelijk een cultusteken van de god Kronos** en werd hij pas later tot de mythische steen die Kronos verslond.
 3. Het **opslokken van een pasgeborene of een steen** is een universeel verzwelgingsmotief.

De religies van de Hettieten en de Hurrieten - Het noordoosten van Voor-Azië. De theogonie van de Hurrieten - De steendemonen

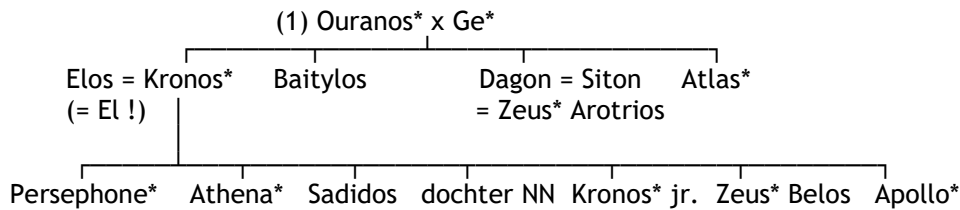
5.2 (20) Kronos en de Phoenicische religie

5.2.1 De overlevering van Sanchuniathon volgens Philo van Byblos

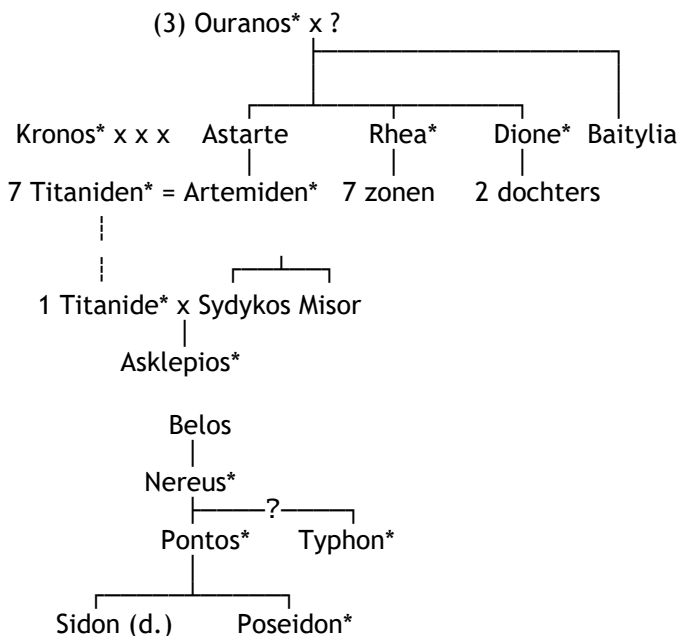
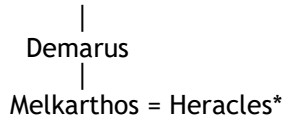
a. De fragmenten van de verhandeling van Philo van Byblos:

1. Eusebius van Caesarea heeft in zijn Praeparatio Evangelica een reeks fragmenten genoteerd van Philo van Byblos' verhandeling over de Phoenicische religie waarvan de bron een zekere Sanchuniathon zou zijn, die in de 2^e helft van het 2^e millennium geleefd zou hebben.
2. De verhandeling van deze Herennios Philon (ca 100 na Chr.) is een nogal warrig relaas over de strijd tussen Kronos* en Ouranos* en het ontstaan van verschillende goden, die Philo euhemeristisch als mensen beschouwde. (* betekent Gr. benaming van NW-Sem. godheid.)

b. Genealogieën (onvolledig) van Ouranos* en overige genoemde goden volgens Philo van Byblos:

(2) Ouranos* x minnares NN x Dagon

c. Andere betrokken goden:

1. Dioscuren* (wier nakomelingen werden verslagen bij de berg Kassion);
2. Eloeim = Kronioi (bondgenoten van Kronos*);
3. Hermes Trismegistos* (bondgenoot en helper van Kronos*);
4. Heimarmene (bondgenote van Ouranos*);
5. Hora (bondgenote van Ouranos*);
6. Baitylia (bezielde stenen, ontstaan uit de gedachte van Ouranos*).

5.2.2 Inhoud van Sanchuniathons overlevering

1. Na de heerschappij van zijn vader te hebben overgenomen, **huwt Ouranos* Ge* en krijgt kinderen** bij haar. Maar omdat hij ook bij een ander nakomelingen heeft gekregen, wil Ge* van hem scheiden. Toch komt hij telkens terug en **probeert hun kinderen te doden. Kronos* ontsnapt hieraan** en schermt met hulp van Hermes Trismegistos* zijn moeder van Ouranos* af.
2. Uiteindelijk **verdrijft Kronos* zijn vader met hulp van bondgenoten**. Dit alles door toedoen van Hermes Trismegistos*, die een sikkel en een speer voor Kronos* heeft gemaakt en de bondgenoten heeft betoverd.
3. **Kronos*** bouwt vervolgens een muur om zijn woning en **sticht aldus de eerste stad**, nl. Byblos in Phoenicië. Daarna krijgt hij bedenkingen tegen zijn broer **Atlas*** en werpt hem op aanraden van Hermes Trismegistos* in de diepte onder de aarde.
4. Ook verdenkt Kronos* zijn zoon **Sadidos** en vermoordt hem, evenals zijn eigen **dochter**.
5. Ouranos* probeert intussen wraak te nemen op Kronos* door **Astarte, Rhea* en Dione*** op hem af te sturen teneinde hem te doden. Terwijl hij bezielde stenen, de Baitylia, vervaardigt door deze met zijn geest voort te brengen, laat Ouranos* ook Heimarmene en Hora naar Kronos* optrekken. Maar in plaats van te worden gedood, **neemt Kronos* hen als gemalinnen** bij zich.
6. Dan volgt een **opsomming van kinderen** die geboren worden en een kort relaas van de strijd tussen Ouranos* en Pontos*.
7. In het 32^e jaar van zijn heerschappij lokt Kronos* zijn vader in een hinderlaag en **snijdt diens genitaliën af**. Ouranos*' bloed stroomt de bronnen en rivieren in. Zelf sterft hij en wordt vergoddelijkt.

5.3 (21) De heilige godenberg als plaats van handeling in de Kumarbi-cyclus

5.3.1 Inleiding tot de heilige godenberg als plaats van handeling in de Kumarbi-cyclus

- a. Door de opneming en bewerking van de Oost-Hurritische mythen in de Hettitische godsdienst met als centrum Hattuša, verschoof de **plaats van handeling** van sommige latere mythen in westelijke richting en **kwam te liggen bij de berg Hazzi** aan de Golf van Iskenderun, waar overigens al lang West-Hurrieten woonden. Dit gold met name voor de mythe van Ullikummi.
- b. De **goden die in deze mythen voorkomen**, zijn van Oost-Hurritische oorsprong, maar ook Mesopotamische goden spelen een rol wegens de culturele contacten tussen de Oost-Hurritische stadstaten en Noord-Babylonië:
 1. Teššub van Kummi (Kummija);
 2. Ištar-Šawuška van Nineve;
 3. Kumarbi van Urkiš;
 4. Alalu;
 5. Anu;
 6. Enki-Ea⁹.
- c. De berg **Hazzi** als plaats van handeling blijft echter **secundair**:
 1. In sommige episodes van Het Koningschap in de hemel komt als godenberg nog de berg **Kanzura-Kandurna** voor.
 2. Noord-Syrische goden als de godin Hebat en Mukišānu, de landgod van Mukiš, spelen slechts een kleine rol.
 3. De stier van Teššub, Tilla, daarentegen, is uitsluitend Oost-Hurritisch en komt in Noord-Syrië en Hattuša zelfs niet voor.
- d. **Conclusie:**
De berg **Kanzura-Kandurna** is de oorspronkelijke plaats van handeling van de Hurritische mythen.

De religies van de Hettieten en de Hurrieten - Het noordoosten van Voor-Azië. De theogonie van de Hurrieten - De steendemonen - De heilige godenberg als plaats van handeling in de Kumarbi-cyclus

5.3.2 De Hurritische godenberg Kanzura-Kandurna

5.3.2.1 De berg Kanzura-Kandurna in de teksten

a. Bergnamen en mythen:

1. Kanzura:

Het Koningschap in de hemel:

Kumarbi bijt de genitaliën van Anu af en slikt deze in. Als Anu echter zegt dat Kumarbi van drie goden zwanger zal worden, spuugt deze die weer uit op de berg Kanzura. Het gevolg is dat Kumarbi althans volgens een tekstfragment (KUB 33.120 II) Teššub en Aranzaḫ baart, terwijl de berg Šuwalija(t) (= Tašmit = Tašmišu) ter wereld brengt (zie ook 4.2.2.2-b.7).

2. Kandurna:

De mythe van Ullikummi:

Hier is sprake van de berg Kandurna, wanneer Tašmišu aan de weergod vraagt of ze op Kandurna zullen plaatsnemen of op een andere berg, **Lalapaduwa**.

b. Geografische dualiteit:

Er blijken zowel in de Hettitisch-Hurritische als in de Griekse mythologie **bergenparen** voor te komen:

1. Kandurna en Lalapaduwa (zie a.2);
2. Ḫazzi en Namni;
3. Olympus (Zeus) en Othrys (Kronos);
4. Commentaar Berends:

Volkert Haas noemt in 'Die hethitische Literatur: Texte, Stilistik, Motive' (2006), p. 168, de bergen Olympus en Ossa in plaats van zijn in 3. genoemde bergenpaar.

c. De etymologie en de ligging van Kanzura-Kandurna:

Er is een reeks toponimica die verwantschap vertonen volgens Haas:

1. *kuntari* is de term voor de woning van Teššub op de godenberg. Varianten zijn *kundur(r)a*, *kuntarra* en *kuntar(r)i*;
2. ^{URU}*ḫu-un-du-ur* in Armarīlī, een provincie van Urartu, dat bij de Kotur-pas ten oosten van het Van-meer ligt;
3. ^{URU}*ḫu-un-du-ur-na elû* (= boven) en id. *šaplu* (= beneden), twee vestingen bij de berg Arzabāa;
4. *Kotur*, de moderne naam van de bergpas ten oosten van het Van-meer.
5. Volgens H. Otten (RIA) is de identiteit van Kanzura en Kandurna niet zeker.

d. Conclusies:

1. De berg **Kanzura-Kandurna** ligt, gezien het bovenstaande, in de nabijheid van het **Van-meer of in de Turks-Iraanse grensstreek**.
2. De berg Kanzura-Kandurna is
 - i. de **woonplaats** van de Hurritische koning der goden;
 - ii. de **strijdplaats** van Kumarbi en Anu;
 - iii. de **geboorteplaats** van de verschillende goden.

De religies van de Hettieten en de Hurrieten - Het noordoosten van Voor-Azië. De theogonie van de Hurrieten - De steendemonen - De heilige godenberg als plaats van handeling in de Kumarbi-cyclus - De Hurritische godenberg Kanzura-Kandurna

5.3.2.2 De bron van de rivier de Tigris

5.3.2.2.1 De locatie van de oorsprong van de Tigris

Sprekend over de ‘geboorteplaats van de Tigris’, moet men nagaan welke plaats de Ouden aanzagen voor de bron van deze rivier:

1. Assyriërs:

Ze kenden twee bronnen van de Tigris:

- a. de Birkleyn-grot waaruit de Sebeneh Su ontspringt en die ligt in het Genç-gebergte ten noorden van Lice (vgl. Karen Radner, ‘Die assyrischen Königsinschriften an der Tigrisgrotte’, in: Assyriens Könige an einer der Quellen des Tigris, 2009):
 - i. Koning Tiglath-Pileser I liet bij deze grot, die hij bezocht, een inscriptie aanbrenge.
 - ii. Koning Assurnasirapli II (de vader van Salmanasser III) noemde de grot de Subnat-bron en bezocht deze.

- b. de bron van de Arġanu-su, een zijrivier van de West-Tigris, bezocht door Salmanassar III.

c. Commentaar Berends:

i. ad 1.a.ii:

De Subnat-bron is echter niet gelijk aan de Birkleyn-bron, althans volgens veel andere auteurs, zoals A.M. Bagg in RIA (onder Subnat), die de bron plaatst in Bābil = turk. Kebeli nabij Cizre aan de Turks-Syrische grens. De Subnat of Sufan is een Noord-Syrische rivier, waarvan de oorsprong in Turkije ligt, maar niet in Bābil/Kebeli, wel ten oosten hiervan en ten zuiden van Üçok. De Subnat mondt ten noorden van Khanik in de Tigris uit. Ook zijn in Bābil/Kebeli geen archeologische resten gevonden van een bron noch van aanwijzingen die het bezoek van Assurnasirapli II kunnen bevestigen (zie Ömür Harmanşah 2007 (‘Source of the Tigris...’), noot 15).

ii. ad 1.b:

- (1) Over de identificatie van de rivier de Arġanasu (Arġanu-su, Haas) en de bron ervan bestaat onduidelijkheid. Popko & Taracha 2002 en Lipiński 2000 noemen de rivier de Nahr aḏ-Ḍīb of Nahr al-Kilāb ten noorden van Diyarbakır en onderscheiden deze van de Tigris. Anderen, zoals FFC Lehman-Haupt 1931 stellen de Arġansu gelijk aan de westelijke arm van de Tigris die langs plaatsen als Eġil stroomt.
- (2) De bron van de Arġanasu zou liggen ten oosten van Harput (nu een deel van Elazığ) (FFC Lehman-Haupt 1931) bij een meer Geoljuk (Gölgyk), tegenwoordig Hazar Gölü, dat overigens ten zuidoosten van Harput ligt.
- (3) Dat Salmanassar III deze bron (waar deze dan ook moge liggen) heeft bezocht wordt nergens vermeld; hij zou alleen de Birkleyn-bron hebben aangedaan (zie Harmanşah 2007).

2. Iraniërs:

Op de berg Niphates of Npat is de bron van de Murad-su en de zuidhelling die van de Tigris. De locatie is de moderne Tendürek Dağ in het gebergte Ala Dağ ten noordoosten van het Van-meer:

- a. De Npat is de zetel van de god Apam Napāt (‘zoon der wateren’), de uit de waterwolk geboren bliksem. De bergen gelden als de plaats van oorsprong van de wateren.

b. Parsische overlevering (Yt. 5.72):

- i. Ašavazdah bracht hier bij de ‘navel der wateren’ een offer (aan Anāhitā).
- ii. Commentaar Berends:

Er is hier sprake van twee personen met deze naam: A. Pouruḏāxštay en A. Sāyuždrī.

3. Grieken:

Strabo (Geographica 11.14.8; en Eratosthenes):

De bron bij de berg Niphates, waaruit de huidige rivier de Bendimahi Çay ontspringt, is dezelfde als die van de Tigris. Deze stroomt dan door het Van-meer (= het Meer van Thospitis) en verdwijnt vervolgens in de aarde, waarna zij in Gordyaia weer bovenkomt.

4. Romeinen:

Plinius de Oudere (Nat. Hist. 6.31.1):

De bovenloop van de Tigris heet Diglito, die begint bij Elegosine en in het Arethusa-meer (wrsch. het meer ten noordoosten van de stad Van) uitstroomt. De rivier verdwijnt aan de andere kant van het meer in de aarde en komt bij Zoroanda (Zoaranda) boven.

De religies van de Hettieten en de Hurrieten - Het noordoosten van Voor-Azië. De theogonie van de Hurrieten - De steendemonen - De heilige godenberg als plaats van handeling in de Kumarbi-cyclus - De Hurritische godenberg Kanzura-Kandurna - De bron van de rivier de Tigris

5.3.2.2.2 De bron van de Tigris in de Kumarbi-mythen

Volgens berichten die stammen uit het brongebied van de Tigris, zijn er **ondergrondse grotsystemen en rivierlopen**. Deze voorstelling komt men ook tegen in de **mythe van Hedammu**:

- a. Mukišānu, de vizier van Kumarbi, en de god van Thospitis vervolgen hun weg op aanraden van Kumarbi onder de aarde, opdat de goden hen niet zouden zien. Ze komen weer te voorschijn bij een bron waar Kumarbi zich bevindt.
- b. **Commentaar Haas:**
Deze plek is misschien dezelfde als waar de Assyrische koning zijn inscriptie heeft aangebracht bij de Tigris-grot.

5.3.2.3 De locatie van de Ullikummi-mythe

- a. Haas is ervan overtuigd dat de **mythe van de steedemon Ullikummi** zich eveneens in de **streek van de berg Kanzura-Kandurna** heeft afgespeeld:
 1. De plaats van handeling is weliswaar bij de berg H̄azzi in de omgeving van de Golf van Iskenderun, maar **als steedemon verschilt Ullikummi van de draakachtige monsters** die zo kenmerkend zijn voor de mythologie van dit gebied.
 2. **Stenen als bezielde wezens** zijn typerend voor de regio van het Van- en Urmia-meer, Nineve en Kīrkūk.
 3. Het **motief van het storten van zaad door een god op de aarde** en als gevolg hiervan de geboorte van een wezen uit de aarde, komt vooral voor in het Armeense Hoogland en de Kaukasus (en niet in Mesopotamië en West-Syrië) en ook in Griekenland: In de mythe van de geboorte van Erichthonios komt deze uit de aarde voort, nadat Hephaistos' zaad de aarde heeft bereikt bij diens achtervolging van Athena.
 4. **Ullikummi** is dan niet uit de Middellandse Zee verrezen, maar **uit het water van het Van-meer**, dat 50 km ten zuidwesten van de Hurritische godenberg (en equivalent van de mythische Noordberg), de moderne Tendürek Dağ, ligt.
 5. Een toponymicon dat als handelende persoon optreedt, kan, evenals een mythe, naar een andere locatie migreren. Dat *Ú-li-ig-ga-ma*, bekend uit de rituelen van het H̄išuwa-feest, een Syrische berg wordt genoemd, doet hier niets aan af.
- b. **Conclusie:**
 1. De berg Kanzura-Kandurna ligt in het oorspronkelijke vestigingsgebied van de Hurrieten.
 2. De hieraan gekoppelde **mythen kunnen terugreiken tot in prehistorische tijden en door de Hurrieten zijn overgenomen**, blijktens de naam van de berg Lalapaduwa, die niet-Hurritisch is.

5.4 (22) Het Lied van Ullikummi of de wraak van Kumarbi

5.4.1 Lijst van dramatis personae en pro-oemium

a. De handelende goden en geesten:

1. Kumarbi, de afgezette hemelkoning;
2. Ullikummi, de door Kumarbi verwekte steendemon;
3. Impaluri, vizier van Kumarbi;
4. Mukišanu, vizier van Kumarbi;
5. Kiaše ('Zee'), de god van de zee, een vriend van Kumarbi;
6. de vroegere goden, door Teššub naar de onderwereld verbannen;
7. de noodlots- en moedergodinnen;
8. de Irširra, godinnen van de onderwereld (maar ook goddelijke geboortehelpers, Berends);
9. Teššub, de nieuwe hemelkoning;
10. Ḫebat, Teššubs gemalin;
11. Takiti, een godin in het gevolg van Ḫebat;
12. Šawuška, Teššubs zuster;
13. Tašmišu, Teššubs broeder en vizier;
14. Šuwalijat, Teššubs broeder, meestal identiek aan Tašmišu;
15. Šeri(s) en Tilla, Teššubs strijdstieren;
16. Šimige, de zonnegod;
17. Aštabi, een oorlogsgod;
18. Ea^g (sum. Enki), de Zuid-Mesopotamische god van de magie en de wijsheid;
19. Enlil, de hoofdgod van Sumerië;
20. Upelluri, de onderwereldreus, op wie hemel en aarde zijn gebouwd.

b. In de **voorrede** van het epos staat onder andere:
'Kumarbi, de vader aller goden, wil ik bezingen.'

5.4.2 De schepping en de lotsbestemming van Ullikummi

a. De verwekking van Ullikummi:

Kumarbi zint op wraak na zijn verdrijving uit de hemel door Teššub, zijn zoon en die van Anu, de oude hemelgod. Hij gaat vanuit Urkiš naar een *ikunta luli*, een 'koude vijver', en bevrucht een grote rots die in de bron ligt. (8 regels ontbreken)

b. Kumarbi bezoekt de zeegod Kiaše:

1. Kumarbi zendt zijn vizier Impaluri naar de zee(god) met een boodschap. De zeegod antwoordt Kumarbi via de vizier en vraagt hem waarom hij zo boos is en dat hij nu net als vroeger welkom is in zijn huis.
2. Daarop vertrekt Kumarbi naar het huis van de zeegod, waar hij met eten en drinken wordt ontvangen.
3. Ten slotte zendt Kumarbi zijn andere vizier, Mukišanu, naar de wateren om het volgende te zeggen. (20 regels ontbreken)

c. Geboorte en noodlotsbestemming van Ullikummi:

1. De vroedvrouwen brengen het kind uit de steen ter wereld en de noodlots- en moedergodinnen heffen het op en zetten het op de knie van Kumarbi.
2. Deze is blij en begint het kind te wiegen. Ook wil hij een welklinkende naam bedenken.

d. De vloek van Kumarbi:

1. Kumarbi vraagt zich af welke naam hij zijn zoon zal geven. Maar omdat hij heeft gezien dat zijn zoon uit het rotslichaam omhooggerezen is, noemt hij hem Ullikummi.
2. Hij moet de stad Kummija verpletteren en de hemel binnentrekken. Daarna moet hij Teššub als kaf of als een mier fijnstampen, evenals Tašmišu. En alle goden moet hij uit de hemel gooien en als lege potten breken.
3. Commentaar Berends:
Ullikummi's naam is een Satzname en geeft zijn lotsbestemming weer: deze kan men splitsen in *ull-* of *oll-*, een imperatief met de betekenis 'verwoest' en *kummi*, d.i. 'Kummija', de stad van de god Teššub (bron: G. Wilhelm, RIA).

5.4.3 De oprichting van Ullikummi

a. Kumarbi verbergt Ullikummi voor de goden:

1. Kumarbi vraagt zich nu af wie zijn zoon naar de onderwereld kan brengen om hem te verbergen voor de zonnegod van de hemel, de maangod, Teššub, de koning (*LUGAL-uš*) van Kummija, en Šawuška, de koningin (*MUNUS.LUGAL-aš*) van Nineve, opdat ze hem niet doden.
2. Dan vraagt Kumarbi aan zijn vizier Impaluri om naar de Irširra-godinnen te gaan teneinde hen te verzoeken hier te komen.
3. Na hun komst verzoekt Kumarbi hen zijn zoon naar de onderwereld te brengen en hem op de rechterschouder van de wereldreus Upelluri te plaatsen.
4. Kumarbi zegt te verwachten dat Ullikummi één el per dag zal groeien en dat de steen die hij op zijn hoofd krijgt, zijn ogen zal bedekken (hij is blind).

b. De voorspelling van Enlil:

1. De Irširra-godinnen nemen het kind op, brengen het naar de god Enlil en leggen het op diens knie. Dan staat het voor de god, want het is van dioriet gemaakt.
2. Enlil vraagt zich af wie dit kind is. Hij ziet dat het niet zomaar een kind is, maar de onheilsdaad van Kumarbi, een rebel van dioriet, gericht tegen de goden.

c. Ullikummi wordt op de schouder van Upelluri geplaatst:

1. Ullikummi wordt vervolgens op de schouder van Upelluri geplaatst. Hij groeit elke dag één el en een steen bedekt zijn ogen.
2. Na een halve maand staat hij kniehoog in het water. De golven spoelen tegen de plaats waar zijn gordel zou hebben gezeten. Hij verheft zich als een toren en bereikt de tempel en de godenwoning in de hemel.

5.4.4 De ontdekking van Ullikummi door de goden

a. **De zonnegod van de hemel ontwaart Ullikummi:**

1. De zonnegod ontdekt Ullikummi en staart hem aan; ook Ullikummi blikt naar de hemel.
2. De zonnegod vraagt zich af wat voor wezen dat is, en daalt af naar de zee om hem te bekijken en schrikt dan.

b. **De zonnegod op bezoek bij Teššub:**

1. De zonnegod verlaat nu snel de zee waarin de stenen gestalte staat, en begeeft zich naar Teššub.
2. Tašmišu ziet de zonnegod aankomen. Hij vraagt Teššub waarom die op bezoek komt en dat de reden er een moet zijn van strijd, honger en dood.
3. Teššub antwoordt Tašmišu echter dat men een stoel en een tafel met spijzen moet neerzetten voor de gast.
4. De zonnegod komt aan, maar weigert te gaan zitten of te eten en te drinken.
5. Teššub vraagt natuurlijk waarom hij weigert. (Hier ontbreken de laatste regels van het eerste tablet, evenals de eerste regels van het tweede tablet. Even later vertelt de zonnegod blijkbaar wat er aan de hand is.)
6. Teššub hoort de woorden van de zonnegod verschrikt aan, maar dringt er bij hem toch op aan zich tegoed te doen aan het zoete brood en de zoete wijn. Ook verzoekt hij hem daarna weer naar de hemel te gaan.
7. De zonnegod verheugt zich nu, eet en drinkt en vertrekt weer naar de hemel.

c. **Teššub ontwaart Ullikummi en versaat:**

1. Teššub en zijn broer Tašmišu verlaten de godenwoning. Hun zuster Šawuška voegt zich bij hen en gezamenlijk bestijgen ze hand in hand de berg Țazzi.
2. Dan ziet de koning van Kummija de verschrikkelijke dioriet en de angst slaat hem om het hart.
3. Teššub vraagt zich in tranen af wie het tegen de demon durft op te nemen. Šawuška antwoordt hem (maar door de hiaten in de tekst is het onduidelijk wat ze zegt en daarna ontbreken twintig regels.)

5.4.5 Voorbereidingen tot de strijd

a. **Šawuška probeert Ullikummi te verleiden:**

1. Šawuška doet haar mooie kleren en sieraden aan en vertrekt uit Nineve naar de zee.
2. Ze brandt cederhout als reukwerk, speelt op de harp en de tamboerijn, en zingt een lied voor Ullikummi.
3. Dan komt een grote golf uit de zee en vraagt haar voor wie ze eigenlijk zingt, want, zegt ze, die stenen kerel is doof en blind en kent geen liefde. De golf raadt haar aan naar Teššub terug te gaan, zolang de steendemon nog niet te groot is om te worden verslagen.
4. Šawuška keert daarop weeklagend naar hem terug. (Er ontbreken tien regels.)

b. **Teššub maakt zich gereed voor de strijd:**

1. Teššub geeft de volgende bevelen:
 - i. Verzorg de stieren Šerišu, wiens hoorns gezalfd moeten worden, en Tilla, wiens staart met goud versierd moet worden.
 - ii. Versterk de schouders van de stieren.
 - iii. Verwijder de stenen van de wielen.
 - iv. Roep het onweer, de hoosbuien en de stormen op.
 - v. Haal de bliksem uit zijn slaapkamer.
 - vi. Zet de wagens buiten klaar.
2. Tašmišu hoort deze woorden. Hij haalt Šerišu uit diens weide, drijft Tilla van de berg Igarra en voert hem door de buitenste poort naar binnen. Ook de andere bevelen volgt hij op. (Er ontbreken dertig regels.)
3. Teššub pakt zijn wapens, neemt plaats in zijn wagen en brengt uit de hemel wolken bijeen.
4. Hij richt dan zijn ogen op de dioriet, die nu 9000 mijl hoog is. Tegen Tašmišu zegt hij dat ze moeten optrekken. (Er ontbreken 55 regels.)

5.4.6 De eerste slag tussen Ullikummi en de goden

a. **Ullikummi bedreigt de godenwoning in de hemel:**

1. De goden horen het bevel en vallen onder leiding van de god Aštabi de steendemon aan. Het lukt hun echter niet Ullikummi te verslaan en de zeventig goden storten in zee. (De regels zijn slecht leesbaar.)
2. De dioriet bereikt intussen de goden in hun hemelse woning. In Kummija staat hij voor de stadspoort en de tempel van Ḫebat.
3. Ḫebat hoort geen nieuws van de goden en ziet haar gemaal Teššub en Šuwalijat niet meer. Ze geeft Takiti de opdracht op weg te gaan en uit te zoeken of Teššub nog leeft. Maar ze keert onverrichterzake terug. (Er ontbreken 20 regels.)

b. **De zege van Ullikummi:**

1. Blijkbaar heeft Ullikummi de eerste slag gewonnen, want Teššub heeft Tašmišu naar een uitkijkpost gezonden met een somber bericht voor Ḫebat.
2. Ḫebat valt bijna van het dak wanneer ze Tašmišu ziet, maar de hiërodule houden haar tegen.
3. Hij zegt haar dat Teššub hem heeft opgedragen naar een minder belangrijke plaats te gaan tot Teššub zijn jaren volbracht heeft.
4. Tašmišu spoedt zich terug naar Teššub en vraagt hem op welke berg ze moeten plaatsnemen: als het Kandurna is, dan zal de ander zich op de berg Lalapaduwa opstellen. Want in de hemel zal geen koning meer zijn.

5.4.7 Inroeping van de hulp van de god Ea^g

a. Teššub en Tašmišu bezoeken Ea^g:

1. Tašmišu spoort zijn broer Teššub aan op te staan en naar de stad van Ea^g, Apzuwa, te gaan om hem naar de 'tafels van de oude woorden' (*annallaš INIM^{MEŠ}-naš tuppiyaš*) te vragen. Bij aankomst zullen ze dan vijfmaal moeten buigen bij de deur en vijfmaal bij de drempel. Voor Ea^g zullen ze vijftienmaal moeten buigen.
2. Teššub neemt de raad van Tašmišu ter harte. Ze gaan op weg naar Apzuwa en doen zoals Tašmišu heeft voorgesteld. (Het hierna volgende tekstgedeelte over het gesprek tussen Teššub, Tašmišu en Ea^g is wegens de hiaten niet te volgen.)
3. Teššub richt het woord tot Ea^g. (Er ontbreken 10 regels.)
4. Ea^g antwoordt Teššub. Tašmišu kust de knieën en de voeten van Ea^g, die zich dan tot Tašmišu richt waarbij woorden als de gebergten Kandurna en Lalapaduwa, de onderwereld en de voorvaderlijke zegelhuizen voorkomen. (Er ontbreken 25 regels.)
5. Misschien verlaten de beide broers nu al klagend de vergadering der goden.
6. Ea^g spreekt nu met Enlil, die blijkbaar niet op de hoogte is van de gebeurtenissen, en licht hem bij dezen in over de dreiging van Ullikummi.

b. Ea^g en Upelluri:

1. Ea^g bezoekt vervolgens de wereldreus Upelluri. Ze begroeten elkaar.
2. Ea^g vraagt hem dan, net als in het geval van Enlil, of hij niet weet wat er allemaal aan de hand is en welke dreiging er van Ullikummi uitgaat.
3. Upelluri vertelt Ea^g dat hij nooit heeft gemerkt dat men de hemel en de aarde op hem gebouwd heeft en ook niet toen men met een koperen sikkkel hemel en aarde splitste. Maar hij voelt wel pijn aan zijn rechterschouder en vraagt zich af wie die god is.
4. Dan draait Ea^g de rechterschouder van Upelluri naar voren en daar staat de dioriet als een speer.

c. De raad van Ea^g:

1. Ea^g verzoekt de vroegere goden (*karūiliyaš DINGIR^{MEŠ}-aš*) die de 'oeroude woorden' (*karūili uddār*) kennen, om de voorvaderlijke zegelhuizen te openen en de koperen sikkkel eruit te halen, waarmee hemel en aarde zijn gescheiden.
2. Met deze sikkkel moet Ullikummi bij de voeten worden afgesneden, hij, de rebel van dioriet die Kumarbi heeft geschapen als wapen tegen de goden. (Er ontbreken 20 regels.)

5.4.8 De tweede slag tussen Ullikummi en de goden

In deze laatste episode van de mythe van Ullikummi komen weer veel hiaten voor. Hierna volgen de belangrijkste handelingen en uitspraken:

- a. In een gesprek tussen Ea^g en Tašmišu verklaart Ea^g woedend te zijn en Ullikummi te hebben geslagen. Hij draagt Tašmišu op de dioriet opnieuw te bestrijden.
- b. Tašmišu krijgt weer moed en klapt in zijn handen om de goden op te roepen zich te verzamelen. Als runderen brullen ze dan tegen Ullikummi.
- c. Teššub springt in zijn wagen en rijdt met donderend lawaai naar de zee. Daar bevecht hij Ullikummi.
- d. De dioriet spreekt nu dreigend Teššub toe en zegt dat hij naar de hemel zal gaan en dat hij de stad Kummija zal innemen alsook de tempel (*É.DINGIR*) en de godenwoning (*kuntarra*). De goden zal hij als een brij naar beneden smijten.
- e. Wat volgt, is wegens de ontbrekende tekst onduidelijk, maar zeker is dat Teššub met de sikkel Ullikummi van de schouder van Upelluri heeft afgesneden en hem heeft overwonnen.

5.5 (23) De barensweeën van de berg Wāšitta

- a. De mythe van Wāšitta, die aansluit bij de Kumarbi-cyclus, is fragmentarisch en begint *in medias res*:
1. Kumarbi heeft (waarschijnlijk) de berg Wāšitta bevrucht:
Hij telt de dagen en de maanden. Na de achtste maand beginnen de weeën. Kumarbi hoort haar hijgen.
 2. De andere bergen horen het ook en gaan naar Wāšitta. Ze vragen waarom ze hijgt wegens de barensweeën, want dat hoort niet bij haar natuur. De noodlotsgodinnen hebben dit niet beschikt en haar moeder heeft haar dochter hiertoe niet voortgebracht.
 3. Wāšitta beaamt dit, maar vertelt dat er een vreemdeling is gekomen en met haar heeft geslapen, waarna ze zwanger raakt en in de tiende maand de weeën zijn begonnen.
- b. Commentaar:
1. Dit fragment lijkt natuurlijk sterk op de **verwekking van Ullikummi door Kumarbi**, die zijn zaad op een rots werpt.
 2. Een andere parallel is die waarin **Kumarbi Anu castreert en diens zaad op de berg Kanzura stort**, die hierdoor zwanger raakt van de Tigris en de god Šuwalijat, en hen later baart.
 3. Aesopus: De bergen in barensnood:
Misschien heeft de Phrygische (?) dichter **Aesopus** kennis gehad van mythische stof betreffende zwangere bergen, wanneer hij iemand met een grote mond vergelijkt met een in barensnood schreeuwende berg, die een muis ter wereld brengt.
 4. W. Staudacher, *Die Trennung von Himmel und Erde. Ein vorgriechischer Schöpfungsmythos bei Hesiod und den Orphikern*, 1968:
 - i. Alleen in **Polynesië** komt het motief nog voor in het verhaal van de rots (Tanga-loa-faa-tutpu-nun), die de wereld voortbrengt.
 - ii. Commentaar Berends:
Volgens John Fraser ('The Samoan story of creation', in: *Journal and Proceedings of the Royal Society of New South Wales*, vol. 24-25, 1890; p. 261) was de naam van de god (en niet van de rots) Tangaloa-fa'a-tutupu-nu'u, kortweg Tangaloa. De oorspronkelijke titel van de mythe is 'O le tale i le tupuaga o Samoa' ('Het verhaal van het ontstaan van Samoa'). Tangaloa is geheel alleen in het uitspannel, behalve de rots waarop hij staat. Uit deze rots schept hij d.m.v. bevelen en slagen de wereld.
 5. Commentaar Berends:
ad a.1 en 2:
Het hijgen (*keuchen*, Haas) van de berg wegens de barensweeën worden door A. Kloekhorst ('The story of Wāšitta and Kumarbi', in: *Audias fabulas veteres. Anatolian Studies in Honor of Jana Součková-Siegelová*, ed. Šárka Velhartická, Brill, Leiden 2016) heel anders geïnterpreteerd. De woorden, verba en nomina, waar het hierom gaat, bevatten de wortel *tuhh-*, waarvan de betekenis, na onderzoek, 'rook' zou moeten luiden. De barensweeën van de berg uiten zich dus voornamelijk door roken, een teken dat we te maken hebben met een vulkaan, die uiteindelijk een monster, de uitbarsting, zal baren. Met hulp van dit monster zou Kumarbi de goden willen bevechten, zoals hij dit ook geprobeerd heeft met de demonen Hedammu, Ullikummi en hurr. Ušḫuni (not. KÙ.BABBAR-ant 'Zilver'). Hierbij aansluitend dient gezegd te worden dat Kumarbi en de andere bergen Wāšitta niet eenvoudigweg 'horen' (a.2), maar dat het hun 'ter ore is gekomen' wat er aan de hand is. Het werkwoord *ištamašš-* heeft beide betekenissen.

5.6 (24) Ninurta en de vervloeking van de stenen rebellen

Lugal-e ud me-lám-bi nirgál ('Koning, storm, wiens schrikwekkende schittering des heren is'), verschenen in AOTU 1.4:

- a. Een Akkadisch, oorspronkelijk Sumerisch dichtwerk ter recitatie bij een feest voor de god Ninurta.
- b. Er wordt een **mythe** verteld, begeleid door hymnen waarin o.a. sprake is van een opstand van de stenen tegen Ninurta, die hen verslaat:
 1. Ninurta bepaalt vervolgens het lot van 26 stenen, dat afhangt van hun houding tijdens de opstand:
 - i. De **šammu-steen** ('kruid, verdovend middel'), een carneool, wordt als eerste vervloekt. Ninurta hoopt dat er lood uit hem getrokken wordt, dat zijn broeders hem als meel wegvagen en dat hij verjaagd wordt als een wild dier of een hond die de kudde bedreigt. De *šammu*-steen zal doorboord worden en dan de naam carneool (een rode edelsteen) dragen.
 - ii. De **sū-steen** ('dioriet', 'groensteen', hett. *kunkunuzzi*) wordt als tweede vervloekt. Ninurta veracht de steen die als een wilde stier tekeering, maar voor hem slechts een vlinder is. De *sū*-steen zal door de goudsmid vernietigd worden.
 - iii. De **kašurra-steen** ('basalt', grijs en hard vulkanisch gesteente) wordt als derde vervloekt. Hij zal ook vernietigd worden.
 2. **Commentaar:**
 - i. De namen van de twee laatst genoemde stenen verwijzen naar het land der Hurrieten:
 - (1) De *sū*-steen, dioriet, is van hetzelfde materiaal als dat van Ullikummi, die oorspronkelijk in het gebied van het Van-meer thuishoort.
 - (2) De *kašurra*-steen, basalt, is afkomstig uit het land waar (uitgedoofde) vulkanen staan en dankt zijn naam aan de stad Gasur bij Kīrkūk.
 - ii. De vervloeking van de stenen kan men volgens Haas zien als een **afrekening van Sumer met Noord-Babylonië**.
 - iii. Bovendien had men in het zuiden de grondstoffen uit het noorden nodig. De stenen moesten dan wel **van hun demonische krachten worden ontdaan** door de noodlotsbeschikking van Ninurta.
 3. **Commentaar Berends:**
 - i. Volkert Haas citeert Samuel Gellers vertaling van de titel van het gedicht in AOTU als 'König, Sturm, dessen Schreckensglanz herrschaftlich ist', terwijl deze in werkelijkheid luidt: *König, du Tag, dessen Glanz herrlich ist*.
 - ii. ad b.1.i en ii:
Ook hier verschillen Haas' en Gellers vertalingen:
 - (1) X.19:
'Der Inhaber von Kraft möge dich mit Magnetit ausziehen !'
Haas spreekt over lood.
 - (2) X.31:
'"Šântu" sei beim "Aushöhlen" mit diesem Namen genannt.'
De *šammu*-steen is of wordt niet begiftigd met de naam carneool (kornalijn), zoals Haas meldt, maar men kan wel carneool hiermee bewerken: (zie ook Mes. termen: *šammu*).
 - (3) X.44-46:
'Kašurra-Stein, als du gleich einem Stier stolz einhergingst,'
'als du gleich einem grossen Wildochsen mit deinem Horne im Staube wühltest (?)'
De vergelijking met een stier geldt uitsluitend de *kašurra*-steen volgens Geller.

5.7 (25) Šawuška en haar magische stenen

1. Šawuška en de *kallanzi*-stenen:

- a. In het 2^e millennium v.Chr. was **Nineve** het culturele en religieuze centrum van de Hurrieten. Hier stond de **tempel van Šawuška**, door de Babyloniërs en Assyriërs **lštar** genoemd.
- b. Over de **cultus van Šawuška** is een en ander bekend uit de **Hurritische en Hettitische teksten** uit Hattuša.
- c. Een cultische bijzonderheid vormen de ***kallanzi*-stenen of hete stenen** die Šawuška dienen als **hulpgeesten bij de bestrijding van ziektedemonen**:
 - i. Wanneer Šawuška te hulp wordt geroepen, gaat ze samen met haar arend, haar valk, bezweringen, toverwater en steengeesten naar de plaats van de rite.
 - ii. In de Hurritische teksten betreffende de bezweringsriten van de tovenares Allaituraḥ(h)i (de 'sterke meesteres') en in dit geval Šalašu van Kizzuwatna wordt o.a. de vraag gesteld waar de hete stenen vandaan komen. Het antwoord is: uit Nineve en uit een zeker (onleesbaar) gebergte. Ook Šawuška stelt die vraag aan de stenen, die zeggen dat ze zojuist uit een huis zijn gekomen, dat ze van een beheksing hebben verlost.
 - iii. **Commentaar:**
Šawuška's behulpzame steengeesten houden verband met zgn. *materia magica* in bezweringsriten waarbij **analoge magie** wordt toegepast:
 - (1) bij witte magie:
In het vuur verhitte stenen worden in het water gegooid, waarna ze stuk springen. Aldus wordt ook de beheksing doorbroken.
 - (2) bij zwarte magie:
Dezelfde handeling, maar nu wordt de levenskracht van de behekste vernietigd.

2. Šawuška en de *lštar-ru*-steen:

- a. De *lštar-ru*-steen staat in verband met een **rite waarbij** voornamelijk beelden van Hurritische **godheden op een bepaalde wijze bijeengezet worden**. Het betreft de vroegere goden uit de kring van Kumarbi, waarin de *lštar-ru*-steen een gelijkwaardige plaats inneemt.
- b. **Commentaar Berends:**
De rol en de betekenis van de genoemde steen blijven in het vage. Besprekingen van de *ru*-steen zijn evenmin of nauwelijks te vinden; hij zou voorkomen in CTH 492 (KUB 17.20.2). De vroegere goden zijn m.i. de voorvaders van Kumarbi, de *enna-šta attanna-šta* (zie bijv. A. Archi, in: Religionsgeschichtliche Beziehungen zwischen Kleinasien, Nordsyrien und dem Alten Testament, 1993, p.14).

3. **Commentaar:**

- Volkert Haas meent dat aan het concept van de hete of bezielde stenen vulkanisch eruptiegesteente of meteorieten ten grondslag liggen:
- a. Philo van Byblos:
De bezielde stenen zijn meteorieten (door Ouranos* vervaardigd, zie 5.2.1-c.6 en 5.2.2-5).
 - b. Damascius:
Meteorieten staan onder het gezag van goden als Kronos, Zeus en Helios.
 - c. Plinius de Oudere:
Meteorieten hebben magische krachten en beschikken over de gave der profetie.
 - d. Zie ook het artikel van Wolfgang Fauth, 'Baitylia' (in: Der Kleine Pauly I (1964), p. 806 onder de B) voor bovenstaande bronnen.

6 Stenen en metalen in de Hettitische toverkunst

6.1 (26) De demonische *materia magica*

6.1.1 Magische stenen bij oude volkeren

Bij de oudere volkeren bestond het geloof dat zich in bepaalde stenen (en metalen) zielen bevonden met soms demonische krachten:

1. **Israël (Bijbel):**
 - a. Ezra 5:5 (?): schreeuwende stenen;
 - b. Luc. 19:40: stenen die roepen.
 - c. Commentaar Berends:
Er is geen sprake van schreeuwende stenen in Ezra 5:5, wel in Hab. 2:11: 'Want de steen schreeuwt (βοησεται, clamabit) uit den muur, en de balk antwoordt hem uit het houtwerk.' (NV1951).
2. **Australië:**
Onvruchtbare vrouwen proberen zwanger te worden door bepaalde stenen waarin zich kinderkiemen, dat zijn voorouderzielen (die willen reïncarneren, Berends), bevinden, aan te raken. (Zie bijv. E.D. Baumann, Primitieve voorstellingen aangaande de ontvangenis (in: Mens en maatschappij vol. 6, nr. 3, 1930), p. 256-7.)
3. **Peru:**
Een indiaanse vrouw raapt na een val haar kleren bijeen om niet zwanger te raken van de geesten in de rotsachtige grond.
4. **Jasmund (Rügen):**
Zwanenstenen of *Großstünnen* herbergen ongeboren kinderen. (Zie bijv. Georg Buschan, Über Medizinzauber und Heilkunst im Leben der Völker (1943), p.495).
5. **Helgoland:**
Een steen in de Sapskule (een vrm. verswaterbekken) herbergt ongeboren kinderen.
6. **Untersberg (bij Salzburg):**
Hier zijn plekken waar zich ongeboren kinderen bevinden.
7. **Hessen:**
Volgens een sprookje baart een grafin een steen die later in een meisje verandert.

6.1.2 *Materia magica* bij de antieken

1. Hettieten en Hurrieten:

a. Magische stenen:

De hete stenen van Šawuška zijn bezielde, dus levend, en fungeren als hulpgeesten.

b. Magisch zilver:

Kumarbi-cyclus:

Het zilver treedt op als **demon** die zon en maan bedreigt (en dus aan de kant van Kumarbi staat):

- i. Het zilver trekt de maan uit de hemel.
- ii. Zon en maan buigen voor het zilver en smeken het hen niet te doden.
- iii. Het zilver kan echter ook als 'heer, koning en held' schade berokkenende geesten afweren.
- iv. Conclusie:

Zowel de zilverdemon als de steendemon Ullikummi alsook Šawuška's hete stenen wijzen op een **Oost-Hurritisch** verspreidingsgebied.

2. Babylonië en Assyrië:

a. *Šadânu* ('bergsteen') is de naam van:

- i. **hematiet** of bloedsteen;
- ii. een god of demon.

b. *Šadânu šābitu* (de 'grijpende bergsteen') en *šadânu balṭu* (de 'levende bergsteen') zijn namen voor: magnetiet of magneetijzersteen.

3. Griekenland:

Orphei Lithica (4^e eeuw na Chr.):

Deze Orphische steenboeken bevatten gegevens uit veel oudere esoterische bronnen:

a. De *šadânu balṭu* heet hier 'bezielde bergsteen' (ἔμψυχον ὀρείτην, vs. 362).

b. Het hematiet is het gestolde bloed van Ouranos die door Kronos was verwond.

4. Joods-Christelijke bronnen:

A.A. Barb: Lapis adamas - Der Blutstein (in: Collection Latomus 101. Hommages à Marcel Renard, 1969):

Hematiet is het versteende bloed van de profeet Zacharia.

6.2 (27) Cathartische *materia magica*

6.2.1 Heilbrengende stenen en hun herkomst

- a. Magische stenen vormden een belangrijk **bestanddeel van de Hettitische toverkunst**. De heilzame krachten die zij zouden bevatten, zouden onontbeerlijk zijn voor zowel mensen als goden.
- b. Men haalde de **mineralen uit de bergen** en meende dat ze daar groeiden en dat ze daarom het **bezit waren van de berggoden**:
 1. Deze konden hun bezit als **geschenk** aanbieden, zoals een reliëf in de tempel van Luxor laat zien, waar Klein-Aziatische berggoden farao Ramses II geschenken aanreiken.
 2. Ook voor **rituele handelingen**, bijvoorbeeld voor de Assyrische *mīs pî* ('mondwassing'), werden toverkrachtige mineralen uit de bergen gehaald, zoals alkali, zwavel, serpentijn, kwarts, zilver en goud, naast diverse houtsoorten.
 3. De mineralen die **uit verre gebieden** kwamen, waren in magisch opzicht extra veel waard:
 - i. **Ḫupišna**-steen (= nl. albast = lat. *alabaster*):
 - (1) uit het Ḫupišna-gebergte rond Ereğli;
 - (2) uit het Amanus-gebergte, waaruit Sargon I van Akkad en Gudea dit mineraal betrokken.
 - ii. **Warahši**-steen (= akk. *dušû*, een bergkristal):
uit Warahši (= Marḫaši = Barašḫi) in Pošt-e Kuḫ (deel van Elam).
Commentaar Berends:
 - (1) De juiste ligging van Marḫaši is verre van zeker en varieert van het gebied ten noorden van het huidige Bandar Abbas tot noordelijker gelegen provincies als Fars en Kerman of oostelijker in Baluchistan.
 - (2) Het door Haas voorgestelde Pošt-e Kuḫ ligt in de huidige provincie Ilam; het oude Elam strekte zich uit over o.a. Ilam en Khuzestan. Marḫaši maakte echter geen deel uit van Elam. Zie voor bijzonderheden Trevor Bryce, *The Routledge handbook of the peoples and places of ancient western Asia* (2009), p. 449.
 - iii. **Jagin** (= nl. lapis lazuli = lazuursteen = akk. *uqnû*):
uit de Hindukush en Afghanistan via Badaḫšān en Tepe Hisar (bij mod. Dāmghān), waar bij opgravingen lapis lazuli en goud gevonden is.
Commentaar Berends:
Mijns inziens bedoelde Haas de term sum. *zagin* i.p.v. *jagin*.
- c. Ook de plaats van herkomst **uit de nabije omgeving** is van belang:
 1. Men gebruikte kiezelstenen die te vinden zijn op een **kruising** of in een **bron**, zoals in die van de Zonnegodin.
 2. De bezwering, genaamd 'Woorden der kiezelstenen', betreft de kiezelstenen die lagen in de door luipaarden bewaakte bron van de Zonnegodin en die koning Labarna moesten beschermen.

6.2.2 Heilbrengende mineralen in de riten

1. Bouwriten:

Volgens een tekst werden er negen mineralen als talismannen onder de hoekpijlers van een te bouwen paleis gelegd (vgl. Bernd U. Schipper, Die Erzählung des Wenamun, 2005, p. 116/7):

- a. goud uit de stad Piruntumija;
- b. zilver uit een 'mijn' (*ku-uz-za-az*);
- c. lapis lazuli uit de berg Taknijara;
- d. albast uit het land Kaniš;
- e. bergkristal uit het land Elam;
- f. dioriet uit de aarde;
- g. ijzer uit de hemel;
- h. koper en brons uit de berg Takata in Alašija.

2. Bezweringsriten:

- a. De mineralen werden zorgvuldig aangevoerd en gewogen om de goden te tonen dat de voorgeschreven hoeveelheden daadwerkelijk werden klaargezet:
 - i. zilver;
 - ii. goud;
 - iii. lapis lazuli;
 - iv. babylonsteen;
 - v. kristalgesteente;
 - vi. bergkristal;
 - vii. *luluri*-steen;
 - viii. tin;
 - ix. koper;
 - x. een houten weegschaal.
- b. Een bezweringsrite (KBo 15.10+) t.b.v. de rituele reiniging van het paleis, gericht aan de onderaardse vroegere goden, verloopt als volgt:
 - i. Vermenging van de volgende ingrediënten:
 - (1) zilver;
 - (2) goud;
 - (3) ijzer;
 - (4) lood;
 - (5) stenen;
 - (6) olie;
 - (7) honing;
 - (8) aardewerkgerei;
 - (9) gevlochten materiaal;
 - (10) leem van het huis;
 - (11) leem van de poort.
 - ii. Uit het mengsel vervaardigde de priester de 'god van het bloed', die hij op de juiste plaats in het huis neerzette.
 - iii. De priester maalde dan allerlei zaden.
 - iv. Hij groef met een mes een offerkuil waarin hij het volgende wierp:
 - (1) olie;
 - (2) honing;
 - (3) wijn;
 - (4) *walhi*-drank;
 - (5) bier;
 - (6) zilver. ↓↓

- v. De priester legde vervolgens een **doek over de kuil** en verzocht de **groeve(god)** ('Grubengott') de schuld kwijt te schelden en de volgende ingrediënten te controleren op gewicht:
- (1) zilver;
 - (2) goud;
 - (3) ijzer;
 - (4) lood;
 - (5) lapis lazuli;
 - (6) carneool.
- vi. **Commentaar:**
- (1) De **groevegod behoorde tot de onderaardse vroegere goden.**
 - (2) De weegrite werd met **Hurritische woorden** begeleid.
- vii. **Commentaar Berends:**
- (1) De tekst KBo 15.10+ (CTH 443) is vertaald door G. Szabó, Ein hethitisches Entsühnungsritual für das Königspaar Tutḫaliya und Nikalmati (1971). Een kritiek hierop is gepubliceerd door B. Christiansen, Ein hethitisches Entsühnungsritual für das Königspaar Tutḫaliya und Nikkalmati? Betrachtungen zur Entstehungsgeschichte von KBo 15.10+ (2007). Zie ook Ulrike Lorenz-Link, Uralte Götter und Unterweltsgötter (2009).
 - (2) Deze bezweringsrite kan natuurlijk ook als reinigingsrite beschouwd worden.

6.2.3 De werking van de afzonderlijke magische materialen

1. **Lood:**
 - trekt gif uit zweren.
2. **Lapis lazuli:**
 - a. hemelsblauwe kleur;
 - b. verdrijft melancholie;
 - c. gaat bezwijming tegen, veroorzaakt door de zwarte gal;
 - d. heft de vierdaagse koorts op.
3. **Carneool:**
 - a. bloedrode kleur;
 - b. als sarder (eig. de bruine variant, Berends) aan de hals gedragen;
 - c. stopt bloedingen;
 - d. verdrijft toorn en vrees.
4. **Erimmatu** (akk.):
 - a. een eivormige steen;
 - b. biedt bescherming.
5. **Agaat** (sum. NA₄.NÍR = bab.-hett. *ḫulālu*):
 - a. bleekblauwe kleur;
 - b. lijkt door kleur en vorm op een oog;
 - c. versterkt het zicht;
 - d. afkomstig uit de berg Nikab (= lakib = lakab = Irkab).
6. **Jaspis** (= hebr. *jěšəfəh* (יָשָׁפֵחַ) = hett. *jašpu-*):
 - a. rode kleur;
 - b. stopt bloedingen.
7. **Ašhar** = *išhar* = *ašhar* (alle bab.-ass.):
 - a. de term is wegens gelijkenis verbonden met
 - i. de godin Išhara;
 - ii. het woord voor 'bloed':
 - (1) hett. *ešhar*;
 - (2) luw. *āšhar*;
 - b. geneest bloeddorlopen ogen door hierin een mengsel van fijngewreven *ašhar* en olie te smeren.
8. **Alhari-** (hett.):

Volgens een tekst betreffende een bouwrit m.b.t. het paleis van koning Labarna **raden** de goden het gebruik van deze steen **juist af** omdat hij 'stoot en slaat'.
9. **Hardheid en zwaarte van stenen:**

Deze eigenschappen werden door de Hettieten en door antieke volkeren gebruikt bij het afleggen van **eden**, waarbij het er vooral om ging dat de eedbreker met een steen geslagen werd:

 - a. Hettieten:
 - i. Men legde een steen op het hoofd van een militair die beëdigd werd, opdat de maangod hem daarmee zou 'slaan' bij ontrouw of eedbreuk.
 - ii. Daarna werd de steen weggehaald onder het uitspreken van de bezwering dat eed en ziekte even 'zwaar' (als de steen) zouden worden bij overtreding.
 - b. Grieken:

De archonten zwoeren bij een steen.
 - c. Romeinen:

Eedaflegging bij Jupiter Lapis.

6.2.4 Apotropie d.m.v. stenen en amuletten

1. Plaatsing van stenen ter afwering van het boze:

- a. Vóór het neerzetten van een **gebouw** werden onder de vier hoekpijlers in het kader van een bouwritueel negen ertsen en stenen geplaatst (zie 6.2.2.1). Zoök een Hettitische jaspisamulet onder het paleis in Assur.
- b. De **kennis** betreffende onheilafwerende mineralen kwam vooral uit **Oost-Hurritisch gebied** en beïnvloedde vandaar de Hettitische magie. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de teksten die handelen over de Hurritische tovenares Allaiturah(ḫ)i (CTH 780):
 - i. 'De steen moet [het boze] nemen'.
 - ii. 'In Nineve nam ik een *ḫupanni*- en een *ḫušta*-steen'.
 - iii. Bij magische handelingen ging ze op een steen staan, zodat ze ongrijpbaar was voor schadelijke geesten.
- c. De **aardewerkbeelden** van de vroegere goden uit de kring van Kumarbi werden eveneens op stenen geplaatst. Bovendien werd volgens de tekst achter de beelden een doek gehangen met de afbeelding van de Zonnegodin der Aarde.
- d. Volgens een ander (bezwerings)ritueel werden dezelfde godenbeelden op rotsen vastgezet.
- e. Vóór een **bezwering** begroef de tovenares een steen ter versterking van de bezwering.
- f. De kracht van de **offerhandeling** werd versterkt door een steen op het offervoedsel te leggen.

2. Steenamuletten:

Men droeg steenamuletten om zich tegen het boze te beschermen:

- a. **Inana-Ištar** droeg steenamuletten bij haar nederdaling naar de onderwereld:
 - i. Sumerische versie (Inana):
 - (1) een halsketting van lapis lazuli-stenen;
 - (2) dubbele edelstenen op haar borst;
 - (3) een gouden ring aan haar hand.
 - ii. Akkadische versie (Ištar):
 - (1) een halsketting van eivormige *erimmatu*-stenen;
 - (2) een geboortesteen op haar heup.
- b. Homerische hymnen:

Aphrodite droeg gouden halskettingen (zonder stenen, Berends) bij haar liefdesspel met Anchises.
- c. **Šawuška** van Nineve droeg toverstenen als amuletten.
- d. 'Rite van Ašhella uit Ḫapalla tegen een besmettelijke ziekte in het leger' (CTH 394.C, KUB 9.32):

Ašhella gaf het volgende magische 'recept' dat hij gebruikte tegen deze epidemie:

 - i. Iedere commandant houdt bij avondschemering een ram klaar.
 - ii. Ik vlecht draden van witte en rode wol samen.
 - iii. Dan neem ik een *erimmatu*-steen, een ijzeren en een loden ring en voeg die samen.
 - iv. Dit alles bind ik om de nekken en de hoorns van de rammen.
 - v. 's Nachts worden de rammen aan de tenten van de officieren vastgemaakt, waarna men de ziektedemonen verzoekt om de rammen te aanvaarden opdat ze hiermee tevreden zijn.
 - vi. **Commentaar:**
 - (1) De rammen dienden als substituut voor de commandanten.
 - (2) De verfrommelde amuletten moesten de rammen onvruchtbaar maken of de uitbreiding van de ziekte verhinderen.

6.2.5 Het aantal magische stenen

- a. Een halsketting van magische materialen vormt het totaal van magische krachten die deze materialen bezitten.
- b. Bij magische voorwerpen gaat het niet zozeer om de kwantiteit van het aantal hiervan, maar om de kwaliteit. Zo hebben de getallen, en dus de aantallen, **drie, zeven, negen en veertien een hoge magische waarde of kracht.**
- c. Voorbeelden:
 1. De bezweringspriester neemt tweemaal zeven kiezelstenen uit het cathartische bronwater en werpt ze in de beker.
 2. Oud-Semitische eedaflegging:
Zeven kiezelstenen worden met bloed bestreken.
 3. Hettitisch dodenritueel:
De gestorven koning krijgt zeven stenen van bergkristal en zeven van lapis lazuli mee in het graf.
 4. *Girenni*-stenen:
 - i. Ze zijn als negental zeer werkzaam.
 - ii. Ze staan in verband met de onderwereld.
 - iii. Ze worden als amuletten en zegelstenen in teksten uit Nuzi genoemd.
 - iv. Ze worden gebruikt als middel tegen oogziekte. Hiertoe worden ze vermalen, met vers bronwater vermengd en op de ogen gesmeerd.

6.2.6 Wijzen van toepassing van de *materia magica*

Magische handelingen kan men samenvoegen onder de noemer **sympathetische magie**, die uitdrukt dat er **verband tussen dingen** bestaat. De sympathetische magie valt uiteen in:

1. **Contagieuze magie of contactmagie**, die op **aanraking** is gebaseerd. Voorbeelden:
 - a. Kiezelstenen worden in (zuiver) bronwater geworpen om hun reinigende kracht te vergroten.
 - b. Magisch materiaal zwaait men boven een 'verontreinigde' mens, zodat schadelijke stoffen in dit materiaal worden opgenomen.
 - c. Ten behoeve van een zieke wordt er een offertafel voor de zonnegodheid klaargezet (CTH 487 = KUB 12.24 = Bo 2371: 'Riten met vermelding van Išhara'):
 - i. Dan plaatst men hier onder andere op:
 - (1) brood;
 - (2) graankorrels;
 - (3) goud;
 - (4) zilver;
 - (5) lapis lazuli;
 - (6) ZA.GUL;
 - (7) bergkristal;
 - (8) de 'levenssteen'.
 - ii. De zieke neemt telkens een van deze materialen en geeft ze aan de bezweringspriesteres.
 - iii. **Commentaar:**
Door de **aanraking** van de magische materialen geneest de zieke.
 - iv. **Commentaar Berends:**
ad 1.c.i.(8):
Letterlijk 'levende steen' (TI-*an-za* NA₄-*aš*), zie Haas, *Materia Magica et Medica Hethitica*, p. 192.
 - d. Reiniging van ontwijfd tempelgereedschap:
 - i. door blootstelling aan vuur;
 - ii. door het te beslaan met een diorietsteen;
 - iii. door het tussen een geitenbokje en een vuur te leiden.
 - iv. **Commentaar:**
Door **slagtoverij** verdrijft men de demonen en door **afstrijktoverij** worden de demonische substanties weggehaald.
2. **Imitatieve of homeopathische of analoge magie**, die op **gelijkenis** is gebaseerd. Voorbeelden:
 - a. Bezweringsrite van de priesteres Ummaja ter vermindering van de gevechtskracht van de vijand (CTH 779):
Werp smeulende sparrenappels en een hete steen (van Šawuška) in water. Zoals deze nu schreeuwen (sissen), stukspringen en verstommen, zo gebeurt dat ook met de moed, de vechtlust en de verkenningsvaardigheid van de vijand.
 - b. Bezweringsrite van de priesteres Tunnawi (CTH 409):
vergelijkbare magie.

6.2.7 De magische kracht van de metalen

6.2.7.1 Inleiding tot de magische kracht van de metalen

In de voorstellingswereld van de antieken gaat de **magische waarde** van de metalen **ver uit boven hun materiële waarde**:

1. Ze hebben ieder hun eigen karakter:
 - a. **Goud:**
De glans van goud verbindt men met de **stralen** van de lichtgod en de zon.
 - b. **Zilver:**
De glans van zilver is het symbool van **reinheid**. Zilver is de cathartische materie bij uitstek.
 - c. **IJzer:**
IJzer is geliefd om zijn **hardheid**.
2. Alle ertsen hebben magische krachten en worden soms zelfs als **beziëld** voorgesteld:
 - a. Ze **vernietigen de demonische machten** die maans- en zonsverduistering veroorzaken.
 - b. Het **geluid** van metalen muziekinstrumenten **verjagen** de demonische machten.
3. Degene die over de magische krachten van de metalen kan beschikken, is van elk euvel gevrijwaard. Zo'n persoon is de **Hettitische koning**, aan wie de goden het volgende hebben geschonken:
 - a. een lichaam van tin;
 - b. een hoofd van ijzer;
 - c. ogen van een arend;
 - d. tanden van een leeuw.

6.2.7.2 De magische kracht van zilver

a. Het karakter van zilver:

1. **Termen** voor zilver:
 - i. oakk. *kū₃.babbar* 'het witte metaal';
 - ii. hatt. **ḫattuš* 'het witte';
 - iii. hett. *ḫarki* 'het witte';
 - iv. hurr. *ušḫuni*.
2. Zilver is het **symbool van de volmaakte zuiverheid**, reden waarom godenbeelden en tempel- of cultusgereedschap uit zowel de Hettitische als de pre-Hettitische tijd van dit metaal gemaakt zijn.
3. Commentaar Berends:
ad a.1.i:
Volkert Haas schrijft op deze plaats: sum. *KU₃.BABBAR* 'het glanzende witte'.

b. De magische werking van zilver bij de mens:

Zilver heeft de **kracht van reiniging, afweer en aantrekking van het boze** (demonen, ziekten, vervloekingen, kwaadsprekerij):

1. De 'verontreinigde' moet het zilver **op het lichaam dragen** (zilveroxidatie duidt op uittrekking van de ziekte uit het lichaam) of in de mond nemen.
2. Zilver wordt **aan water toegevoegd** om de reinigende kracht te verhogen (beide zijn zuiverende materialen).
3. **Itkalzi** ('reinheid'), een Hurritische rituele tekst over de mondwassing (CTH 777 = KUB 29.8):
 - i. Spreuk door de priester t.b.v. de reiniging van de offerheer (de koning):
De wens wordt uitgesproken dat de koning net zo rein, glanzend en standvastig is als het zilver.
 - ii. De koning moet het zilver dat in (zuiverend) water is gelegd, om zich heen zwaaien teneinde onreinheden in het zilver te laten opnemen.
4. Een **mondwassingsrite**, uitgevoerd door de priester **Ammiḫatna** uit Kizzuwatna (CTH 471 = KBo 5.2):
Hij legt een stuk zilver in de mond van de offerheer en spreekt het bevel uit dat deze even rein moge zijn als zilver.

c. De magische werking van zilver bij de goden:

Goden worden eveneens met zilver en ander materiaal 'behandeld', **wanneer men vreest dat ze boze woorden of klachten uiten**:

1. De desbetreffende godenbeelden worden tesamen met zilver, goud en brood in een rivier ondergedompeld met het bevel dat ze hun mond gesloten houden.
2. Eenzelfde bevel wordt uitgesproken nadat men op een tafel zilver, goud en grutten heeft neergelegd en een bloedoffer van een schaap heeft verricht.
3. **Rite voor Šawuška van Šamuḫa** (CTH 480 = KUB 29.7):
 - i. In deze rite worden de beide bovengenoemde soorten magie vermengd:
 - (1) Contactmagie.
 - (2) Analoge magie:
Zoals water in de aarde zinkt, zo wordt de zonde in de onderwereld gefixeerd.
 - ii. Een onreinheid wordt eerst verbonden met het zilver en dan op water overgedragen. Dit wordt vervolgens op de aarde uitgegoten zodat het in de onderwereld komt, waarbij de onreinheid wordt geneutraliseerd. ↓

d. **De reinigende kracht van zilver kende men ook elders:**

1. **Mitanni:**

Het cultusgereedschap in het washuis van Wašukani, de hoofdstad van Mitanni, was van zilver.

2. **Schotland en Hebriden:**

Het zilverwater *uisge airgiod* of *uisge air airgiod* (water uit een schotel waarin een stuk zilver ligt), was een populair cathartisch middel.

6.2.7.3 De magische kracht van goud

a. Het karakter van goud:

1. Termen voor goud:

- i. sum. KU₃.Gl = *kug.sig*₁₇ = akk. *ḫurāṣu*;
- ii. hurr. *ḫiyari*;
- iii. hurr. *ayaraḫḫi*.

2. Goud bracht men wegens de kleur ervan **in verband met de zon**:

- i. Voorwerpen m.b.t. de zonnegodheden zijn van goud.
- ii. 'Het maandfeest' (CTH 591, KUB 1.17):
Het koninklijk paar drinkt uit gouden bekers ter ere van de Zonnegodin van Arinna en
dier dochter Mezulla.

3. Commentaar Berends:

ad a.1.i:

Volkert Haas schrijft op deze plaats: sum. GUŠKIN, vlgs Foxvog 2016 een verouderde lezing
voor *kù-sig*₁₇.

b. De magische werking van goud:

Hettitische toverspreuk m.b.t. een bouwrit (CTH 413, KBo 4.1):

Onder de hoekpijlers van een te bouwen tempel worden goudstukken gelegd, waarbij de
priesters het bevel uitspreken dat het heil van goden, mensen en deze tempel onvergankelijk
zal zijn, zoals het goud onvergankelijk is (analoge magie).

c. Gouden voorwerpen:

1. Zonneschijven uit de cultus van de zonnegodin van Arinna.
2. Beeldjes van de zonnegodin van Arinna, bijvoorbeeld de godin, zittend op de leeuwentroon
met een kindgod op haar schoot.
3. 'Dromen van de koningin' (CTH 584.1, KUB 15.1.3.36):
Beeld van de godin Ištar van Šaḫpina, vervaardigd op last van koningin Puduḫeba.
4. 'Uitbreiding van de cultus van de Godin van de Nacht' (CTH 481, KUB 29.4):
Beeld van de 'Zwarte godin' (DINGIR.GE₆), een verschijningsvorm van Šawuška van
Šamuḫa.
Commentaar Berends:
DINGIR.GE₆ betekent Godin (van de) Nacht en niet de 'Zwarte godin' (zie bijv. Jarad L.
Miller, 2004, p. 395-6). Identificatie met Šawuška van Šamuḫa is eveneens twijfelachtig;
misschien is ze een zelfstandige godin (zie WP Goddess of the Night (Hurrian)).
5. Votiefschijven (= zonneschijven AŠ.ME) voor de Godin van de Nacht, geciseleerd en belegd
met edelstenen.
6. Een votiefschijf met de naam van de godin Pirinkir.
Commentaar Berends:
Deze zonneschijf, genaamd Pirinkir, is volgens Gary Beckman (Persée 1999, 24) een semi-
antropomorfe verbeelding van de nachtelijke sterrenhemel.
7. Votiefschijven voor de godin Pirinkir, geciseleerd en belegd met edelstenen, alsmede een
navelsieraad en een garnituur.
8. Beeld van de godin Zašḫapuna. ↓↓

9. Beeld van de arend hurr. Eribuški en een haas uit de cultusinventaris van Teššub van Manuzi(ja).
10. Amuletten en sieraden.
11. Cultusvoorwerpen met magisch en symbolisch karakter, behorend bij de godenbeelden:
 - i. granaatappels;
 - ii. oorringen;
 - iii. zes leeuwen;
 - iv. een vrouwenfiguur;
 - v. zonneschijven;
 - vi. 'Orakel betreffende de cultus van de godheid van Arušna' (CTH 566, KUB 22.70): een diadeem, die de godheid van Arušna in een droom van de koningin opeiste.

6.2.7.4 De magische kracht van ijzer

a. Het karakter van ijzer:

1. Termen voor ijzer:
 - i. sum. AN.BAR.GE₆;
 - ii. hett.-hurr.-hatt. *ḫapalki*; vergelijk:
 - (1) hatt.-hett. *ḫabalki*, wrsch. 'hard metaal';
 - (2) de Noord-Anatolische stad Ḫawalkina of Ḫawarkina;
 - (3) akk.-hurr. *ḫabalginnu*;
 - (4) hett. *barzillu*;
 - (5) akk. *parzillu*;
 - (6) luw. *parza-* ('ijzererts');
 - (7) sino-tib. **qhlek-s*;
 - (8) gr. χαλκος 'koper, brons'.
2. Oud-Midden-Oosterse opvattingen over het ijzer:
 - i. Periode van vóór de winning van ijzer uit het erts (vóór 1200 v.Chr.):
 - (1) IJzer was een meteorietgesteente, door de goden uit de **hemel** gebracht.
 - (2) Het meteorietijzer was een deel van de hemel; de hemel zelf was van ijzer.
 - (3) De Oud-Anatolische koningstroon als symbool van de **heerschappij** was van meteorietijzer vervaardigd.
 - ii. De **hardheid** van ijzer was zijn belangrijkste (magische) kwaliteit:
 - (1) 'Riten met vermelding van Išhara' (CTH 487 = KUB 12.24 = Bo 2371):
Het zwarte ijzer (AN.BAR.GE₆) werd genoemd in een opsomming van edelstenen en de 'steen des levens'.
 - (2) 'ANDAḪ.ŠUM-festival, dag 33-34 op de berg Piškurunuwa' (CTH 618), KUB 11.233):
De koning (Labarna) en de stad (Ḫattuša) werden geacht krachtig te zijn als ijzer.
 - iii. De **magnetische ijzersteen** had een nog grotere magische kracht:
 - (1) Termen voor magnetische ijzersteen:
 - (a) sideriet;
 - (b) Herakleion;
 - (c) Herakleia lithos.
 - (2) Dit 'levende ijzer' kon als **geneesmiddel ziekten uit het lichaam trekken**, m.n. bij oogziekten.

b. De magische werking van ijzer:

1. 'Een paleisbouwrite' (CTH 414, KUB 29.1):
De koning legt tin en ijzer in hout voor de bouw van een paleis om de duurzaamheid ervan te verhogen.
2. 'De Akkadische bezweringsrite *ana pišerti kišpi*' (CTH 820.4, KBo 21.22; vgl. Alice Mouton, 'Water and the gods', etc. (2022)):
Men bestrijkt de waterbekkens voor een god met ijzer en *arzila*-steen (akk. *arzallu*).
3. De zeven mythische onderwereldketels waarin demonische stoffen terechtkomen, zijn van ijzer en hebben een loden deksel.
4. Demonisch verontreinigde substituten, zoals gedierte, worden met zeven pinnen van ijzer en brons in de aarde vastgezet.
5. Opheffing van beheksing:
Tongen van ijzer moet men in de mond nemen.
6. Genezingsmagie, zie a.2.iii.(2).

6.2.7.5 De magische kracht van lood

a. Het karakter van lood:

1. Termen voor lood:
 - i. sum. A.BÁR;
 - ii. hurr. *ḫumari* (?);
 - iii. hett. *šuli(ya)*;
 - iv. hett. *kuwanna* (?) '(koper)blauw'; vgl. gr. *κυανος* (blauwe) 'lazuursteen'.
2. Lood is het **oudste door smelting verkregen metaal** der mensheid en in gebruik sinds eind 4^e millennium in het Nabije Oosten.
3. **Beeldjes van lood:**
 - i. Goddelijke paren uit de pre-Hettitische tijd (Kültepe).
 - ii. Ištar-tempel in Assur:
 - (1) paardachtigen;
 - (2) sprinkhaan;
 - (3) schorpioen;
 - (4) duif.
4. Lood werd in verband gebracht met de **planeet Saturnus-Kronos** en hoorde waarschijnlijk, evenals het zilver, tot het gevolg van Kumarbi.

b. De magische werking van lood:

1. Mythologie met het lood als motief:
'Rite ter verzoening van het kind met zijn moeder' (CTH 44.1, KUB 12.26) (vgl. Susanne Görke (2019), p. 165):
De godin Kamrušepa kamt haar schapen met een loden kam.
2. 'Rite van Ašḫella uit Ḫapalla tegen een besmettelijke ziekte in het leger' (CTH 394.C, KUB 9.32):
Amulet van *kunzijala*-steen met een ring van ijzer en een van lood (zie 6.2.4-2.d.iii).
3. **Dodenrite** (CTH 449.3, KUB 39.57):
 - i. Men houdt de dode een beeldje voor dat als nabootsing van hem dient. Hierin wordt diens ziel van lood gedrukt, waarna de afdruk weer wordt gewist.
 - ii. Commentaar:
De **ziel** van lood is waarschijnlijk de hiëroglief voor 'ziel'.
4. **Hurritische reinigingsrite** (CTH 777.7 A, KUB 27.24):
Gebruik van *ḫumari šeh(a)li* ('zuiver lood'?) en 'zeven wateren' t.b.v. de zondewegneming bij het heersersechtpaar Tašmišarri en Daduḫepa. De 'zeven wateren' zijn zeven verschillende soorten water, nl. uit rivieren, bronnen, bergen e.d. (Strauß 2006, p. 37, 157).
5. **Oud-Indische magie:**
Ook hier komt lood voor als **reinigende** substantie.

6.3 (28) Stenen cultusgerei

- a. Stenen werktuigen als oudste menselijk gereedschap worden in veel Hettitische ritën gebruikt.
Voorbeeld:
'ANDAḪ.ŠUM-festival, 11^e dag' (CTH 609, KUB 34.69 (1: 17-18) en CTH 609.4, KUB 41.27 (4: 9-14):
Offerrite voor de dodengodin Lelwani:
Buiten het aan haar gewijde *ḫeštā*-huis worden de offerdieren (schapen of runderen) gedood m.b.v. een **stenen offerbijl of -knuppel**, de *taḫuppaštai*. Binnen snijdt men vervolgens hun kop eraf.
- b. 'Feest van het dorp Tuḫumijara' (CTH 739, KUB 20.87):
Ook het gebruik van een **ijzeren offerknuppel** komt in een Hettitische dodenrite voor.

7 Oude en nieuwe tradities in de post-Hettitische periode

7.1 (29) Phrygië

7.1.1 Historisch overzicht

1. De **geschiedenis van de Phrygiërs van ca 1100 - 700 v.Chr.:**
 - a. Einde 2^e millennium v.Chr.:
Vanuit de Balkan ten zuiden van de Donau trokken IE Thraco-Phrygische stammen (Phrygiërs en Mysiërs) Klein-Azië binnen.
 - b. De geschiedenis van de Phrygiërs is alleen bekend van archeologische bronnen en beschrijvingen door buurvolkere (Herodotus). De Phrygiërs veroverden grotendeels het gebied van het **Hettitische rijk dat omstreeks 1150 v.Chr. instortte**. Hattuša werd pas ca 1050 v.Chr. bezet.
 - c. 12^e eeuw v.Chr.:
Tiglath-Pileser I van Assur voert oorlog met vijf koningen van het volk der **Muški** in Noord-Mesopotamië.
 - d. 8e eeuw v.Chr.:
 - i. Sargon II van Assur voert oorlog met **Mita, de koning der Muški**.
 - ii. Commentaar:
Mita is waarschijnlijk dezelfde als **Midas**, die dan de westelijke Phrygiërs en de oostelijke Muški tot één rijk verenigd heeft.
2. Het **Phrygische rijk:**
 - a. **Uitbreiding van de Phrygische kolonisatie:**
 - i. Zuidwaarts:
tot Cilicië en de bovenloop van de Halys (grenzen van het Assyrische rijk);
 - ii. Oostwaarts:
ten oosten van de middenloop van de Halys;
 - iii. Westwaarts:
enkele plaatsen aan de Egeïsche Zee (de rest van de kust is Ionisch).
 - b. **Stichting van het Phrygische rijk:**
 - i. Eind 8^e eeuw v.Chr. door koning Midas met als hoofdstad **Gordion** (= phryg. *-gordum* 'stad').
 - ii. Beschouwd als **opvolger van het Hettitische rijk**.
 - iii. Handelsbetrekkingen met:
 - (1) Assur;
 - (2) Urartu;
 - (3) Griekenland, althans pogingen daartoe via Delphi.
 - c. **Economische grondslag:**
 - i. Landbouw, maar ook veeteelt en wolproductie.
 - ii. Feodale verhoudingen:
Het land was eigendom van grootgrondbezitters (die zich lieten begraven onder grote *tumuli*), nl. de koningen, de adel, vazallen en tempelbezitters.
 - d. **Einde van het Phrygische rijk en latere geschiedenis:**
 - i. Tussen 700 en 650 v.Chr. vielen de **Cimmeriërs** vanuit de Pontisch-Kaspische steppen tussen de Zee van Azov en de Kaspische Zee via de Kaukasus Phrygië binnen en verwoestten Gordion.
 - ii. De **Lydiërs** versloegen de Cimmeriërs en stichtten het Lydische rijk ten westen van de Halys, dat op zijn beurt na 546 v.Chr. onder de heerschappij van de Perzen kwam.
 - iii. **Alexander de Grote** veroverde het gebied in 333 v.Chr., waarna het deel uitmaakte van het **Seleucidische rijk**.
 - iv. De **Romeinen** lijfden het westelijk deel van het voormalige Phrygische grondgebied in 123 v.Chr. in onder de naam van de **provincie Asia**.
 - v. Keizer Diocletianus verdeelde het gebied vervolgens in twee provincies.

7.1.2 De Phrygische religie

a. Kenmerken van de Phrygische religie:

1. Voortzetting van de **Oud-Klein-Aziatische tradities** in een andere verschijning.
2. **Extatisch-orgiastische mysteriëncultussen** m.b.t.
 - i. de moedergodin **Kybele-Agdistis** en haar minnaar **Attis of Adamna**, de vroegere Oud-Syrisch-Oud-Klein-Aziatische Kubaba, Kubabat en Adamma;
 - ii. de vruchtbaarheidsgod **Sabazios** van Phrygisch-Thracische origine.

b. De belangrijkste godheid is Kybele:

1. Ze was een **aard- en berggodin**.
2. **Woonplaatsen:**
 - i. op de toppen der **bergen** waar men reusachtige tronen heeft uitgehakt;
 - ii. in bergholen en grotten, waar zich ook de doden zouden bevinden. Voorbeeld: In het bergheiligdom bij Pergamum zijn aardewerkbeeldjes van Kybele gevonden, zittend op haar troon en geflankeerd door twee leeuwen.

7.1.3 De Phrygische mythe van Deucalion en Pyrrha

a. **Locatie:**

De tempel van Kybele te Pessinus:

1. Deze is gelegen bij haar heilige berg **Agdus**, vandaar haar bijnaam **Agdistis**.
2. In de tempel lag de **heilige steen van Kybele**.
3. De Phrygische mythe van Deucalion en Pyrrha is met deze streek verbonden.

b. **Inhoud:**

1. Uit ergernis over het gedrag der mensen wil Zeus hen vernietigen d.m.v. een **zondvloed**.
2. Alleen het godvrezende echtpaar Deucalion en Pyrrha overleven de vloed door op aanraden van Prometheus een kist of ark te bouwen. Hierin drijven ze negen dagen en nachten rond.
3. Na terugtrekking van de zondvloedwateren brengen ze Zeus een dankoffer. Op hun wens naar een nieuw mensengeslacht geeft de god vervolgens de twee opdracht 'het gebeente van de moeder', dat zijn **stenen, achter zich te werpen**. Uit de stenen die Deucalion werpt, worden mannen geboren; uit die van Pyrrha vrouwen.
4. Toch ontstaat uit **een der stenen** die Deucalion heeft geworpen, een vrouw, nl. de godin **Kybele**.

7.1.4 De mythen van Agdistis en Attis

7.1.4.1 De inhoud van de mythen van Agdistis en Attis

Timotheus (bij Arnobius van Sicca, 'Adversus nationes', 5.5-7) en Pausanias 7.17.9-12:

1. De mythe van Agdistis:

- a. Zeus ziet Kybele slapen op de berg Agdus en probeert haar te verleiden. Wanneer dit niet lukt, werpt hij zijn sperma op de rots.
- b. Na negen maanden baart de rots een tweegeslachtelijk monster, wild en sterk. Het vernietigt alles om zich heen en bedreigt goden en mensen, aarde en hemel.
- c. Aangezien de goden niet weten hoe ze het monster moeten aanpakken, brengt Liber (Dionysus) de oplossing door Agdistis uit de met wijn gevulde bron te laten drinken. Agdistis valt hierdoor in slaap.
- d. Liber bindt dan een touw met het ene einde om diens voeten en het andere einde om diens genitaliën. Wanneer Agdistis wakker wordt en opspringt, ontmant deze zichzelf.

2. De mythe van Attis:

- a. Terwijl van Agdistis alleen de vrouwelijke helft overblijft (ook Kybele genoemd), ontspruit uit de op de aarde gevallen genitaliën een amandelboom. Nana, de dochter van de riviergod Sangarius, neemt de vruchten hiervan en legt ze in haar boezem (schoot) en wordt zwanger van een zoon Attis.
- b. Attis wordt te vondeling gelegd en opgevoed door een geitenbok. Als hij volwassen is, wordt hij verliefd op de dochter van de koning van Pessinus.
- c. Kybele-Agdistis begeert Attis intussen hevig, die uiteindelijk immers uit de genitaliën van dier mannelijke wederhelft is ontstaan. Wanneer ze ziet dat Attis zich op de prinses richt, maakt ze Attis en de koning waanzinnig. Beiden ontmannen zich daarna.
- d. Attis sterft, maar uit berouw vraagt Kybele-Agdistis aan Zeus ervoor te zorgen dat Attis' lichaam niet zal verrotten en ook dat diens rechterpink zich kan bewegen en diens haar blijft groeien.

7.1.4.2 Commentaar bij de mythen van Agdistis en Attis

1. De mythe van de verwekking en de geboorte van Agdistis heeft een duidelijke **parallel met de mythen van Ullikummi en Wāšitta** (zie 5.4 (22) en 5.5 (23)). Het gaat om
 - a. een grote steen,
 - b. een god die zijn zaad op die steen werpt,
 - c. de zwangerschap van de steen,
 - d. de geboorte uit de steen van een godenvijandig monster en
 - e. de vernietiging van het demonische wezen.
2. Hieruit blijkt de **lange duur van de mondelinge traditie** van de Hurritisch-Hettitische voorstellingen.
3. De **aard van de vernietiging van het monster** verschilt in beide tradities (volgens Haas, maar de dood van Ullikummi door afsnijding lijkt op castratie; vgl. ook de castratie van Anu door Kumarbi, Berends).
4. Het motief van **verdooving door wijn** treffen we ook in versie (1) van de **Illuyanka-mythe** aan.
5. De **bewegende rechterpink** van het lijk van Attis:
 - a. Deze is hier als **fallussymbool** bedoeld.
 - b. Vergelijk de vinger op grafheuvels, volgens Pausanias een fallussymbool.
 - c. De 'geile vinger' van het handgebaar.
 - d. Stenen fallussen als grafmonument.
 - e. Commentaar Berends:
Het fallussymbool heeft twee functies (zie Moser 2006):
 - i. een apotropeïsche, demonen afwerende functie;
 - ii. een regeneratieve en vruchtbaarheidsbevorderende functie.
6. **Tweegeslachtelijkheid en castratie:**
 - a. Kybele-Agdistis probeert waarschijnlijk haar oorspronkelijk androgyne karakter te herstellen door vereniging met Attis, maar dwingt diens castratie af nadat dit is mislukt.
 - b. Attis zou volgens andere bronnen (welke ?) een tweegeslachtelijk wezen zijn geweest, hetgeen in verband zou staan met diens castratie.
7. Op de mythe van Kybele-Agdistis en Attis is een **orgiastische cultus** gebaseerd (zie 7.1.4.3).

7.1.4.3 De cultussen van Kybele-Agdistis en Attis, en Atargatis en Ba'al-Hadad

In deze cultussen speelde **zelfontmanning** een rol teneinde aldus in **dezelfde toestand** te geraken als deze androgyne godheden of **zich nauwer aan hen te hechten**:

1. De cultus van Kybele-Agdistis en Attis:

Het feest werd gevierd in het voorjaar rond de dag- en nachtevening met weeklachten over de verdwijning van Attis (een bron wordt door Haas helaas niet vermeld):

- a. Eerste dag:
Omhakken van een heilige boom als een teken des doods.
- b. Tweede dag:
Opzwepende verdovende muziek en dans.
- c. Derde dag:
Reinigend bad in een rivier en vergroting van de razernij met als hoogtepunt de bloedige zelfontmanning door de *galli*, de priesters van Kybele en Attis, die zich kleedden en sierden als vrouwen.

2. De cultus van Atargatis en Ba'al-Hadad:

Het feest van Atargatis (= Dea Syria) werd in het voorjaar gevierd in **Noord-Syrië** (Hiërapolis-Bambyke (= Manbij bij de Eufraat) en het wat noordelijker gelegen Karkemiš op de grens van Syrië en Turkije):

- a. Haar priesters waren eveneens de *galli*, die zich als vrouw verkleedden en zich ontmanden.
- b. Lucianus van Samosata ('De Dea Syria'):
Kombabos, de minnaar en eunuchpriester van Atargatis, had zichzelf ontmand om aan de begeerte van Antiochus' vrouw Stratonice te ontkomen.
- c. Commentaar:
Het verband tussen Kombabos en Kubaba lijkt zeker.

3. Nader commentaar t.a.v. rituele autocastratie:

- a. **Doel:**
Zoals boven reeds aangeduid, wilden personen, zoals de Galli-priesters, door zelfontmanning de door hen vereerde androgyne goden imiteren om zo in nauwer contact met hen te treden.
- b. **Ouderdom:**
Castratie geschiedde d.m.v. een scherpe steen, waaruit blijkt dat deze gewoonte mogelijk teruggaat tot de periode van vóór de metaalbewerking, d.w.z. 2800 v.Chr. in Klein-Azië.
- c. **Locatie:**
Mythe en rite in dezen kunnen worden geplaatst in het Noord-Phrygische gebied: de streek van de rivier de Sangarius. De Phrygiërs hebben dus de ideeën rond castratie en androgynie ca 1100 v.Chr. van de plaatselijke bevolking overgenomen.

7.1.5 Androgyne godheden

1. **Oudste androgyne voorstelling van Klein-Azië:**
 - a. Aardewerkbeeld, afkomstig van de burgpoort van Büyükkale, midden 2^e millennium, Oud-Hettitische periode (vgl. doc. 61: 3.2.2.3-1.c).
 - b. De figuur kan worden gelijkgesteld aan Adamma, een samenstelling van *ada* 'vader' en *amma* 'moeder' (zie echter ook doc. 61: 3.2.2.2-1).
2. **Kubaba:**
 - a. In de teksten is ze uitsluitend vrouwelijk.
 - b. Haar mannelijke aspect blijkt uit:
 - i. het verlies van de oude vrouwelijke *-t*-uitgang;
 - ii. de verschijningsvorm Kumbabos (zie 7.1.4.3-2).
 - c. Er kan ook sprake zijn van seksuele onbepaaldheid.
3. **Kybele:**

Zij werd aangeroepen met Lallworte of moedernamen als (bron ontbreekt, Berends):

 - a. Amma;
 - b. Ma;
 - c. Meter;
 - d. Nanna.
4. **Adam(m)as:**

Hippolytus van Rome (Refutatio omnium haeresium):

 - a. De Gnostische Naassener-school in Phrygië (2^e -3^e eeuw AD):

Verering van de *protanthropos* Adam(m)as onder de namen:

 - i. 'vader en moeder' als androgyne godheid;
 - ii. 'ouderpaar der eeuwigheden' als tweevoudige oudergodheid.
 - b. Verband met bijbelse Adam;
 - i. Deze is eveneens tweegeslachtelijk, aangezien hij Eva voortbrengt uit zijn rib.
 - ii. De rabbijnse apogriefe overlevering beschouwt de Adam uit Gen. 1:27 als een androgyn wezen:

'En God schiep de mens naar Zijn beeld; naar Gods beeld schiep Hij hem; man en vrouw schiep Hij hem.'
5. **Aphroditos:**
 - a. Deze androgyne Aphrodite werd in Amathus op Cyprus vereerd tijdens een feest waarin vrouwen mannenkleden droegen en mannen vrouwenkleden.
 - b. Aardewerkbeeldjes van androgyne figuren uit de 12^e eeuw v.Chr. bevestigen de voorstelling van een tweegeslachtelijk wezen op Cyprus. (Christine Winkelmann, The neolithic and chalcolithic figurines of Cyprus, 2020, geeft een uitgebreid overzicht, Berends.)
6. **Mise:**
 - a. Mise, een androgyne godheid uit Pamphylie, is bekend uit het Orfisme (Orfische Hymne 42 (of 41)).
 - b. Oorspronkelijk was Mise een moedergodin zoals Kybele-Agdistis.

7.1.6 De heilige meteoriet

1. Kybele:

- a. Livius (AUC) 29.10.4-8 en 29.11.5-9:
De godin is **in de gedaante van een meteoriet** in het jaar 204 v.Chr. vanuit Pessinus naar Rome gebracht op grond van een profetie in de Sibyllijnse Boeken die het lot van Rome verbond met deze steen.
- b. De meteoriet had de vorm van een **vulva**, wat voor de Romeinen aanstootgevend was, en werd bewaard in de zilveren kop (van het standbeeld van de godin?).
- c. In de rivier de Sangarius zou ook een op een vulva gelijkende steen van Kybele gevonden zijn.

2. Vanassa Preiia:

- a. Inscriptie uit **Perga** (Pamphylie), ca 400 v.Chr.:
Ἰαναψα Πρειια (dat.).
- b. Ἰαναψα Πρειια (nomin.) 'Koningin van Perga', was de **stadsgodin** van deze plaats. De Ι is de Pamphylische digamma /w/ en ψ is de Pamphylische sampi /s/ of /ss/ of /ps/.
- c. Deze Vanassa Preiia werd gelijkgesteld met Artemis en **vereerd in de gedaante van een meteoriet**. Als wijgaven aan Vanassa Preiia dienden zonnescijven (net als voor de Hettitische Mezulla en de Zonnegodin van Arinna).

7.1.7 De geboorte van de mysteriëngod Mithras

- a. De met Perzië geassocieerde **licht- en vruchtbaarheidsgod Mithras**, wiens verering door de Romeinse legers wijd verspreid werd, is volgens de Phrygiërs **uit een steen geboren**.
- b. **Voorstelling van Mithras' geboorte in sculpturen:**
 1. een krachtige, naakte knaap die uit een rots oprijst;
 2. een Phrygische muts op het hoofd;
 3. een mes (zijn attribuut) in de rechter- en een fakkel (symbool van het licht) in de linkerhand;
 4. soms vergezeld van een riviergod, aangezien de geboorte naast een rivier zou hebben plaatsgehad;
 5. soms is de geboorterots omringd door een slang.
- c. De **geboorterots** werd **eveneens vereerd**; in tempels in de vorm van een kegelvormige steen.

7.2 (30) Urartu en Armenië

7.2.1 Historisch overzicht: Urartu

- a. De Urarteeërs spraken een **taal die verwant is aan het Hurritisch**, en het **Armeens heeft beïnvloed**. Omstreeks 1000 v.Chr. nam hun macht toe in het Armeense Hoogland.
- b. **Verspreidingsgebied** (9^e - 6^e eeuw v.Chr. vlg. WP):
 1. Westen: mod. Malatya aan de Eufraat (Oost-Turkije);
 2. Zuidoosten: voorbij het Urmia-meer (Iran);
 3. Noordoosten: Sevan-meer (Armenië);
 4. Noordwesten: rivier de Chorocho (Noordoost-Turkije).
- c. **Korte geschiedenis van Urartu:**
 1. **Opkomst** van het koninkrijk Urartu:
 - i. Na de instorting van het Hurritische Mitanni-rijk rond 1260 v.Chr. ontstonden er kleine vorstendommen, w.o. Nairi en Uruatri die zich verenigden in een bondgenootschap tegen het opkomende Assyrische rijk.
 - ii. Dit leidde tot de vorming van het koninkrijk Urartu (Biainili) in de 9^e eeuw v.Chr. met de koningen
 - (1) Aramu;
 - (2) Lutipri;
 - (3) Sarduri I.
 2. **Grootste bloei en machtsontplooiing:**
 - i. Tussen ca 830 - 735 heersten de koningen:
 - (1) Išpuini;
 - (2) Menua;
 - (3) Argišti I;
 - (4) Sarduri II.
 - ii. De hoofdstad was Tušpa = mod. de stad Van.
 - iii. Het religieuze centrum was Muşaşir-Ardini, gelegen in het gebied dat volgens Haas het stamland van de Urarteeërs is, het huidige Iraaks-Koerdistan.
 3. **Neergang:**
 - i. Vanaf 750 v.Chr. begonnen de aanvallen van de Assyriërs onder koning Tiglath-Pileser III en in 714 onder Sargon II.
 - ii. Vanuit het noorden vielen de IE Cimmeriërs (bijb. Gomer) het rijk binnen.
 - iii. In 590 kwam de hoofdstad Tušpa in handen van de Meden. Rond 500 dienden Urarteeërs (Alarodiërs) in het leger van Xerxes.

7.2.2 Historisch overzicht: Armenië en Urartese restvolkeren

a. Oorsprong van de Armeniërs:

1. Volgens Haas verlieten de IE Armeniërs, verwant aan de Phrygiërs en Thraciërs, onder druk van de Scythen de zuidelijke Balkan en vestigden zich uiteindelijk in de 6^e eeuw v.Chr. in het Armeense Hoogland.
2. **Commentaar Berends:**
Dit is een achterhaalde hypothese, gebaseerd op het werk van Herodotus. De Armeniërs kan men daarentegen **feitelijk als inheems** beschouwen. Ze woonden reeds lang samen met andere volkeren in het Armeense Hoogland. Hun taal is aanzienlijk beïnvloed door de taal van de Urarteeërs, wier opvolgers zij zijn (vgl. bijv. WP *Origin of the Armenians*).

b. Urartese restvolkeren:

1. Johannes van Efeze (6^e eeuw), Kerkgeschiedenis 3.6.27:
 - i. In de 8^e eeuw AD woonden in Hanzī (Armenië) de **Ortājē**, die in het Armeense leger dienden.
 - ii. **Commentaar Berends:**
 - (1) Johannes leefde in de 6^e eeuw en kan dus geen informatie geven over de 8^e eeuw AD.
 - (2) Hanzī = arm. Handzit = oarm. Anjit = syr. Hanzīt = Henzit = gr. Αvζιτηνη (Anzitene), de streek ten oosten van mod. Elazığ, die deel uitmaakte van het antieke Armeense Sophene.
 - (3) De aram. Ortājē (< Urartājē) = 'wrty zijn Urarteeërs; in de tekst worden ze echter niet genoemd.
2. De **Chojt** woonden in het gebied van het Van-meer.
Commentaar Berends:
 - i. Chojt zou een landstreek (en niet een volk) zijn ten noorden van Bayburt (de Malato Dağı of Aydıntepe), waarvan de bewoners Arṭān of Araṭān hebben geheten (bron: ts. Handes Amsorya, 1915-16, kolom 96).
 - ii. Volgens Ahmad b. Yahya al-Baladhuri, History of the Arab invasions. The conquest of the lands (2022), echter, ligt het gebied dat hij Khuwith noemt, ten westen van het Van-meer. De bewoners, de Khuwaythiya, werden ook al-Arṭān genoemd. Het gebied is waarschijnlijk het district Sāsūn (Sason).
3. **Commentaar:**
 - i. Deze volkeren hadden (gedeeltelijk) hun eigen taal behouden.
 - ii. Ze worden beschreven als wild en bloeddorstig, en hebben zich lang tegen kerstening verzet.

c. Mozes van Chorene, Hajots Patmut'jun ('Armeense geschiedenis'), 1.10-12:

De legendarische vestiging van de Armeniërs:

1. De stamvader heette **Hajk'**, naar wie ook het land is genoemd en wiens naam mogelijk verwant is aan het land Hajaša in Noordoost-Anatolië.
2. Hajk' zou Bēl, de koning van Babylon hebben verslagen in het land Ararat.
3. De bergen Armenac (= Ararat) en Araghas (Aragats, Berends) zouden vernoemd zijn naar de nakomelingen van Hajk'.
Commentaar Berends:
 - i. Alleen de Aragats (Araghas (V. Haas)) is, althans volgens Mozes van Chorene, vernoemd naar Aramaneak, de zoon van Hajk'.
 - ii. Armenak (Armenac (V. Haas)) is niet de berg Ararat, maar een andere naam van Aramaneak. ↓

d. **Geschiedenis van Armenië van 550 v.Chr. - 450 AD:**

1. In 550 v.Chr. kwam Armenië onder de heerschappij van de **Perzen**, die de landsnaam voor het eerst gebruikten, maar het land in twee satrapieën verdeelden.
2. In de 4^e eeuw v.Chr. kreeg Armenië een zekere **onafhankelijkheid**.
3. In de 3^e eeuw v.Chr. viel Armenië onder **Seleucidische** heerschappij.
4. In het jaar 189 v.Chr. bij de nederlaag van Antiochus III tegen de Romeinen ontstonden er **twee onafhankelijke Armeense staten**:
 - i. Groot-Armenië = Koninkrijk Armenië en
 - ii. Klein-Armenië.
5. Onder koning Tigranes II (95 - 56 v.Chr.) omvatte Armenië een gebied van de Kaspische Zee tot de Middellandse Zee.
6. Sinds de nederlaag van Tigranes II tegen de Romeinen werd Armenië een **deel van het Romeinse Rijk**.

7.2.3 De religie van Urarteeërs

7.2.3.1 De goden van de Urarteeërs

1. **Teišeba:**
 - a. Reliëf van Teišeba, staand op een stier, bij Adilcevaz (noordkust Van-meer).
 - b. Voortzetting van de Hurritische weergod **Teššub**.
 - c. Voortlevend in de namen Tšopari en Tšible in de Kaukasus.
2. **Šivini:**

Voortzetting van de Hurritische **Šimige**.
3. **Ḫuba:**
 - a. Deze godin is **niet** identiek met de Syrische Ḫeba(t).
 - b. Commentaar Berends:

Op grond van de inscriptie in de Ayanis-tempel blijkt de godin niet Ḫuba maar Baba te heten. De tempel is opgegraven in de burcht Ayanis ten noorden van de stad Van (zie Badalyan (2015), p. 135).
4. **Sebitu:**

Waarschijnlijk verwant aan de Akkadische Zevengod **Sebettu**.
5. **Irmušini**
6. **Artu'arasau**
7. **Ḫaldi:**
 - a. **Hoofdgod** van het Urartese pantheon, voorgesteld als staand op een leeuw.
 - b. Hij is uitgegroeid van onbeduidende stamgod tot landgod, die de koning de heerschappij aanreikt. Hij is voor het eerst vermeld in een mass. inscriptie uit 1150 v.Chr.
 - c. Zijn vierkante torentempel stond in het religieuze centrum Ardini-Mušašir. Later verhuisde de cultus naar **Tušpa**.
 - d. Kelišin-stèle:
 - i. Hierop staat het bericht over genoemde tempel.
 - ii. De stèle is genoemd naar de Kelišin-pas langs de *via sacra* van Ušnaviyeh naar Mušašir.
 - iii. kurd. *kel-i-šîn* 'blauwe zuil' = dioriet, die nog steeds geldt als talisman in de streek.
8. **'Arubaini:**

Godin en gemalin van Ḫaldi.
9. **Overige goden en voorstellingen:**

Het **gouden vat van Hasanlu** (oorspronkelijk Mešta, ten zuiden van het Urmia-meer tussen Ušnaviyeh en Nagdeh) met gedreven afbeeldingen:

 - a. Adorant in omwikkeld kleed verricht een plengoffer, gevolgd door twee mannen met (offer)schalen.
 - b. De offers zijn gericht aan drie goden in hun wagens: de weergod, de zonnegod en de maangod.
 - c. Daaronder is te zien een met een ander vechtende berggod op zijn troon, geplaatst op een leeuw; rechts een godin, vergelijkbaar met een naakte Šawuška, staand op twee rammen.
 - d. Links van de vechtenden een man met offerbeker voor een altaar; daaronder een vrouw die een kind aanreikt aan een zittende man.
 - e. Rechts van de naakte godin een jager-strijder met pijl-en-boog; een arend die een vrouw draagt; een vrouw die een leeuw berijdt en in een spiegel kijkt; drie staande zwaarden.
 - f. Twee mannen die een derde vasthouden en neerdrukken.
 - g. Commentaar Berends:

De ligging van Mešta is omstreden, zie Kroll 2020, p. 204, die het oude Mešta in Dāsh Tappeh of Arslan Qal'eh (Tappeh Sarami) localiseert.

7.2.3.2 De centrale rol van rotsen en bergen in de religie van de Urarteeërs

- a. Men geloofde dat de **goden in de bergen woonden**, die ze konden verlaten en waarin ze naar binnen konden gaan, getuige de in de rotsen uitgehouwen **schijnpoorten**, zowel in Urartu als in Phrygië, bijvoorbeeld de Haldi-poort in de vesting Rusahinili bij de stad Van.
- b. Ook lieten de Urartese en Hurritische **koningen** zich na hun dood in **in de rotsen uitgehouwen grafkamers bijzetten**. Hierbij kwam het geloof in een wederkeer van de oude koningen teneinde 'het land en de wetten ervan te keuren'.
- c. Met de voorstelling van de in de bergen ingesloten koningen en helden is de **sage van Mhers insluiting in de berg** verbonden (zie 7.2.3.3).
- d. **Bergen** die een rol spelen in de overlevering zijn o.a.:
 1. de Ravenrots met de 'Poort van Mher' (zie 7.2.3.3.1);
 2. de Diorphus (zie 7.2.3.3.2);
 3. de Sepuch (zie 7.2.3.4);
 4. de Nimrud als naam van twee verschillende bergen (zie 7.2.3.5);
 5. de Tork' (zie 7.2.3.6).

7.2.3.3 De sagen van Mher

7.2.3.3.1 De sage van Mhers insluiting in de berg

a. Inleiding:

1. Commentaar Berends:

Mher (eig. P'ok'r Mher, 'Kleine Mher') is een Armeense held, de zoon van David van Sasun (arm. Sasuntsi Davit), de zoon van Mets Mher ('Grote Mher'). Mher is een verbastering van ir. Mithra. De sagen van Mher vormen een deel van de sagencyclus Sasna tsrer ('Rebellen van Sasun'). Enkele varianten zijn echter hierin niet opgenomen, nl. de hierna door Haas behandelde sagen van Diorphus en de geboorte van Mher.
2. Ten oosten van de vesting Van ligt een keten van drie bergen, waarvan de middelste de Ravenrots heet. Hierin bevindt zich de 'Poort van Mher'.
3. Sruantsteants, die de sage heeft gemeld, beschrijft de situatie aldus:
 - i. De namen van de drie bergen ten oosten van Van heten (ook):
 - (1) Agrpi (de meest westelijke);
 - (2) Zempzemp-grot (de meest oostelijke);
 - (3) Mheri du'n 'Mher-poort' (de middelste).
 - ii. De Mher-poort (turk. Meher Kapısı) is een in de rots uitgehouwen schijndeur met inscriptie in spijkerschrift van koning Sarduri II. Van bovenaf drupt er zwart water naar beneden.

b. Inhoud:

1. God heeft Mher en diens paard in de berg opgesloten.
2. In de berg bevindt zich eveneens een rad dat hemel en aarde laat draaien. Mher houdt het rad scherp in de gaten, want wanneer het stilstaat, is hij verlost en kan hij naar buiten treden om de wereld te vernietigen.
3. In de nacht van Christus' hemelvaart, wanneer hemel en aarde elkaar kussen, opent zich de poort en kan men de daarachter gelegen schatten meenemen (wat niemand ooit gelukt is).

7.2.3.3.2 De sage van Mhers zoon Diorphus

a. Inleiding:

1. De Armeense Mher ('zoon'), volgens andere overleveringen de zoon van Aramazd, is een figuur in wie **tradities** zijn samengevloeid die veel **ouder zijn dan die van Mithra en Ahura Mazda** of de Iraanse overheersing van Armenië.
2. De sage van Diorphus stemt gedeeltelijk overeen met de Hurritisch-Hettitische overlevering zoals die van **Kumarbi en Ullikummi**:
 - i. Een god verwekt een zoon door met zijn zaad een steen te bevruchten.
 - ii. De steengeborene gaat een strijd aan met een god.
3. Typisch Armeens is de **verandering van de rebel in een berg**.

b. Inhoud:

Pseudo-Plutarchus (2^e eeuw AD), De fluviis, 23 (Araxes):

1. Mithras (d.i. Mher) wil een zoon, maar haat het vrouwengeslacht. Daarom werpt hij zijn **zaad op een rots**.
2. De **steen wordt zwanger** en brengt op de gestelde tijd een zoon ter wereld, die **Diorphus** wordt genoemd.
3. Wanneer hij volwassen is, daagt hij Ares (dan wel Mars) uit tot een tweekamp om zijn dapperheid te bewijzen. Hierbij sterft hij.
4. Door een gunst van de goden wordt hij **veranderd in de berg Diorphus**, gelegen bij de rivier de Araxes.

7.2.3.3.3 De sage van de geboorte van Mher

De sage wordt vermeld door K. Ishkol-Kerovpian, 'Mythologie der vor-christlichen Armenier', p. 126:

1. Een niet-Christelijke koning wenst voor zijn zoon de dochter van een Armeense koning als vrouw op straffe van vernietiging van diens rijk.
2. De vertwijfelde **dochter** begeeft zich naar een **bergkloof** waar een poort opengaat. Ze gaat naar binnen en bidt.
3. Ze **drinkt driemaal van het water** dat van de rotswand naar beneden stroomt. Hiervan wordt ze **zwanger en baart een zoon**.
4. De jongen is binnen een jaar al zo groot als een twaalfjarige, maar hij weigert een naam aan te nemen.
5. In een droom over een kapel, echter, hoort hij een stem die zegt: '**Je heet Mher**'.

7.2.3.4 De tradities betreffende de bergen Sepuch en Nimrud

1. **Sepuch** is een uitgedoofde, eertijds als **god vereerde vulkaan** in het Eufraat-gebied, waarin nog steeds onderaards gerommel te horen zou zijn en die oude tradities herbergt:
 - a. Hier stonden de altaren van de Armeense Artemis en van Anahid (verwant met Šawuška).
 - b. Hier, in T'ortan (Doğanköy), waren de **graven of cenotafen** van:
 - i. St. Gregorius;
 - ii. Verthanes = St. Vrt'anes I;
 - iii. Hiscon = St. Husik I;
 - iv. koningin Assem = Ašxen;
 - v. prinses Chosrewi-Tucht = Xosroviduxt;
 - vi. Tiridates IV = Trdat IV.
 - c. Commentaar Berends:
 - i. Volkert Haas heeft gegevens letterlijk overgeschreven uit Amand Freiherr von Schweiger-Lerchenfeld, 'Zwischen Donau und Kaukasus', 1887 (!), p. 543 vv.
 - ii. De Sepuch of Sebuħ wordt beschreven als een bergketen tussen het dorp Karadağ en de bergtop Köhnm Dağ (bron: ws. *Tomb of the nine saints of T'ortan*).
 - iii. Haas maakt blijkbaar onderscheid tussen 'de Armeense Artemis' en 'Anahid', terwijl beiden identiek zijn; de Armeense Anahid wordt gewoonlijk gespeld als 'Anahit' (bron: *WP Armenian mythology*).
 - iv. Hiscon is mogelijk een verschrijving Husgan, i.e. 'van Hussig'; Hussig of Husik is de kleinzoon van Gregorius.
 - v. Tiridates IV is de zoon van Chosrov II, die koning was van 279 - 287. Tiridates III is Chosrovs broer die na diens dood regeerde van 287 tot 298. In dat jaar wordt Tiridates IV door de Romeinen tot koning uitgeroepen. In 301 verklaart hij het Christendom tot staatsgodsdienst en in 315 benoemt hij Gregorius tot patriarch (bron: *WP Tiridates IV van Armenië*).
 - vi. Er is sprake van negen heiligen op de ws. *Tomb of the nine saints of T'ortan*; de hier niet-genoemde zijn:
 - (1) bisschop Daniël, een pupil van Gregorius;
 - (2) korbisschop Chat;
 - (3) Karnig, een monnik.
2. **Nimrud** is een naam, gegeven aan **verschillende zaken**:
 - a. **De jager Nimrud**:
 - i. Deze mythische jager is misschien een voortzetting van de Noord-Babylonische god Ninurta.
 - ii. Hij zou volgens de Armeniërs afkomstig zijn uit Babylon en wonen in de krater van de berg Nimrud ten westen van het Van-meer.
 - b. **De berg Nimrud** (= turk. Nemrut Dağ ten westen van het Van-meer, zie 2.a.ii), een slapende vulkaan, zou in verbinding staan met een bron in het Muş-dal, waarvan het water uit een gat van 32 m Ø komt.
 - c. **De berg Nimrud** (= turk. Nemrut Dağ bij Eski Kâhta ten noordoosten van Adıyaman), een heilige berg in de Commagene. Op de top staat het Hellenistische Hierotheseion, de piramidale grafheuvel en -tempel van koning Antiochus I, de zoon van Mithridates I Callinicus en Laodice VII Thea.
 - d. **De stad Nimrud** (oorspronkelijk Kalhu of Calch), de Assyrische residentie bij de Tigris.

7.2.3.5 De gedaanten van Tork'

a. Algemene opmerkingen over Tork':

1. De Hurritische mythen over steendemonen, zoals Ullikummi, leefden bij de Armeniërs als sprookjes voort. Te denken valt aan de verhalen over de berggod Tork'.
2. Karakterisering van Tork':
 - i. Zoals andere berggoden was Tork' zowel een berg als een god of reus. In zijn gedaante van reus wordt hij dan ook beschreven als zeer groot en heel grof gebouwd met ogen als zonnen, een borst als een bergwand en heupen als rotsen. Hij reikte tot in de hemel.
 - ii. Tork' was een herder en beschermer van de bergwereld, voor wie de wilde dieren zich bogen.
 - iii. Tork' (eig. Turk') was een oude landgod, wiens naam waarschijnlijk verwant is aan hett. *tarḫ-* 'in staat zijn, overwinnen' en dus samenhangt met de weergod Tarḫunt. Zie voor nadere informatie:
 - (1) Armen Petrosyan, *Indo-European *wel- in Armenian mythology*, 2016, pp. 131-132;
 - (2) Armen Petrosyan, *The Indo-European and ancient Near Eastern sources of the Armenian epic*, 2002, pp. 32-34.
 - iv. Het land Bala, waarheen Tork's wederwaardigheden hem voerden, is mogelijk hetzelfde als het Hettitische land Pāla, klass. Blaene, gelegen aan de westoever van de monding van de Halys (turk. Kızılırmak).

b. Enkele sprookjesfragmenten met Tork' als hoofdpersoon:

1. Wanneer Tork' de stad binnenkomt, denkt de koning dat hij een beweegbare toren ziet, zo groot als een piramide.
2. De geweldig grote reuzenman met haakneus, diepliggende ogen en grove gestalte is de zoon van Pask'am en de kleinzoon van Haikak' en heet Tork'. Men noemt hem echter (naar de god) Anget, de lelijke, weerzinwekkende. (Nic. Adontz 1927: Tork' is de kleinzoon van Pask'am, Berends)
3. In oeroude tijden leeft in Armenië een dappere held die Tork' heet en afkomstig is uit het land Anget. Hij is groot als een berg en weerzinwekkend. Toch is hij eerder een Dev dan een reus.
Commentaar Berends:
Met deze laatste opmerking wordt misschien verwezen naar de oudere opvatting van de dev, die behalve een kwaadaardige demon ook een goedaardige, hulpvaardige geest kon zijn. Vergelijk Mardiros Ananikian, *Armenian mythology* (1925), p. 86-88, 90-91, 393 (n.37), 394 (n. 45).
4. Tork' en Haikanuš:
 - i. Wanneer Tork' voor de koning een prachtig beeld van hem uit de rotsen heeft gehouwen, belooft deze de reus zijn dochter Haikanuš tot vrouw te geven. Hij moet dan eerst zijn krachten tonen in een gevecht met de draken van het land Bala.
 - ii. Na een lange reis komt Tork' in Haikanuš' burcht Up'ret'. Zij belooft hem haar hand wanneer hij haar twintig draken uit de grotten van Dzorap'or kan brengen.
 - iii. De draken zijn echter zo onder indruk van Tork' dat ze in hem hun meerdere zien en hem twintig draken meegeven. Haikanuš draagt Tork' vervolgens op een gevecht met hen te leveren.
 - iv. Tork' wint en krijgt Haikanuš als vrouw. Bovendien verleent de koning hem de gunst de beschermer van het westelijk deel van zijn rijk te worden.
 - v. Commentaar Berends:
De genoemde burcht Up'ret' heet nu Orbet'i in Samšvilde (Georgië). Het gebied maakte tijdens het bestaan van Groot-Armenië deel uit van Gurgark', de noordelijkste provincie. Vergelijk de bespreking door David Muskhelishvili, 'Some aspects of Georgian history in the light of Armenian historiography'.

7.3 (31) De Kaukasus

7.3.1 Inleiding tot de Kaukasus

- a. De relaties tussen de Kaukasus en Klein-Azië zijn oeroud. Zo is de taal van de Hatti waarschijnlijk verwant aan die der Abchasiërs.
- b. De afgelegen en moeilijk bereikbare gebieden in de Kaukasus vormden een ideaal toevluchtsoord voor vluchtelingen uit Voor-Azië, die aldus hun tradities konden bewaren.
- c. Het moet dan mogelijk zijn resten van religieuze voorstellingen uit de culturen van de Hettieten, de Hattiërs en de Hurrieten terug te vinden, zij het in veranderde vorm.
- d. We werpen achtereenvolgens een blik op de tradities van:
 1. het volk bij de Elbroes ten noorden van Georgië (zie 7.3.2-1);
 2. de Georgiërs (zie 7.3.2-2);
 3. de Swanen (zie 7.3.3);
 4. de Osseten, e.a. (de steengeboortemythen) (zie 7.3.4).

7.3.2 Het volk van de Elbroes en de Georgiërs

1. De Elbroes:

Elementen uit de volksoverlevering uit het gebied van de berg Elbroes:

- a. De berg mag alleen met goddelijke toestemming bestegen worden.
- b. Noach is hier met zijn ark geland, maar de berg weigert hem en duwt de ark terug, reden waarom Noach hem vervloekt heeft.
- c. Op de top van de berg zetelt de **god Djin**-Padišah op zijn ijzeren troon:
 - i. Vergelijk doc. 61: 2.3.2.2-a.3.i en b.2 t.a.v. Tawananna en Kamrušepa op hun ijzeren troon.
 - ii. Padišah is de grijze vorst der geesten en vogels, die met hun vleugelslag stormen en aardbevingen veroorzaken.

2. De Georgiërs:

De Georgiërs hebben lange tijd vastgehouden aan hun heilige hoogten en bergen als plaatsen van verering. Hoewel de bevolking in de dalen reeds in de 5^e eeuw is gekerstend door toedoen van de vrouwelijke heilige Nino, bleven de bergbewoners **nog tien eeuwen hun oude tradities trouw** (vgl. WP Georgian mythology):

- a. Men verrichtte offers en riten op de bergen.
- b. Godenbeelden stonden op de bergtoppen, zoals het idool van Zadeni op de berg Zedazeni. Zadeni is misschien verwant aan de Luwische Šanta (Šantas, Haas).
- c. St. Nino zou houten kransen hebben gelegd op bergtoppen waar later kerken en kloosters werden gebouwd.

7.3.3 De Swanen

a. De Swanen vormen een volk in het noordwesten van Georgië dat lang zijn oude tradities heeft behouden.

b. **Melia-Telepia:**

Dit is een als dans uitgevoerde lenterite, in 1917 bekendgemaakt door Arsen Oniani:

1. **Verloop:**

- i. De leider van de dans is naakt en draagt een stok en een voorwerp in de vorm van een fallus.
- ii. De rij dansers achter hem bestoken hem met scherpe voorwerpen, roepend 'Melia-Telepia, joh, joh !'
- iii. De leider, Telepia, verweert zich met de stok en belaagt de vrouwen met de fallusimitatie.
- iv. Alle aanwezigen roepen 'Vermeerder je, vermeerder je !'
- v. Aan het slot wordt een schapen- of rundervel aan een eik, een heilige boom, gehangen.

2. **Commentaar:**

De Melia-Telepia-rite gaat terug op de Hettitische **mythe van Telepinu** (zie doc. 61:1.3.2-a.3.ii.(a)):

- i. De vegetatiegod Telepinu verdwijnt. Er wordt een bij uitgezonden, die de slapende god met een steek wekt en hem ritueel reinigt met was en honing. Ter afsluiting wordt een schaap geslacht en zijn vel wordt aan een eik opgehangen.
- ii. **Kenmerken** in de Melia-Telepia-rite die **overeenkomen** met elementen uit de Telepinu-mythe:
 - (1) *Melia* betekent niets in het Swanetisch, maar lijkt samen te hangen met het hett. *milit* 'honing', dat in verband kan staan met een (onbekend) Hettitisch woord voor 'bij'.
 - (2) *Telepia* beantwoordt aan 'Telepinu', zodat *Melia-Telepia* kan betekenen 'de bij en Telepinu'.
 - (3) Het ophangen van een dierenvel aan een heilige eik.
- iii. De migratie van de Hettitische Telepinu-mythe verklaart Haas door de **vlucht van Hettieten** naar de Kaukasus na de ineenstorting van het Hettitische rijk.

7.3.4 Steengeboortesagen bij de Osseten en andere volkeren

De sagen van Soslans (Ossetisch) of Sosriko's (Tsjerkessisch) geboorte uit een steen:

1. **Eerste versie:**

- a. Saetaena, een mooie Nartische vrouw, wast haar kleren in een rivier.
- b. Een oude herder, die aan de overkant staat en haar ziet, raakt opgewonden en werpt zijn zaad op een steen.
- c. Saetaena ziet dat en neemt de steen mee. Hieruit wordt na negen maanden een jongen geboren, die zo heet is dat hij met een tang opgenomen moet worden.
- d. De jongen groeit uit tot een machtige held die onkwetsbaar is, behalve op de plaats waar de tang hem heeft gepakt.

2. **Tweede versie:**

- a. Saetaena heeft haar broek gewassen en op een steen te drogen gelegd.
- b. Dan komt Uastyrdzhi (St.-Joris) langs en werpt zijn zaad op de steen.
- c. Saetaena heeft het gezien en snijdt na negen maanden de steen open, waaruit een jongen 'gelijk ijzer' te voorschijn komt.

3. **Derde versie:**

- a. De herder Sosäg-Äldar, die nog nooit een vrouw heeft aangeraakt, rust uit bij de rivier de Terek.
- b. Aan de overkant van de rivier verschijnt Ächsijnä (= Saetaena) en kleedt zich uit.
- c. In zijn droom ziet Sosäg-Äldar dat en werpt zijn zaad op een steen.
- d. Ächsijnä heeft het aanschouwd en opent na negen maanden de steen, waaruit een knaap te voorschijn komt. Deze vraagt haar hem in heet water te baden opdat hij van staal wordt. Alleen de knie van de jongen steekt boven het badwater uit, waardoor deze kwetsbaar blijft.
- e. Er komt echter uit haar kleeid nog een jongen voor den dag, die door de eerste Syrdon genoemd wordt, terwijl de tweede de ander Soslan noemt. Ze blijven voor altijd vijanden.

7.3.5 De sage van Armilus' geboorte uit een steen

a. **Bronnen:**

Volgens WP *Armilus* is Armilus een **antimessias-figuur**, beschreven in **Joodse en Byzantijnse geschriften**:

1. Sefer Zerubbabel (7^e eeuw);
2. Midraš Wajoša (11^e eeuw);
3. Apocalyps van pseudo-Methodius (7^e eeuw).

b. **Karakterisering:**

1. Armilus is de **demonische zoon van een steen** in de gedaante van een vrouw en Belial ('de waardeloze', een duivel).
2. Armilus heeft
 - i. scheefstaande ogen;
 - ii. goudgeel haar;
 - iii. groene voeten;
 - iv. twee hoofden;
 - v. de afmetingen van 12 el lang en 2 el breed.
3. Een andere beschrijving luidt:
 - i. goudrood haar;
 - ii. lange armen die reiken tot zijn hielen;
 - iii. een lang gezicht;
 - iv. wijd uitstaande scheve ogen;
 - v. twee schedels.

c. **Conclusie:**

1. Armilus is een **variant van de antichrist en een Satansfiguur**.
2. Hij lijkt in dit opzicht op **Ullikummi**.

7.3.6 Commentaar t.a.v. de steengeboortesagen

- a. De **steengeboortesagen en -sprookjes** waarvan hierboven sprake is en die in de 19^e eeuw zijn opgetekend, vinden we voornamelijk bij de **Phrygiërs en de Kaukasische volkeren**.
- b. Deze verhalen gaan terug op een **oorspronkelijke mythologie** waarvan het kerngebied ligt in het Armeense Hoogland en verder tot de Kaukasus, dat vanaf het 2^e millennium v.Chr. bewoond werd door **Hurrieten en Urarteeërs**.
- c. Het **thema** van de oorspronkelijke steengeboortemythen is de **bevruchting van een steen door een god en de geboorte van een demon, zoals Ullikummi, uit die steen**.
- d. Een **nadere precisering** van de herkomst van de **Soslan-sage** blijkt uit het volgende:
 1. **Saetaena** was oorspronkelijk een **steen of een berg**:
 - i. In een variant van het sprookje voelt Saetaena de zwangerschap van de steen in haar eigen lichaam.
 - ii. Indien Saetaena oorspronkelijk een berg was, zoals Wāšitta (zie 5.5), dan vervult de herder de rol van god in die oorspronkelijke versie.
 2. De uit de steen geboren Soslan met zijn stalen lijf lijkt op Ullikummi.
 3. **Conclusie:**
Er is dus een goddelijk (of menselijk of demonisch) wezen (Kumarbi, herder, Satan) dat een vrouwelijke steen of berg (Wāšitta, Saetaena) bevrucht, waaruit een machtig demonisch wezen (Ullikummi, Soslan, Armilus) geboren wordt.
- e. De **elkaar vijandige tweelingbroers**:
Dit motief sluit aan bij de steengeboortesagen, die in twee groepen uiteenvallen:
 1. de sagen of sprookjes van de Osseten, Tsjetsjenen en Tsjerkessiërs, die in het **hier en nu** geplaatst kunnen worden en waarin **helden** een hoofdrol spelen;
 2. de mythen van de Georgiërs en Swanen, die in een **oertijd** geplaatst zijn en waarin **God en diens vijand** centraal staan:
 - i. 'In het begin der tijden was de wereld met water bedekt en hield God zich op in het rotsgesteente' (bron ontbreekt).
 - ii. De duivel heet Sammael en is eveneens uit een steen geboren (vgl. Archiv für Religionswissenschaft, 1910, deel 4, p. 523).

8 Concordantietabel

1. Index van namen
2. Index van categorieën en termen

Abchasiërs	Abchazië = abch. Apsny = georg. Ap'chazet'i = arm. Abchazia = russ. Abchasia (Georg.) (autonome republiek), Abchazisch, Abchaziër [Apchazeti, Apxazeti]
Adam uit Gen. 1:27	Adam (1) = hebr. 'Ādām = 'Ādām = arab. 'Ādam = gr. Αδάμ (NW-Sem.-Isr.) (koning-aartsvader)
bijbelse Adam	Adam (1) = hebr. 'Ādām = 'Ādām = arab. 'Ādam = gr. Αδάμ (NW-Sem.-Isr.) (koning-aartsvader)
Adam(m)as	Adamas (Αδάμας) (Phryg.) (godelijk androgyn wezen) [Adammas, Αδάμμας]
'ouderpaar der eeuwigheden'	Adamas: 'Ouderpaar der eeuwigheden' (Phryg.) (godelijk androgyn wezen)
'vader en moeder'	Adamas: 'Vader en moeder' (Phryg.) (godelijk androgyn wezen)
Adamma	Adamma (1) (ebl.) = ḏa-da-ma = Adamtum = obab. Admu = hurr. Adammateri (NW-Sem.-H/H) (godin) [Adama, Adamu]
Adilcevaz	Adilcevaz (Turk.) (topogr., aan de noordkust van het Van-meer, prov. Bitlis, Doğu Anadolu Bölgesi)
Adıyaman	Adıyaman = kurd. Semsûr (Turk.) (topogr., tZv Malatya en tNOv Gaziantep, prov. Adıyaman, Güneydoğu Anadolu Bölgesi) [Adıyaman, Semsur]
Aesopus	Aesopus (Αἰσωπος) (Gr.) (auteur) [Esopus]
Afghanistan	Afghanistan = pashto Afgānistān (Azië) (land), Afghaan, Afghaans
Afrika	Afrika (continent), Afrikaans, Afrikaan
Agdistis [voorafgegaan door een spatie]	Agdistis (1) (Αγδιστις) (1) (Gr.-Phryg.) (androgyn godheid) [Agdestis]
Agdus	Agdistis (3) (Αγδιστις) (3) = lat. Agdus (Arnobius, Adversus Nationes 5.5) = phryg. Agdos (Αγδος) (Turk.-Phryg.) (berg, wrsch. liggend tNOv Tekören, het dorp tNv Ballıhisar (antiek Pessinus), prov. Eskişehir, İç Anadolu Bölgesi (bron: Anatolia Antiqua (2010), p.156))
Ravenrots	Agravakar = Agrāwu k'ar = Vanay k'ar ('Vans rots') = Tospan blur ('Heuvel van Tušpa') (arm.) = turk. Agravakar Dağı = nl. Ravenrots (vgl. J.R. Russell 1987) (Turk.-Arm.) (berg, tZWv het meer Bostaniçi Göleti, Van (stad), Doğu Anadolu Bölgesi)
Agrpi	Agrpi = Agrbi = Akrav (Turk.-Arm.) (berg, (omg. Van, Doğu Anadolu Bölgesi))
Aramazd	Ahura Mazdā = Auharmazd = Ormuzd = Ohrmazd = parth.-arm. Aramazd (lr.) (god) [Ahura Mazda]
Mithra en Ahura	Ahura Mazdā = Auharmazd = Ormuzd = Ohrmazd = parth.-arm. Aramazd (lr.) (god) [Ahura Mazda]
akk.	Akkad = sum. Agade (akk.) (Irak) (1. archeol. site, onbekende loc., tussen Sāmarrā en Bagdad; 2. het Akkadische rijk), Akkadisch, Akkadiër
Akkad	Akkad = sum. Agade (akk.) (Irak) (1. archeol. site, onbekende loc., tussen Sāmarrā en Bagdad; 2. het Akkadische rijk), Akkadisch, Akkadiër
Alalu	Alala (akk.) = hett.-hurr. Alalu (Mes.-H/H) (god)
Alalah	Alalah = Alachtum = Tell Açana (Turk.-NW-Sem.-H/H) (archeol. site, tOv Antiochië (Antakya) en tZWv Tayfursökmen, prov. Hatay, Akdeniz Bölgesi) [Alalah, Alalach, Alalakh, Alakhtum, Tell Atchana]

Alarodiërs	Alarodiërs = gr. Alarodioi (Αλαροδιοι) (Urart.) (volk)
Alašija	Alašija = Alašiya (Gr.-N-Cyprus) (vrm. koninkrijk, mog. met antiek Enkomi (Εγκωμι) als hoofdstad, tNWv mod. Enkomi = turk. Tuzla, O-Cyprus) [Alashia, Alasia, Alasija, Alashija, Alashiya, Alasiya, Alasjiya]
Ahmad b. Yahya al-Baladhuri	Al-Balādhurī, Aḥmad ibn Yaḥyā (auteur) [Ahmad b. Yahya al-Baladhuri]
Albright	Albright, William Foxwell (auteur)
Alexander de Grote	Alexander (1) III van Macedonië: 'de Grote', ~ = lat. Alexander (1) Magnus = gr. Alexandros (1) G' ho Makedon = Megas Alexandros (1) (Μεγας Αλεξανδρος (1) = Αλεξανδρος (1) Γ' ο Μακεδων) (Gr.) (koning) [Alexander III van Macedonië, Alexander de Grote, Alexander Magnus, Alexandros G' ho Makedon, Αλεξανδρος Γ' ο Μακεδων]
Allaiturah(ḫ)i	Allaiturahḫi = Allaiturahḫi van Mukiš (H/H) (tovenaers) [Allaiturahhi, Allaiturahi]
Amakandu	Amakandu = Šaqqaḫ = Sumuqaḫ (Mes.) (god) [Amagandu, Šakkan, Šamkan, Shakka, Shakkan, Sakkan, Šumuqaḫ, Šumugan, Sumugan, Shumugan]
Šakkan	Amakandu = Šaqqaḫ = Sumuqaḫ (Mes.) (god) [Amagandu, Šakkan, Šamkan, Shakka, Shakkan, Sakkan, Šumuqaḫ, Šumugan, Sumugan, Shumugan]
Sumuqaḫ	Amakandu = Šaqqaḫ = Sumuqaḫ (Mes.) (god) [Amagandu, Šakkan, Šamkan, Shakka, Shakkan, Sakkan, Šumuqaḫ, Šumugan, Sumugan, Shumugan]
Amanus-gebergte	Amanus = gr. Amanos (Αμανος) = hett.-hurr. Papanu Amana ('Amaneïsche bergen') = turk. Alma Dağ = it. Montenegro = nl. Zwarte Berg = arab. Jabal al-Lukkām = Jebel al-Lukkām = mod. Nur-gebergte = turk. Nur Dağları (Turk.-NW-Sem.-H/H) (berg(god)), tOv de Golf van Issus, tZv Kahramanmaraş = Germanicea en tNv de mond van r. Orontes, prov. Hatay, Akdeniz Bölgesi) [zie ook Brathy (Βραθυ) (Turk.-NW-Sem.-Gr.) (berg(god))] [Alma Dag, Ğebel al-Lukkām, Nur Dağları, Nurgebergte]
Amerika	Amerika (continent), Amerikaans, Amerikaan
Ammiḫatna uit Kizzuwatna	Ammiḫatna uit Kizzuwatna (H/H) (priester) [Ammihatna]
Anu	An (akk.) = Anu (1) (Mes.-H/H) (god)
Anāhitā	Anāhitā (operz.) = mperz. Anāhīd = nperz. Nāhīd = gr. Anaitis (Αναϊτις) (Ir.-Syr.) (godin) [Anahita, Anahid, Nahid]
Anahid	Anāhitā: Anahit (Arm.) [Anahid]
Anahit	Anāhitā: Anahit (Arm.) [Anahid]
Armeense Artemis	Anāhitā: Anahit: 'Artemis' (4) (Arm.) [Armeense Artemis]
Mardiros Ananikian	Ananikian, Mardiros (auteur)
Anatolië	Anatolië = gr. Ανατολια = lat. Anatolia = turks Anadolu = Klein-Azië (zie <i>aldaar</i>) (Azië) (streek, (deel van) Aziatisch Turkije), Anatolisch, Anatoliër
Noord-Anatolische	Anatolië, Noord-
Noordoost-Anatolië	Anatolië, Noordoost-
Zuidoost-Anatolië	Anatolië, Zuidoost-
Anchises	Anchises = gr. Agchises (Αγκισης) (Gr.) (myth. fig.)
god) Anget	Anget (Arm.) (1. god, 2. zie Turk' Angeteay = Tork' Angeğ = Tork' Anget (Arm.) ((berg)god-reus), 3. zie Angetun (Arm.) (district rond de stad Anget = Anggh))
land Anget	Angetun = Angeghtun = gr. Ingilene (Ιγγιληνη) = lat. Ingilena (Arm.) (district in Groot-Armenië rond de stad Anget = Anggh en ten westen grenzend aan Hanzī (Anzitene) en ten oosten aan Tsopk' (Sophene)) [Angetun] [zie voor Anget = Anggh: Ingalawa (Turk.-H/H) (topogr., aan de westelijke Tigris tOv Ergani en tNv Diyarbakır, Güneydoğu Anadolu

	Bölgesi]
Antiochus' vrouw Stratonice	Antiochus I Soter (Αντιοχος Σωτηρ) (Sel.) (koning, ca 324 - 261) [Antiochus Soter, Antiochos Soter]
Antiochus I	Antiochus I, de rechtvaardige en doorluchtige god, vriend van de Romeinen en vriend van de Grieken, van Commagene = gr. Antiochos I Theos Dikaios Epiphanes Philorhomaïos Philhellen tes Kommagenes (Αντιοχος Α΄ Θεος Δικαιος Επιφανης Φιλορωμαιος Φιλελην της Κομμαγηνης) (Commagene) (koning, 70 - 31)
Antiochus III	Antiochus III Megas = gr. Antiochos ho Megas (Αντιοχος ο Μεγας) = nl. Antiochus de Grote (Sel.) (koning, ca 241 - 187) [Antiochus Megas, Antiochus III de Grote]
Ala Dağ	Anti-Taurus: Ala Dağ (sg. !) (Turk.) (gebergte, tNOv het Van-meer rond de Tendürek-vulkaan, Doğu Anadolu Bölgesi) [Aladağ, Aladag, Ala Dag]
Anumhirwe	Anumhirwe = Anum-Hirbi (Hurr.) (koning)
Apam Napāt	Apāṃnapāt: Apam Napāt (Ir.) (god) [Apam napat, Apamnapat, Apannapat]
androgyné Aphrodite	Aphroditus (Αφροδιτος) = (later) Hermaphroditus (Ερμαφροδιτος) (Gr.-Cypr.) (androgyné godheid) [Aphroditos, Hermaphroditos]
Aphroditos	Aphroditus (Αφροδιτος) = (later) Hermaphroditus (Ερμαφροδιτος) (Gr.-Cypr.) (androgyné godheid) [Aphroditos, Hermaphroditos]
Apollo*	Apollo (4) (Gr. benaming van een NW-Sem. god)
Aragats	Aragats = Alagöz = Alagheuz (Arm.) (berg, tNv Jerevan en tWv Aragats (stad), op de grens van de prov.s Sjirak en Aragatsotn) [Araghas, Aragac, Aragatz]
Araghas	Aragats = Alagöz = Alagheuz (Arm.) (berg, tNv Jerevan en tWv Aragats (stad), op de grens van de prov.s Sjirak en Aragatsotn) [Araghas, Aragac, Aragatz]
Aramaneak	Aramaneak = Aramanjak = Armenak (Arm.) (zoon van Hajk') [Armaneak, Armenac, Aramanyak]
Armenac	Aramaneak = Aramanjak = Armenak (Arm.) (zoon van Hajk') [Armaneak, Armenac, Aramanyak]
Armenak	Aramaneak = Aramanjak = Armenak (Arm.) (zoon van Hajk') [Armaneak, Armenac, Aramanyak]
Aramu	Aramu = Arame (Urtart.) (koning)
berg Ararat	Ararat, Grote (alg.) = < gr. Sept. (Gen. 8:4-5) Αραρατ = < hebr. 'rṛṭ ('ārārāt) (eig. Urartu) = aram. Masik (V. Haas) = arm. Masis = Azad Masis = Azat Masik = kurd. Çiyayê Agirî = Grîdax = perz. Kūh-e Nūh = turk. Büyük Ağrı Dağ (Turk.) (berg, tNOv Doğubeyazıt en tZWv Jerevan (Arm.), prov. Ağrı, Doğu Anadolu Bölgesi) [Masis, Ciyaye Agiri, Gridax, Kuh-e Nuh, Buyuk Agri Dag]
Araxes	Araxes (Αραξης) (gr.) = arm. Araks = oarm. Jerasch = turk. Aras = azerb. Araz = perz. Aras (Azië) (rivier, van Kayaboğaz tZv Erzurum (stad) via Horasan (prov. Erzurum) en Kağızman (prov. Kars) naar Bagaran (Arm.), langs de grenzen van Turkije en Iran met Armenië, Azerbeidzjan, Armenië en Azerbeidzjan via Bahramtepe (Azerb.) naar de r. Kura bij Sabirabad (en dan richting Kaspische Zee) [Jerasx]
Archi	Archi, Alfonso (auteur)
Ares	Ares (1) (Αρης) (Gr.) (god)
Arethusa	Arethusa (2) (Plinius 2.106.(225) (LacusCurtius)) = (Plinius 2.106.(226) (LacusCurtius)) Aretissa = (Ptol. 5.12) Arsesa Limne (Αρησα λιμνη) = (Strabo 11.14.8) Arsene (Αρησηνη) = (Ps-Plut. 24.1) Arsakis Limne (Αρσακις λιμνη) = arm. Arčışak lič = turk. Erçek Gölü (Turk.) (meer, tNOv Van (stad), Doğu Anadolu Bölgesi) [Arçak, Arcak, Arcisak, Αρησισσα, Αρσησησα, Αρσιισσα, Αρσιισσα]
Arğanasu (Arğanu-su, Haas)	Arğanasu (1) = Nahr aḏ-Ḍīb = Nahr al-Kilāb (Popko & Taracha 2002)

	en Lipiński 2000) = ? Devegeçidi (Turk.) (rivier, westelijke zijrivier van de Tigris tNv Diyarbakır, van Karaca Dağ naar de r. Tigris, Güneydoğu Anadolu Bölgesi) [Arganasu, Arğanasu, Arğana Su, Argana Su, Nahr ad-Dib, Nahr al-Kilab, Devegeçidi]
Nahr aḡ-Ḍīb	Arğanasu (1) = Nahr aḡ-Ḍīb = Nahr al-Kilāb (Popko & Taracha 2002 en Lipiński 2000) = ? Devegeçidi (Turk.) (rivier, westelijke zijrivier van de Tigris tNv Diyarbakır, van Karaca Dağ naar de r. Tigris, Güneydoğu Anadolu Bölgesi) [Arganasu, Arğanasu, Arğana Su, Argana Su, Nahr ad-Dib, Nahr al-Kilab, Devegeçidi]
Nahr al-Kilāb	Arğanasu (1) = Nahr aḡ-Ḍīb = Nahr al-Kilāb (Popko & Taracha 2002 en Lipiński 2000) = ? Devegeçidi (Turk.) (rivier, westelijke zijrivier van de Tigris tNv Diyarbakır, van Karaca Dağ naar de r. Tigris, Güneydoğu Anadolu Bölgesi) [Arganasu, Arğanasu, Arğana Su, Argana Su, Nahr ad-Dib, Nahr al-Kilab, Devegeçidi]
bron van de Arğanasu	Arğanasu (2) (Turk.) (rivier, westelijke tak van de Tigris, van Hazar Gölü via Kıralkızı Barajı en Eğil naar de r. Tigris bij Tepecik, (Güney) Doğu Bölgesi) [Arganasu, Arğanasu, Arğana Su, Argana Su]
stellen de Arğansu gelijk aan	Arğanasu (2) (Turk.) (rivier, westelijke tak van de Tigris, van Hazar Gölü via Kıralkızı Barajı en Eğil naar de r. Tigris bij Tepecik, (Güney) Doğu Bölgesi) [Arganasu, Arğanasu, Arğana Su, Argana Su]
Argišti I	Argišti I = Argištis I = Argisti I (Urart.) (koning) [Argishti, Argishtis, Argishtish]
Arišen	Arišen van Nawar, Urkiš en Ḥawīlum (Hurr.) (koning, zoon van Sadarmat) [Arisen]
Armarīlî	Armarīlî = Armarialî = Aramale = Armiralia = Armiraliu = Arme (?) (Turk.-Ir.-Urart.) (streek (deel van Urartu), gebied tOv het Van-meer tot in Iran tNWv het Urmia-meer, Doğu Anadolu Bölgesi (Turk.) en <i>ostān-e Āzārbāijān-e Gharbī</i> (Ir.)) [Armarili, Armariali]
'de Arme'	Arme, de (H/H) (tovenaar)
Armeense Hoogland	Armeense Hoogland = Armeense Plateau = arm. Haykakan Leřnařxarh (Azië) (streek, tOv Anatolië, tZv de Kaukasus, tWv Centraal-Azebeidzjan en het Iraanse Plateau, en tNv Mesopotamië) [Armeens Hoogland, Armeens Plateau, Hajeren Lernashkhar]
arm.	Armenië = arm. Hajastan = Hajk' (2) (Azië-Arm.) (land met hist. zeer uiteenlopend territorium), Armeens, Armeniër [Hayastan, Hayk, Hajk']
Armeens	Armenië = arm. Hajastan = Hajk' (2) (Azië-Arm.) (land met hist. zeer uiteenlopend territorium), Armeens, Armeniër [Hayastan, Hayk, Hajk']
Armenië	Armenië = arm. Hajastan = Hajk' (2) (Azië-Arm.) (land met hist. zeer uiteenlopend territorium), Armeens, Armeniër [Hayastan, Hayk, Hajk']
Hajk', naar wie ook het land is genoemd	Armenië = arm. Hajastan = Hajk' (2) (Azië-Arm.) (land met hist. zeer uiteenlopend territorium), Armeens, Armeniër [Hayastan, Hayk, Hajk']
Hun taal is aanzienlijk	Armenië = arm. Hajastan = Hajk' (2) (Azië-Arm.) (land met hist. zeer uiteenlopend territorium), Armeens, Armeniër [Hayastan, Hayk, Hajk']
Groot-Armenië	Armenië: Groot-Armenië = arm. Mets Hajk' = lat. Armenia Maior = Armenia Superior = gr. Megale Armenia (Μεγαλη Αρμενια) = Koninkrijk Armenië (Azië-Arm.) (staat, tussen Kaspische Zee en Klein-Armenië, het Urmia-meer en het Van-meer omsluitend en reikend tot de MZ; periode: 190 v.Chr. - 165 AD (onafh.); 166 - 428 onder Rome)

Koninkrijk Armenië	Armenië: Groot-Armenië = arm. Mets Hajk' = lat. Armenia Maior = Armenia Superior = gr. Megale Armenia (Μεγάλη Αρμενία) = Koninkrijk Armenië (Azië-Arm.) (staat, tussen Kaspische Zee en Klein-Armenië, het Urmia-meer en het Van-meer omsluitend en reikend tot de MZ; periode: 190 v.Chr. - 165 AD (onafh.); 166 - 428 onder Rome)
Klein-Armenië = Sophene	Armenië: Klein-Armenië = arm. P'okr Hajk' = lat. Armenia Minor = Armenia Inferior = gr. Mikra Armenia (Μικρά Αρμενία) (Azië-Arm.) (staat, tWv Groot-Armenië, aan de Zwarte-Zeekust in NO-Anatolië, het gebied rond de stad Nikopolis bij mod. Suşehri)
Armilus	Armilus (lat.) = gr. Armilos (Ἀρμιλος) = hebr. 'rmylws (Isr.-Byz.) (sagenfig.) [Armilius, Armalaos, Armaleus, Amulius]
Arnobius van Sicca	Arnobius van Sicca = Arnobius de Oudere = gr. Arnobios ek Sikkas (Ἀρνοβίος εκ Σικκης) = lat. Arnobius Afer (L/R) (kerkvader)
Arrapha	Arrapha (akk.) = aram. Karkā d'Beṭ Šlōh = gr. (Ptol.) Korkura (Κορκυρα) = lat. Corcura = arab. Karkūk = Kerkūk = aram. (6 ^e eeuw AD) Karḫ Sluḫ = kurd. Kerkūk = turk. Kerkük = mod. alg. Kirkuk (Irak) (topogr., tZv Arbil en tWv Suleimaniya, prov. Kirkuk) [Arrapha, Arrafa, Karka d'Bet Sloh, Karkuk, Kerkuk, Kark Sluk, Kerku, Kirkoek, Kīrkūk, Karkūh]
Kīrkūk	Arrapha (akk.) = aram. Karkā d'Beṭ Šlōh = gr. (Ptol.) Korkura (Κορκυρα) = lat. Corcura = arab. Karkūk = Kerkūk = aram. (6 ^e eeuw AD) Karḫ Sluḫ = kurd. Kerkūk = turk. Kerkük = mod. alg. Kirkuk (Irak) (topogr., tZv Arbil en tWv Suleimaniya, prov. Kirkuk) [Arrapha, Arrafa, Karka d'Bet Sloh, Karkuk, Kerkuk, Kark Sluk, Kerku, Kirkoek, Kīrkūk, Karkūh]
Arslan Qal'eh	Arslan Qal'eh (Ir.) (archeol. site, bij Tappeh Sarami (dorp) tWv Marvan Kandi en tZv Chughanlu, <i>ostān-e Āzārbāijān-e Gharbī</i>) [Arslan Qaleh, Qiz Qal'eh, Tapeh Saremi]
Tappeh Sarami	Arslan Qal'eh (Ir.) (archeol. site, bij Tappeh Sarami (dorp) tWv Marvan Kandi en tZv Chughanlu, <i>ostān-e Āzārbāijān-e Gharbī</i>) [Arslan Qaleh, Qiz Qal'eh, Tapeh Saremi]
Arṭān	Arṭān = Araṭān = al-Arṭān = Khuwaythiya (d.i. bewoners van Khuwith (Chojt)) (Turk.-Urt.) (volk, in het gebied tWv het Van-meer) [zie ook Chojt] [Artan, Aratan, al-Artan]
Khuwaythiya	Arṭān = Araṭān = al-Arṭān = Khuwaythiya (d.i. bewoners van Khuwith (Chojt)) (Turk.-Urt.) (volk, in het gebied tWv het Van-meer) [zie ook Chojt] [Artan, Aratan, al-Artan]
Artu'arasau	Artu'arasau = Arṭu'arasi (Urt.) (god) [Artu'arasi, Artuarasau, Artuarasi]
'Arubaini	Arubaini = 'Arubaini = Warubani (K. Işık & B. Genç 2023) (Urt.) (godin)
Arušna	Arušna (Turk.-H/H) (archeol. site, onbekende loc., maar mog. aan de weg naar de Cilicische poort tNv Tarsus (Forlanini 2013), prov. Mersin, Akdeniz Bölgesi) [Arušna, Arushna]
Arzabîa	Arzabîa (Ir.-Urt.) (topogr. en berg, onbekende loc., in de Urartese prov. Sangibutu, omg. Urmia-meer, <i>ostān-e Āzārbāijān-e Gharbī</i>) [Arzabia]
A. Pouruḏāxštay	Ašavazdah (1) (av.) (Ir.) (held, zoon van Pouruḏāxštay) [Asavazdah, Ashavazdah]
A. Sāyuždrī	Ašavazdah (2) (av.) (Ir.) (held, zoon van Sāyuždrī) [Asavazdah, Ashavazdah]
Asklepios*	Asclepius (2) = gr. Asklepios (2) (Ἀσκληπιός (2)) (Philo) (Gr. benaming van NW-Sem. god)
Ascra	Ascra = gr. Askre (Ἀσκη) (Gr.) (archeol. site, tZv Aliartos, Boeotië, Centraal-Griekenland)
Ašhella	Ašhella = Ašhila van Ḫapalla (H/H) (kenner van magie) [Ashella,

	Ashila]
provincie Asia	Asia (1) (L/R) (Rom. provincie, in westelijk Klein-Azië)
Assur	Aššur (2) = operz. Aθur = mod. Qal'at Sharqāṭ (Irak) (archeol. site, aan de r. Tigris tWv Kirkuk, gym. Salah al Din) [Ashur, Assur, Qalat Sherqat]
Assurnasirapli II	Assurnasirpal II = akk. Aššurnâširapli II (Mes.) (koning van Assyrië, 883 - 859) [Assurnasirapli, Aššurnâširapli, Aššurnâširpal, Assoernasirpal]
Assyrië	Assyrië = < lat. Assyria = < gr. Ἀσσυρία = < akk. Aššūrāyu = < akk. Aššur (3) (Azië) (rijk), Assyrisch, Assyriër [Ashur, Assur]
Assyrische	Assyrië = < lat. Assyria = < gr. Ἀσσυρία = < akk. Aššūrāyu = < akk. Aššur (3) (Azië) (rijk), Assyrisch, Assyriër [Ashur, Assur]
Aštabi	Aštabi (hurr.) = ᵀAš-ta-bi = ᵀAš-da-bi (Ḫattuša, Alalaḫ) = (oorspr.) Aštabil = ᵀAš-ta-bil (Ebla, Mari (18 ^e eeuw)) = ugar. abštb (bron: Archi 2013) (H/H) (god) [Astabi, Astabil]
Ašxen	Ašxen = nl. Asjchen = d. Aschchen = eng. Ashkhen (Arm.) (koningin, gemalin van Tiridates III <u>en heilige</u>) [Asxen, Assem (Haas)]
Atargatis	Atargatis (Ἀταργατις) = aram. 'tr'th = 'Atar'attheh = Tar'attheh (e.var.) = gr. (Ctesias) Derketo (Δερκετω) (NW-Sem.) (godin) [Ataratheh, Taratha, 'tr't, 'Atar'ate, Derceto]
Atargatis (= Dea Syria)	Atargatis: 'Dea Syria' = 'Deasura' (NW-Sem.) (godin)
Athena	Athena (1) (Ἀθῆνα (1) e.var.) (Gr.) (godin)
Athena*	Athena (3) (Gr. benaming van een NW-Sem. godin)
Atlas*	Atlas (2) (Gr. benaming van een NW-Sem. god)
Attica	Attica (1) = gr. Attike (Ἀττική) (Gr.) (1. hist. streek, 2. <i>periferie</i> (groter dan de hist. streek), centraal-oostelijk Griekenland)
Attis	Attis (Ἄττις) = Atis (Ἄτις) = Attes (Ἄττις) = Attin (Ἄττιν) (Gr.-Phryg.) (god)
Adamna	Attis: Adamna (Gr.-Samothrake) (god)
Australië	Australië = Australia (Australië) (continent en land), Australisch, Australiër
Aydintepe	Aydintepe = Malato Dağı (Turk.) (streek en berggebied, tZv Trabzon en tNv Bayburt (stad), prov. Bayburt, Karadeniz Bölgesi) [Aydintepe, Malato Dagi, Mallato Dag]
Malato Dağı	Aydintepe = Malato Dağı (Turk.) (streek en berggebied, tZv Trabzon en tNv Bayburt (stad), prov. Bayburt, Karadeniz Bölgesi) [Aydintepe, Malato Dagi, Mallato Dag]
Oost-Azië	Azië, Oost-
Baba	Baba (2) (= vrh. Ḫuba) (Urart.) (godin) [Huba]
Ḫuba	Baba (2) (= vrh. Ḫuba) (Urart.) (godin) [Huba]
Bābil	Bābil (kurd.) = turk. Kebeli (Turk.) (topogr., tZWv Cizre, Şirnak, Güneydoğu Anadolu Bölgesi) [Babil]
Kebeli	Bābil (kurd.) = turk. Kebeli (Turk.) (topogr., tZWv Cizre, Şirnak, Güneydoğu Anadolu Bölgesi) [Babil]
Babylon	Babylon (Βαβυλων) = akk. Bābili(m) = sum. Ká.dingir-ra ^k = Tintir ^{ki} = Šuanna = hebr. Bāḇel = operz. Bābiru = kass. Karanduniaš (akk.) (Irak) (archeol. site, bij Ḫillah, tOv Karbala = Kerbala, gym. Bābil), Babylonisch, Babyioniër [Babel, Babiru, Babilim, Karanduniash]
Noord-Babylonië	Babylonië, Noord-
Noord-Babylonische	Babylonië, Noord-
Badaḫšān	Badachshan = pashto Badaḫšān = Badaxšān (Afgh.) (prov., NO-Afghanistan) [Badachsjan, Badakhshan]
Badalyan	Badalyan, Miqyel (auteur)
A.M. Bagg	Bagg, Ariel M. (auteur)
Balkan	Balkan (Eur.) (streek, tZv de r. Sava en de r. Donau, ZO-Europa),

	Balkanees
zuidelijke Balkan	Balkan, Zuid-
Bandar Abbas	Bandar Abbas (alg.) = perz. Bandar-e ‘Abbās = Bandar-e ‘Abbāsī = (3 ^e eeuw v.Chr.) perz. Hormoz = Hormizad = (14 ^e eeuw) Šahrū = Sūrū = Sīrū = Šahrūvā = (16 ^e eeuw AD) perz. Gamrūn = port. Cambarão = Porto Comorão = (17 ^e eeuw) Bandar-e ‘Abbās = eng. Gombraun = Cameron = Gombroon = nl. Gamrun = Gumrun = arab. Jarūn (bron: WP Bandar Abbas; Encycl. Iran. Bandar-e ‘Abbāsī) (Ir.) (topogr., bij de toegang tot de Perzische Golf, <i>ostān-e Hormozgān</i>) [Gomrū, Kombrū, Gombarū, Gambron, Camoron, Comoran, Zarūn, Garaon, Gameroon, Gamrun, Jaroon, Shahru, Suru, Siru, Shahruva, Bandar-e Abbas]
A.A. Barb	Barb, Alphons Augustinus (auteur)
E.D. Baumann	Baumann, Evert Dirk (auteur)
Bayburt	Bayburt (nturk.) = oott.-turk. Bāybūrd = mgr. (Proc. 2: 3.4) Baiberdon (Βαιβερδων) = mgr. (Cedrenus) Paiperte (Παίπερτε) = oarm. Bajdbert = oarm. (Mozes van Chorene) Paipert (Turk.-Arm.) (topogr., tNWv Erzurum en tNOv Erzincan, prov. Bayburt, Karadeniz Bölgesi) [Baiburt, Baïbourt, Babert, Paiperte, Bayburd]
Beckman	Beckman, Gary (auteur)
Belos	Bēl (0): Belos (1) (Βηλος (1)) (gr.) = lat. Belus (1) = 1. Marduk: ‘Bēl’ (2) (Mes.) (god), 2. (NW-Sem.) (onafh. god, de syncretisering van de goden Bēl Marduk en Bol (Ba‘al))
Bēl, de koning van Babylon	Bēl (4) = gr. Belos (2) (Βηλος (2)) = lat. Belus (2) (Arm.) (legendarische koning in de sage van Hajk’, wrsch. gebaseerd op de Babylonische god Bēl Marduk, zie Ivn: Marduk: ‘Bēl’ (2) (Mes.) (god)) [Bel]
Belial	Belial (bijb.st. Job 34.18; 2 Kor. 6.15) = Beliar = hebr. Blj‘l = mas. Bēlīja‘al = gr. Βελιαλ = Βελιαρ (Isr.-Chr.) (demon, slechte engel, soms vader van Satan) [Baalial, Balial, Belhor, Berial, Bylyl, Belija‘al, Bēlīja‘al, Bēlīya‘al, Bēiyya‘al, Belias]
Baitylos	Bethel (2): Baetylus = gr. Baitylos (Βαιτυλος) (Phoen.) (1. god, 2. de heilige steen waarin deze god woont) [Baetyl, Betyl]
Georg Buschan	Buschan, Georg (auteur)
Byblos	Byblos (Βυβλος) = phoen. Gubal = Gubla = Gebal = hebr. Geval = eg. Kebny = mod. Jbail (Lib.-Phoen.) (topogr./archeol. site, aan de kust tNv Beiroet, Libanongebergte) [Jbeil]
Byzantijnse	Byzantium = Constantinopel = gr. Byzantion = Konstantinoupolis (Βυζαντιον = Κωνσταντινουπολις) = nl. Istanboel = turk. İstanbul (Gr.-Byz.-Turk.) (topogr./rijk, Marmara Bölgesi), Byzantijns, Byzantijn [Istanbul]
koorbisschop Chat	Chat (Arm.) (heilige en koorbisschop, medewerker van patriarch Nerses de Grote) [Khat]
Chojt	Chojt = Khuwith (Turk.-Urart.) (streek, onbekende loc., mog. de Malato Daği (Aydintepe) tNv Bayburt, Karadeniz Bölgesi (ts. Handes Amsorya), of tWv het Van-meer (Ahmad b. Yahya al-Baladhuri (2022), Haas 1982)), Khuwaythiya (inwoners) [zie ook Arṭān]
Khuwaythiya	Chojt = Khuwith (Turk.-Urart.) (streek, onbekende loc., mog. de Malato Daği (Aydintepe) tNv Bayburt, Karadeniz Bölgesi (ts. Handes Amsorya), of tWv het Van-meer (Ahmad b. Yahya al-Baladhuri (2022), Haas 1982)), Khuwaythiya (inwoners) [zie ook Arṭān]
Khuwith	Chojt = Khuwith (Turk.-Urart.) (streek, onbekende loc., mog. de Malato Daği (Aydintepe) tNv Bayburt, Karadeniz Bölgesi (ts. Handes Amsorya), of tWv het Van-meer (Ahmad b. Yahya al-Baladhuri (2022), Haas 1982)), Khuwaythiya (inwoners) [zie ook Arṭān]

Chorene	Chorene (1) = Chorni = Xorni = mod. turk. Harman (Turk.-Arm.) (topogr., tWv Muş, prov. Muş, Doğu Anadolu Bölgesi) [Choron = Choronk = Khoron = Khoronk] Chorene (2) = 'Khorena' (Arm.) (topogr., in de canton Haband van de hist. prov. Siunik, vlgs Stepan Malkhasyants in zijn Introductie van de Mozes van Chorene's Armeense Geschiedenis (1997)) [Harband (foutief), Syunik (eng.)]
Mozes van Chorene	Chorene, Mozes (4) van = lat. Moses Chorenensis = arm. Movses Xorenac'i = Movses Chorenats'i (Arm.) (ME historicus) [Mozes van Chorene, Movsēs Xorenac'i, Movses Chorenatsi, Movses Khorenats'i, Movses Khorenatsi]
Chosrov II	Chosrov II van Armenië = gr. Χοσροῦς Β' = lat. Chosroes II (Arm.) (koning, 279 - 287, vader van Tiridates IV) [Khosro, Osroes]
Chosrovs	Chosrov II van Armenië = gr. Χοσροῦς Β' = lat. Chosroes II (Arm.) (koning, 279 - 287, vader van Tiridates IV) [Khosro, Osroes]
B. Christiansen	Christiansen, Birgit (auteur)
Cilicië	Cilicië = lat. Cilicia = gr. Kilikia (Κιλικία) = turk. Kilikya (Turk.-Gr.) (streek, ZO-Anatolië, tussen Alanya en Antiochië, en tZv de Taurus) [Kilikië]
Cimmeriërs	Cimmeriërs = lat. Cimmerii = gr. (Hom. Od. 11.14) Kimmerioi (Κιμμεριοί) = akk. Gimirrāja = bijb. (Gen. 10.2-3) hebr. Gōmer = gr. (Sept.) Gamer (Γαμερ) = lat.-nl. (Vulg.) Gomer (Azië) (volk, mog. Oost-Iraans) [Kimmeriërs, Gimirraja, Gimirrāya, Gimirraya]
Tsjerkessiërs	Circassiërs = Tsjerkessiërs (Rusl.) (volk in de Kaukasus), Circassisch = Tsjerkessisch [Cherkess]
Tsjerkessisch	Circassiërs = Tsjerkessiërs (Rusl.) (volk in de Kaukasus), Circassisch = Tsjerkessisch [Cherkess]
Cizre	Cizre (turk.) = kurd. Cizîr = aram. Gāzartā d'Beṭ Zabdaï = Zabdicene = arab. Jazīrat Ibn 'Umar = Madinat al-Jazira = hebr. Gzira (Turk.) (topogr., tZWv Şırnak (stad), Güneydoğu Anadolu Bölgesi) [Cizir, Gazarta, Jazirat Ibn Umar]
Kombabos	Combabus (lat.) = gr. Kombabos (Κομβαβος) (Syr.) (priester van Atargatis)
Corti	Corti, Carlo (auteur)
Chorocho	Çoruh nehri (turk.) = georg. Čoroxi = arm. Č'orox = gr. (Ptol. 5.6.7) Apsorros (Ἀψορρος) = lat. Apsorrhys = Apsaros (Ἀψαρρος) = lat. Apsarus = gr. Akampsis (Ἀκάμψις) = lat. Acampsis = gr. (Proc. 1: 8.2.6) Boas (Βοας) = nl. Tsjorocho (Turk.-Georg.) (rivier, van Başkurtdere (als de r. Kurt) (prov. Erzurum) naar prov. Bayburt (nu de r. Yıldırım) naar Masat (nu de r. Çoruh) via Bayburt (stad) terug naar prov. Erzurum langs İspir naar prov. Artvin langs Artvin (stad) naar Georgië (prov. Adzjarië) en bij Batoemi naar de Zwarte Zee, regio's Doğu Anadolu Bölgesi en Karadeniz Bölgesi) [Coruh, Chorocho, Ch'orokhi, Chorokh, Tchorokh, Tsjoroch, Tschoruk]
Kronos	Cronus (1) = gr. Kronos (1) (Κρονος) (Gr.) (titan)
Kronos)	Cronus (1) = gr. Kronos (1) (Κρονος) (Gr.) (titan)
Kronos*	Cronus (3) (Gr. benaming van een NW-Sem. god) [Kronos]
Elos	Cronus (3): 'Elus' = gr. 'Elos' (Ελος) (Gr. benaming van een NW-Sem. god) [Elos]
Kronos* jr.	Cronus (4) (Gr. benaming van een NW-Sem. god; de zoon van Cronus (3))
Cyme	Cyme = Cumae = gr. Kyme (Κυμη) (Turk.-Gr.) (archeol. site, aan de kust tussen Aliağa en de haven van Çakmaklı, prov. İzmir, Ege Bölgesi)
Cyprus	Cyprus = gr. Kypros (Κυπρος) (Gr.-Cyprus) (eiland, oostelijke MZ), Cyprusisch (Cypriotisch), Cyprioot
Daduḫepa	Daduḫepa = Duduḫepa (H/H) (koningin)

	[Daduhepa, Duduhepa, Daduheba]
Dagān	Dagān = sum. ^d da-gan = akk. Da-gan = Dagana / Daganu = ugar. dgn (Dāgūn) = hebr. Dāgōn (NW-Sem.-Mes.) (god) [Dagan, Dagun, Dagon]
Dagon	Dagān = sum. ^d da-gan = akk. Da-gan = Dagana / Daganu = ugar. dgn (Dāgūn) = hebr. Dāgōn (NW-Sem.-Mes.) (god) [Dagan, Dagun, Dagon]
‘Dagān ša ḫurri’	Dagān: ‘ša ḫurri’, ~ (NW-Sem.-Mes.) (god)
Siton	Dagān: ‘Siton’ (Philo) (NW-Sem.-Mes.) (god)
Zeus* Arotrios	Dagān: ‘Zeus Arotrios’ (NW-Sem.-Mes.) (god)
Damascius	Damascius (Δαμασκίος) (Syr.) (filosoof, ca. 458 - 538)
Dāmghān	Dāmghān (Ir.) (topogr., tOv Teheran en tZv Gorgān, prov. <i>ostān-e Semnān</i>) [Damghan]
Dāsh	Dāsh Tappeh (Ir.) (topogr., tNWv Miandoab en tNOv Mahabad, <i>ostān-e Āzārbāijān-e Gharbī</i>) [Dash Tappeh, Taštepe]
David van Sasun	David van Sasun = arm. Sasuntsi Davit (Arm.) (held, vader van P’ok’r Mher)
Sasuntsi Davit	David van Sasun = arm. Sasuntsi Davit (Arm.) (held, vader van P’ok’r Mher)
Delphi	Delphi = gr. Delphoi (Δελφοί) = Pytho (Πυθώ) (Gr.) (topogr./archeol. site (tNOv Delphi (dorp)), Centraal-Griekenland), Delphisch, Delphiër, Pythisch, Pythiër
Derde dynastie van Ur	Derde dynastie van Ur = Ur III = Neo-Sumerische Rijk (Azië) (rijk)
Deucalion	Deucalion (Δευκαλίων) (Gr.-Phryg.) (myth. fig.) [Deukalion]
Didymus Chalcenterus	Didymus Chalcenterus (Δίδυμος Χαλκεντερως) (Gr.) (auteur)
Dijala	Dijala = Diyala = Dialas = arab. Nahr Diyālā = kurd. Sîrwan = perz. Diyâlah = kurd. Sîrwān = gr. (Herod. 1.189, 5.52) Γυνδης (Gyndes) = gr. (Isid. Char. 2) Σίλλα (Silla) = gr. Δουρος (Douros, Durus) (Zosim. 3.26.4) = lat. (Amm. Marc. 23.6 en 21) Diabas (foutief) = lat. Tornadotus (Plin. 6.(31).132.4) = (sum. Dur-ul (Weidner, in: Die Assyriologie 1922, p.14) = akk. Turnat = Turan(rivier, van Aliabab (Iran) via grens bij Darbandhikan naar de r. Tigris tZv Bagdad (Irak)) [zie ook RE: Dialas Wikisource] [Dijâlā, Diala, Sirwan]
Keizer Diocletianus	Diocletianus, Gaius Aurelius Valerius (geb. naam: Gaius Valerius Diocles) (L/R) (keizer)
Diodorus Siculus	Diodorus van Sicilië = lat. Diodorus Siculus = gr. Diodoros Sikeliotes (Διοδωρος Σικελιωτης) (Gr.) (auteur)
Dione*	Dione (3) (NW-Sem.) (Gr. benaming van een NW-Sem. godin)
Dionysus	Dionysus (1) = gr. Dionysos (Διονυσος) (Gr.) (god), Dionysisch
Liber	Dionysus (1): Liber Pater (latere ident.) (Gr.-L/R) (god)
Diorphus	Diorphus (1) (Arm.-Urt.) (held, zoon van Mithras = Mher)
berg Diorphus	Diorphus (2) (Turk.-Arm.) (berg, onbekende loc. aan de r. Araxes (Aras), Oost-Turkije)
de Diorphus	Diorphus (2) (Turk.-Arm.) (berg, onbekende loc. aan de r. Araxes (Aras), Oost-Turkije)
Diyarbakır	Diyarbakır (turk.) = arm. Tigranakert = Tigranocerta = gr. Tigranokerta (Τιγρανοκερτα) = (voorh.) Cholimma = Chlomarōn = kurd. Amed = aram. Āmīd = Amida = Amedi (Turk.) (topogr., aan de r. Tigris tWv Batman, Güneydoğu Anadolu Bölgesi)
<u>Doğanköy</u>	<u>Doğan = Doğanköy (turk.) = arm. T’ordan = T’ortan = kurd. Tortan (Turk.-Arm.) (topogr., tOv Karadağ (tNOv Kemah) en tWv Koruyolu, prov. Erzincan, , Doğu Anadolu Bölgesi)</u> [Tordan]
T’ortan	Doğan = Doğanköy (turk.) = arm. T’ordan = T’ortan = kurd. Tortan (Turk.-Arm.) (topogr., tOv Karadağ (tNOv Kemah) en tWv Koruyolu, prov. Erzincan, , Doğu Anadolu Bölgesi) [Tordan]
de Donau	Donau(gebied) (Eur.) (rivier) (alg.)
Dunnu	Dunnu = Dunnum = Dunni (Syr.-Mes.) (1. topogr./archeol. site,

	naam van div. Mes. steden, 2. eerste myth. stad)
Dzorap'or	Dzorap'or = Zorapor (Arm.) (district van de vrm. prov. Gugark' bij de r. Debed)
Efeze	Efeze = Efese = lat. Ephesus = gr. Ephesos (Εφεσος) = turk. Efes (Turk.-Gr.) (archeol. site, tWv Selçuk tZv İzmir, Ege Bölgesi)
Egeïsche Zee	Egeïsche Zee = gr. Aigaios Pelagos (Αιγαίος Πελάγος) = turk. Ege Denizi (Eur.-Azië) (zee tussen Griekenland en Turkije)
El !	El (1) (NW-Sem.) (god)
Elam	Elam = elam. Haltamti = sum. Elama = Nimma = akk. Elamū = gr. Susiana (Σουσιανὰ) (Azië) (vrm. rijk met variërende grenzen, tNOv de Perzische Golf in het huidige Iran), Elamitisch, Elamiet
Elaziğ	Elaziğ = (voorh.) Mezre = arm. Mezire = (begin 20 ^e eeuw) Mamuret-ul-Aziz = Al-Aziz = turk. Elaziz = kurd. Elezîz = (1937) Elazik (Turk.) (topogr., tNWv Makatya, Doğu Anadolu Bölgesi) [Elaziğ, Elazig, Elazik]
Harpur	Elaziğ: Harput (turk.) = arm. Xarberd (Turk.) (wijk) (topogr., noordelijk deel van Elaziğ, tNWv Makatya, Doğu Anadolu Bölgesi) [Karpur, Charput, Kharput, Charberd, Kharberd, Kharbert, Harpout, Harpoot]
Elbistan	Elbistan = oaturk. Ablasta = Ablistan e.var. (Turk.) (topogr., tWv Malatya, prov. Kahramanmaraş, Akdeniz Bölgesi)
Elbroes	Elbroes = balkaars Mingi-Tau = lat.-gr. Strobilus (Στροβίλος) (Rusl.) (1. berg, 2. godenwoning, tNWv Georgië, autonome republiek Kabardië-Balkarië) [Elbrus, Elbruz]
Djin-Padişah	Elbroes: 'Cin-Padişah' = 'Jin-Padişah' (Rusl.-Turk.) (de goddelijke Elbroes en/of de god die op de Elbroes zetelt) [Jinn-Padişah, Djin-Padişah, Jin-Padishah, Jinn-Padishah, Djin-Padishah]
berg zetelt de god Djin-Padişah	Elbroes: 'Cin-Padişah' = 'Jin-Padişah' (Rusl.-Turk.) (de goddelijke Elbroes en/of de god die op de Elbroes zetelt) [Jinn-Padişah, Djin-Padişah, Jin-Padishah, Jinn-Padishah, Djin-Padishah]
Elegosine	Elegosine (Plinius 6.43 (Mayhoff)) = vlakte van Erciş (Turk.) (vlakte, wrsch. tNv het NO deel van het Van-meer bij Erciş, Doğu Anadolu Bölgesi) [Elongosine, Elosine, Elegos]
Ea ^s [s toegevoegd ter vergemakkelijking van het opzoeken]	Enki (sum.) = Nudimmud = akk. Ea = Niššiku (Mes.) (god) [Nishshiku, Nissiku]
Enki	Enki (sum.) = Nudimmud = akk. Ea = Niššiku (Mes.) (god) [Nishshiku, Nissiku]
Enlil	Enlil = Nunamnir = akk. Ellil = gr. Illinos (Ιλλινος) (Damascius) (Mes.) (god)
Eratosthenes	Eratosthenes van Cyrene (Ερατοσθένης ο Κυρηναίος) (Gr.) (filosoof)
Eribuški	Eribuški (H/H) (goddelijke arend) [Eribushki, Eribuski]
Erichthonios	Erichthonius = gr. Erichthonios (Εριχθωνίος) (Gr.) (aardgeboren god, myth. koning en stichter, en heros)
Eski Kâhta	Eski Kâhta = vrh. Kocahisar (Turk.) (topogr., tNOv Adiyaman (stad) en tNWv Karadut, prov. Adiyaman, Güneydoğu Anadolu Bölgesi) [Eski Kahta]
Eufraat	Eufraat = lat.-gr. Euphrates (Ευφρατης) = operz. Ufrātu = elam. Ú-íp-ra-tu-iš = sum. Buranuna = akk. Purattu = Purantu = (later ook Arahtu = hebr. P̄arāt = Perath = bijb.st. Frath (Turk.-Syr.-Irak) (rivier, westelijk van de Tigris, van het gebied tNv Van-meer naar de Perzische Golf) [Euphraat, Ufratu, Arahtu, Perat]
Atatürk Barajı	Eufraat: Atatürk Barajı = Atatürkdam- en stuwmeer (sinds 1992) (Turk.) (stuwmeer, tZOv Adiyaman, prov. Adiyaman en Şanlıurfa, Güneydoğu Anadolu Bölgesi)
Oost-Europa	Europa (2), Oost-
Eusebius van Caesarea	Eusebius (2) van Caesarea = lat. Eusebius (2) Caerariensis = gr. Eusebios Kaisareias (Ευσεβιος (2) Καισαρειας) (L/R) (auteur)

	[Eusebius van Caesarea; Eusebius Caerariensis; Ευσεβιος Καισαρειας]
Eva	Eva = hebr. Ḥawwāh = gr. Sept. Heua (Εύα) (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig., oorspr. godin) [Hawwah, Hawwâ]
Fars	Fars = <i>ostān-e Fārs</i> (Ir.) (prov., Zuidwest-Iran)
Wolfgang Fauth	Fauth, Wolfgang (= Eduard Gustav Robert Wolfgang) (auteur)
Foxvog	Foxvog, Daniel A. (auteur)
John Fraser	Fraser, John (auteur, 1834 - 1904)
Ge*	Gaea (2) (Gr. benaming voor een Phoen. godin) [Ge]
Gaia	Gaea = gr. Gaia = Gaie = Ge = Ga ((ep.) Γαία = (poët.) Γαίη = att. Γη = dor. Γα) (Gr.) (godin)
Gaiu (2)	Gaiu (2) (Mes.) (god)
kašurra-steen	Gasur = (later) Nuzi = Nuzu = mod. Jorgān Tepe (Irak) (archeol. site, tZWv Arrapha (mod. Kirkuk) en tOv Tal Alwad (Tel Al-Ward), prov. Kirkuk), Kašurû (e.var.), Gasurees [Jorgan Tepe, Yorghān Tepe]
Nuzi	Gasur = (later) Nuzi = Nuzu = mod. Jorgān Tepe (Irak) (archeol. site, tZWv Arrapha (mod. Kirkuk) en tOv Tal Alwad (Tel Al-Ward), prov. Kirkuk), Kašurû (e.var.), Gasurees [Jorgan Tepe, Yorghān Tepe]
Samuel Gellers	Geller, Samuel (auteur)
Genç-gebergte	Genç-gebergte (Turk.) (gebergte tZv Bingöl tussen Genç en Lice, Doğu Anadolu Bölgesi) [Genc]
Georgië	Georgië = georg. Sakartvelo (Azië-Georg.) (land), Georgisch = georg. Kartveli; Georgiër = Kartveliër = georg. Kartveli (pl. Kartvelebi)
Uastyrdzhi (St.-Joris)	Georgius (2) (lat.) = gr. Georgios (Γεωργιος) = georg. Giorgi = aram. Giwargis = oss. Uastyrdzhi = russ. Georgij = eng. George = nl. Joris van Cappadocië = Georgius van Lydda (L/R- Palest.) (mog. legendarische heilige) [Sint-Joris, St.-Joris]
Golf van İskenderun	Golf van Alexandretta = Golf van İskenderun = turk. İskenderun Körfezi = Golf van Issus = Zee van Issus = gr. (Strabo, Steph. v. Byz.) Issikos Kolpos (Ισσικος κολπος) = lat. Issicus Sinus = Mare Issicum = Myriandrische Golf = gr. (Herod., Steph. v. Byz.) Myriandrikos Kolpos (Μυριανδρικός κολπος) = (ME) Armeense Golf = arm. Haykakan Tsots (Turk.) (baai, in de NO hoek van de MZ) [Golf van İskenderun]
İskenderun,	Golf van Alexandretta = Golf van İskenderun = turk. İskenderun Körfezi = Golf van Issus = Zee van Issus = gr. (Strabo, Steph. v. Byz.) Issikos Kolpos (Ισσικος κολπος) = lat. Issicus Sinus = Mare Issicum = Myriandrische Golf = gr. (Herod., Steph. v. Byz.) Myriandrikos Kolpos (Μυριανδρικός κολπος) = (ME) Armeense Golf = arm. Haykakan Tsots (Turk.) (baai, in de NO hoek van de MZ) [Golf van İskenderun]
Gordion	Gordion = phryg. Gordum = gr. Gordion (Γορδιον) = lat. Gordium (Turk.-Phryg.) (archeol. site, aan de r. Sangarius tZWv Yassihüyük (tZWv Ankara), prov. Ankara, İç Anadolu Bölgesi)
Gordyaia	Gordyene (Γορδυνή) = Gordiëne = Cardyene = Cordyene = (Strabo) Gordyaia ore (Γορδυσια ορη) = Girdiyan = arm. Korduk' = Korchayk = hebr. Qadron = Kartigini = syr. Bēth Qardū (Turk.) (vrm. koninkrijk, in ZO-Turkije tZv het Van-meer, tOv Cizre en tWv het Urmia-meer) [Gorduene, Corduene, Korduene, Gordiene, Gordiaia, Gordiaea, Bet Qardu, Korduq]
Gregorius	Gregorius (4) de Verlichter = arm. Grigor Lusavoritsj = lat. Gregorius Illuminator = gr. Gregorios Phoster (Γρηγοριος Φωστηρ) (Arm.) (kerkstichter en heilige) [Gregorius de Verlichter, Sint-Gregorius, Grigor Loesavoritsj, Grigor Lusavorich]
gr.	Griekenland = lat. Graecia = gr. Hellas = Ellas = Hellada = Ellada

	(Ἑλλάς = Ἐλλάς = Ἑλλάδα = Ἐλλαδα) (Eur.-Gr.) (land), Grieks (Oud-Grieks), Griek
Griek	Griekenland = lat. Graecia = gr. Hellas = Ellas = Hellada = Ellada (Ἑλλάς = Ἐλλάς = Ἑλλάδα = Ἐλλαδα) (Eur.-Gr.) (land), Grieks (Oud-Grieks), Griek
Gudea	Gudea van Lagaš (Mes.) (koning) [Gudea van Lagash]
Gugark'	Gugark' (arm.) = lat.-gr. Gogarene (Γωγαρηνη) (Arm.) (prov. van Groot-Armenië, nu grensstreek Turkije, Georgië, Armenië) [Gugark, Kukark, Gogarani]
Görke	Görke, Susanne (auteur)
Ḫarab	Ḫa'in = Ḫaḫarni = Ḫarab (T. Jacobsen) [Hain, Hayin, Haharni, Khian, Harab]
Ḫa'in	Ḫa'in = Ḫaḫarni = Ḫarab (T. Jacobsen) [Hain, Hayin, Haharni, Khian, Harab]
Ḫaḫarni	Ḫa'in = Ḫaḫarni = Ḫarab (T. Jacobsen) [Hain, Hayin, Haharni, Khian, Harab]
Haas	Haas, Volkert (auteur)
Ḫābūr	Ḫābūr (akk.) = gr. Χαβωρας (Chaboras) = kurd. Xabûr = mod. Habur (Azië) (rivier, 1. Grote Ḫābūr: van gebied tZwv Diyarbakır (Turkije) via Ras-al-Ayn (gvm. Al-Hasakah, Syrië), de belangrijkste bron, 2. Kleine Ḫābūr: van Zaḫo = Zakho = Zaxo = arab. Zāḫū (bij grens Turkije, gvm. Duhok, Irak) naar de r. Eufraat bij Al-Busayrah (gvm. Deir ez-Zor, Syrië) [Khabur, Khabir, Habor]
Demarus	Hadad: '(Zeus) Demarus' = gr. (Zeus) Demarous (Ζεὺς Δημάρου) (vlgs Baumgarten 1981 en Cassuto 1973) (NW-Sem.) (god) [Zeus Demarus, Zeus Demarous, Ζεὺς Δημάρου]
Ba'al-Hadad	Hadad: 'Ba'al' (NW-Sem.) (god) [Baäl, Baal]
Haikak'	Haikak' (Arm.) (sprookjesfig., grootvader (?) van Tork')
Haikanuš	Haikanuš (Arm.) (prinses, sprookjesfig.) [Haikanus, Haikanush]
Ḫajaša	Ḫajaša-Azzi = Azzi-Ḫajaša = hett. Ḫa-a-ia-ša- = arm. Hajasa (Turk.-H/H) (vrm. koninkrijk in NO-Anatolië, tussen Sivas of Erzincan, Elaziğ en het Van-meer, 16 ^e - 13 ^e eeuw) [Ḫayaša, Hayaša, Hayasa, Hayasha, Hajaša, Hajasha]
Hajk'	Hajk' (1) Nahapet ('Hajk' de Stamvader') (Arm.) (stichter van het Armeense volk) [Hajk' Nahapet, Hajk Nahapet, Haik, Hayk']
Aleppo	Ḫalab (oorspr. en arab.) = Ḫalba = ebl. Halam = eg. Khalebu (Tomkins 1889, p. 223) = ass. Khalvan (Sayce, in: Transactions of the Society of Biblical Archaeology vol. 7-8, 1882, p. 287) = gr. Βεροια = lat. Beroea = Beroia = Peut. Berya = (vanaf ME) hebr. 'Āram Ṣōḇā (Aram Zobah) = Alep = turk. Halep = it. Aleppo = (archeol. site) Tell as-Sawda en Tell an-Ansari (Syr.-NW-Sem.-H/H) (topogr., tOv Antiochië (Turk.), gvm. Aleppo = Ḫalab) [Halab, Halba, Halap, Halpa, Ha-lam, Haleb, Tall as-Sawda, Tell es Soda]
Ḫalab	Ḫalab (oorspr. en arab.) = Ḫalba = ebl. Halam = eg. Khalebu (Tomkins 1889, p. 223) = ass. Khalvan (Sayce, in: Transactions of the Society of Biblical Archaeology vol. 7-8, 1882, p. 287) = gr. Βεροια = lat. Beroea = Beroia = Peut. Berya = (vanaf ME) hebr. 'Āram Ṣōḇā (Aram Zobah) = Alep = turk. Halep = it. Aleppo = (archeol. site) Tell as-Sawda en Tell an-Ansari (Syr.-NW-Sem.-H/H) (topogr., tOv Antiochië (Turk.), gvm. Aleppo = Ḫalab) [Halab, Halba, Halap, Halpa, Ha-lam, Haleb, Tall as-Sawda, Tell es Soda]
Ḫaldi	Ḫaldi = Ḫal-di = ass. Ḫal-di-a (Urtart.) (hoofdgod) [Ḫaldi]
Halys	Halys (Ἄλυς) = hett. Marašantija = turk. Kızılırmak = arab. Nahr Ālis (Turk.-Gr.-H/H) (rivier, van Dağyurdu (tNov İmramlı), via Sivas (stad), Avanos en Kırıkkale (bij Ankara) naar Bafra en de

	Zwarte Zee; prov. Sivas, Kayseri, Nevşehir, Kirşehir, Ankara, Kırıkkale, Çankırı, Çorum, Sinop, Samsun [Kizilirmak, Kizil Irmak, Kızıl Irmak, Maraššantiya, Maraššanta, Marashantiya, Marashanta, Marrassandtiya, Marassanda, Marassanta, Nahr Alis]
Kızılırmak	Halys (Άλυς) = hett. Maraššantiya = turk. Kızılırmak = arab. Nahr Ālis (Turk.-Gr.-H/H) (rivier, van Dağyurdu (tNOv İmramlı), via Sivas (stad), Avanos en Kırıkkale (bij Ankara) naar Bafra en de Zwarte Zee; prov. Sivas, Kayseri, Nevşehir, Kirşehir, Ankara, Kırıkkale, Çankırı, Çorum, Sinop, Samsun) [Kizilirmak, Kizil Irmak, Kızıl Irmak, Maraššantiya, Maraššanta, Marashantiya, Marashanta, Marrassandtiya, Marassanda, Marassanta, Nahr Alis]
Hama	Hama (alg.) = bijb. Hamath = arab. Ḥamāh = Ḥamā = ass. Amat = Ḥamat (e.var.) = aram. ḥ(ə)maθ = Hemath = hebr. Ḥamāṯ (Syrië) topogr./archeol. site, gelegen aan de r. Orontes, tNv Homs, gvm. Hama) [Hamah, Hamata]
Hanzī = arm. Handzit = oarm. Anjit	Hanzī = arm. Handzit = oarm. Anjit = syr. Hanzīt = Henzit = gr. Anzitene = Antzitene (Ανζιτηνη) (Turk.-Arm.) (streek, de Altinova-vlakte tOv Elaziğ, nu in de Keban Barajı; vlg. Pleiades place resource omg. Gedikyolu tZv de Keban Barajı, prov. Elaziğ, Doğu Anadolu Bölgesi) [Hanzi, Hanzit]
Ḥapalla	Ḥapalla = Ḥaballa (Turk.-H/H) (streek, loc. onzeker; vlg. H. Otten, RIA, het gebied van het dal van de r. Hermos (= turk. Gediz) tWv de lijn Gediz (stad) - Uşak westwaarts tot de streek Mira, Ege Bölgesi) [Ḥapalla, Haballa]
Harmanşah	Harmanşah, Ömür (auteur) [Harmansah]
Ḥasanlu	Ḥasanlu = Ḥasanlū (Ir.) (topogr., tNOv Naqadeh, <i>ostān-e Āzārbāijān-e Gharbī</i>) [Hasanlu]
Ḥaššuwa	Ḥaššu = Ḥaššuwa (Turk.-Syr.) (archeol. site, onbekende loc., mog. 1. Oylum Höyük, bij Kilis, prov. Kilis, Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Turk. (Ünal 2015); 2. Ain Dara, tZv Afrin en tNWv Aleppo, gvm. Aleppo, Syr. (Klengel 1999)) [Ḥaššu(wa), Hassu, Hashu, Hassuwa]
hatt.	Ḥatti (akk.) = KUR ^{uru} ḤA-AT-TI = eg. ḥtṣ = nl. 'land Hatti' (Turk.-H/H) (rijk der pre-IE Hattiërs en later der Hettieten), Hattisch, Hattiër [Hatti-land, Hettitische rijk]
Ḥatti	Ḥatti (akk.) = KUR ^{uru} ḤA-AT-TI = eg. ḥtṣ = nl. 'land Hatti' (Turk.-H/H) (rijk der pre-IE Hattiërs en later der Hettieten), Hattisch, Hattiër [Hatti-land, Hettitische rijk]
Hattiërs	Ḥatti (akk.) = KUR ^{uru} ḤA-AT-TI = eg. ḥtṣ = nl. 'land Hatti' (Turk.-H/H) (rijk der pre-IE Hattiërs en later der Hettieten), Hattisch, Hattiër [Hatti-land, Hettitische rijk]
Hettitische rijk	Ḥatti (akk.) = KUR ^{uru} ḤA-AT-TI = eg. ḥtṣ = nl. 'land Hatti' (Turk.-H/H) (rijk der pre-IE Hattiërs en later der Hettieten), Hattisch, Hattiër [Hatti-land, Hettitische rijk]
Ḥattuša	Ḥattuša = hett. ^{uru} Ḥa-at-tu-ša = hatt. Ḥattuš (zonder themavocaal) = turk. Hattuşaş (Turk.-H/H) (archeol. site, bij Boğazkale (vrm. Boğazköy), tNWv Yozgat, prov. Çorum, Karadeniz Bölgesi) [zie ook Boğazköy] [Ḥattuša, Hattusha, Hattuş, Hattush, Hattusa, Hattusas]
Büyükkale	Ḥattuša: Büyükkale (akropolis) (Turk.-H/H) (archeol. site, bij Boğazkale (vrm. Boğazköy), tNWv Yozgat, prov. Çorum, Karadeniz Bölgesi)
Hattušili	Ḥattušili I (H/H) (koning) [Hattušili I, Hattushili I, Hattusili I, Hattušiliš I]
Ḥawalkina of Ḥawarkina	Ḥawalkina = Ḥawarkina (Turk.-H/H) (archeol. site, onbekende loc., mog. omg. Kavak of Vezirköprü t(Z)Wv Samsun (vgl. Corti 2017), prov. Samsun, Karadeniz Bölgesi) [Ḥawalkina, Hawarkina]

Ḫawīlum	Ḫawīlum = Ḫawalum = Ḫawlum = Awal (Jankowska in: Diakonoff, 'Early Antiquity') Tell Halaf / Guzana (vlgs Amir Harrak in Balaam's Kittim Oracle) (Azië) (archeol. site, onbekende loc. in Noord-Mesopotamië) [Hawilum, Hawalum, Hawlum, Hawal]
Geoljuk	Hazar Gölu = (voorh.) Gölgyk = Geoljuk = Gölcük = arm. Covk 'lič (Turk.) (meer, tZOv Elaziğ, Doğu Anadolu Bölgesi) [Tsovk]
Gölgyk	Hazar Gölu = (voorh.) Gölgyk = Geoljuk = Gölcük = arm. Covk 'lič (Turk.) (meer, tZOv Elaziğ, Doğu Anadolu Bölgesi) [Tsovk]
Hazar Gölu	Hazar Gölu = (voorh.) Gölgyk = Geoljuk = Gölcük = arm. Covk 'lič (Turk.) (meer, tZOv Elaziğ, Doğu Anadolu Bölgesi) [Tsovk]
Ḫazzi	Ḫazzi = Ḫazi (hurr.) = hebr. Šāpōn = Šāpōn = Šāfōn = Tsāfōn = bijb. (Richt. 12:1) nl. Zafon = eng. Zaphon = ugar. špn = (transcr.) Šapon = Šapānu = Šapūnu = d.-nl. Noordberg = gr. Kasion Oros (Κασιον Ορος) = gr. (Phil.) Kassion (Κασσιον) = lat. Casius Mons = Parlerius Mons = syr. Ġebel al-Aqra = Jebel al-Aqra' = turk. Cebel i-Akra = mod. turk. Kel Dağ (Turk.-NW-Sem.-H/H) (1. berg(god), op de grens met Syrië, prov. Hatay, Akdeniz Bölgesi), 2. godenwoning van Ba'al Šāpōn; als myth. fig.: Cassius = gr. Kassios (Κασσιος) (Gr.-Phoen./NW-Sem.) [Hazzi, Hazi, Jebel el-Aqra', Jabal al-Aqra', Jebel el 'Aqra', Sapan, Sapān, Šapān, Saphon, Safon, Šapunu, Kel Dag]
Kassion	Ḫazzi = Ḫazi (hurr.) = hebr. Šāpōn = Šāpōn = Šāfōn = Tsāfōn = bijb. (Richt. 12:1) nl. Zafon = eng. Zaphon = ugar. špn = (transcr.) Šapon = Šapānu = Šapūnu = d.-nl. Noordberg = gr. Kasion Oros (Κασιον Ορος) = gr. (Phil.) Kassion (Κασσιον) = lat. Casius Mons = Parlerius Mons = syr. Ġebel al-Aqra = Jebel al-Aqra' = turk. Cebel i-Akra = mod. turk. Kel Dağ (Turk.-NW-Sem.-H/H) (1. berg(god), op de grens met Syrië, prov. Hatay, Akdeniz Bölgesi), 2. godenwoning van Ba'al Šāpōn; als myth. fig.: Cassius = gr. Kassios (Κασσιος) (Gr.-Phoen./NW-Sem.) [Hazzi, Hazi, Jebel el-Aqra', Jabal al-Aqra', Jebel el 'Aqra', Sapan, Sapān, Šapān, Saphon, Safon, Šapunu, Kel Dag]
Noordberg	Ḫazzi = Ḫazi (hurr.) = hebr. Šāpōn = Šāpōn = Šāfōn = Tsāfōn = bijb. (Richt. 12:1) nl. Zafon = eng. Zaphon = ugar. špn = (transcr.) Šapon = Šapānu = Šapūnu = d.-nl. Noordberg = gr. Kasion Oros (Κασιον Ορος) = gr. (Phil.) Kassion (Κασσιον) = lat. Casius Mons = Parlerius Mons = syr. Ġebel al-Aqra = Jebel al-Aqra' = turk. Cebel i-Akra = mod. turk. Kel Dağ (Turk.-NW-Sem.-H/H) (1. berg(god), op de grens met Syrië, prov. Hatay, Akdeniz Bölgesi), 2. godenwoning van Ba'al Šāpōn; als myth. fig.: Cassius = gr. Kassios (Κασσιος) (Gr.-Phoen./NW-Sem.) [Hazzi, Hazi, Jebel el-Aqra', Jabal al-Aqra', Jebel el 'Aqra', Sapan, Sapān, Šapān, Saphon, Safon, Šapunu, Kel Dag]
Ḫeba(t)	Ḫebat = hurr. Ḫepat = Ḫepet = Ḫepa = ebl. Ḫabadu (^d Ḫa-a-ba-du) ('zij van Ḫalab', Archi 1994) = Ḫeba = hett.-hurr. ^d Ḫe-be = ^d Ḫe-pa-du- (Goetze, in Orientalia 1940) = hiërogl.-hett. Ḫapatu (^d Ḫa-pa-tu) = Ḫebatu (^d Ḫe-ba-tu) = Kapatu = Hluw. Ḫipatu (^d Ḫi-pa-tu) = Ḫiputa (^d Ḫi-pu-ta) = lyc. Ḫba-ēni ('moeder Heba(t)') = pun. ḫwt = (gevoc.) Ḫawwat = gr. Meter Hippa (Μητηρ Ἴππα) = Meter Hipta (Μητηρ Ἴπτα) = ; (de myth. en etym. verwante opvolgster) hebr. Ḫawwāh = Sept. gr. Heua (Εύα) = bijb. nl. Eva (zie bij Eva (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig., oorspr. godin)) (H/H) (godin) [Hepit, Hebat, Hepat, Hepet, Hepa, Habadu, Heba, Hebe, Hepadu, Hapatu, Hebatu, Xba eni, Hawwat, Havvat, Ḫawwā, Hawwā]
Ḫebat	Ḫebat = hurr. Ḫepat = Ḫepet = Ḫepa = ebl. Ḫabadu (^d Ḫa-a-ba-du) ('zij van Ḫalab', Archi 1994) = Ḫeba = hett.-hurr. ^d Ḫe-be = ^d Ḫe-pa-

	<p>du- (Goetze, in <i>Orientalia</i> 1940) = hiërogl.-hett. Ḫapatu (^dḪa-pa-tu) = Ḫebatu (^dḪe-ba-tu) = Kapatu = Hluw. Ḫipatu (^dḪi-pa-tu) = Ḫiputa (^dḪi-pu-ta) = lyc. Ḫba-ēni ('moeder Heba(t)') = pun. ḫwt = (transcr.) Ḫawwat = gr. Meter Hippa (Μητηρ Ἴππα) = Meter Hipa (Μητηρ Ἴππα) = ; (de myth. en etym. verwante opvolgster) hebr. Ḫawwāh = Sept. gr. Heua (Εύα) = bijb. nl. Eva (<i>zie bij</i> Eva (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig., oorspr. godin)) (H/H) (godin)</p> <p>[Hepit, Hebat, Hepat, Hepet, Hepa, Habadu, Heba, Hebe, Hepadu, Hapatu, Hebatu, Xba eni, Hawwat, Havvat, Ḫawwā, Hawwa]</p>
Hebriden	<p>Hebriden = eng. Hebrides = sch. gael. Na h-Innse Gall = lat. Hebudes = Ebudes = Haebudes = on. Suðreyjar (Schotl.) (eilandengroep, c.a. Buiten-Hebriden = Na h-Eileanan Siar en Highland = Gàidhealtachd) [Sudreyjar]</p>
Ḫedammu	Ḫedammu (H/H) (zeemonster) [Hedammu]
Heimarmene	Heimarmene (Εἰμαρμενη) (Gr. benaming van een NW-Sem. godin, personificatie van het lot) [Eimarmene]
Helgoland	Helgoland = fr. Deät Lun = eng. Heligoland (Du.) (eiland in de Duitse Bocht, kr. Pinneberg, Sleeswijk-Holstein)
Sapskule	Helgoland: Sapskule = helg. Sapskiil = (mod.) Fånggarten van de Vogelwarte Helgoland, gelegen aan de An der Sapskuhle-weg, Oberland (Du.) (oorspr. opvangbekken voor vers water) (eiland in de Duitse Bocht, kr. Pinneberg, Sleeswijk-Holstein)
Helios	Helios = gr. Helios (Ἥλιος) = hom. Ęlios (Ἡλιος) (Gr.) (titan)
Hephaistos	Hephaestus = gr. Hephaistos (Ἡφαιστος) (Gr.) (god)
Herakleia	Heraclea in Lydia (Ἡρακλεια) = Heracleia (Turk.-L/R) (archeol. site, bij Göktepe tWv Manisa, prov. İzmir, Ege Bölgesi) [Herakleia]
Hermes Trismegistos*	Hermes (4): 'Trismegistus' (4) = gr. Trismegistos (Τρισμεγιστος (4)), ~ (Gr. benaming van een NW-Sem. god) [Hermes Trismegistos, Hermes Trismegistus, Ἑρμης Τρισμεγιστος]
Herodotus	Herodotus = gr. Herodotos (Ἡροδοτος) (Gr.) (auteur)
Hesiod	Hesiodus = gr. Hesiodos (Ἡσίοδος) (Gr.) (auteur)
Hesiodus	Hesiodus = gr. Hesiodos (Ἡσίοδος) (Gr.) (auteur)
Hessen	Hessen (Du.) (deelstaat)
hett.	Hettieten (Azië-H/H) (volk, in Klein-Azië en N-Syrië), Hettiet, Hettitisch; Hett. taal: hett. <i>našili</i> = <i>nešili</i> = <i>nešumnili</i> = nl. Nesitisch [Hethieten, Hittieten, neshili, nesili]
Hettieten	Hettieten (Azië-H/H) (volk, in Klein-Azië en N-Syrië), Hettiet, Hettitisch; Hett. taal: hett. <i>našili</i> = <i>nešili</i> = <i>nešumnili</i> = nl. Nesitisch [Hethieten, Hittieten, neshili, nesili]
Hettitisch	Hettieten (Azië-H/H) (volk, in Klein-Azië en N-Syrië), Hettiet, Hettitisch; Hett. taal: hett. <i>našili</i> = <i>nešili</i> = <i>nešumnili</i> = nl. Nesitisch [Hethieten, Hittieten, neshili, nesili]
Bambyke (= Manbij)	<p>Hiërapolis (i.e. de 'heilige stad' van de godin Atargatis) = lat. Hierapolis = gr. Hieropolis (Ἱεροπολις) = mod. Manbij = arab. Manbiğ = Membiğ = kurd. Minbic = turk. Münbiç = Menbiç = aram. mnbğ = ass. Nappigu = Nampigu = ^{kur}Na-an-pi-gi = gr. Bambyke (Βαμβυκη) = lat. Bambyce = syr. aram. (Plin. 5.19.81 = 5.33 (Mayhoff)) Mabog (Syr.-Aram.) (archeol. site, tNOv Aleppo (stad), vlak bij de r. Eufraat, gvm. Ḫalab)</p> <p>[Manbidj, Manbig, membig, Munbic, Menbic, Membidj, Mimbic, Minbec, Mabuk, Nanpigi, Mabbog, Mabbogh]</p>
Hiërapolis	<p>Hiërapolis (i.e. de 'heilige stad' van de godin Atargatis) = lat. Hierapolis = gr. Hieropolis (Ἱεροπολις) = mod. Manbij = arab. Manbiğ = Membiğ = kurd. Minbic = turk. Münbiç = Menbiç = aram. mnbğ = ass. Nappigu = Nampigu = ^{kur}Na-an-pi-gi = gr. Bambyke (Βαμβυκη) = lat. Bambyce = syr. aram. (Plin. 5.19.81 = 5.33 (Mayhoff)) Mabog (Syr.-Aram.) (archeol. site, tNOv Aleppo (stad),</p>

	vlak bij de r. Eufraat, gvm. Ḫalab) [Manbidj, Manbig, membig, Munbic, Menbic, Membidj, Mimbic, Minbec, Mabuk, Nanpigi, Mabbog, Mabbogh]
Himera	Himera (Ἴμερα) (It.) (archeol. site, loc. van de Tempio della Vittoria in de wijk Buonfornello van Termini Imerese (tOv Palermo), prov. Palermo, regio Sicilië)
Hindukush	Hindukush = perz. Hindu Kush = skt. Upariśyena = av. Upāirisaēna = lat.-gr. Paropamisus = Paropanisus (Pomp. 1.15.2; Plin. 6.18.48, 6.21.60, 6.23.71 (LacCurt), (Παροπαμισος (Strabo 15.1.11)) = (4 ^e eeuw v. Chr.) Caucasus Indicus (Ἰνδικὸς Καυκάσος) (Azië) (bergketen, vnl. van NW-Afghanistan tot in Pakistan) [Hindoekoesj, Uparisaena, Uparisyena, Uparishyena, Paropamisos, Indicus Caucasus]
Hippolytus van Rome	Hippolytus van Rome = lat. Hippolytus Romanus = gr. Hippolytos Romes (Ἱππολυτὸς Ρωμῆς) (L/R) (theoloog, bisschop)
Hongarije	Hongarije = Magyarország (Eur.-Hong.) (land), Hongaars, Hongaar [Hong.]
Hora	Hora (Ὥρα) (Gr. benaming van een NW-Sem. godin, personificatie van de tijd)
^{URU} ḫu-un-du-ur	Ḫundur = ^{URU} ḫu-un-du-ur (Turk.) (archeol. site, onbekende loc., gelegen in de vrm. Urartese provincie Armañlî in de omg. van de Qotur-pas bij de grens met Iran, Doğu Anadolu Bölgesi) [Ḫundur]
^{URU} ḫu-un-du-ur-na elû	Ḫundurna (1) elû = ^{URU} ḫu-un-du-ur-na (1) elû (Ir.-Urart.) (archeol. site, onbekende loc. van een vesting bij de berg Arzabîa in de Urartese prov. Sangibutu, omg. van het Urmia-meer, <i>ostân-e Āzārbāijān-e Gharbî</i>) [Ḫundurna elû, ^{URU} ḫu-un-du-ur-na elû, Hundurna elu]
en id. <i>šaplu</i>	Ḫundurna (2) šaplû = ^{URU} ḫu-un-du-ur-na (2) šaplû (Ir.-Urart.) (archeol. site, onbekende loc. van een vesting bij de berg Arzabîa in de Urartese prov. Sangibutu, omg. van het Urmia-meer, <i>ostân-e Āzārbāijān-e Gharbî</i>) [Ḫundurna šaplû, ^{URU} ḫu-un-du-ur-na šaplû, Hundurna saplu, Hundurna shaplu]
Ḫupišna	Ḫupišna (hett.) = Ḫubišna = akk. Ḫabušna = gr. Kybistra (Κυβιστρα) = lat. Cybistra = (archeol. site) Kara Höyük (Turk.-H/H) (vrm. koninkrijk en archeol. site, tNOv Ereğli en tWv Aziziye, prov. Konya, İç Anadolu Bölgesi) [Ḫupishna, Hubishna, Habushna, Kubistra, Karahöyük]
Tilla	Ḫurri = Ḫurriš = Tilla (H/H) (stiergod) [Hurri, Hurris, Hurriš, Ḫurraš, Hurrish, Tella]
hurr.	Hurrieten = cun. Ḫu-ur-ri = hett. Hurlaš = eg. Ḫ̩rw = (Ras Shamra-tekst) eg. Ḫ̩ri = hebr. Ḫōrî = Sept. (Gen. 34: 2) gr. Chorraios (Χορραϊος) = Sept. (Gen. 36: 29-30) gr. Chorrei (Χορρει) = Chorri (Χορρι) = bijb. nl. Heviet resp. Horiëten (Azië-H/H) (volk), Hurritisch = hett. <i>ḫurlili</i> (taal) [Hurriërs, Khurrieten, Choerrieten, Khurri, Ḫurri, Hurri, Hourri, Chorraioi]
ḫurri	Hurrieten = cun. Ḫu-ur-ri = hett. Hurlaš = eg. Ḫ̩rw = (Ras Shamra-tekst) eg. Ḫ̩ri = hebr. Ḫōrî = Sept. (Gen. 34: 2) gr. Chorraios (Χορραϊος) = Sept. (Gen. 36: 29-30) gr. Chorrei (Χορρει) = Chorri (Χορρι) = bijb. nl. Heviet resp. Horiëten (Azië-H/H) (volk), Hurritisch = hett. <i>ḫurlili</i> (taal) [Hurriërs, Khurrieten, Choerrieten, Khurri, Ḫurri, Hurri, Hourri, Chorraioi]
Hurrieten	Hurrieten = cun. Ḫu-ur-ri = hett. Hurlaš = eg. Ḫ̩rw = (Ras Shamra-tekst) eg. Ḫ̩ri = hebr. Ḫōrî = Sept. (Gen. 34: 2) gr. Chorraios (Χορραϊος) = Sept. (Gen. 36: 29-30) gr. Chorrei (Χορρει) = Chorri (Χορρι) = bijb. nl. Heviet resp. Horiëten (Azië-H/H) (volk), Hurritisch = hett. <i>ḫurlili</i> (taal) [Hurriërs, Khurrieten, Choerrieten, Khurri, Ḫurri, Hurri, Hourri, Chorraioi]

Hurritisch	Hurrieten = cun. Ḫu-ur-ri = hett. Hurlaš = eg. Ḫrw = (Ras Shamra-tekst) eg. Ḫri = hebr. Ḫōrî = Sept. (Gen. 34: 2) gr. Chorraios (Χορραϊος) = Sept. (Gen. 36: 29-30) gr. Chorrei (Χορρει) = Chorri (Χορρι) = bijb. nl. Heviet resp. Horieten (Azië-H/H) (volk), Hurritisch = hett. <i>ḫurlili</i> (taal) [Hurriërs, Khurrieten, Choerrieten, Khurri, Ḫurri, Hurri, Hourri, Chorraiōi]
Oost-Hurritisch	Hurrieten, Oost-
West-Hurrieten	Hurrieten, West-
Husik	Husik I (Arm.) (vierde patriarch en heilige) [Sint-Husik, Hussig, Houssig, Housik, Husgan (gen.), Hiscon (Haas)]
Idda	Id = Id-da (Mes.) (godin) [Idda, Idu]
Ilam	Ilam = <i>ostān-e Īlām</i> (Ir.) (prov., West-Iran)
Illuyanka	Illuyanka = hett. MUŠ.Illuyankaš (H/H) (draak) [Illujanka, Illuyankas]
Impaluri	Impaluri = Impaluri (H/H) (god; vizier/bode van Kumarbi (of de zeegod?))
Inana	Inana (sum.) = Innin = (latere ident.) Ištar (1) (akk.) = (ouder) Eštar (Mes.) (godin, dochter van Anu of Sîn) [Inanna, Ishtar, Eshtar]
Inana-Ištar	Inana (sum.) = Innin = (latere ident.) Ištar (1) (akk.) = (ouder) Eštar (Mes.) (godin, dochter van Anu of Sîn) [Inanna, Ishtar, Eshtar]
Ištar	Inana (sum.) = Innin = (latere ident.) Ištar (1) (akk.) = (ouder) Eštar (Mes.) (godin, dochter van Anu of Sîn) [Inanna, Ishtar, Eshtar]
Astarte	Inana = Ištar (1): Astarte (1) = gr. Ἀστάρτη = akk. Ašartu (1) = ugar. 'Aštart = phoen. Ašart = hebr. 'Aštoret = pl. 'Aštārōt (1) (NW-Sem.) (godin) [Ashtartu, Athtart, Ashtart, Ashtoreth, Ashtaroth, Astoret, Astarot]
Oud-Indische	India (Azië-Ind.) (land), Indisch (Indiaas, Oud-Indisch), Indiër
indiaanse	Indianen (Am.) (oorspr. inwoners van Amerika), Indiaans, Indiaan
IE [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Indo-Europeanen (Eurazië) (groep volken wier talen het gereconstr. Indo-Europees als oorsprong hebben), Indo-Europees (IE)
IE Thraco	Indo-Europeanen (Eurazië) (groep volken wier talen het gereconstr. Indo-Europees als oorsprong hebben), Indo-Europees (IE)
Eğil	Ingalawa (hett.) = arm. (6 ^e - 3 ^e eeuw v.Chr.) Carcathiocerta = Karkatiokert = Arkatiakert = Angt = gr. Karkathiokerta (Καρκαθιοκερτα) = Arkesikerta (Αρκεσικερτα) = Artager = Ardakers = (2 ^e eeuw v.Chr. (Antiochus IV)) Epiphania (Επιφανεια κατα Τιγγιν) = (Strabo 11.14.6) Artageira (Αρταγειρα) = (Ptol. 5.13.22) Artagigarta (Αρταγιγαρτα) = (Amm. Marc. 27.12.5) Artogerassa = (bijnaam) Basileion Phourion (Βασιλειον Φρουριον) = rom./byz. Ingila = zaz. Gêl = kurd. Êgil = turk. / mod. Eğil (Turk.-H/H) (topogr., aan de westelijke Tigris tOv Ergani en tNv Diyarbakır, Güneydoğu Anadolu Bölgesi) [zie ook Angeltun = Angeghtun = gr. Ingilene (Ιγγιληνη) (Arm.) (district rond de stad Angt = Anggh)] [Angt, Angl, Anggh, Gel, Egil]
Ionisch	Ionië = lat./gr. Ionia (Ἰωνια) = gr. (Herod.) Ionie (Ἰωνιν) (Gr.-Azië) (hist. streek van Klein-Azië, langs de kust van Lydië en Carië, van Phocaea (Foça) tot lasos (Kiyıkışlacık), Ege), Ionisch, Ioniër
Irak	Irak = arab. al-'Irāq = kurd. Eraq (Azië) (land), Iraaks, Irakees
Iraaks-Koerdistan	Irak: Hikûmetî Herêmî Kurdistan ('Koerdische Autonome Regio') (Irak) [Iraaks-Koerdistan]
ir.	Iran = oir. *Aryānām = mperz. Ērān = (mod.) nperz. Irān = operz. Pārsa (1) = gr. Persis (Περσις) = hebr. Pāras = arab. Bilād Fāris = lat. Persia = nl. Perzië (Azië-Ir.) (land), Iraans, Iraniër; Perzisch,

	Pers (Ir.) [Aryanam, Parsa, Eran, Paras, Bilad Faris]
Iran	Iran = oir. *Aryānām = mperz. Ērān = (mod.) nperz. Irān = operz. Pārsa (1) = gr. Persis (Περσις) = hebr. Pāras = arab. Bilād Fāris = lat. Persia = nl. Perzië (Azië-Ir.) (land), Iraans, Iraniër; Perzisch, Pers (Ir.) [Aryanam, Parsa, Eran, Paras, Bilad Faris]
Perzen	Iran = oir. *Aryānām = mperz. Ērān = (mod.) nperz. Irān = operz. Pārsa (1) = gr. Persis (Περσις) = hebr. Pāras = arab. Bilād Fāris = lat. Persia = nl. Perzië (Azië-Ir.) (land), Iraans, Iraniër; Perzisch, Pers (Ir.) [Aryanam, Parsa, Eran, Paras, Bilad Faris]
Perzië	Iran = oir. *Aryānām = mperz. Ērān = (mod.) nperz. Irān = operz. Pārsa (1) = gr. Persis (Περσις) = hebr. Pāras = arab. Bilād Fāris = lat. Persia = nl. Perzië (Azië-Ir.) (land), Iraans, Iraniër; Perzisch, Pers (Ir.) [Aryanam, Parsa, Eran, Paras, Bilad Faris]
Irmušini	Irmušini (Urtart.) (god) [Irmusini, Irmushini]
Išhara	Išhara (1) = akk. Ašhara = hett. Ušhara = ugar. Ušhry = (Alalah) ^d IŠTAR-ra (Wiseman) of ^d BARA ₁₀ -ra (Pettinato 1979b) (Syr.substr. - Mes.-H/H) (godin) [Išhara, Ishhara, Ishara, Ašhara, Ashhara, Ashara, Ušhara, Ushhara, Ushara, Ušhry, Ushhry, Ushry]
K. Ishkol-Kerovpian	Ishkol-Kerovpian, Kegham (auteur)
Išpuini	Išpuini = Išpuinis = Išpueni (Urtart.) (koning) {Ishpuini, Ishpuinis, Ishpueni}
Išputaḫšu	Išputaḫšu (Kizzuwatna) (koning) [Išputahsu, Ishputahshu]
Israël	Israël = hebr. Yisrā'el = Jisrā'el = gr. Ἰσραήλ = arab. Isrā'il (Azië-Isr.) (land en volk), Israëlitisch = mod. Israëlich, Israëliet = mod. Israëliër [Israel, Yisra'el, Yisrael, Jisra'el, Jisrael, Isra'il, Israil]
Išuwa	Išuwa (1) (Turk.-H/H) (onafh. staat, later Hett., tussen Malatya en Elaziğ) [Ishuwa, Isuwa]
Jacobsen	Jacobsen (2), Thorkild Peter Rudolphe (auteur) [Thorkild Jacobsen]
Jasmund	Jasmund (Du.) (schiereiland aan de noordoostzijde van het eiland Rügen, kr. Vorpommern-Rügen, Mecklenburg-Voor-Pommern)
Christus	Jezus: 'Christus' (Χριστός) = 'Messias' (Μεσσίας = hebr. Māšīah), - (Chr.-Isr.) (profeet) [Christos, Masiah, Mashiah, Mashiah]
Johannes van Efeze (6 ^e eeuw)	Johannes van Efeze = Johannes van Azië = Johannes van Amida = gr. Ἰωάννης της Εφεσου (Syr.-L/R) (bisschop, ca 507 - 589)
Kahramanmaraş	Kahramanmaraş (turk.) = Maraş = Hluw. (URBS) <i>kurkuma</i> ('de stad van (het rijk) Gurgum) = ass. Marqas (e.var.) = gr. Γερμανικεία (Germanikeia) = lat. Germanicaea = Germanicia Caesarea (Turk.) (topogr./archeol. site, tNv Gaziantep, prov. Kahramanmaraş, Akdeniz Bölgesi) [Kahramanmaras, Maras, Kahramanmarash, Marash, eng. Kurkumaeian city]
Calch	Kalhu (ass.) = (later) Kalḫa = hebr. klḫ = mas. Kelah (Gen. 10.1-12) = bijb. nl. Kalah = bijb.st. Kalach = gr. Sept. Chalach (Χαλαχ) = lat. Vulg. Chale = mod. Nimrud (1) = Tell Nimrūd (Irak-Ass.) (archeol. site, tNv Mosul, gvm. Nineveh) [Chalch, Calch, Kalhu, Kalḫi (gen.), Kalha, Kalhi, klh, Kelah, Tell Nimrud]
Kalhu	Kalhu (ass.) = (later) Kalḫa = hebr. klḫ = mas. Kelah (Gen. 10.1-12) = bijb. nl. Kalah = bijb.st. Kalach = gr. Sept. Chalach (Χαλαχ) = lat. Vulg. Chale = mod. Nimrud (1) = Tell Nimrūd (Irak-Ass.) (archeol. site, tNv Mosul, gvm. Nineveh) [Chalch, Calch, Kalhu, Kalḫi (gen.), Kalha, Kalhi, klh, Kelah, Tell Nimrud]
stad Nimrud	Kalhu (ass.) = (later) Kalḫa = hebr. klḫ = mas. Kelah (Gen. 10.1-12) = bijb. nl. Kalah = bijb.st. Kalach = gr. Sept. Chalach (Χαλαχ) = lat. Vulg. Chale = mod. Nimrud (1) = Tell Nimrūd (Irak-Ass.) (archeol. site, tNv Mosul, gvm. Nineveh) [Chalch, Calch, Kalhu, Kalḫi (gen.), Kalha, Kalhi, klh, Kelah, Tell Nimrud]
Kaniš	Kaniš = cun. ka-ni-iš ^{ki} = Kaneš (hatt.) = hett. Nēša = cun. ^{uru} ne-e-ša

	= hell. Anisa (inscr. ANISA) = (379 AD) Hanesa ('αννισοιζ = 'αννησοιζ = 'ανησοιζ) (vgl. Barjamovic 2015) = oturk. Könös (Haas, Robert 1963) = (17 ^e eeuw) Kiriš (Özgüç 1950) = (archeol. site) Kültepe (Turk.-H/H) (archeol. site, bij Karahöyük tNOv Kayseri, prov. Kayseri, İç Anadolu Bölgesi), Kanisisch, Kanisiër; Hett. taal: hett. <i>našili</i> = <i>nešili</i> = <i>nešumnili</i> = nl. Nesitisch [Kanish, Kanesh, Neša, Nesha, Nessa, Nesa, Neshili, Nesili]
Kültepe	Kaniš = cun. ka-ni-iš ^{ki} = Kaneš (hatt.) = hett. Nēša = cun. ^{ur} une-e-ša = hell. Anisa (inscr. ANISA) = (379 AD) Hanesa ('αννισοιζ = 'αννησοιζ = 'ανησοιζ) (vgl. Barjamovic 2015) = oturk. Könös (Haas, Robert 1963) = (17 ^e eeuw) Kiriš (Özgüç 1950) = (archeol. site) Kültepe (Turk.-H/H) (archeol. site, bij Karahöyük tNOv Kayseri, prov. Kayseri, İç Anadolu Bölgesi), Kanisisch, Kanisiër; Hett. taal: hett. <i>našili</i> = <i>nešili</i> = <i>nešumnili</i> = nl. Nesitisch [Kanish, Kanesh, Neša, Nesha, Nessa, Nesa, Neshili, Nesili]
Kandurna	Kanzura = Kandurna = Kundurra = Gandurra (Turk.-H/H) (1. berg (div. namen voor mog. dezelfde berg), wrsch. omg. Van-meer of Turks-Iraanse grensstreek, prov. Van, Doğu Anadolu Bölgesi, 2. godenwoning van Teššub en andere Hurritische koningen der goden)
Kanzura	Kanzura = Kandurna = Kundurra = Gandurra (Turk.-H/H) (1. berg (div. namen voor mog. dezelfde berg), wrsch. omg. Van-meer of Turks-Iraanse grensstreek, prov. Van, Doğu Anadolu Bölgesi, 2. godenwoning van Teššub en andere Hurritische koningen der goden)
woonplaats van de Hurritische koning	Kanzura = Kandurna = Kundurra = Gandurra (Turk.-H/H) (1. berg (div. namen voor mog. dezelfde berg), wrsch. omg. Van-meer of Turks-Iraanse grensstreek, prov. Van, Doğu Anadolu Bölgesi, 2. godenwoning van Teššub en andere Hurritische koningen der goden)
Karadağ	Kara Dağ (2) = Karadağ (2) (Turk.) (topogr., tNOv Kemah, prov. Erzincan, Doğu Anadolu Bölgesi) [Kara Dag, Karadag]
Karḫar	Karḫar (akk.) = Karaḫar = Ḫarḫar = Ḫaraḫar (Iran) (archeol. site, nabij Kermānšāh, prov. <i>ostān-e</i> Kermānšāh) [Karhar, Karchar, Karahar, Harhar, Harahar]
Karkemiš	Karkemiš = hett. cun. ^{ur} uKargamiš = hiërogl.-hett. ^{ur} uKarkamiš = ^{ur} uKargamišša (del Monte & Tischler 1978) = Hluw. Karakamisà = Karikamisà (J.D. Hawkins 1995) = ugar. krgmš = eg. qʾrjqʾmjʿšʾ = kṛkmš (Qarqamicha) (Gauthier 1928) = ebl. qarkamiš ^{ki} = ala. Karkamiš ^{ki} = akk. ^{ur} uGargamiš = mass. Kargamiš = Gargamiš = nbab. Galgameš = hebr. krkmyš (Karkəmiš) = bijb. (Jes. 10.9) nl. Karchemis = Vulg. lat. Charcamis = gr. Europos (Ευρωπος) (330 v.Chr. - 640 AD) = lat. Europus = Oropus (2) (niet zeker, vgl. Getzel Mohen 2006) = mod. turk. Karkamiş = arab. Jerbas (300 AD - 640 AD) = Jerabis = (later) Djeraboulos = Djerablus = mod. Jerablous = Jarablus (Turk.-Syr.) (topogr./archeol. site (aan de westoever van de Eufraat tOv Karkamiş resp. Jarablus), tZOv Gaziantep en tNOv Aleppo, prov. Gaziantep resp. gvm. Aleppo) [Karakamisa, Karikamisa, Karkamish, Karkemish, Karkemis, krkmys, krgms, krkmš, krkms, Kargamiš, Gargamish, Gargamis, Kargamis, Galgames, (eng.) Carchemish (frans) Carchémish, (d.) Karchemisch, Jerabas, Djerabis, Cerablus, Ğerablus]
Karnig	Karnik = Karnig (Arm.) (heilige en monnik)
Kaspische Zee	Kaspische Zee = gr. (Herod. 1.202-3) Κασπιη Θαλασσα (Kaspiè Thalassa) = Ὑρκανιη Θαλασσα (Hurakania Thalassa) (Scylax van Caryanda, frag. 291) = arab. Baḫr al-Khazar = arab.-turk. Hazar Denizi = nperz. Daryā-ye Māzandarān (Eur.Azië) (meer, tNv Iran,

	er zijn veel namen overgeleverd, zie Encyclopaedia Iranica) [Hyrkania, Bah al-Khazar, Darya-ye Mazandaran]
Kamrušepa	Kataḫzipuri = Kataḫziwuri = Kattaḫzipuri (hatt.-pala) = hett. Kamrušepa (H/H) (godin) [Kattahzipuri, Katahzipuri, Katahziwuri, Kamrusepa, Kamrushepa]
Kaukasisch	Kaukasus = Kaukasië (Eur.-Azië) (streek en gebergte, omvattend delen van Zuid-Rusland, Georgië, Armenië en Azebeidzjan), Kaukasisch, Kaukasiër
Kaukasus	Kaukasus = Kaukasië (Eur.-Azië) (streek en gebergte, omvattend delen van Zuid-Rusland, Georgië, Armenië en Azebeidzjan), Kaukasisch, Kaukasiër
de <i>via sacra</i> van Ušnaviyeh naar Mušašir	Kelišin = Kēl-a Šīn (Irak-Ir.) (bergpas, op de grens van Irak en Iran tussen Mušašir via Bīrkān (Birkim), gvm. Erbil, en Dorūd naar Ušnaviyeh, <i>ostān-e Āzārbāijān-e Gharbī</i>) [Kelishin, Kelashin, Kelisin, Kelasin, Kel-a Sin, Kel-i Schin, Kalishin]
Kelišin	Kelišin = Kēl-a Šīn (Irak-Ir.) (bergpas, op de grens van Irak en Iran tussen Mušašir via Bīrkān (Birkim), gvm. Erbil, en Dorūd naar Ušnaviyeh, <i>ostān-e Āzārbāijān-e Gharbī</i>) [Kelishin, Kelashin, Kelisin, Kelasin, Kel-a Sin, Kel-i Schin, Kalishin]
Kerman	Kerman = <i>ostān-e Kermān</i> (Ir.) (prov., Zuid-Iran)
K. Kessler	Kessler, Karlheinz (auteur)
Khanik	Khanik (arab.) = Al-Khalidiyah = aram. Ḥanik = kurd. Xanike (Syr.) (topogr., aan de r. Tigris tgo Faysh Khabur (Irak), gvm. Al- Hasakah) [Hanik, Chanike]
Khuzestan	Khuzestan = <i>ostān-e Khūzestān</i> (Ir.) (prov., West-Iran tNv de Perzische Golf) [Khoezistan, Choezistan]
Kiaše	Kiaše (hurr.) = ^d Ki-ia-aše = ugar. kyd = cun. ^d A.AB.BA (bron: A. Tugendhaft 2011) (H/H) (zeegod) [Kiase, Kiaše, Kiyāše]
Kizzuwatna	Kizzuwatna = akk. qwh = Qaweh = Que = Hluw. Ḫiyawa = lbab. Ḫumē = phoen. dnyym (da-nu-na) = eg. Qdy = Qode = hett. KUR ^{uru} Adaniya (Turk.-Luw.-H/H) (vrm. koninkrijk, in ZO-Anatolië, het latere Cilicië, aan de Golf van Issus) [Kizzuwadna, *Kawa, Qa[u]e, Qawe, Qawa, Qaue, Qa-a-ù-e, ^{kur} Qauāya, hi-ia-wa, Hiyawa, Hume, ³ dnyym, ³ Adanîm, Code, Kode, Qadi]
Klein-Aziatische	Klein-Azië = gr. Μικρά Ασία = lat. Asia Minor = eig. Anatolië (zie aldaar), maar in de doc. gebruikt voor heel het gebied van het huidige Turkije (Azië) (streek, (deel van) Aziatisch Turkije), Klein- Aziatisch, Klein-Aziaat
Klein-Azië	Klein-Azië = gr. Μικρά Ασία = lat. Asia Minor = eig. Anatolië (zie aldaar), maar in de doc. gebruikt voor heel het gebied van het huidige Turkije (Azië) (streek, (deel van) Aziatisch Turkije), Klein- Aziatisch, Klein-Aziaat
Kleine Zab	Kleine Zab = (Pappi, RIA) akk. Zāibbulan = Zābulan = oakk. Zābum = obab.-oass. Zā'ibum = mass. Zābu šupālû = Zābu šaplû = gr. ὁ Μικρὸς Ζάβας (ho Mikros Zabas) = arab. al-Zāb al-asfal = az-Zāb al-ašğar = kurd. Zē' -ī Koya = Zēy Koya = Zēyê Biçûk = turk. Küçük Zap = perz. Zāb-e Kuchak = aram. Zāba Tahtāya (Azië) (rivier, van omg. Pīrānšahr (prov. Āzārbāijān-e Gharbī) via grens tussen Garvīs (<i>ostān-e Āzārbāijān-e Gharbī</i> , Iran) en Awakurte (gvm. Suleimaniya, Irak) door het Dukan-meer naar r. Tigris bij Al-Zab (gvm. Kirkuk)) [Zabum, Zaibum, Zabu supalu, Zabu saplu, al-Zab al-asfal, az-Zab al-asgar, Zei Koya, Zaba Tahtaya, Küçük Zab]
A. Kloekhorst	Kloekhorst, Alwin (auteur)
Kreta	Kreta = lat. Creta = gr. Krete (Κρήτη) (Gr.-Kreta-Myc.) (eiland en periferie), Kretenzisch, Kretenzer [Kriti]
Kretenzische	Kreta = lat. Creta = gr. Krete (Κρήτη) (Gr.-Kreta-Myc.) (eiland en periferie), Kretenzisch, Kretenzer [Kriti]

Kronos-heuvel	Kronos (4) = το ορος το Κρονιον (Gr.) (heuvel, in Oud-Olympia, achter het Heraion, W-Peloponnesus-schiereil., West-Griekenland)
Kubaba [+ spatie]	Kubaba (1) = Kupapa ((Syr.substr.-H/H) (godin)
Kubaba,	Kubaba (1) = Kupapa ((Syr.substr.-H/H) (godin)
Kubaba:	Kubaba (1) = Kupapa ((Syr.substr.-H/H) (godin)
Kubabat	Kubaba (1): Kubabat van Kaneš (Syr.substr.-H/H) (godin)
Kumarbi	Kumarbi = Kumarpi = Kumarwe = Kumurwe (Nuzi, Ugarit) = ugar. kmrb (H/H) (1. god, 2. zie Hemellichaam: planeet: 'Saturnus' (2))
'Heer van alle landen'	Kumarbi: 'Koning van alle landen' (2) (H/H)
'Vader der goden'	Kumarbi: 'Vader der goden' (2) (H/H)
Samosata	Kummaḥa (1) (hett.-urart.) (v.a. 15 ^e eeuw v.Chr.) = akk. Kummuhī (1) = nhett. Kummuh (1) (12 ^e - 8 ^e eeuw v.Chr.) = Samosata (arm.-perz.) (< mperz. *Sāmašād = operz. *Sāmašiyāti) (3 ^e -1 ^e eeuw v.Chr.) = gr. Samosata (Σαμοσατα) = gr. (Steph. v. Byz.) Antiocheia tes Kommagenes (Αντιοχεια της Κομμαγενης) (Antiochië van Commagene) = lat. (Plin. 5.21.86 = 5.35 (Mayhoff)) Antiochia ad Euphraten (Antiochië aan de Eufraat) = (archeol. site) Samsat Höyük = mod. turk. (maar andere loc.) Samsat = kurd. Samîsad (Turk.-Arm.-Gr.-(L/R)) (archeol. site, voor de kust van Yarimbağ in de Atatürk Barajı tZv Samsat, prov. Adiyaman, Güneydoğu Anadolu Bölgesi) [Kummaha, Kummuhi, Kummuh, Samisad]
Samsat	Kummaḥa (1) (hett.-urart.) (v.a. 15 ^e eeuw v.Chr.) = akk. Kummuhī (1) = nhett. Kummuh (1) (12 ^e - 8 ^e eeuw v.Chr.) = Samosata (arm.-perz.) (< mperz. *Sāmašād = operz. *Sāmašiyāti) (3 ^e -1 ^e eeuw v.Chr.) = gr. Samosata (Σαμοσατα) = gr. (Steph. v. Byz.) Antiocheia tes Kommagenes (Αντιοχεια της Κομμαγενης) (Antiochië van Commagene) = lat. (Plin. 5.21.86 = 5.35 (Mayhoff)) Antiochia ad Euphraten (Antiochië aan de Eufraat) = (archeol. site) Samsat Höyük = mod. turk. (maar andere loc.) Samsat = kurd. Samîsad (Turk.-Arm.-Gr.-(L/R)) (archeol. site, voor de kust van Yarimbağ in de Atatürk Barajı tZv Samsat, prov. Adiyaman, Güneydoğu Anadolu Bölgesi) [Kummaha, Kummuhi, Kummuh, Samisad]
Commagene	Kummaḥa (2) (hett.-urart.) (v.a. 15 ^e eeuw v.Chr.) = urart. ^{kur} qu-ma-ḥa = akk. Kummuhī (2) = nhett. Kummuh (2) (v.a. 8 ^e eeuw v.Chr.) = gr. Kommagene (Κομμαγενη) = lat. Commagene (163 v.Chr. - 72 AD) (Turk.-Gr.-L/R) (vrm. koninkrijk / streek, ong. huidige prov. Adiyaman, Güneydoğu Anadolu Bölgesi) [Kummaha, kurqu-ma-ha, Kummuhi]
Kummanni	Kummanni = Kisuatni = (oude opvatting) Comana = mod. turk. Şar = (huidige opvatting) Sirkeli Höyük (Turk.-H/H) (archeol. site, bij de r. Ceyhan, tZWv Ceyhan (stad), prov. Adana, Akdeniz Bölgesi) [Sirkeli Höyüğü]
Kummi [+ spatie]	Kummija (hett.) = hurr. Kumme = ^{URU} Kummi = akk. ^{URU} Kumma = ^{KUR} / ^{URU} Qume = Kuma (Turk./Irak-H/H) (1. archeol. site, onbekende loc., mog. omg. <u>a.</u> Betüşşebap (K. Radner 2013) tZv Van, prov. Şırnak, Güneydoğu Anadolu Bölgesi; <u>b.</u> Zaḥo (Zakho) (Haas 1982) aan de Kleine Ḥābūr, gvm. Duhok, Irak. 2. blijkbaar ook beschouwd als de hemelse stad, het verblijf van de goden die in de <i>kuntari</i> wonen, gelegen op de berg Kanzura-Kandurna) [Kummiya]
<i>kummi,</i>	Kummija (hett.) = hurr. Kumme = ^{URU} Kummi = akk. ^{URU} Kumma = ^{KUR} / ^{URU} Qume = Kuma (Turk./Irak-H/H) (1. archeol. site, onbekende loc., mog. omg. <u>a.</u> Betüşşebap (K. Radner 2013) tZv Van, prov. Şırnak, Güneydoğu Anadolu Bölgesi; <u>b.</u> Zaḥo (Zakho) (Haas 1982) aan de Kleine Ḥābūr, gvm. Duhok, Irak. 2. blijkbaar ook

	beschouwd als de hemelse stad, het verblijf van de goden die in de <i>kuntari</i> wonen, gelegen op de berg Kanzura-Kandurna) [Kummiya]
Kummi'	Kummiija (hett.) = hurr. Kumme = ^{URU} Kummi = akk. ^{URU} Kumma = ^{KUR} / ^{URU} Qume = Kuma (Turk./Irak-H/H) (1. archeol. site, onbekende loc., mog. omg. <u>a.</u> Betüşşebap (K. Radner 2013) tZv Van, prov. Şırnak, Güneydoğu Anadolu Bölgesi; <u>b.</u> Zaħo (Zakho) (Haas 1982) aan de Kleine Hġābūr, gym. Duhok, Irak. 2. blijkbaar ook beschouwd als de hemelse stad, het verblijf van de goden die in de <i>kuntari</i> wonen, gelegen op de berg Kanzura-Kandurna) [Kummiya]
Kummija	Kummiija (hett.) = hurr. Kumme = ^{URU} Kummi = akk. ^{URU} Kumma = ^{KUR} / ^{URU} Qume = Kuma (Turk./Irak-H/H) (1. archeol. site, onbekende loc., mog. omg. <u>a.</u> Betüşşebap (K. Radner 2013) tZv Van, prov. Şırnak, Güneydoğu Anadolu Bölgesi; <u>b.</u> Zaħo (Zakho) (Haas 1982) aan de Kleine Hġābūr, gym. Duhok, Irak. 2. blijkbaar ook beschouwd als de hemelse stad, het verblijf van de goden die in de <i>kuntari</i> wonen, gelegen op de berg Kanzura-Kandurna) [Kummiya]
Kybele [+ spatie]	Kybele (Κυβελη) = Kybelis (Κυβελις) = lat. Cybele (Phryg.-Gr.-L/R) (godin) [Kubele, Kubelis]
haar bijnaam Agdistis	Kybele: 'Agdistis' (2) (Αγδιστις) (2), - (Phryg.-Gr.) (godin)
Kybele-Agdistis	Kybele: 'Agdistis' (2) (Αγδιστις) (2), - (Phryg.-Gr.) (godin)
vrouwelijke helft overblijft (ook Kybele	Kybele: 'Agdistis' (2) (Αγδιστις) (2), - (Phryg.-Gr.) (godin)
Amma;	Kybele: 'Amma' (2) (Phryg.-Gr.) (godin)
Ma;	Kybele: 'Ma' (Phryg.-Gr.) (godin)
Meter;	Kybele: 'Mater' (1) (Ματηρ) = 'Meter' (Μητηρ) = 'Matar' (Ματαρ) (Phryg.-Gr.) (godin) (alg. of korte benaming)
Nanna.	Kybele: 'Nanna' (3) (Phryg.-Gr.) (godin)
Köhnem Dağı	Köhnem Dağı (Turk.) (berg, tOv Erzincan (stad) [Konem, Könem]
Labarna	Labarna (2) = Labarnas I (H/H) (koning)
Laconië	Laconië = lat. Laconia = gr. Lakonia (Λακωνία) = lat. Laconica = gr. Lakonike (Λακωνική; gebied rond Sparta of onder Spart. heeschappij) = nl. Lacedemonië = lat. Lacedaemonia = gr. Lakedaimonia (Λακεδαιμωνία; post-Rom.: landschap; v.a. ME: stad) = myc. ra-ke-da-mi-ni-jo (adj.) = lat. Lacedaemon = gr. Lakedaimon (Λακεδαιμων; landschap, stad en adj.) (Gr.) (hist. streek, ZO-Peloponnesus, Peloponnesos), Laconisch, Laconiër [vgl. Sparta]
Lactantius	Lactantius, Lucius Caecilius Firmianus (L/R) (auteur)
Gaiu (1)	Laħar = Gaiu (1) (Mes.) (god) [Lahar]
Laħar	Laħar = Gaiu (1) (Mes.) (god) [Lahar]
Lalapaduwa	Lalapaduwa (Turk.-H/H) (berg (vormt met Kanzura-Kandurna een paar), onbekende loc., maar wrsch. omg. Van-meer of Turks-Iraanse grensstreek, prov. Van, Doğu Anadolu Bölgesi)
Lambert	Lambert, Wilfred George (auteur)
KAL	LAMMA = ^d LAMMA = ^d KAL (H/H) (aanduiding van een niet nader genoemde god in Het Koningschap van de god KAL / LAMMA uit de Kumarbi-cyclus)
Laodice VII Thea	Laodice VII Thea Philadelphus = gr. Laodike VII Thea Philadelphos (Λαοδικη Ζ΄ Θεα Φιλαδελφος) (Commagene) (prinses, vrouw van Mithridates I Callinicus en dochter van Antiochus VIII Grypus van Syrië en moeder van Antiochus I Theos)
lat.	Latium = mod. Lazio (It.) (regio), Latinus (Latijn(s), Latijn)
FFC Lehman-Haupt	Lehman-Haupt, Ferdinand Friedrich Carl = Carl Ferdinand Friedrich (auteur)
Lelwani	Lelwani (hett.) = hatt. Leluwani katte = nhett. Liliwani (H/H) (god, later godin (of androgyn))

	[Lelwaniš, Liliwaniš, Lēlwani kätte]
Lice	Lice (Turk.) (topogr. tNOv Diyarbakır, Güneydoğu Anadolu Bölgesi)
Lipiński	Lipiński, Edward (auteur) [Lipinski]
Livius	Livius, Titus (2) (L/R) (auteur)
Ulrike Lorenz-Link	Lorenz-Link, Ulrike (auteur)
Lucianus van Samosata	Lucianus van Samosata = lat. Lucianus Samosatensis = gr. Loukianos ho Samosateus (Λουκιανός ὁ Σαμοσατεύς) (Gr.) (auteur)
Lawazantija	Luḫuzandija = Luḫuzantiija = Laḫuwazantiija = Lawazantiya = oass. Luḫuzattia = nass. Lusanda = ugar. lwsnd (Turk.-H/H) (archeol. site, omg. Elbistan (RIA), prov. Kahramanmaraş, Akdeniz Bölgesi) [Luhuzandiya, Luhuzantiya, Laḫuwazantiya, Lahuwazantiya, Lawazantija, Lauwazantija, Luḫuzatia, Luhuzatia, Luḫazatia, Luhazatia, Luhuzattia]
Lutipri	Lutipri (Urtart.) (koning)
luw.	Luwië = Luvie = hett. Luwiya = Luiya (Turk.-Luw.) (streek, Z- en W-Klein-Azië), Luwisch = Luvisch = frans louvite = it. luvio = hett. Luwili = Luvili = Luili: Spijkerschrift-Luwisch (eng. CLuvian; xlu) en Hiéroglifisch-Luwisch (eng. HLuvian; hlu); Luwiër = Luvier = Luwiet = Luviet
Luwiërs	Luwië = Luvie = hett. Luwiya = Luiya (Turk.-Luw.) (streek, Z- en W-Klein-Azië), Luwisch = Luvisch = frans louvite = it. luvio = hett. Luwili = Luvili = Luili: Spijkerschrift-Luwisch (eng. CLuvian; xlu) en Hiéroglifisch-Luwisch (eng. HLuvian; hlu); Luwiër = Luvier = Luwiet = Luviet
Luwische	Luwië = Luvie = hett. Luwiya = Luiya (Turk.-Luw.) (streek, Z- en W-Klein-Azië), Luwisch = Luvisch = frans louvite = it. luvio = hett. Luwili = Luvili = Luili: Spijkerschrift-Luwisch (eng. CLuvian; xlu) en Hiéroglifisch-Luwisch (eng. HLuvian; hlu); Luwiër = Luvier = Luwiet = Luviet
Lyciërs	Lycië = lyc. Tr̄mmis = hett. Lukka = Luqqa (= Lycië, Pamphylie, Pisidië en Lycaonië) = gr. Lykia (Λυκία) = lat. Lycia (Turk.-Lyc.) (hist. streek van Klein-Azië, in Z-Turkije op het schiereil. Teke tussen Telmessos (Fetiye) en Phasalis (tZv Çamyuva)), Lycisch; taal: een var. van het Luwisch: lyc. Tr̄mmili = Lycisch A en B (Milyisch); Lyciër = lyc. pl. Tr̄mmili (pl. Termilae) [Trmmis, Trmmili]
Lydiërs	Lydië = lyd. S'fard = Śfard ('Sardes') = operz. Spardā = aram. Saparda = bab. Sapardu = elam. Išbarda = akk.-ass. Luddu (Lu-ú-du) = hebr. Lûd = gr. Lydia (Λυδία) = Lydië (Λυδία) = lat. Lydia (Turk.-Lyd.) (vorm. koninkrijk, in Klein-Azië tWv de lijn mod. Toplu (tNWv Samsun) en Alanya (tOv Antalya)), Lydisch, Lydiër [Sfard, Sparda, Isbarda, Lud]
Lydische	Lydië = lyd. S'fard = Śfard ('Sardes') = operz. Spardā = aram. Saparda = bab. Sapardu = elam. Išbarda = akk.-ass. Luddu (Lu-ú-du) = hebr. Lûd = gr. Lydia (Λυδία) = Lydië (Λυδία) = lat. Lydia (Turk.-Lyd.) (vorm. koninkrijk, in Klein-Azië tWv de lijn mod. Toplu (tNWv Samsun) en Alanya (tOv Antalya)), Lydisch, Lydiër [Sfard, Sparda, Isbarda, Lud]
Mâma	Mâma = Ma'am(m)a = cun. Ma-ma = Ma-a-ma = Ma-a-am = Ma-ma-a (Turk.-Hurr.) (archeol. site, onbekende loc., mog. omg. Göksün, prov. Kahramanmaraş, Akdeniz Bölgesi)
Manuzi(ja)	Manuzi (1) = Manuzzi (1) = Manuzija (1) (Turk.-H/H) (berg, onbekende loc., mog. een berg tOv Osmaniye (Hawkins & Weeden 2017), Kizzuwatna (Cilicië)) [Manuzi(ya), Manuziya, Manuzziya]
Mars	Mars (1) (L/R) (god), Martius, Mavortius
Meden	Medië = operz. Māda = mperz. Mād = nass. ^{kur} Ma-da-a-a = ^{kur} Ma-ta-a-a = gr. Media (Μηδία) = lat. (Plin.) Media = gr. Sept. (cod. Vat.) Madae (Μαδαί) = hebr. (cod. Alep.) mdy = (cod. Len.) Māday =

	hebr. Māḡay (Ir.) (streek, oorspr. NW-Iran), Medisch = gr. Medikos (Μηδικός); Meden (pl.) = gr. Medoi (Μηδοί) = lat. Medi = hebr. Māḡay (zie codices hierboven) [Mādāja, Madaja, Mada, Mad, Maday]
Malatya	Melid (hett.) = Malidiya = Malita = Midduwa = ass. Melidia = Meliddu (e.var.) = bab. Milidu = urart. Meliṭeia = arm. Malat'ya = kurd. Meletî = (archeol. site) Arslantepe Höyüğü (bij het dorp Orduzu); latere positie: gr. (Strabo) Melitene (Μελιτηνη) = mod. turk. Battalgazi = vrm. Eski Malatya; laatste positie sinds 1838: mod. Malatya = vrm. Asbusu (bron: RIA en WP) (Turk.-H/H) (topogr./archeol. site, tNOv Malatya (stad) (vlak bij de r. Eufraat, tZWv Elaziğ), prov. Malatya, Doğu Anadolu Bölgesi) [Malidija, Maldija, Maldiya, Malitija, Malitiya, Maltija, Maltiya, Meliteia, Melitea, Meleti, Aslantepe Höyüğü]
Melissa	Melissa (Μελισσα) (Gr.-Kreta) (dochter van Melisseus)
Melisseus	Melisseus (Μελισσεύς) (Gr.-Kreta) (myth. koning)
Melkarthos	Melqart = phoen. mlqrt (𐤌𐤋𐤑𐤕) = akk. Milcartu = ^d Mi-il-qar-tu = gr. (Philo) Melkathros (Μελκαθρος) (NW-Sem.) (god) [Melkarth, Melkart, Melgart, Melkarthos, Malcarthos, Melcathros, Melcathrus, Melicarthus, Malqārt, Milqart]
Melkarthos = Heracles*	Melqart: 'Herakles' (4) (Ἡρακλῆς (4)) (NW-Sem.) (god)
Menua	Menua = Meinua (Urart.) (koning) [Minua]
Mesopotamië	Mesopotamië = aram. Bêt Nahrayn = Bêt Nahrawwātā = Meṣ'at Nahrawwātā = gr. (Polybius) Mesopotamia (Μεσοποταμία) = hebr. 'Ārām Nahārayim (= N-Mesopotamië) = arab. (Bilād mā) Bayn Al-Nahrayn = Bilād ar-Rāfidayn (Azië) (hist. streek, gelegen tussen de r. Eufraat en Tigris, NO-Syrië en Irak), Mesopotamisch = aram. Nahrāyā, Mesopotamiër [Beth Nahrin, Beth Nahrain, Bet Nahrayn, Bilād mā bayn Al-Nahrayn, Bilad ar-Rafidayn]
Mesopotamische	Mesopotamië = aram. Bêt Nahrayn = Bêt Nahrawwātā = Meṣ'at Nahrawwātā = gr. (Polybius) Mesopotamia (Μεσοποταμία) = hebr. 'Ārām Nahārayim (= N-Mesopotamië) = arab. (Bilād mā) Bayn Al-Nahrayn = Bilād ar-Rāfidayn (Azië) (hist. streek, gelegen tussen de r. Eufraat en Tigris, NO-Syrië en Irak), Mesopotamisch = aram. Nahrāyā, Mesopotamiër [Beth Nahrin, Beth Nahrain, Bet Nahrayn, Bilād mā bayn Al-Nahrayn, Bilad ar-Rafidayn]
Muški in Noord-	Mesopotamië, Noord-
Noord-Mesopotamië	Mesopotamië, Noord-
Zuid-Mesopotamische	Mesopotamië, Zuid-
Mešta	Mešta (Ir.) (archeol. site, onbekende loc., mog. 1. = Hasanlu Teppe (Salvini), zie <i>aldaar</i> ; 2. = Dāsh Tappeh of Arslan Qal'eh bij Tappeh Sarami (Kroll, zie <i>aldaar</i>)
Mets Mher	Mets Mher ('Grote Mher') (Arm.) (held, vader van David van Sasun)
Mezulla	Mezulla = hatt.-ohett. ^d Me-iz-zu-ul-la- = (KBo 17.50, KBo 25.129) ^d U _a -zu-ú-ul-la = mhett.-nhett. Mezulla = Mezzula (bron: RIA) (H/H) (godin)
Midas	Midas = (wrsch.) Mita (Phryg.) (koning)
Mita	Midas = (wrsch.) Mita (Phryg.) (koning)
Middellandse Zee	Middellandse Zee e.o. = eg. W3ḡ-wr = hebr. haYām (2) haGādōl = akk. Tāmtu elītu = mperz. Daryā-ye Šām = gr. he Thalassa (ἡ θαλασσα) = lat. Mare Magnum = Mare Internum = Mare Nostrum (Eur.-Afr. -Azië) (zee), mediterraan [haYam haGadol, Tamtu elitu]
Nabije Oosten	Midden-Oosten = Nabije Oosten (Azië) (streek, van Egypte, Turkije en Arabië tot en met Iran), Midden-Oosters
Voor-Azië	Midden-Oosten: West-Azië = Voor-Azië (Azië) (Midden-Oosten zonder delen van Afrika), West-Aziatisch

Jarad L.	Miller, Jarad L. (auteur)
Mise	Mise (Μιση) (Gr.- K-Azië-Cypr.) (androgynse godheid) {Misa}
Misor	Misor (Μισωρ) (NW-Sem.) (god)
Mitanni	Mitanni (W-Azië) = Mitani = Mittanni = ass. Ḫanilgalbat = eg. (15 ^e eeuw) Mtn = (14 ^e eeuw) Naharina = Naḫrima (Azië-Mit.-Hurr.) (vrm. koninkrijk, gelegen tussen de r. Ḫābūr en de r. Eufraat) [Mittani, Mitani, Mitana, Mittanna, Maitani, Hanilgalbat, Haniolgalbat, Khanilgalbat, Nahrima]
Callinicus	Mithridates I Callinicus = gr. Mithridates ho Kallinikos (Μιθριδατης ὁ Καλλινικος) (Commagene) (koning, 109 - 70)
Mithra	Mitra*: Miθra (av.) = operz. Mithra = Miça (Ir.) (god)
Moser	Moser, Claudia (auteur)
Mōṣul	Mosul = Mōṣul = gr. (400 v.Chr.) Mepsila (Μεψιλα = eig. Eski Mosul tNv het huidige Mosul) = arab. al-Mawṣil = kurd. Mûsil = aram. Māwṣil (Irak) (topogr., aan de r. Tigris tgo archeol. site Nineve, en tWv Arbil, gvm. Nineveh) [al-Mawsil, Musil]
Alice Mouton	Mouton, Alice (auteur)
Mukiš	Mukiš (Turk.-Syr.) (vrm. koninkrijk / streek, tWv Aleppo, tNv Antakya en tZv Kahramanmaraş) [Mukish]
Mukišānu	Mukišānu = hurr. ^d Mu-ú-ki-ša-nu-un (H/H) (god-vizier van Kumarbi) [Mukišanu, Mukishanu, Mukisanu]
Murad-su	Murat Su = turk. Murat Nehri (bijnaam) = Oostelijke Eufraat = kurd. Çemê Muradê = arm. Aračani = lat.-gr. Arsania (Αρσανιας) = nass. Arzania = Arsania (Turk.) (rivier, van een loc. tNWv Dedebulak (dorp) via Diyadin, Ağrı, Malazgirt, Aligedik, Muratgören, Dikköy en Beyhan naar het Keban-meer en r. Eufraat) [Murad-su, Ceme Murade, Aratsani]
Ardini	Muṣaṣir (ass.) = ^{kur/uru} Mu-ša-šira/i/u = urart. Ardini (Ir./Irak-Urart.) (archeol. site, onbekende loc., mog. 1. Rabat Tepe aan de r. Kleine Zab tNOv Sardasht, <i>ostān-e Āzārbāijān-e Gharbī</i> (Ir.) (vgl. Reza Heidari), 2. Qalat Mujeser tZv Mjesir (dorp) tWv Sidakan (tNOv Erbil (stad)), gvm. Erbil, Kurdistan (Irak)) (vgl. JWE Fassbinder) [Muṣašira, Muṣaširi, Muṣaširu, Mušašir, Musasir, Muṣašir-Ardini, Mjesar, Muğēsir, Mudjesir, Mucēsir, Ardu, Arduni, Sardasht]
Muṣaṣir	Muṣaṣir (ass.) = ^{kur/uru} Mu-ša-šira/i/u = urart. Ardini (Ir./Irak-Urart.) (archeol. site, onbekende loc., mog. 1. Rabat Tepe aan de r. Kleine Zab tNOv Sardasht, <i>ostān-e Āzārbāijān-e Gharbī</i> (Ir.) (vgl. Reza Heidari), 2. Qalat Mujeser tZv Mjesir (dorp) tWv Sidakan (tNOv Erbil (stad)), gvm. Erbil, Kurdistan (Irak)) (vgl. JWE Fassbinder) [Muṣašira, Muṣaširi, Muṣaširu, Mušašir, Musasir, Muṣašir-Ardini, Mjesar, Muğēsir, Mudjesir, Mucēsir, Ardu, Arduni, Sardasht]
Muṣ-dal	Muṣ-dal = Taron-veld = arm. Msjo Dasjt = Mšo Dašt = Taroni Dasjt = Taroni Dašt (Turk.-Arm.) (vlakke, tNv Muṣ tussen Solhan en Güroymak, prov. Muṣ, Doğu Anadolu Bölgesi)
David Muskhelishvili	Muskhelishvili, David (auteur)
Muški	Muški = Muski (Klein-Azië) (volk, onbekende identiteit, later gedomineerd door Phrygië) [Mushki]
Mysiërs	Mysië = lat.-gr. Mysia (Μυσια) = turk. Misya (Turk.-Mys.) (streek, tZv de Zee van Marmara (Propontis), Marmara Bölgesi), Mysisch, Mysiër
Nawar	Nagar = (later) Nawar = (mog.) mod. Tell Brak (Syr.) (topogr./archeol. site, tNOv Al-Hasakah (stad), gvm. Al-Hasakah; oorspr. naam onbekend)
Nairi	Nairi = Na'iri = ass. <i>māt</i> (of pl. <i>mātāt</i>) Na-i-ri = <i>māt</i> (of pl. <i>mātāt</i>) Na-'i-ri = <i>māt</i> (of pl. <i>mātāt</i>) Na-'i-ru = <i>pa-aṭ</i> Na-i-ri = adj. Na-i-ra-je-e = arm. Najiri = Nairi (Turk.-Urart.) (vorstendom(men),

	gelegen in het Armeense Hoogland, tussen de r. Murat, Taurusgeb. en het Van-meer tot het Urmia-meer)
Namar-Namri	Namar = Namri (Azië) (archeol. site, onbekende loc., mog. in het Zagros-gebergte, Iran)
Namni	Namni = Nanni = ugar. nny = akk. (Emar) Na-(a)ni = lat. Anticasius = gr. (Strabo 16.2.8) Αντικασιον = gr. (Stadiasmus) Θρονος (Thronus) = turk. Kara Douran Dağ = Karaduran Dağ (?) (Turk.-H/H) (berg(god) (vormt met Hazzi een paar), bergtop tZWv de Hazzi, prov. Hatay, Akdeniz Bölgesi) [Nani, Nan, Nanu, Anti-Casius]
Nana	Nana (2) = gr. Nava (Gr.-Phryg.) (Naiade, dochter van de riviergod Sangarius)
Nartische	Narten = oss. Nartae (Oss.) (myth. volk), Nartisch [Nartæ, Narts]
nl.	Nederland (Eur.-Ne.) (land en rijksdeel), Nederlands, Nederlander
Nereus*	Nereus) (2) (Νηρευς (2)) (Gr. benaming van NW-Sem. zee-god, vader van Pontos* en (?) Typhon*)
Nergal	Nergal = Nerigal = Nirgal = cun. (ebl.) ^d KIŠ.UNU = (later) akk. ^d KIŠ.UNU.GAL = ^d GİR.UNU.GAL = (later) mbab. ^d U.GUR (3) (bron: RIA) (Mes.) (god) [Ugur]
jager Nimrud	Nimrud (2) = Nimrod = hebr. (Ge. 10.8-10) Nīmrōd = gr. Sept. Νεμρωδ = lat. Vulg. Nemrod = arab. Numrūd = arm. Bēl-Nimrod (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.) [Bel-Nimrod]
berg Nimrud ten westen van het Van-meer	Nimrud (3) = Nemrut Dağı (1) (Turk.-Arm.) (berg, tWv het Van-meer en tNv Tatvan (stad), prov. Bitlis, Doğu Anadolu Bölgesi) [Nemrut Dağı]
Nemrut Dağı ten westen van het Van-meer	Nimrud (3) = Nemrut Dağı (1) (Turk.-Arm.) (berg, tWv het Van-meer en tNv Tatvan (stad), prov. Bitlis, Doğu Anadolu Bölgesi) [Nemrut Dağı]
Nemrut Dağı bij Eski Kâhta	Nimrud (4) = turk. Nemrut Dağı (2) = kurd. Çiyayê Nemrûd = arm. Nemrut' = gr. oros Nemrout (oros Νεμρουτ) (Turk.-Arm.) (berg, tNOv Eski Kâhta (vrh. Kocahisar) (tNOv Adiyaman, stad), prov. Adiyaman, Güneydoğu Anadolu Bölgesi) [Nemrut Dağı, Ciyaye Nemrud]
Nineve	Nineve = lat. Ninive = akk. Ninua = Ninâ = bab. Ninuwā = arab. Nīnawā = hebr. Nīnewēh = Nīn ^e vēh = ir. Nainavā = gr. Nineue (Νινευη) = kurd. Neynewa = syr.-aram. Nīnwē (Irak) (topogr./archeol. site, op de oostoever van de stad Mosul, gym. Nineveh) [Nina, Ninuwa, Nineweh, Nineveh, Ninawa, Nainava, Ninwe]
Nino	Nino (Sint-) = Nina (Sint-) = georg. Nino (Ts'minda-) = arm. Nune (Surb-) = gr. Nina (Agia-) (Νίνα (Αγία)) (Georg.) (vr. heilige)
Ninurta	Ninurta = cun. ^d NIN.IB = ^d NIN.URTA (1) = mbab./mass. ^d MAŠ = aram. 'nrt = 'nwšt = nass. Inurta = Nurti = Urti = Urtu (Mes.) (god) [^d Nin-urta, ^d NIN-IB]
Niphates	Niphates (Νιφατης) = Npat = Nbad = mog. Tendürek (zie aldaar) (Turk.-Arm.-Ir.) (1. berg, onbekende loc., oostelijk Turkije, 2. godenwoning van Apam Napāt) [Nepat]
Npat	Niphates (Νιφατης) = Npat = Nbad = mog. Tendürek (zie aldaar) (Turk.-Arm.-Ir.) (1. berg, onbekende loc., oostelijk Turkije, 2. godenwoning van Apam Napāt) [Nepat]
Npat is de zetel van de god Apam Napāt	Niphates (Νιφατης) = Npat = Nbad = mog. Tendürek (zie aldaar) (Turk.-Arm.-Ir.) (1. berg, onbekende loc., oostelijk Turkije, 2. godenwoning van Apam Napāt) [Nepat]
Nippur	Nippur = sum. Nibru = cun. EN.LÍL ^{KI} = akk. Nibbur (Irak) (archeol. site, tNv Afak (tNOv Al Diwanayah), gym. Al-Qādisiyah)
berg Nikab (= lakib = lakab = Irkab)	Nirkab = Nikab = ^{KUR} ni-kab = Jakab (Irak ?) (onbekende berg) [lakib, lakab, Irkab]
Nuḥašše	Nuḥašše = eg. ngs = cun. (15 ^e -13 ^e eeuw) Nuḥaš(š)i /a (Syr.) (streek, tZv Aleppo en tNv Hama) [Nukhashshe, Nuhashe,

	Nuhasse, nu-g-sa, nu-ga-sa, Nuḫašši, Nuḫašša, Nuḫaši, Nuḫašša]
Oceanië	Oceanië (werelddeel, incl. Australië en Nieuw-Zeeland)
Olympia	Olympia (Ὀλυμπία) (Gr.) (topogr./archeol. site (tZv Olympia (dorp)), tOv Pyrgos, W-Peloponnesus-schiereil., West-Griekenland) [Olumpia]
Olympus	Olympus (Ὀλυμπος, ep. Ουλυμπος) (Gr.) (1. berg, 2. godenwoning van de Olympiërs), Olympisch, Olympiër (Ὀλυμπιος)
Arsen Oniani	Oniani, Arsen (auteur)
Orphei	Orpheus (Ὀρφεύς) (Gr.) (myth. fig.), Orfisch = lat. Orpheus
Orphische	Orpheus (Ὀρφεύς) (Gr.) (myth. fig.), Orfisch = lat. Orpheus
Ortājē	Ortājē (Urart.) (volk uit Hanzī (Anzitene)) [Ortaje, 'Ortāiē, Ortaie, Ortāyē, Ortaye]
Ušnaviyeh	Ošnavija = Ošnuya = Ošnu = Ošno = kurd. Şino (Ir.) (topogr., tZWv het Urmia-meer en tWv Naqadeh, <i>ostān-e Āzārbāijān-e Gharbī</i>) [Oshnaviya, Oshnuya, Oshnu, Oshno, Ošnavīyeh, Oshnavīyeh, Oshnaviyeh, Oshnavieh, Ušnaviyeh, Ushnaviyeh, Uschnûje, Eşnuye, Oschnaviyeh, Uschnu, Uschnuya, Shino]
Ossa	Ossa (Ὀσσα) = Cissabus = gr. Kissavos = Kissabos (Κισσαβος) (Gr.) (berg (vormt met Olympus een paar), tNOv Larissas, Thessalië)
Osseten	Ossetië = georg. Oseti (Rusl.-Georg.-Ir.) (regio's Noord-Ossetië (russ.) en Zuid-Ossetië (de jure georg.) met een Iraans sprekende bevolking), Ossetisch; Osseten = oss. Ir = Irættæ = Digoræ = Digorænttæ = georg. Osebi (sg. Osi) [Iraetae, Digorae, Digoraenttae]
Othrys	Othrys (Ὀθρυς) = Othri (Ὀθρη) (Gr.) (berg (vormt met Olympus een paar), tNOv Lamia, Centraal-Griekenland)
H. Otten	Otten, Heinrich (auteur)
land Bala	Palā = cun. pa-la-a = gr. (Strabo 12.3.40) Blaene (Βλαηνη) = (mog.) arm. Bala (3) (Turk.-Pala) (streek, Noord-Anatolië), Palaïsch = hett. <i>palaumnili</i> ; Palaër [Pala]
land Pāla, klass. Blaene	Palā = cun. pa-la-a = gr. (Strabo 12.3.40) Blaene (Βλαηνη) = (mog.) arm. Bala (3) (Turk.-Pala) (streek, Noord-Anatolië), Palaïsch = hett. <i>palaumnili</i> ; Palaër [Pala]
Pamphylie	Pamphylie = lat. Pamphylia = gr. Παμφυλία (Azië) (hist. streek van Klein-Azië, aan de Z-kust van Turkije tussen Antalya en Anamur, later een groter gebied als de Rom. prov. Pamphylia Secunda), Pamphylisch, Pamphylïer [Pamfylië]
Pamphylische	Pamphylie = lat. Pamphylia = gr. Παμφυλία (Azië) (hist. streek van Klein-Azië, aan de Z-kust van Turkije tussen Antalya en Anamur, later een groter gebied als de Rom. prov. Pamphylia Secunda), Pamphylisch, Pamphylïer [Pamfylië]
Perga	Parhā (hett.) = gr. Perge (Περγη) = lat. Perga = turk. Perge (Turk.-H/H -Gr.-L/R) (archeol. site, tNOv Antalya, prov. Antalya, Akdeniz Bölgesi) [Parha]
Pask'am	Pask'am (Arm.) (sprookjesfig., (groot)vader van Tork') [Paskam]
Paus.	Pausanias (Παυσανίας) (Gr.) (geograaf en auteur, 2 ^e eeuw AD)
Pausanias	Pausanias (Παυσανίας) (Gr.) (geograaf en auteur, 2 ^e eeuw AD)
Bendib-šarri	Pentipšarri = Bentibšarri = Bentipšarri (H/H) (priester) [Bentepsharri, Pentipsharri, Bendib-šarri, Bentibsharri, Bentipsharri]
Pergamum	Pergamon (το Περγαμον = ή Περγαμος) = lat. Pergamum = turk. Bergama (Turk.-Gr.) (archeol. site, tNv Bergama (stad) tgo. Griekse eil. Lesbos en tNv İzmir, Ege Bölgesi)
Persephone*	Persephone (2) (Gr. benaming van een NW-Sem. godin)
Peru	Peru = sp. Perú = quechua en aymara Piruw (Am.) (land), Peruaans, Peruaan
Pessinus	Pessinus = gr. Pessinous = Pissinous (Πεσσινους = Πισσινους) = mod. turk. Ballıhisar (Turk.-Phryg.-L/R) (topogr./archeol. site,

	tZOv Sivrihisar en tZWv Ankara, prov. Eskişehir, İç Anadolu Bölgesi) [Ballihisar]
Herennios Philon	Philo (2) van Byblos = lat. Philo (2) Biblius (Φιλων (2) Βυβλιος) = Herennius Philo (Ἡρηννιος Φιλων) (Syr.) (auteur) [Philo van Byblos, Philo Biblius, Philon Byblios, Herennios Philon, Φιλων Βυβλιος]
Philo van Byblos	Philo (2) van Byblos = lat. Philo (2) Biblius (Φιλων (2) Βυβλιος) = Herennius Philo (Ἡρηννιος Φιλων) (Syr.) (auteur) [Philo van Byblos, Philo Biblius, Philon Byblios, Herennios Philon, Φιλων Βυβλιος]
Phoenicië	Phoenicië = Foenicië = Fenicië = phoen. Pūt = hebr. Pūt = gr. Φοινικη = lat. Phoenica (NW-Sem.) (gebied van een antieke cultuur in de kuststreek van de Levant, lopend van mod. Haifa (Isr.) via Libanon tot Tartous (Syr.)), Phoenicisch (Foenicisch, Fenicisch) = gr. Φοινικος = Φοινικηιος = lat. Phoenicius = Poenicus = Punicus; Phoeniciër (Foeniciër, Feniciër) = eg. fhꜣw = myc. po-ni-ki-ja = phoen. (pl.) Pōnnim = lat. Phoenix (1) (pl. Phoenices) = Poenus (pl. Poeni) = gr. Phoinix (1) (pl. Phoinikes) (Φοινιξ (1) (pl. Φοινικες)) [Put, Phut, Phoinike]
Phoenicische	Phoenicië = Foenicië = Fenicië = phoen. Pūt = hebr. Pūt = gr. Φοινικη = lat. Phoenica (NW-Sem.) (gebied van een antieke cultuur in de kuststreek van de Levant, lopend van mod. Haifa (Isr.) via Libanon tot Tartous (Syr.)), Phoenicisch (Foenicisch, Fenicisch) = gr. Φοινικος = Φοινικηιος = lat. Phoenicius = Poenicus = Punicus; Phoeniciër (Foeniciër, Feniciër) = eg. fhꜣw = myc. po-ni-ki-ja = phoen. (pl.) Pōnnim = lat. Phoenix (1) (pl. Phoenices) = Poenus (pl. Poeni) = gr. Phoinix (1) (pl. Phoinikes) (Φοινιξ (1) (pl. Φοινικες)) [Put, Phut, Phoinike]
Phrygië	Phrygië = lat.-gr. Phrygia (Φρυγια) (Azië) (vorm. koninkrijk, W-Anatolië), Phrygisch, Phrygiër [Frygië]
Phrygische	Phrygië = lat.-gr. Phrygia (Φρυγια) (Azië) (vorm. koninkrijk, W-Anatolië), Phrygisch, Phrygiër [Frygië]
Noord-Phrygische gebied	Phrygië, Noord-
Pirinkir	Pirinkir = Pirengir = Pinikir = Pininkir = Pinengir = Pinigir = Pinegir = Pinirkir = Binengir = Binikir = Parakaras (H/H-Mes.) (1. godin), 2. zie Kunst en schrift: voorwerp: zonnescijf [gouden], genaamd 'Pirinkir' (H/H)
Piruntumija	Piruntumija = Pirundumija (Turk.-H/H) (archeol. site, onbekende loc.) [Piruntumiya, Pirundumiya]
Plinius de Oudere	Plinius Secundus maior, Gaius (de Oudere, 23 - 79 na Chr.) (L/R) (auteur) [Plinius de Oudere]
Plutarchus	Plutarchus = gr. Ploutarchos (Πλουταρχος) = lat. Lucius Mestrius Plutarchus (Gr.) (auteur)
Mher	Pokr Mher = arm. P'ok'r Mher ('Kleine Mher') = (ouder) Mihr = Mehr (Arm.) (held, zoon van David van Sasun of Aramazd)
Mithras (d.i. Mher)	Pokr Mher = arm. P'ok'r Mher ('Kleine Mher') = (ouder) Mihr = Mehr (Arm.) (held, zoon van David van Sasun of Aramazd)
Polynesië	Polynesië (Oceanië-Polyn.) (eilandengroep, tOv Fiji, liggend binnen de driehoek Hawaiï, Paaseiland en Nieuw-Zeeland), Polynesisch, Polynesiër
Pontisch-Kaspische steppen	Pontisch-Kaspische steppengebied = Pontische steppen (Eur.-Azië) (deel van de Euraziatische steppen, gelegen tussen de noordkust van de Zwarte Zee tot en met het gebied ten noorden van de Kaspische Zee)
Pontos*	Pontus (2) = gr. Pontos (2) (Ποντος (2)) (Gr. benaming van NW-Sem. zeegod, zoon van Nereus* en (?) broer van Typhon*)
Popko	Popko, Maciej (auteur)
Porphyrius	Porphyrius (Πορφυριος) = oorspr. Malik = gr. (gehell.) Malkos =

	Malchos (Μαλκος = Μαλχος) = Basileus (Βασιλευς) (Gr.-Phoen.) (auteur)
Poseidon*	Poseidon (2) (Ποσειδων (2)) (Gr. benaming van NW-Sem. zeegod)
Pošt-e Kuḫ	Pošt-e Kuḫ (Ir.) (streek, deel van de prov. lam aan de grens met Irak) [Post-e Kuh, Pošt-e Kuh, Posht-i Kuh, Pusht-i Kuh]
Prometheus	Prometheus (Προμηθευς) (Gr.) (titan)
Pseudo-Plutarchus	Pseudo-Plutarchus (Gr.-L/R) (pseudoniem van div. auteurs uit vnl. 3 ^e en 4 ^e eeuw AD)
Puduḫeba	Puduḫeba = Puduḫepa (H/H) (koningin, <i>tawananna</i> en vrouw van Ḫattušili III) [Puduheba, Puduhepa]
Puduḫepa	Puduḫeba = Puduḫepa (H/H) (koningin, <i>tawananna</i> en vrouw van Ḫattušili III) [Puduheba, Puduhepa]
Pyrrha	Pyrrha (Πυρρα) (Gr.-Phryg.) (myth. fig., vrouw van Deucalion) [Purra]
Kotur	Qoṭūr = Qotur = Qaṭūr = Qatur = Kotur (Ir.) (topogr., tNWv Salmas, <i>ostān-e Āzārbāijān-e Gharbī</i>) [Qotur, Kutur, Ghatoor]
Kotur-pas	Qoṭūr-pas = Qotur-pas = Kotur-pas (Turk.-Ir.) (bergpas, verbindt Van (Turk.) met Choy (Khoy) (Ir.) via Qoṭūr, Doğu Anadolu Bölgesi (Turk.) en <i>ostān-e Āzārbāijān-e Gharbī</i> (Ir.))
Ramses II	Ramses (2) II = gr. (Diodorus) Ozymandias (Θουμανδυας) = (Herodorus) mog. Ραμψινιτος (Eg.) (koning) [Ramesses, Rameses, Ramses II]
Rhea	Rhea (1) = ion. Rheie (Ῥεα = Ῥειη) (Gr.) (titanide)
Rhea*	Rhea (2) (Gr. benaming van een NW-Sem. godin)
Rhodos	Rhodos (Ῥοδος) = lat. Rhodus (Gr.) (eiland, tNOv Kreta en tZv Marmaris = gr. Physkos, Zuid-Egeïsche eilanden) [Rodos]
Rome [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Rome = lat./it. Roma (L/R-It.) (topogr./archeol. site, Lazio) = (overdr.) Romeinse rijk (L/R) (land, rond de MZ), Romeins, Romein
Romein	Rome = lat./it. Roma (L/R-It.) (topogr./archeol. site, Lazio) = (overdr.) Romeinse rijk (L/R) (land, rond de MZ), Romeins, Romein
Rügen	Rügen (Du.) (eiland, tNOv Stralsund, kr. Vorpommern-Rügen, Mecklenburg-Voor-Pommeren) [zie ook Svölör]
Sabazios	Sabazios (Σαβαζιος) = Sebazios (Σεβαζιος) = lat. Sabazius (Thrac.-Phryg.-Lyd.) (god)
een god of demon.	Šadāna = ^d Šadāna = ^d KUR.NA (mass.) (Mes.) (god) [Shadana]
Sadidos	Sadidos (NW-Sem.) (god) [Sadidus]
Šaḫpina	Šaḫpina (Turk.-H/H) (archeol. site, onbekende loc., mog. omg. Katapa, zie aldaar) [Šaḫpina, Saḫpina]
Šalašu van Kizzuwatna	Šalašu van Kizzuwatna (H/H) (tovenares) [Salasu, Shalashu]
Salmanasser III	Salmānu-ašarēd III = Salmanasser III (Mes.) (koning van Assyrië) [Salmanu-asared, Salmanu-ashared, Salmanassar, Shalmaneser; Šulmānu-ašarēdu (verouderde weergave, Radner 1998)]
Salzburg	Salzburg (Oost.) (topogr., tZOv München (Du.), Salzburg)
Samarra	Sāmarrā = syr.-aram. Sumra = gr. (Ptol.) Σουμα = lat. Sumera (Irak) (topogr./archeol. site (Tell al-Suwwan), aan de Tigris tNv Bagdad, gym. Šalāḫ ad-Dīn) [Samarra]
Samoa	Samoa = Malo Sao'loto Tuto'atasi o Sāmoaen (Oceanië) (land, tNOv Nieuw-Zeeland)
Samšvilde	Samšvilde (Georg.) (topogr., tZWv Tblisi en tNv Bolnisi, regio Kvemo Kartli) [Shamshoylte, Samshvilde, Samshulde]
Šamuḫa	Šamuḫa = Šapuḫa (Turk.-H/H) (archeol. site, bij Kayalıpınar aan de Halys (Müller-Karpe 2000) tZWv Sivas, prov. Sivas, İç Anadolu Bölgesi) [Šamuha, Shamuha, Samuha, Šapuha, Sapuha]
Sanchuniathon	Sanchuniathon = phoen. 𐤎𐤕𐤕𐤓𐤕𐤍 = Saḫūnyatān = gr. Σαχνουνιαθων = Σαχνωνιαθων = Sanchoniatho van Beiroet (Phoen.) (auteur)
Sangarius	Sangarius = gr. (Ap. Rhod. 2.722; Const. Porph. 1.5) Saggarios (Σαγγαριος) = gr. (Schol. ad Ap. Rhod. 2.722) id. en Saggaros

	(Σαγγαρος) = lat. (Plin. 6.1 (of 2)) Sagarius = mod. turk. Sakarya Irmağ (Turk.-Gr.-Phryg.) (rivier(god), beginnend bij Dikmen (prov. Eskişehir), samenvloeiing r. Seydi en r. Dedemösi, via Polatlı, Mihalgazi, Osmaneli (prov. Bilicek) en Adapazarı (prov. Sakarya) naar Karasu (Zwarte Zee) [Sakaria, Sangarios]
Šanta	Šanta (hett.luw.) = Šanda = cun. ^d Ša-an-ta = cun. ^d Ša-an-da = gr. Sandas (Σανδᾶς) = Sandes (Σανδῆς) = Sandon (Σανδῶν) = lat. Sandan (H/H) (god) [Santa, Sanda, Šantaš, Šandaš, Shantash, Shandash, Šantas, Šandas, Santas]
Sarduri I	Sarduri I = arm. Sarduri A = Sarduris I = Sedur I = Asiduri I = ass. Ištarduri I (Urart.) (koning)
Sarduri II	Sarduri II = arm. Sarduri B = Sarduris II = Sedur II = Asiduri II = ass. Ištarduri II (Urart.) (koning)
Sargon I van Akkad	Sargon I van Akkad = akk. Šarru-kēn (Mes.) (koning) [Šarru-ken]
Sargon II	Sargon II van Assur = akk. Šarru-ukīn = Šarru-kēnu (vgl. RIA; J. Elayi 2017) = bijb. hebr. (Jes.20.1) Sargôn (Mes.) (koning van Assyrië, 722 - 705) [Šarrukin, Šarrukenu]
Ḫupišna-gebergte	Šarlaimi = Šarlaimmi = mod. turk. Bolkar Dağ = Bulgar Dağ = Ḫupišna-gebergte (?) (Turk.-H/H) (berg(god), tZOV Ereğli, prov. Konya, İç Anadolu Bölgesi) [Šarlaimmi, Šarlaimi, Bolkar Dag, Bulgar Dag, Bolgar Dağ, Bolgar Dag]
Sasun	Sāsūn (arm.) = turk. Sason = kurd. Qabilcewz (Turk.-Arm.) (district, tussen Diyarbakır en het Van-meer en tNOv Batman (stad), prov. Batman, Güneydoğu Anadolu Bölgesi), Sasuntsi, Sasna ('van Sasun') [Sassoun, Sasoun, Sasun]
Sāsūn (Sason)	Sāsūn (arm.) = turk. Sason = kurd. Qabilcewz (Turk.-Arm.) (district, tussen Diyarbakır en het Van-meer en tNOv Batman (stad), prov. Batman, Güneydoğu Anadolu Bölgesi), Sasuntsi, Sasna ('van Sasun') [Sassoun, Sasoun, Sasun]
Satansfiguur	Satan = hebr. Šāṭān = arab. Šayṭān = gr. Satan (Σαταν) = Satanas (Σατανᾶς) = nl. Duivel, de = gr. Diabolos (Διαβολος) = lat. Diabolus (NW-Sem.) + (Chr.) (demon) [Šhatan, Šhaitan, Šhaytan]
Sammael	Satan: 'Samaël' = Sammael = Samil = hebr. Sammā'el (Talmud) (NW-Sem.) (demon / aartsengel) [Smil, Samiel]
Ächsijnä	Satana = Šatana = Ächsijnä (oss.) = circass. Setenej = Satanaja = Satanej (Oss.-Circass.) (myth. fig., moeder der Narten) [Šaetaena, Šhatana, Šatanaya, Šataney]
Saetaena	Satana = Šatana = Ächsijnä (oss.) = circass. Setenej = Satanaja = Satanej (Oss.-Circass.) (myth. fig., moeder der Narten) [Šaetaena, Šhatana, Šatanaya, Šataney]
door de Babyloniërs en Assyriërs Ištar	Šawuška: 'Nineve', ~ van = Ištar van Nineve = ugar. tuṭk (H/H) (godin) [Šauška, Šaušga, Šauša, Sawuska, Shawushka, Shaushka, Shaushga, Shausha, tutk, Sawuska van Nineve, Ishtar van Nineve]
Ištar-Šawuška	Šawuška: 'Nineve', ~ van = Ištar van Nineve = ugar. tuṭk (H/H) (godin) [Šauška, Šaušga, Šauša, Sawuska, Shawushka, Shaushka, Shaushga, Shausha, tutk, Sawuska van Nineve, Ishtar van Nineve]
Šawuška	Šawuška: 'Nineve', ~ van = Ištar van Nineve = ugar. tuṭk (H/H) (godin) [Šauška, Šaušga, Šauša, Sawuska, Shawushka, Shaushka, Shaushga, Shausha, tutk, Sawuska van Nineve, Ishtar van Nineve]
Šawuška van Šamuḫa	Šawuška: 'Šamuḫa', ~ van = Ištar van Šamuḫa (H/H) (godin, i.c. haar beeld dat verplaatst is van Kizzuwatna naar Šamuḫa) [Šauška, Šaušga, Šauša, tuṭk, Sawuska, Shawushka, Shaushka, Shaushga, Shausha, tutk; Šamuḫa, Samuḫa, Šapuḫa, Sapuḫa, Sawuska van Samuḫa, Ishtar van Samuḫa]

verschijningsvorm van Šawuška van	Šawuška: 'Šamuḫa', - van = Ištar van Šamuḫa (H/H) (godin, i.c. haar beeld dat verplaatst is van Kizzuwatna naar Šamuḫa) [Šauška, Šaušga, Šauša, tuṭk, Sawuska, Shawushka, Shaushka, Shaushga, Shausha, tutk; Šamuha, Samuha, Šapuha, Sapuha, Sawuska van Samuha, Ishtar van Samuha]
(DINGIR.GE ₆) , een verschijningsvorm van	Šawuška: 'Šamuḫa', - van: 'Godin van de Nacht' (2) (DINGIR.GE ₆) (H/H) (godin)
Bernd U. Schipper	Schipper, Bernd Ulrich (auteur)
Schotland	Schotland = sch. gael. Alba (1) = eng. Scotland (Eur.-VK-Schotl.) (vrm. koninkrijk en constituerend land), Schots, Schot
Schweiger-Lerchenfeld	Schweiger-Lerchenfeld, Amand Freiherr von (auteur)
Scythen	Scythen = Skythen = gr. Skythai (Σκυθαί) = lat. Scythae (lr.) (groep volkeren), Scythisch = Skythisch, Scyth = Skyth
Sebeneh Su	Sebeneh Su = turk. Dibni Çay = Birkleyn Su = Diqlat (Tigris) = Dabana = Nymphaeus amnis = (Google Maps) Kara Çay (bron: K. Radner, 2009) (Turk.) (rivier, ontspringt in de Birkleyn-grot bij Abalı tOv de D950 tussen Bingöl en Diyarbakır, Güneydoğu Anadolu Bölgesi) [Sebbeneh Su, Sebeneh-su, Sebene Su, Zibeneh Su, Zibbeneh Su, Zebeneh Su, Dipni Çay, Dipne Su, Dopne Su, Birkleyn Su, Kara Su, Karasu]
Sebuh	Sebuh = Sepuch (Turk.-Arm.) (bergketen / goddelijke berg, van het dorp Karadağ tot de bergtop Köhnem Dağı, tNv de r. Eufraat tussen Kemah en Erzincan, Doğu Anadolu Bölgesi) [Sepouch]
Sepuch	Sebuh = Sepuch (Turk.-Arm.) (bergketen / goddelijke berg, van het dorp Karadağ tot de bergtop Köhnem Dağı, tNv de r. Eufraat tussen Kemah en Erzincan, Doğu Anadolu Bölgesi) [Sepouch]
Seleucidische	Seleucidische Rijk = gr. Arche Seleukia (Αρχη Σελευκία) = Basileia ton Seleukidon (Βασιλεία των Σελευκιδών) (Azië-Sel.) (land, 311-63 v.Chr.), Seleucidisch
Oud-Semitische	Semieten (Sem.) (groep taalkundig, volkenkundig en cultureel verwante volken in m.n. het Midden-Oosten en de Hoorn van Afrika), Semitisch, Oud-Semitisch
NW-Sem.	Semieten: Noord-West-Semieten (NW-Sem.) (volken in de Levant en Aram), Noord-West-Semitisch
Šeri(s)	Šeri = Šeriš (H/H-Mes.) (stiergod) [Šerri, Šerišu, Šeraš, Seri, Sheri, Seris, Serisu]
Šerišu	Šeri = Šeriš (H/H-Mes.) (stiergod) [Šerri, Šerišu, Šeraš, Seri, Sheri, Seris, Serisu]
Šertabšuruḫi	Šertapšuruḫi (H/H) (zeemonster, dochter van de zee) [Šertabšuruḫi, Sertapsuruhi, Shertapshuruhi]
Sevan-meer	Sevan-meer = arm. Sevana lič = oarm. Tsov Geghama = nl. Gegham-zee (Arm.) (meer, tOv Jerevan, prov. Gecharkoenik)
Sicca	Sicca Veneria = mod. El (2) Kef = Le Kef (Tun.) (topogr., tZWv Tunis gym. Kef) [El Kef]
Sicilië	Sicilië = lat.-it. Sicilia = gr. Sikelia (Σικελία) (It.) (eiland en regio), Sicilisch = lat. Siciliensis = Sicelis = Siculus; Siciliër = lat. Siculus
Sidon	Sidon (Σιδών) (= ugar. 'lt Šnymn (?)) (Baumgarten 1981) (NW-Sem.) (godin, personificatie van de stad)
Šivini	Šimige = (Mitanni-brief) Ši-mi-i-ge = (Mari) Ši-mi-ge-e = (theofore persoonsnamen uit Syrië en N-Mes.) Ši-mi-ga = Ši-mi-ka = (Ḫattuša) cun. ^d UTU.ge (e.var.) = ugar. ṫmg (šmg) = urart. Šivini = ^d ši-i-u ₂ -i-ni (H/H) (god) [Šimege, Šimeki, Šimiki, Šimega, Šimigae, Šimigai, Šimige, Šimige, Šimege, Šivini, Šiwini, Šiuiini]
Šimige	Šimige = (Mitanni-brief) Ši-mi-i-ge = (Mari) Ši-mi-ge-e = (theofore persoonsnamen uit Syrië en N-Mes.) Ši-mi-ga = Ši-mi-ka = (Ḫattuša) cun. ^d UTU.ge (e.var.) = ugar. ṫmg (šmg) = urart. Šivini = ^d ši-i-u ₂ -i-ni (H/H) (god) [Šimege, Šimeki, Šimiki, Šimega, Šimigae, Šimigai, Šimige, Šimige, Šimege, Šivini, Šiwini, Šiuiini]

sino-tib.	Sino-Tibetaans (Midden-Azië) (taalfamilie)
Baluchistan	Sistan en Baluchistan = <i>ostān-e Sistān</i> o Balučestān (Ir.) (prov., Zuidoost-Iran) [Sistan en Beloetsjistan]
Sophene	Sophene (Σωφηνη) = arm. Tsop'k' = Tsopk' = Dsopk (Turk.-Arm.) (streek en vrm. koninkrijk, ongeveer gelegen tussen de huidige plaatsen Elazığ, Diyarbakır, Hilvan (Şanlıurfa) en Malatya in Oost-Turkije)
Soslan	Šošlan (oss.-turk.) = circass. Sosruko (Oss.-Circass.) (held der Narten) [Shoshlan, Soslan, Sozruko, Sozryko, Sosriko, Sasrykwa, Sosruquo, Sosriqwa, Sosryqwa, Sosuruq, Sosurqa, Saserqwa, Sosruqo, Sozryqo, Sozuruqo, Sozyruqo, Šoziriqo, Šozruqo, Sosəruqo, Soseruquo, Sawsəraqwa, Šawsəraq'ə]
Sosriko	Šošlan (oss.-turk.) = circass. Sosruko (Oss.-Circass.) (held der Narten) [Shoshlan, Soslan, Sozruko, Sozryko, Sosriko, Sasrykwa, Sosruquo, Sosriqwa, Sosryqwa, Sosuruq, Sosurqa, Saserqwa, Sosruqo, Sozryqo, Sozuruqo, Sozyruqo, Šoziriqo, Šozruqo, Sosəruqo, Soseruquo, Sawsəraqwa, Šawsəraq'ə]
Sosäg-Äldar	Sosäg-Äldar (Oss.) (sagenfig.) [Sosag-Aldar]
Sruantsteants	Sruantsteants, Garegin (Arm.) (auteur) [Srvandztiants, Servanztiantz, Sruantstean, Srvantsteants, Srvantstean]
W. Staudacher	Staudacher, Willibald (auteur)
Strabo	Strabo = gr. Strabon (Στραβων) (Gr.) (auteur)
Caesarea	Strato's toren (4 ^e eeuw v.Chr.) = gr. Stratonos pyrgos (Στρατωνος πυργος) = lat. Turris Stratonis = Caesarea (2) Maritima = Caesarea (2) Palestinae = gr. Paralios Kaisareia (Παραλιος Καισαρεια) = arab. Qaysaria = Qesarya = hebr. Keysariya = Keisarya = mod. Caesarea (2) (Isr.) (topogr. / archeol. site, loc. Caesarea National Park, Caesarea (tussen Haifa en Netanya), Meħoz Hefa = Haifa district) [Caesarea Maritima, Caesarea Palestinae]
Stratonice	Stratonice (lat.) = Stratonica van Syrië = Stratonike (Στρατονικη) (Sel.-Mac.) (koningin, vrouw van Seleucus I Nicator, daarna van Antiochus I Soter; 4 ^e -3 ^e eeuw v.Chr.)
Strauß	Strauß, Rita (auteur)
Subartu	Subartu = akk. Subartum = Šubartum = ina Šubari = Subaru = ass. māt Šubarri = nass. Šupria = sum. Subar = Subir ₄ = Šubur = ugar. Šbr = tbr (Azië) (koninkrijk / streek, Noord-Mesopotamië) [Subari, Subarri, Supria, Subur, Sbr, tbr, Shubari, Shubarri, Shupria, Shubur, Shbr]
Subnat	Subnat = Nahr Šūfān Chāy = Sufāndere = Sufan Çay (Turk.-Syr.) (rivier, van Üçok (Şırnak, Güneydoğu Anadolu Bölgesi) via Hajaka (gvm. Al-Hasaka) naar de monding tNv Khanik (gvm. Al-Hasaka)) [Supnat, Shubnat, Nahr Sufan Chay, Sufan dere]
Sufan	Subnat = Nahr Šūfān Chāy = Sufāndere = Sufan Çay (Turk.-Syr.) (rivier, van Üçok (Şırnak, Güneydoğu Anadolu Bölgesi) via Hajaka (gvm. Al-Hasaka) naar de monding tNv Khanik (gvm. Al-Hasaka)) [Supnat, Shubnat, Nahr Sufan Chay, Sufan dere]
sum.	Sumerië = Sumer = sum. Kalam = ki-en-gi(r) = akk. mātu šumeri(m) = bijb. nl. Sinear = hebr. Šin'ar = gr. (Sept.) Σεννααρ = lat. (Vulg.) Sennaar = eg. šngr = hett. Šanhar = ugar. tngr = ass. Singara (Irak) (hist. niet-Sem. streek in Z-Irak); Sumerisch (taal) = sum. eme-ki-en-gi-ra = eme-gi ₇ (-r) = akk. lišan Šumeri(m) = šumeru (1); Sumerisch (adj.) = sum. emeĝir = akk. šumerû (2); Sumeriër = sum. uĝ saĝ gig ga (volk) [Kiengir, matu sumeri, Shinar, Shanhar, Sanhar, Sangar, tngr, Soemerië]
Sumer	Sumerië = Sumer = sum. Kalam = ki-en-gi(r) = akk. mātu šumeri(m) = bijb. nl. Sinear = hebr. Šin'ar = gr. (Sept.) Σεννααρ = lat. (Vulg.) Sennaar = eg. šngr = hett. Šanhar = ugar. tngr = ass. Singara (Irak) (hist. niet-Sem. streek in Z-Irak); Sumerisch (taal) = sum. eme-ki-

	en-gi-ra = eme-gi ₇ (-r) = akk. lišān Šumeri(m) = šumeru (1); Sumerisch (adj.) = sum. emeĝir = akk. šumerû (2); Sumeriër = sum. ûĝ saĝ ĝiĝ ga (volk) [Kiengir, matu sumeri, Shinar, Shanhar, Sanhar, Sangar, tngr, Soemerië]
Šuwalija(t)	Šuwalijat (hett.) = hurr. Tašmišu (ident.) = (instr.) Tašmit = cun. ^d NIN.URTA (2) = ^d URAŠ (H/H) (god) [Šuwaliyat, Šuwaliyatt, Suwaliyat, Šuwalijatt, Suwalijat, Tašmiš, Tasmisu, Tasmis, Tashmishu, Tashmish, Tashmis]
Tašmišu	Šuwalijat (hett.) = hurr. Tašmišu (ident.) = (instr.) Tašmit = cun. ^d NIN.URTA (2) = ^d URAŠ (H/H) (god) [Šuwaliyat, Šuwaliyatt, Suwaliyat, Šuwalijatt, Suwalijat, Tašmiš, Tasmisu, Tasmis, Tashmishu, Tashmish, Tashmis]
Tašmit	Šuwalijat (hett.) = hurr. Tašmišu (ident.) = (instr.) Tašmit = cun. ^d NIN.URTA (2) = ^d URAŠ (H/H) (god) [Šuwaliyat, Šuwaliyatt, Suwaliyat, Šuwalijatt, Suwalijat, Tašmiš, Tasmisu, Tasmis, Tashmishu, Tashmish, Tashmis]
Swanen	Svanetië = georg. Svaneti = klass. Suania (bijv. Priscus 41.1.3-27) (Georg.-Svan.) (hist. streek, deel van de regio Samegrelo-Zemo Svaneti), Svanetisch (adj. en taal); Swanen = Svaneten = georg. Svani = gr. Soanes (Σοανες) (Strabo 11.2.19) (volk) [Svanetia, Swanetië, Swanetisch, Swanisch, Swanen, Swaneten]
Swanetisch	Svanetië = georg. Svaneti = klass. Suania (bijv. Priscus 41.1.3-27) (Georg.-Svan.) (hist. streek, deel van de regio Samegrelo-Zemo Svaneti), Svanetisch (adj. en taal); Swanen = Svaneten = georg. Svani = gr. Soanes (Σοανες) (Strabo 11.2.19) (volk) [Svanetia, Swanetië, Swanetisch, Swanisch, Swanen, Swaneten]
Sydykos	Sydyk (Συδुक) = ugar. Šaduq = akk. Šidqu (Watson 1999) (NW-Sem.) (god) [Šuduc, Suduk, Sydykos, Sadykos, Sydek, Sedek, Šedeq]
Syrdon	Syrdon (Oss.) (sagenfig.) [Siridon]
Syrië	Syrië = arab. Sūriyā (Azië-Syr.) (land), Syrisch, Syriër [Suriya]
Syrische	Syrië = arab. Sūriyā (Azië-Syr.) (land), Syrisch, Syriër [Suriya]
Noord-Syrië	Syrië, Noord-
Noord-Syrische	Syrië, Noord-
Syrië en Hattuša	Syrië, Noord-
West-Syrië	Syrië, West-
G. Szabó	Szabó, Gabriella (auteur)
Takata	Takata (hett.) = (?) mod. Troödos (Τροοδος) (Cyprus) (berg, tNv Pano Platres, distr. Limasol)
Takiti	Takiti = Takitu = Takidu = Dakitu = Dakidu = Dakiddu = Taru = Tarru = ugar. dqt = (gevoc.) Daqqītu (Pardee & Lewis 202) = Daqītu (Schwemer 2001, p. 547) (H/H) (godin, bode van Ḫebat)
Taknijara	Taknijara (Turk.-H/H) (berg, onbekende loc.) [Takniyara]
Tangaloa	Tangaloa-fa'a-tutupu-nu'u (Polyn.-Samoa) (god) [Tanga-loa-faa-tutpu-nun]
Tanga-loa	Tangaloa-fa'a-tutupu-nu'u (Polyn.-Samoa) (god) [Tanga-loa-faa-tutpu-nun]
bisschop Daniël	Taniel Asori (arm.) = Daniël de Syriër (Arm.) (heilige en bisschop, leerling van St. Gregorius)
Taracha	Taracha, Piotr (auteur)
Telepia	Telepia = Tulepia (Svan.) (dramatis persona, verwijzend naar Telepinu (1))
Telipinu	Telipinu (2) (H/H) (koning, zoon van Šuppiluliuma I)
Tendürek Dağ	Tendürek Dağ (Turk.) (berg, vulkaan in de Ala Dağ nabij de Turks-Iraanse grens tZWv Doğubeyazit en tNOv het Van-meer, Doğu Anadolu Bölgesi) [Tendurek, Tendürük, Tenduruk, Tandurek, Tanodourek, Tondourek]
Tepe Hisar	Tepe Hissar = Tappeh Hesār (Ir.) (archeol. site, tZOv Dāmghān en

	tZVv Heydarabad, prov. <i>ostān-e Semnān</i> [Tepe Hisar, Tappeh Hesar]
Terek	Terek (russ.) = georg. Tergi = oss. Terk (Georg.-Russ.) (rivier, van gebied tNWv Almasiani in de regio Mc'xet'a-Mtianeti (Mtscheta-Mtianeti), Georgië, naar Vladikavkas in Noord-Ossetië, lopend langs de noordzijde van de Kaukasus en uitmondend in de Kaspische Zee tNv Machatsjkala (Dagestan))
Terqa	Terqa (akk.) = (later) nass. Sirqu = mod. Tell 'Ašārah (Syr.) (topogr., bij al-'Ašāra aan de r. Eufraat, gvm. Deir ez-Zor) [Asharah, Ashareh, Eshara, Tall al-'Ašārah]
Teišeba	Teššub = Tešub = Teššup = Tešup = Teššop = Tešop = cun. ^d IM-up = cun. ^d U-up = ugar. tṭb = (later) urart. Teišeba = Theispas (H/H) (god) [Teshub, Teshup, Tessop, Tessob, Teshob, Theisheba, Thešeba]
Teššub	Teššub = Tešub = Teššup = Tešup = Teššop = Tešop = cun. ^d IM-up = cun. ^d U-up = ugar. tṭb = (later) urart. Teišeba = Theispas (H/H) (god) [Teshub, Teshup, Tessop, Tessob, Teshob, Theisheba, Thešeba]
Thraciërs	Thracië = gr. Θρακη = Θρηκη = lat. Thracia = Threcia = Thraca (Eur.- Thrac.) (hist. streek en vrm. koninkrijk, tZv de r. Donau en tOv Macedonië), Thracisch, Thraciër
Thraco	Thracië = gr. Θρακη = Θρηκη = lat. Thracia = Threcia = Thraca (Eur.- Thrac.) (hist. streek en vrm. koninkrijk, tZv de r. Donau en tOv Macedonië), Thracisch, Thraciër
Phrygisch-Thracische	Thraco-Phrygiërs (Eur.) (gemengd stamverband in de Balkan)
Thraco-Phrygische stammen	Thraco-Phrygiërs (Eur.) (gemengd stamverband in de Balkan)
Tiamat	Tiamat (akk.) = Tamtû = gr. (Berossus) Thalatte (Θαλαττη) (Mes.) (godin) [Ti'amat, Tiāmat, Ti-amat, Tamtu]
Tāmtu	Tiamat (akk.) = Tāmtu = gr. (Berossus) Thalatte (Θαλαττη) (Mes.) (godin) [Ti'amat, Tiāmat, Ti-amat, Tamtu]
Tiglath-Pileser I	Tiglath-Pileser I = akk. Tukultī-apil-Ešarra I (Mes.) (koning van Assyrië, 1114 - 1076) [Tiglat-Pileser I, Tiglatpileser I, Tilgath-Pilneser I, Tukulti-apil-Esharra I]
Tiglath-Pileser III	Tiglath-Pileser III = akk. Tukultī-apil-Ešarra III (Mes.) (koning van Assyrië, 744 - 727) [Tiglat-Pileser III, Tiglatpileser III, Tilgath-Pilneser III, Tukulti-apil-Esharra III]
Tigranes II	Tigranes II de Grote = oost-arm. Tigran Mets = west-arm. Dikran Medz = gr. Tigranes ho Megas (Τιγρανὸς ὁ Μεγας) (Arm.) (koning, 95 - 56 v.Chr.) [Tigranes de Grote]
Aranzaḥ	Tigris = sum. Idigina = akk. Idiqlat = hurr. Aranzaḥ = operz. Tigrā = mperz. Arvand Rūd = hebr. Ḥiddeqel = gr. Τίγρις = turk. Dicle = arab. Dijlah (Turk.-Syr.-Irak) (rivier(god), oostelijk van de Eufraat, van het gebied tZv Bingöl naar de Perzische Golf) [Tigra, Idigna, Aranzah, Arvand Rud, Hiddeqel, Ḥiddaqel, Chiddeqel, Dejla]
Tigris	Tigris = sum. Idigina = akk. Idiqlat = hurr. Aranzaḥ = operz. Tigrā = mperz. Arvand Rūd = hebr. Ḥiddeqel = gr. Τίγρις = turk. Dicle = arab. Dijlah (Turk.-Syr.-Irak) (rivier(god), oostelijk van de Eufraat, van het gebied tZv Bingöl naar de Perzische Golf) [Tigra, Idigna, Aranzah, Arvand Rud, Hiddeqel, Ḥiddaqel, Chiddeqel, Dejla]
Diglito	Tigris: Diglito (Plinius) (Turk.) (bovenloop van de r. Tigris, omg. Van-meer, Doğu Anadolu Bölgesi)
Timotheus	Timotheus (Τιμοθεος) = nl. Timoteüs van Lystra (L/R) (medewerker van Paulus)
Tiridates III	Tiridates III = arm.-parth. Trdat III = gr. <u>Τιριδάτης Γ'</u> (Arm.) (koning 287 - 298, broer van Chosrov II)
Tišatal van Nineve	Tišatal (1) van Nineve (Hurr.) (vorst (<i>énsi</i>)) [Tisatal, Tishatal]
Tišatal van Urkiš	Tišatal (2) van Urkiš (Hurr.) (koning) [Tisatal, Tishatal]

Tišatal: hij was ook koning	Tišatal (2) van Urkiš (Hurr.) (koning)	[Tisatal, Tishatal]
Urkiš door koning Tišatal	Tišatal (2) van Urkiš (Hurr.) (koning)	[Tisatal, Tishatal]
Tišatal = Dišatal van Karḫar	Tišatal (3) = Dišatal van Karḫar (Hurr.) (koning)	[Tisatal, Tishatal]
Tisza	Tisza (hong.) = roem. / slow. / serv. Tisa = oekr. Tysa = d. Theiß (Eur.) (rivier, van omg. Rachiv (obl. Zakarpats'ka = Transkarpatië, Oekr.) tNv Roem. via (vnl.) Oost-Hongarije naar de r. Donau bij Slankamen, prov. Vojvodina, Servië)	
Tlos	Tlos = Tloos (Τλωσ = Τλωος) = lyc. Tlawa = hett. Dalawa (Turk.-Lyc.) (archeol. site, tZOv Fethiye, prov. Muğla, Ege Bölgesi)	
IV door de	<u>Trdat IV = arm.-parth. Trdat Mets = Tiridates IV = Tiridates de Grote = gr. Τιριδατης Δ' = Τιριδατης ό μεγας = aram. Turadatis (Arm.) (koning 298 - 330, heilige en oomzegger van Tiridates III, leefde van ca 280 - 330)</u>	[Terdates, Teridates, Teridatios, Tiridatios]
<u>Tiridates IV</u>	<u>Trdat IV = arm.-parth. Trdat Mets = Tiridates IV = Tiridates de Grote = gr. Τιριδατης Δ' = Τιριδατης ό μεγας = aram. Turadatis (Arm.) (koning 298 - 330, heilige en oomzegger van Tiridates III, leefde van ca 280 - 330)</u>	[Terdates, Teridates, Teridatios, Tiridatios]
<u>Trdat IV</u>	<u>Trdat IV = arm.-parth. Trdat Mets = Tiridates IV = Tiridates de Grote = gr. Τιριδατης Δ' = Τιριδατης ό μεγας = aram. Turadatis (Arm.) (koning 298 - 330, heilige en oomzegger van Tiridates III, leefde van ca 280 - 330)</u>	[Terdates, Teridates, Teridatios, Tiridatios]
Tarḫunt	Trh ₂ -u-enti* (IE) = proto-anat. *Trh ₂ -u-ent-s = Cluw. Tarḫunt = Hluw. Tarhunta = Tarhunza = hett. Tarḫu = Tarḫunna = Tarḫuna = gr. Tarchon (Ταρχων) = lyc. Trqqñt = lyc. A Trqqas (nom.) = milyisch (lyc. B) Trqqiz (nom.) = gr. Trokondos (Τροκονδας) = Terkandos (Τερκανδας) = car. Trqđ (Anat.) (god) [Tarḫun, Tarḫunda, Tarḫunna, Tarḫuna, Tarhunz, Trh ₂ -w-ent-s, Trhu-ent-, Trḫu-ent-, Tarḫuuant, TrH ^w ant, Trḫunt-, Trquđ-, Trqud-, Tarḫunzai, Tarḫunti]	
Tšible	Tšible (Kaukasus) (persoonsnaam, vlgs Haas)	
Tsjetsjenen	Tsjetsjenië = tsjetsj. Noxçijçö (Rusl.) (autonome republiek), Tsjetsjeens, Tsjetsjeen [eng. Chechnya, Chechen, Noxçiyçö]	
Tšopari	Tšopari (Kaukasus) (persoonsnaam, vlgs Haas)	
Tuḫumijara	Tuḫumijara (Turk.H/H) (archeol. site, onbekende loc., een Hattische plaats in Centraal-Anatolië) [Tuhumijara, Tuḫumiyara, Tuhumiyara]	
Tunnawi	Tunnawi = Tunnawija (Luw.) (priesteres)	[Tunnawiya]
Turk'	Turk' Angeleay = Tork' Angeğ = Tork' Anget (Arm.) (berg(god)-reus) [Turk Angeleay, Tork Angegh, Tork Angel, Tork Anggh]	
Anget, de lelijke	Turk' Angeleay = Tork' Angeğ = Tork' Anget (Arm.) (berg(god)-reus) [Turk Angeleay, Tork Angegh, Tork Angel, Tork Anggh]	
Tork'	Turk' Angeleay = Tork' Angeğ = Tork' Anget (Arm.) (berg(god)-reus) [Turk Angeleay, Tork Angegh, Tork Angel, Tork Anggh]	
turk.	Turkije = Türkiye (Eur.-Azië-Turk.) (land), Turks, Turk	
Turkije	Turkije = Türkiye (Eur.-Azië-Turk.) (land), Turks, Turk	
Turks	Turkije = Türkiye (Eur.-Azië-Turk.) (land), Turks, Turk	
Noordoost-Turkije	Turkije, Noordoost-	
Oost-Turkije	Turkije, Oost-	
stad Van	Ṭušpa (urart.) = arm. Tosp = nass. URUṬu-ru-uš-pa (Ṭurušpa) = turk. Tušpa = Van (turk.-arm.) = kurd. Wan (Turk.-Urat.) (topogr. / archeol. site, tOv het Van-meer, Doğu Anadolu Bölgesi) [Tushpa, Tuspa, Turushpa, Turuspa]	
Tušpa	Ṭušpa (urart.) = arm. Tosp = nass. URUṬu-ru-uš-pa (Ṭurušpa) = turk. Tušpa = Van (turk.-arm.) = kurd. Wan (Turk.-Urat.) (topogr. /	

	archeol. site, tOv het Van-meer, Doğu Anadolu Bölgesi [Tushpa, Tuspa, Turushpa, Turuspa]
Tašmišarri	Tuṭḫalija (4) III: 'Tašmišarri' (H/H) (koning) [Tashmisharri, Tasmisarri]
Typhon*	Typhon (3) (Tyφων (3)) (Gr. benaming van NW-Sem. god, zoon van Nereus* en broer (?) van Pontos*)
Ú-li-ig-ga-ma	Ulikamma = Uliggama = Ú-li-ig-ga-ma (Turk./Syr.) (berg, onbekende loc.)
Ullikummi	Ullikummi (H/H) (steenmonster)
Ummaja	Ummaja (H/H) (priesteres) [Ummaya]
Upelluri	Upelluri = Ubelluri (H/H) (wereldreus)
van Ur	Ur = sum. Urim = cun. (oorspr.) LAK-32.UNUG ^{ki} ('Nanna's woning') = (later) URIM ₂ ^{ki} = cun. (oorspr.) ŠEŠ.AB (id.) = (later) URI ₅ ^{ki} = URIM ₅ ^{ki} = akk. Uru = hebr. 'Ūr Kāśdīm = bijb. Ur der Chaldeeën = arab. 'Ūr = mod. Tell el-Muqayyar (Irak) (archeol. site, tZWv An Nāširīyah, gym. Dhī Qār) [Ur Kasdim, Oer]
Ouranos	Uranus (1) = gr. Ouranos (1) (Ουρανος (1)) (Gr.) (god)
Ouranos*	Uranus (2) = gr. Ouranos (2) (Ουρανος (2)) (Gr. benaming voor een Phoen. god)
Urartu	Urartu (alg. en arm.) = ass. alg. Urartu = mass. kurÚ-ru-aṭ-ri = kurÚ-raṭ-ri = kurÚ-ru-ḫu-aṭ-ri = nass. kurÚ-ra-ar-ṭi = kurÚ-ra-ar-ṭu = kurUr-ar-ṭi = kurUr-ar-ṭa = ass.-urart. inscriptie: kurÚ-ra-ar-tè = kurTILLA = nbab. kurÚ-ra-āš-ṭu = kurÚ-ra-āš-ṭa-a-a = hebr. bijb. (Jes. 37.38 resp. 2 Kon. 19.37) (Codex Aleppo) ʾrṣ ʾArṛṭ = (Codex Leningrad) 'ereš 'Ārārāt = nl. het land Ararat / het land van Ararat = lat. Vulg. terra Ararat / terra Armeniorum = gr. Sept. Ἀρμενία / γῆ Ἀραρᾶτ = urart. Biainili = kurBi-a-i-ni-li (bron: RIA; Septuagint: Kingdoms, vol. 8 (2020)) (Azië-Urart.) (vrm. koninkrijk, vnl. in het Armeens Hoogland, gelegen tussen de Kaukasus en de Zagros, en tussen de r. Eufraat en het Urmia-meer), Urartees, Urarteeër
Biainili	Urartu (vrm. koninkrijk, vnl. in het Armeens Hoogland, gelegen tussen de Kaukasus en de Zagros, en tussen de r. Eufraat en het Urmia-meer), Urartees, Urarteeër
het land Ararat	Urartu (vrm. koninkrijk, vnl. in het Armeens Hoogland, gelegen tussen de Kaukasus en de Zagros, en tussen de r. Eufraat en het Urmia-meer), Urartees, Urarteeër
taal van de Urarteeërs	Urartu (vrm. koninkrijk, vnl. in het Armeens Hoogland, gelegen tussen de Kaukasus en de Zagros, en tussen de r. Eufraat en het Urmia-meer), Urartees, Urarteeër
Urarteeërs	Urartu (vrm. koninkrijk, vnl. in het Armeens Hoogland, gelegen tussen de Kaukasus en de Zagros, en tussen de r. Eufraat en het Urmia-meer), Urartees, Urarteeër
Urartese	Urartu (vrm. koninkrijk, vnl. in het Armeens Hoogland, gelegen tussen de Kaukasus en de Zagros, en tussen de r. Eufraat en het Urmia-meer), Urartees, Urarteeër
Uruatri	Urartu (vrm. koninkrijk, vnl. in het Armeens Hoogland, gelegen tussen de Kaukasus en de Zagros, en tussen de r. Eufraat en het Urmia-meer), Urartees, Urarteeër
Urkiš	Urkeš (akk.) = Urkiš = Urgeš = Urgiš = hett. Urkiša = hurr. Urkini = mod. arab. Tall Mōzān (Syr.) (archeol. site, bij Diya Buhare (dorp) tWv Al-Qamišlī (stad), gym. Al-Ḥasakah) [Urkesh, Urkish, Urganish, Urganish, Urkiša, Tall Mozan, Tell Mozan, Girê Mozan]
Urmia-meer	Urmia-meer = av. Čaēcast- = operz. Čičast = mperz. Čēcast = perz. Daryāche-ye Orūmīyeh = ass. Tāmtu šaplītu ša māṭ Na'iri ('benedenmeer van het land Nairi') = lat. Lacus Matianus = Matiene-meer = kurd. Deryaçeya Wirmê = gr. Spauta (Σπαυτα) = (Ptol. 6.2.5) Martiane limne (Μαρτιανῆς λιμνῆς, vgl. echter Matianus

	!) = arm. Kaputan cov (lr.) (meer, tussen de <i>ostānhā Āzarbāyjan-e Gharbī</i> en <i>-Sharqī</i>) [Chichast, Daryāča-ye Orumiya, Kabūdān, Kabodan]
Uršu	Uršu (akk.-hett.) = hett. Waršuwa = ebl. Ur-sa-um = sum. Ursu = Uršu = oass. Uršu = obab. Ursum = Uršum (Turk.-H/H) (archeol. site, onbekende loc., mog. tOv Gaziantep en tNv Karkamiš (Jarablus), prov. Gaziantep, Güneydoğu Anadolu Bölgesi) [Warsuwa, Ursaum]
(Zilver)	Ušḫuni (hurr.) = cun. KÜ ₃ .BABBAR = oakk. Kug-babbar = nl. Zilver (Waal 2016; James & Van der Sluijs 2012) (H/H) (halfgod, zoon van Kumarbi) [Ushhune, Ushuni, Ushune, ku.babbar, kubabbar]
Ušḫuni	Ušḫuni (hurr.) = cun. KÜ ₃ .BABBAR = oakk. Kug-babbar = nl. Zilver (Waal 2016; James & Van der Sluijs 2012) (H/H) (halfgod, zoon van Kumarbi) [Ushhune, Ushuni, Ushune, ku.babbar, kubabbar]
Vanassa Preiia	Vanassa Preiia (Ἰαννα Πρεΐια) = Artemis (1) van Perga (Gr.-Pamph.) (godin) [Artemis van Perga]
Vanassa Preiia werd gelijkgesteld met Artemis	Vanassa Preiia (Ἰαννα Πρεΐια) = Artemis (1) van Perga (Gr.-Pamph.) (godin) [Artemis van Perga]
Thospitis	Van-meer = ass. Tāmtu elītu ša māṭ Na'iri ('bovenmeer van het land Nairi') = arm. Vana lič = Vana cov = Arčeši cov = Bznowneac' cov = Rštowneac' cov = Tospay lič = kurd. Gola Wanê = gr. (Byz.) Thospitis limne (Θωσπιτις λιμνη) = mod. turk. Van Gölü (Turk.) (meer) [Tāmtu elitu sa mat Nairi, Vana lic, Vana cov, Arcesi cov, Bznowneac cov, Rstowneac cov, Tospay lic, Gola Wane]
Van- [voorafgegaan door een spatie]	Van-meer = ass. Tāmtu elītu ša māṭ Na'iri ('bovenmeer van het land Nairi') = arm. Vana lič = Vana cov = Arčeši cov = Bznowneac' cov = Rštowneac' cov = Tospay lič = kurd. Gola Wanê = gr. (Byz.) Thospitis limne (Θωσπιτις λιμνη) = mod. turk. Van Gölü (Turk.) (meer) [Tāmtu elitu sa mat Nairi, Vana lic, Vana cov, Arcesi cov, Bznowneac cov, Rstowneac cov, Tospay lic, Gola Wane]
Untersberg	Vndarnsperch (1306) = mod. Untersberg (Du.-Oost.) (berg, tZv Salzburg en tNv Berchtesgaden (Du.))
Vrt'anes	Vrt'anes (Arm.) (derde patriarch en heilige) [Sint-Vrtanes, Vertanes]
Walcot	Walcot, Peter (auteur)
Barašḫi	Warahšī (akk.) = sum. Marḫaši = akk. Baraḫši = Paraši = Paraḫšum = hurr. Barašḫi (Azië) (vrm. koninkrijk / archeol. site, loc. onbekend, maar gelegen naast Elam in het gebied van het huidige Iran) [Warahši, Warahše, Warahshi, Marhasi, Marhaši, Marhashi, Barahshi, Barahsi, Barhasi, Barašhi, Barashi, Parashi, Parhasi, Parahshum]
Marḫaši	Warahšī (akk.) = sum. Marḫaši = akk. Baraḫši = Paraši = Paraḫšum = hurr. Barašḫi (Azië) (vrm. koninkrijk / archeol. site, loc. onbekend, maar gelegen naast Elam in het gebied van het huidige Iran) [Warahši, Warahše, Warahshi, Marhasi, Marhaši, Marhashi, Barahshi, Barahsi, Barhasi, Barašhi, Barashi, Parashi, Parhasi, Parahshum]
Warahšī	Warahšī (akk.) = sum. Marḫaši = akk. Baraḫši = Paraši = Paraḫšum = hurr. Barašḫi (Azië) (vrm. koninkrijk / archeol. site, loc. onbekend, maar gelegen naast Elam in het gebied van het huidige Iran) [Warahši, Warahše, Warahshi, Marhasi, Marhaši, Marhashi, Barahshi, Barahsi, Barhasi, Barašhi, Barashi, Parashi, Parhasi, Parahshum]
Luxor	Waset = eg. w'st = (later) njwt-jmn = Niut-Amon = Stad van Amon = hebr. Nō 'Āmōn = bijb. No-Amon = No = eg. njwt-rst = Niut-Reset = Stad van het zuiden = (alg.) Thebe (2) = gr. Thebai (2) (Θηβαι (2) (ἑκατομυλοι)) = Dios Polis Megale (Διος Πολις Μεγαλη) = lat.

	Diospolis Magna = mod. Luxor = arab. al-Uqşur (Eg.) (topogr./archeol. site, tussen Qina en Esna, gvm. Luxor = Al Uqsur) [Θηβαι ἑκατομυλοῖ]
Wāšitta	Wāšitta (Turk.-H/H) (berg (vulkaan), loc. onbekend, mog Armeens Hoogland, of mythisch) [Wašitta, Washitta, Wasitta, Vāšitta, Vasitta]
Waššukkanni	<p>Waššukkanni (hurr.-mit.) = hett. Waššukkanna = (vlgs Damiens F. Mackey) Šeḥna = (later) Šubat-Enlil = (archeol. site) Tall Lailān = Tall Leilan = Tell Lēlān = Tell Leilan = (Alalaḥ) ^{uru}Ú-a-a[š-š]u-uk- = (Ḥattuša) akk. ^{uru}Waššugganni (CTH 51, KBo 1.1) = ^{uru}Wašugganni (CTH 52, KBo 1.3) = (Ḥattuša) mit. ^{uru}Ú-aš-šuk-ka-ni (CTH 51, KBo 1.2) = (Ḥattuša) hett. ^{uru}Waššugganna (CTH 52, KBo 50.18) = (Ḥattuša) hett. ^{uru}Wa-šu-qa-an-na (CTH 187, KBo 18.25) = (Ḥattuša) hett. ^{uru}Wašukkan- (CTH 40, KUB 34.27) = (Aššur) ^{uru}Uššukani = ^{uru}Aššukanu = ^{uru}Šukanu = ^{uru}Šukanni (Syr.-Hurr.) (archeol. site, onbekende loc., indien Šeḥna = Tell Leila, tZOv Al-Qāmišlī, gvm. Al-Ḥasakah = kurd. Hesīçe)</p> <p>[Washukanni, Washukani, Washukkanni, Washukkani, Washshukanni, Washshukani, Washshukkanni, Washshukkani, Wasukanni, Wasukani, Wasukkanni, Wasukkani, Wassukanni, Wassukani, Wassukkanni, Wassukkani, Wašukanni, Wašukani, Wašukkanni, Wašukkani, Waššukanni, Waššukani, <u>Waššukkanni</u>, Waššukkani,</p> <p>Washukkana, Washshukana, Washshukkana, Wasukana, Wassukanna, Wassukkanna, Wassukkana, Waššukanna, <u>Waššukkanna</u>, Waššukkana,</p> <p>^{uru}Wa-aš-šug-ga-an-ni, Washshugganni, Washugganni, Wassugganni, Wasugganni, ^{uru}U-a-aš-šu-uk-, Uaššukkani, Uaššukani, Uššukani, Uassukkani, Uassukani, Wa-šu-qa-an-na</p> <p>Ushshukani, Ussukani, Uššukana, Ushshukana, Ussukana, Uššukanu, Ushshukanu, Ussukanu, Aššukani, Ashshukani, Assukani, Sukanu, Sikānu, Šehna, Shehna, Shekhna, Sehna, Shubat-Enlil, Tall Lailan, Tall Laylan, Tell Lelan]</p>
Wašukani	<p>Waššukkanni (hurr.-mit.) = hett. Waššukkanna = (vlgs Damiens F. Mackey) Šeḥna = (later) Šubat-Enlil = (archeol. site) Tall Lailān = Tall Leilan = Tell Lēlān = Tell Leilan = (Alalaḥ) ^{uru}Ú-a-a[š-š]u-uk- = (Ḥattuša) akk. ^{uru}Waššugganni (CTH 51, KBo 1.1) = ^{uru}Wašugganni (CTH 52, KBo 1.3) = (Ḥattuša) mit. ^{uru}Ú-aš-šuk-ka-ni (CTH 51, KBo 1.2) = (Ḥattuša) hett. ^{uru}Waššugganna (CTH 52, KBo 50.18) = (Ḥattuša) hett. ^{uru}Wa-šu-qa-an-na (CTH 187, KBo 18.25) = (Ḥattuša) hett. ^{uru}Wašukkan- (CTH 40, KUB 34.27) = (Aššur) ^{uru}Uššukani = ^{uru}Aššukanu = ^{uru}Šukanu = ^{uru}Šukanni (Syr.-Hurr.) (archeol. site, onbekende loc., indien Šeḥna = Tell Leila, tZOv Al-Qāmišlī, gvm. Al-Ḥasakah = kurd. Hesīçe)</p> <p>[Washukanni, Washukani, Washukkanni, Washukkani, Washshukanni, Washshukani, Washshukkanni, Washshukkani, Wasukanni, Wasukani, Wasukkanni, Wasukkani, Wassukanni, Wassukani, Wassukkanni, Wassukkani, Wašukanni, Wašukani, Wašukkanni, Wašukkani, Waššukanni, Waššukani, <u>Waššukkanni</u>,</p>

	<p>Waššukkani,</p> <p>Washukkana, Washshukana, Washshukkana, Wasukana, Wassukanna, Wassukkanna, Wassukkana, Waššukanna, <u>Waššukkanna</u>, Waššukkana,</p> <p>^{uru}Wa-aš-šug-ga-an-ni, Washshugganni, Washugganni, Wassugganni, Wasugganni, ^{uru}U-a-aš-šu-uk-, Uaššukkani, Uaššukani, Uššukani, Uassukkani, Uassukani, Wa-šu-qa-an-na</p> <p>Ushshukani, Ussukani, Uššukana, Ushshukana, Ussukana, Uššukanu, Ushshukanu, Ussukanu, Aššukani, Ashshukani, Assukani, Sukanu, Sikānu, Šehna, Shehna, Shekhna, Sehna, Shubat-Enlil, Tall Lailan, Tall Laylan, Tell Lelan]</p>
G. Wilhelm	Wilhelm, Gernot (auteur)
Christine Winkelmann	Winkelmann, Christine (auteur)
Xerxes	Xerxes (gr.-lat. en alg.) = operz. Xšaya-ršā = Xšēršā = bab. ḫi-ši-'-ar-šā = Aḫ-ši-ia-ar-šū = elam. lkšerša = eg. ḫšjṛš = aram. ḫšy'rš = bijb. hebr. (Ezra 4.6) 'ḫšwrwš = 'āḫašvērōš = gr. Ξερξης = bijb. nl. Ahasveros = bijb. eng. (KJV) Ahasuerus = gr. (Sept.) Asoueros (Ἀσουερος) = lat. (Vulg.) Assuerus (Ir.) (koning) [Xsayarsa, Chashayarsha, Xerxes, Achshiyarshu, Achashverosh, Ahasverus]
<u>Xosroviduxt</u>	<u>Xosroviduxt = nl. Chosroviducht (Arm.) (prinses, zuster van Tiridates III en heilige) [Khosrovidukht, Chosrewi-Tucht (Haas)]</u>
Bendimahi Çay	Yaniktar Dersi = (voorh.) Bend-i Mahi Çayı Turk.) (rivier, van Çaldıran (tZv de Tendürek-berg) via Muradiye naar het Van-meer bij Karahan, Doğu Anadolu Bölgesi) [Yaniktar Dersi, Bendimahi Cay]
Üçok	Üçok (Turk.) (topogr., tZv İdil, Güneydoğu Anadolu Bölgesi) [Uçok]
Zacharia	Zacharia (lat.-nl.) = lat. Sacharia = hebr. mas. Zāḳaryā = hebr. mod. Zəḳaryā = gr. Ζαχαρία(ς) = arab. Zakariya = d. Sacharja = Secharja = eng. Zechariah (NW-Sem.-Isr.) (profeet, zoon van Berechja)
Zadeni	Zadeni = Zaden = Sadeni = Saden (Georg.) (god)
Zaḫo	Zaḫo = Zakho = Zaxo = arab. Zāḫū (Irak) (topogr., aan de Kleine Ḥābūr bij de grens met Turkije, gvm. Duhok) [Zaho, Zahu]
Zalpar	Zalwar (obab.) = Zalpar = Za-al-ba-ar = Zalbar = hett. Za-al-pa = Zalpa (2) = mod. Tilmen Höyük (vlgs N. Marchetti in RIA) (Turk.-H/H) 1. (topogr./archeol. site, gelegen aan de r. Karasu, tNWv Yelliburun (tOv İslahiye en tWv Gaziantep), prov. Gaziantep, Güneydoğu Anadolu Bölgesi) resp. 2. (vlgs Haas 1982) (topogr./archeol. site, nu in de Atatürk Barajı ter hoogte van Samsat gelegen tZOv Adiyaman, prov. Adiyaman, Güneydoğu Anadolu Bölgesi)
Zašḫapuna	Zašḫapuna = Zaḫapuna = Zaḫpuna = Zaḫmupuna = Šaḫapuna = Tašḫapuna (1) = Dašḫapuna (H/H) (godin) [Zashapuna, Zahapuna, Zahpuna, Zahmupuna, Sahapuna, Tashapuna, Dashapuna]
Zedazeni	Zedazeni = Sedaseni (Georg.) (berg, tNv Tbilisi en tZv Saguramo, Mc'xet'a-Mtianeti (Mtscheta-Mtianeti))
Zee van Azov	Zee van Azov = russ. Azovskoje more = oekr. Ozivs'ke more = Azovs'ke more = krim-tat. Azaq deñizi = (Plin. 4) Maeotis Lacus = (Av. 32) Maeoticum Aequor = (Claud. 1.249) Cimmeriae Paludes = (Ov.Her. 6.107) Scythicae Paludes = (Gell. 17.8) Cimmerium Mare = Bosporicum Mare = gr. (Aesch.Prom. 415) Μαιωτικ λιμνη (= lat. Palus Maeotis) (Eur.) (binnenzee, tOv schiereiland de Krim) [Maeotius Lacus, Maeotium Aequor]
Zeus [+ spatie]	Zeus (1) (Ζεύς) (Gr.) (god)
Zeus)	Zeus (1) (Ζεύς) (Gr.) (god)

Zeus,	Zeus (1) (Ζεϋς) (Gr.) (god)
Zeus.	Zeus (1) (Ζεϋς) (Gr.) (god)
Kretenzische Zeus	Zeus (1): 'Kretagenes' (Κρηταγενες), - (Gr.) (god) [Zeus Kretagenes, Ζεϋς Κρηταγενες, Zeus Cretagenes]
Zeus Melissaios	Zeus (1): 'Melissaios' (Μελισσαιος), - (Gr.) (god) [Zeus Melissaios, Ζεϋς Μελισσαιος, Zeus melissaeus]
Zeus* Belos	Zeus (3): 'Belos' (1) (Βηλος (1)), - (Gr. benaming van een NW-Sem. god) [Zeus Belos, Zeus Belus, Zeus-Belos, Zeus-Belus, Ζεϋς Βηλος]
Noach	Ziusudra: Noach = hebr. Nōah = gr. Noë (Νωε) = syr. aram. Nukh = arab. Nūh (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.) (koning-aartsvader) [Noah, Nuh]
Zoroanda (Zoaranda)	Zoaranda = Zoroanda (Plin. 6.31.1) (Turk.) (archeol. site, onbekende loc., omg. Van-meer, Doğu Anadolu Bölgesi)

2. Index van categorieën en termen

gat [+ spatie]	Aardformatie: aardgroeve
groeve(god)	Aardformatie: aardgroeve: offerput (aardketel)
kuil	Aardformatie: aardgroeve: offerput (aardketel)
de dalen	Aardformatie: dal
bergholen en grotten	Aardformatie: grot (hol)
grot [+ spatie]	Aardformatie: grot (hol)
grot,	Aardformatie: grot (hol)
grot.	Aardformatie: grot (hol)
grotsystemen	Aardformatie: grot (hol)
bijengrot	Aardformatie: grot, bijen-
heilige bijengrot	Aardformatie: grot, heilige
Birkleyn-bron	Aardformatie: grot: 'Birkleyn-grot' bij Abalı (Turk.)
Birkleyn-grot	Aardformatie: grot: 'Birkleyn-grot' bij Abalı (Turk.)
grotten van Dzorap'or	Aardformatie: grot: 'Dzorap'or-grotten' (Noord-Armenië)
grot op Kreta	Aardformatie: grot: 'Psychro-grot' (Σπηλαιο Ψυχρου) = 'Dictaeïsche grot' (Δικταιον Αντρον) = wrsch. grot in de berg Aigaion (Hesiodus) = grot van Zeus (vlgs Hesiodus) (Gr.-Kreta)
Zempzemp-grot	Aardformatie: grot: 'Zempzemp' (omg. Van, Turk.)
bergkloof	Aardformatie: kloof
krater	Aardformatie: krater
'mijn'	Aardformatie: mijn
'berg	Aardhoogte: berg
berg [voorafgegaan door een spatie]	Aardhoogte: berg
bergen	Aardhoogte: berg
bergen die	Aardhoogte: berg
bergkristal	Aardhoogte: berg
bergnamen	Aardhoogte: berg
gebergte	Aardhoogte: berg
godenberg	Aardhoogte: berg
Kronosbergen	Aardhoogte: berg
Noordberg	Aardhoogte: berg
Untersberg	Aardhoogte: berg
Kronosbergen en -heuvels	Aardhoogte: berg, Cronus- (Gr.)
Laconië;	Aardhoogte: berg, Cronus- in Laconië (Gr.)
Olympia (zie b.2)	Aardhoogte: berg, Cronus- in Olympia (Gr.)
Sicilië.	Aardhoogte: berg, Cronus- in Sicilië (It.-Gr.)
heilige berg	Aardhoogte: berg, heilige
heilige hoogten	Aardhoogte: berg, heilige
als god vereerde vulkaan	Aardhoogte: berg, heilige: goddelijke berg (berg als god)
godenberg	Aardhoogte: berg, heilige: godenberg (aan een godheid gewijde berg of de berg waar deze verblijft)
op het gebergte woont	Aardhoogte: berg, heilige: godenberg (aan een godheid gewijde berg of de berg waar deze verblijft)
Imgarra	Aardhoogte: berg, mythische: 'Imgarra' (H/H)
Tašša	Aardhoogte: berg, mythische: 'Tašša' (H/H)
een berg;	Aardhoogte: berg, wereld- (kosmische -, hemelberg)
vulkaan	Aardhoogte: berg: vulkaan
vulkanen	Aardhoogte: berg: vulkaan
vulkanisch	Aardhoogte: berg: vulkaan
bergenpaar	Aardhoogte: bergenpaar
bergenparen	Aardhoogte: bergenpaar
bergwand	Aardhoogte: berghelling
zuidhelling	Aardhoogte: berghelling
water dat van de rotswand	Aardhoogte: berghelling: sijnpelrotswand
bergpas	Aardhoogte: bergpas

-pas	Aardhoogte: bergpas
bergtop	Aardhoogte: bergtop (piek)
Op de top	Aardhoogte: bergtop (piek)
top van de berg	Aardhoogte: bergtop (piek)
toppen der bergen	Aardhoogte: bergtop (piek)
rotsen	Aardhoogte: rots(partij) (rotsgesteente)
rotsgesteente	Aardhoogte: rots(partij) (rotsgesteente)
brons	Aardmaterie: brons (bronzen)
χαλκος 'koper, brons'	Aardmaterie: brons: term: χαλκος (Gr.)
edelsteen	Aardmaterie: edelsteen
edelstenen	Aardmaterie: edelsteen
goud	Aardmaterie: goud(en) (goudstuk, verguld)
hurr. <i>ayarahhi</i>	Aardmaterie: goud: term: <i>ayarahhi</i> (hurr.) (Haas 1982) (H/H)
hurr. <i>hiyari</i>	Aardmaterie: goud: term: <i>hiyari</i> (hurr.) (H/H)
akk. <i>hurāšu</i>	Aardmaterie: goud: term: <i>hurāšu</i> (akk.) (Mes.)
GUŠKIN	Aardmaterie: goud: term: KU ₃ .GI = <i>kug.sig₁₇</i> (sum.) (voorh. GUŠKIN) (Mes.)
sum. KU ₃ .GI = <i>kug.sig₁₇</i>	Aardmaterie: goud: term: KU ₃ .GI = <i>kug.sig₁₇</i> (sum.) (voorh. GUŠKIN) (Mes.)
ijzer	Aardmaterie: ijzer(en)
AN.BAR.GE ₆	Aardmaterie: ijzer: term: AN.BAR.GE ₆ (sum.) (Mes.)
<i>barzillu</i>	Aardmaterie: ijzer: term: <i>barzillu</i> (hett.) (H/H)
<i>habalginnu</i>	Aardmaterie: ijzer: term: <i>habalginnu</i> = <i>habalkinnu</i> = <i>habalkinu</i> (akk.-hurr.) (Mes.-Hurr.)
<i>habalki</i>	Aardmaterie: ijzer: term: <i>habalki</i> (hatt.-hett.) (H/H)
<i>hapalki</i>	Aardmaterie: ijzer: term: <i>hapalki</i> (hatt.-hett.-hurr.) (H/H)
<i>parza-</i>	Aardmaterie: ijzer: term: <i>parza-</i> ('ijzererts') (luw.) (H/H)
<i>parzillu</i>	Aardmaterie: ijzer: term: <i>parzillu</i> (akk.) (Mes.)
<i>qhlek-s</i>	Aardmaterie: ijzer: term: <i>qhlek-s*</i> (sino-tib.) (Chin.)
leem	Aardmaterie: klei (leem)
koper	Aardmaterie: koper(en)
χαλκος 'koper, brons'	Aardmaterie: koper: term: χαλκος (Gr.)
loden	Aardmaterie: lood (loden)
lood	Aardmaterie: lood (loden)
sum. A.BĀR	Aardmaterie: lood: term: A.BĀR = A.BARA ₂ = A.GAR ₃ = <i>agar</i> (sum.) = akk. <i>abārum</i> (Mes.)
hurr. <i>humari</i> (?)	Aardmaterie: lood: term: <i>humari</i> (?; Haas) (hurr.) (H/H)
<i>humari šeḫ(a)li</i> ('zuiver lood' ?)	Aardmaterie: lood: term: <i>humari šeḫ(a)li</i> ('zuiver lood' ?) (hurr.) (H/H)
hett. <i>kuwanna</i>	Aardmaterie: lood: term: <i>kuwanna</i> (?; Haas) ('blauw') (hett.) (H/H)
hett. <i>šuli(ya)</i>	Aardmaterie: lood: term: <i>šulai</i> = <i>šuliya</i> (hett.) (H/H)
het is van dioriet gemaakt	Aardmaterie: materie
materiaal	Aardmaterie: materie
materiële	Aardmaterie: materie
stoffen	Aardmaterie: materie
substantie	Aardmaterie: materie
van Šawuška zijn beziel, dus levend	Aardmaterie: materie, levende
hard	Aardmaterie: materie: asp.: hardheid
grondstoffen	Aardmaterie: materie: grondstoffen (voor verwerking)
metalen	Aardmaterie: metaal
mineraal	Aardmaterie: mineraal
mineralen	Aardmaterie: mineraal
albast	Aardmaterie: mineraal: albast
<i>alabaster</i>	Aardmaterie: mineraal: albast: term: <i>alabaster</i> (L/R)
Ḫupišna -steen	Aardmaterie: mineraal: albast: term: <i>ḫupišna</i> -steen (hett.) (H/H)

Alḫari- (hett.)	Aardmaterie: mineraal: <i>alḫari</i> -steen (hett.) (H/H)
alkali	Aardmaterie: mineraal: alkali
<i>arzila</i> -steen (akk. <i>arzallu</i>)	Aardmaterie: mineraal: <i>arzallu</i> -steen (akk.) (Mes.)
<i>arzila</i> -steen (akk. <i>arzallu</i>)	Aardmaterie: mineraal: <i>arzila</i> -steen (hett.) (H/H)
Ašḫar = <i>išḫar</i> = <i>ašḫar</i> (alle bab.-ass.):	Aardmaterie: mineraal: <i>ašḫar</i> -steen = <i>išḫar</i> -steen = <i>ašḫar</i> -steen (alle bab.-ass.) (Mes.)
basalt	Aardmaterie: mineraal: basalt
kašurra -steen	Aardmaterie: mineraal: basalt: term: <i>kašurû</i> = sum.-akk. NA ₄ .ka.šur.ra (Mes.)
bergsteen	Aardmaterie: mineraal: bergsteen (alg.)
Šadânu šābitu	Aardmaterie: mineraal: bergsteen, grijpende: term: <i>šadânu šābitu</i> (magnetisch ijzersteen) (Mes.)
šadânu balṭu	Aardmaterie: mineraal: bergsteen, levende: term: <i>šadânu balṭu</i> (magnetisch ijzersteen) (Mes.)
šadânu	Aardmaterie: mineraal: bergsteen: term: <i>šadânu</i> (bloedsteen of hematiet) (Mes.)
dioriet	Aardmaterie: mineraal: dioriet
kurd. <i>kel-išin</i> 'blauwe zuil' = dioriet	Aardmaterie: mineraal: dioriet: term: <i>kel-išin</i> (eig. 'blauwe zuil', alle schrijfwijzen en betekenissen vlg. Haas, 1982) (kurd.) (Ir.) [kelišin, kela šin ?]
<i>kunkunuzzi</i>	Aardmaterie: mineraal: dioriet: term: <i>kunkunuzzi</i> (hett.) (H/H)
sū -steen	Aardmaterie: mineraal: dioriet: term: <i>sū</i> = cun. NA ₄ su.u (sum.-akk.) (Mes.)
<i>erimmātu</i>	Aardmaterie: mineraal: <i>erimmātu</i> -steen (akk.) (Mes.)
erts	Aardmaterie: mineraal: erts (alg.)
babylonsteen	Aardmaterie: mineraal: glas: babylonsteen: term: NA ₄ .KA ₂ .DINGIR.RA (sum.) (Mes.)
<i>ḫupanni</i>	Aardmaterie: mineraal: <i>ḫupanni</i> -steen (H/H)
<i>ḫušta</i>	Aardmaterie: mineraal: <i>ḫušta</i> -steen (H/H)
magnetiet of magneetijzersteen	Aardmaterie: mineraal: ijzersteen, magnetisch = magneetijzersteen = magnetiet
magnetische ijzersteen	Aardmaterie: mineraal: ijzersteen, magnetisch = magneetijzersteen = magnetiet
Herakleia lithos	Aardmaterie: mineraal: ijzersteen, magnetisch: term: Herakleia lithos (Ἡρακλεία λιθος) = lat.-gr. (Plin. 36.25) <i>Heraclion</i> (Ἡρακλειον) = gr. (Steph. v. Byz. + Hesych.) Herakleotis (Ἡρακλεωτις) = lat. <i>Heracleus lapis</i> (Gr.) + (L/R)
Herakleion	Aardmaterie: mineraal: ijzersteen, magnetisch: term: Herakleia lithos (Ἡρακλεία λιθος) = lat.-gr. (Plin. 36.25) <i>Heraclion</i> (Ἡρακλειον) = gr. (Steph. v. Byz. + Hesych.) Herakleotis (Ἡρακλεωτις) = lat. <i>Heracleus lapis</i> (Gr.) + (L/R)
šadânu balṭu	Aardmaterie: mineraal: ijzersteen, magnetisch: term: <i>šadânu balṭu</i> ('levende bergsteen') (bab.-ass.) (Mes.)
Šadânu šābitu	Aardmaterie: mineraal: ijzersteen, magnetisch: term: <i>šadânu šābitu</i> ('grijpende bergsteen') (bab.-ass.) (Mes.)
hematiet of bloedsteen	Aardmaterie: mineraal: ijzersteen: bloedsteen = hematiet
Šadânu ('bergsteen')	Aardmaterie: mineraal: ijzersteen: bloedsteen = hematiet: term: <i>šadânu</i> ('bergsteen') (bab.-ass.) (Mes.)
sideriet	Aardmaterie: mineraal: ijzersteen: sideriet = ijzerspaat = lat.-gr. (Plin. 36.25) <i>sideritis</i> (σιδηριτις)
kieselstenen	Aardmaterie: mineraal: kieselsteen
Girenni -stenen	Aardmaterie: mineraal: <i>kirinni</i> -steen (hett.-hurr.) = geschr. NA ₄ -ki-ri-in-ni-iš = <i>girenni</i> = NA ₄ -kirenni (CTH 481 = KUB 29.4 en CTH 778 = KBo 27.106.10) = akk. NA ₄ -gi-ri-in-na (H/H) + (Mes.)
Girenni -stenen	Aardmaterie: mineraal: <i>kirinni</i> -steen (hett.-hurr.) = geschr. NA ₄ -ki-ri-in-ni-iš = <i>girenni</i> = NA ₄ -kirenni (CTH 481 = KUB 29.4 en CTH 778 = KBo 27.106.10) = akk. NA ₄ -gi-ri-in-na (H/H) + (Mes.)

kristalgesteente	Aardmaterie: mineraal: kristalgesteente (kristallijn gesteente)
kwarts	Aardmaterie: mineraal: kwarts
Agaat (sum. NA ₄ .NÍR = bab.-hett.)	Aardmaterie: mineraal: kwarts: agaat: term: NA ₄ .NÍR (sum.) (Haas) (Mes.)
Agaat (sum. NA ₄ .NÍR = bab.-hett.)	Aardmaterie: mineraal: kwarts: agaat: term: <i>ḫulālu</i> (bab.-hett.) (Haas) (Mes.) + (H/H)
bergkristal	Aardmaterie: mineraal: kwarts: bergkristal
<i>dušû</i>	Aardmaterie: mineraal: kwarts: bergkristal: term: <i>dušû</i> (akk.) (Mes.)
Warahši -steen	Aardmaterie: mineraal: kwarts: bergkristal: term: <i>warahši</i> -steen (hurr.-akk.) (Mes.) + (H/H)
carneool	Aardmaterie: mineraal: kwarts: carneool (kornalijn)
kornalijn	Aardmaterie: mineraal: kwarts: carneool (kornalijn)
Sântu	Aardmaterie: mineraal: kwarts: carneool: term: NA ₄ .GUG = <i>sāntu</i> = <i>sāmtu</i> (Mes.)
Jaspis (= hebr. <i>jěšafèh</i> = hett. <i>jašpu</i> -):	Aardmaterie: mineraal: kwarts: jaspis
Jaspis (= hebr. <i>jěšafèh</i> = hett. <i>jašpu</i> -):	Aardmaterie: mineraal: kwarts: jaspis: term: <i>jaspe</i> -* (hurr.) (H/H) [iaspe]
Jaspis (= hebr. <i>jěšafèh</i> = hett. <i>jašpu</i> -):	Aardmaterie: mineraal: kwarts: jaspis: term: <i>jašpu</i> - (hett.) (H/H) [yašpu, yashpu, jasper]
Jaspis (= hebr. <i>jěšafèh</i> = hett. <i>jašpu</i> -):	Aardmaterie: mineraal: kwarts: jaspis: term: <i>jěšafèh</i> (hebr.) (NW-Sem.) [jasepeh, yashpeh]
als sarder	Aardmaterie: mineraal: kwarts: sarder
lapis lazuli	Aardmaterie: mineraal: lapis lazuli = lazuursteen = lazuriet
lazuursteen	Aardmaterie: mineraal: lapis lazuli = lazuursteen = lazuriet
<i>uqnû</i>	Aardmaterie: mineraal: lapis lazuli: term: <i>uqnû</i> (akk.) (Mes.)
Jagin	Aardmaterie: mineraal: lapis lazuli: term: <i>zagin</i> (sum.) = cun. NA ₄ .ZA.GÌN (Mes.)
zagin	Aardmaterie: mineraal: lapis lazuli: term: <i>zagin</i> (sum.) = cun. NA ₄ .ZA.GÌN (Mes.)
kuavoç	Aardmaterie: mineraal: lapis lazuli: term: kuavoç (Gr.)
<i>luluri</i> -steen	Aardmaterie: mineraal: <i>luluri</i> -steen: term: NA ⁴ . <i>lu-ul-lu-ri</i> (hett.-cun.) (H/H)
šammu -steen	Aardmaterie: mineraal: <i>šammu</i> -steen (Mes.)
serpentijn	Aardmaterie: mineraal: serpentijn
'levende steen' (TI- <i>an-za</i> NA ₄ - <i>aš</i>)	Aardmaterie: mineraal: TI- <i>an-za</i> NA ₄ - <i>aš</i> ('levende steen') (onbekende steensoort) (hett.) (H/H)
eruptiegesteente	Aardmaterie: mineraal: vulkanisch eruptiegesteente
ZA.GUL;	Aardmaterie: mineraal: ZA.GUL (H/H-Mes.)
zwavel	Aardmaterie: mineraal: zwavel
stalen	Aardmaterie: staal (stalen)
tin [+ spatie]	Aardmaterie: tin(nen)
tin;	Aardmaterie: tin(nen)
zilver	Aardmaterie: zilver(en) (halfgod)
hett. <i>ḫarki</i> 'het witte'	Aardmaterie: zilver: term: <i>ḫarki</i> ('het witte') (hett.) (H/H)
hatt. <i>*ḫattuš</i> 'het witte'	Aardmaterie: zilver: term: <i>ḫattuš</i> * ('het witte') (hatt.) (H/H)
oakk. <i>kù₃.babbar</i> 'het witte metaal'	Aardmaterie: zilver: term: <i>kù₃.babbar</i> (halfgod) (oakk.) = obab. <i>kug-babbar</i> = sum. KU ₃ .UD ('het witte metaal') (Mes.) [KÙ.BABBAR]
hurr. <i>ušḫuni</i>	Aardmaterie: zilver: term: <i>ušḫuni</i> (halfgod) (hurr.) (H/H)
Lied van Zilver	Aardmaterie: zilver: term: <i>ušḫuni</i> (halfgod) (hurr.) (H/H)
Zilver'	Aardmaterie: zilver: term: <i>ušḫuni</i> (halfgod) (hurr.) (H/H)
hijg	Adem: ademhaling: hijgen
<i>keuchen</i>	Adem: ademhaling: hijgen: term: <i>keuchen</i> (d.) (Germ.)
In het begin	Begin: - van de tijd
In het begin der tijden	Begin: - van de tijd (mythische oertijd, in den beginne, <i>in eo</i>

	<i>tempore</i>)
oertijd	Begin: - van de tijd (mythische oertijd, in den beginne, <i>in eo tempore</i>)
oertoestand	Begin: - van de tijd (mythische oertijd, in den beginne, oertoestand, <i>in eo tempore</i>)
beginnen	Begin: aanvangen
begint	Begin: aanvangen
begonnen	Begin: aanvangen
androgynе voorstelling van Klein-Azië	Begin: eerste/oudste androgynе voorstelling uit Klein-Azië
oudste door smelting verkregen metaal	Begin: eerste/oudste door smelting verkregen metaal der mensheid
oudste Hurritische document	Begin: eerste/oudste Hurritische document
oudste menselijk gereedschap	Begin: eerste/oudste menselijk gereedschap
Oorspronkelijke naam en plaats van	Begin: eerste/oudste naam van de god Kumarbi (H/H)
Oorspronkelijke naam en plaats van	Begin: eerste/oudste plaats van verering van de god Kumarbi (H/H)
eerste (mythische) stad	Begin: eerste/oudste stad (mythisch of reëel)
sticht aldus de eerste stad	Begin: eerste/oudste stad (mythisch of reëel)
Hij is voor het eerst vermeld in een	Begin: eerste/oudste vermelding van de god Ḫaldi (Urart.)
het eerst gebruikten	Begin: eerste/oudste vermelding van de naam 'Armenië'
<i>protanthropos</i> Adam(m)as	Begin: eerste/oudste wezen (oerwezen)
Aan het slot	Begin: einde
Einde 2 ^e millennium v.Chr.:	Begin: einde
Einde van het	Begin: einde
einde.	Begin: einde
Ter afsluiting	Begin: einde
in de hemel zal geen koning meer zijn	Begin: einde van het koningschap in de hemel
afkomstig	Begin: oorsprong
afkomstig	Begin: oorsprong
andere bronnen	Begin: oorsprong
archeologische bronnen	Begin: oorsprong
bovenstaande bronnen	Begin: oorsprong
bron hiervoor	Begin: oorsprong
bron ontbreekt	Begin: oorsprong
bronnen,	Begin: oorsprong
bronnen:	Begin: oorsprong
die stammen	Begin: oorsprong
een bron wordt	Begin: oorsprong
gaan terug op	Begin: oorsprong
kwam uit Cyme	Begin: oorsprong
ontstaan	Begin: oorsprong
ontstaat	Begin: oorsprong
ontstond	Begin: oorsprong
oorsprong	Begin: oorsprong
oorspronkelijk	Begin: oorsprong
origine	Begin: oorsprong
waarvan de bron	Begin: oorsprong
Oorsprong van de Armeniërs	Begin: oorsprong van de Armeniërs
door luipaarden bewaakte bron	Begin: oorsprong van de heilbrengende stenen (H/H)
haalde de mineralen uit de bergen	Begin: oorsprong van de heilbrengende stenen (H/H)
Heilbrengende stenen en hun herkomst	Begin: oorsprong van de heilbrengende stenen (H/H)
kruisning of in een bron	Begin: oorsprong van de heilbrengende stenen (H/H)
mineralen die uit verre gebieden	Begin: oorsprong van de heilbrengende stenen (H/H)
mineralen uit de bergen gehaald	Begin: oorsprong van de heilbrengende stenen (H/H)
mineralen kwam vooral uit Oost-	Begin: oorsprong van de Hettitische kennis over onheilwerende materialen (H/H)

waar de hete stenen vandaan	Begin: oorsprong van de <i>kallanzi</i> -stenen (H/H)
zodat de oceaan (de zee)	Begin: oorsprong van de oceaan
Teššub en Aranzaḫ baart	Begin: oorsprong van de r. Tigris (Aranzaḫ) (H/H)
herkomst van de Soslan-sage	Begin: oorsprong van de sage van Soslans (Sosriko's) geboorte uit een steen (Oss.-NW-Kauk.)
in die oorspronkelijke versie	Begin: oorsprong van de sage van Soslans (Sosriko's) geboorte uit een steen (Oss.-NW-Kauk.)
navel der wateren	Begin: oorsprong van de wateren
oorsprong van de wateren	Begin: oorsprong van de wateren
ontstaan met hulp van Mitanni	Begin: oorsprong van Kizzuwatna (Luw.-H/H)
vestigingsgebied van de Hurrieten	Begin: oorspronkelijk vestigingsgebied van de Hurrieten (H/H)
oorspronkelijk een cultusteken van de Saetaena oorspronkelijk een berg	Begin: oorspronkelijke betekenis van de Cronus-steen of omphalos
Saetaena was oorspronkelijk een steen	Begin: oorspronkelijke gedaante van Satana in de sage van Soslan (Oss.-Circass.)
oorspronkelijk in het gebied van het Van-	Begin: oorspronkelijke plaats van handeling van de Hurritische mythen (H/H)
oorspronkelijke plaats van handeling	Begin: oorspronkelijke plaats van handeling van de Hurritische mythen (H/H)
herder de rol van god in die	Begin: oorspronkelijke rol van de herder in de sage van Soslan (Oss.-Circass.)
goudsmid	Beroep en functie: ambachtsman: smid, goud-
auteurs	Beroep en functie: auteur
'verontreinigde'	Beroep en functie: besmet persoon (= betoverd, behekst, door het boze aangetast, 'verontreinigd', onrein)
behekste	Beroep en functie: besmet persoon (= betoverd, behekst, door het boze aangetast, 'verontreinigd', onrein)
beschermers van het westelijk deel van	Beroep en functie: bewaker van een land
grootgrondbezitters	Beroep en functie: bezitter, grootgrond- (landeigenaar, landheer)
tempelbezitters	Beroep en functie: bezitter, tempel-
dansers	Beroep en functie: danser
dichter	Beroep en functie: dichter
slaaf	Beroep en functie: dienaar: slaaf
tonen in een gevecht met de draken	Beroep en functie: doder, draken-, slangen- of demonen-
draagt een stok en een voorwerp in de	Beroep en functie: drager van een stok en een imitatiefallus
eedbreker	Beroep en functie: eedbreker
functie	Beroep en functie: functie
rol [voorafgegaan door een spatie]	Beroep en functie: functie
gast	Beroep en functie: gast
helper	Beroep en functie: helper (menselijke, dierlijke -; of goddelijke - m.b.t. een andere god (medestander, ondersteuner)
medestanders	Beroep en functie: helper (menselijke, dierlijke -; of goddelijke - m.b.t. een andere god (medestander, ondersteuner)
herder	Beroep en functie: herder
('bijenman', 'imker')	Beroep en functie: imker
Melisseus	Beroep en functie: imker: term: μελισσεύς ('bijenman') (myth. koning) (Gr.-Kreta)
jager	Beroep en functie: jager
misdadiger	Beroep en functie: misdadiger
heiligen	Beroep en functie: rel. persoon: heilige
vrouwelijke heilige	Beroep en functie: rel. persoon: heilige: heilige vrouw
monnik	Beroep en functie: rel. persoon: monnik
offerheer	Beroep en functie: rel. persoon: offeraar of opdrachtgever van het offer
Adorant	Beroep en functie: rel. persoon: vereerder
profeet	Beroep en functie: rel. persoon: ziener

dienden Urarteeërs	Beroep en functie: strijder
jager-strijder	Beroep en functie: strijder
militair	Beroep en functie: strijder
commandant	Beroep en functie: strijder: officier (commandant)
officieren	Beroep en functie: strijder: officier (commandant)
verhaal is gericht aan alle goden	Beroep en functie: toehoorder (hoorder)
centraal staan	Beroep en functie: toneelspeler: hoofdrol (centrale rol)
hoofdrol	Beroep en functie: toneelspeler: hoofdrol (centrale rol)
centrale rol	Beroep en functie: toneelspeler: hoofdrol (centrale rol)
tovenaar, genaamd	Beroep en functie: tovenaar (magiër, wonderdoener, mann. heks), menselijke
tovenares	Beroep en functie: tovenares (heks, bezweerster), menselijke of goddelijke
veetelend	Beroep en functie: veeteler
vondeling	Beroep en functie: vondeling
vriend	Beroep en functie: vriend
eigendom	Bezit en roof: bezit
herbergt	Bezit en roof: bezit
krachten van de metalen kan beschikken	Bezit en roof: bezit van de magische krachten der metalen (bij pers.)
bezit waren van de berggoden	Bezit en roof: bezit van de mineralen
Deze konden hun bezit	Bezit en roof: bezit van de mineralen
materialen bezitten	Bezit en roof: bezit van magische kracht (of <i>mana</i>)
behorend bij de godenbeelden	Bezit en roof: bezit: subj.: god, - van (aan god toebehorende)
bezit waren van de berggoden	Bezit en roof: bezit: subj.: god, - van (aan god toebehorende)
Deze konden hun bezit	Bezit en roof: bezit: subj.: god, - van (aan god toebehorende)
aanreikt aan	Bezit en roof: gave (alg.)
geeft ze aan	Bezit en roof: gave (alg.)
aanreiken	Bezit en roof: gave (alg.)
koning, aan wie de goden het volgende	Bezit en roof: gave (alg.)
krijgt Haikanuš als vrouw	Bezit en roof: gave: obj.: bruid (bruidegom; uithuwelijken, ten huwelijk schenken)
tot vrouw te geven	Bezit en roof: gave: obj.: bruid (bruidegom; uithuwelijken, ten huwelijk schenken)
draken meegeven	Bezit en roof: gave: obj.: draken
gunst van de goden	Bezit en roof: gave: obj.: genade
verleent de koning hem de gunst	Bezit en roof: gave: obj.: genade
geschenk	Bezit en roof: gave: obj.: geschenk (alg.)
Turk'	Bezit en roof: gave: obj.: geschenk: term: <i>tur-k'</i> (Djahukian 1981) (Arm.)
landgod, die de koning de heerschappij	Bezit en roof: gave: obj.: heerschappij (troon)
een hoofd van ijzer	Bezit en roof: gave: obj.: hoofd van ijzer
kind te schenken	Bezit en roof: gave: obj.: kind om op te eten
zoon te geven	Bezit en roof: gave: obj.: kind om op te eten
een lichaam van tin	Bezit en roof: gave: obj.: lichaam van tin
hun bezit als geschenk aanbieden	Bezit en roof: gave: obj.: mineralen
ogen van een arend	Bezit en roof: gave: obj.: ogen van een arend
geeft Kronos een in een doek gewikkelde	Bezit en roof: gave: obj.: steen ter vervanging van een kind
krijgt te eten (een steen ?)	Bezit en roof: gave: obj.: steen ter vervanging van een kind
op te vreten, maar hij krijgt	Bezit en roof: gave: obj.: steen ter vervanging van een kind
steen gegeven	Bezit en roof: gave: obj.: steen ter vervanging van een kind
tanden van een leeuw	Bezit en roof: gave: obj.: tanden van een leeuw
krijgt te eten	Bezit en roof: gave: obj.: voedsel (en drank)
begiftigd met de naam	Bezit en roof: gave: type: naamgeving (alg.)
Je heet Mher	Bezit en roof: gave: type: naamgeving (alg.)
naam hij zijn zoon zal geven	Bezit en roof: gave: type: naamgeving (alg.)
Naamgeving	Bezit en roof: gave: type: naamgeving (alg.)

verdeelde	Bezit en roof: verdeling
land in twee satrapieën verdeelden	Bezit en roof: verdeling: gebiedsverdeling
verlies	Bezit en roof: verlies (alg.)
aanvaarden	Bezit en roof: verwerving
kan brengen	Bezit en roof: verwerving van de draken
neemt de raad van Tašmišu ter harte	Bezit en roof: verwerving van raad (ter harte nemen)
Handelsbetrekkingen	Bezit en roof: verwerving: kopen, verkopen (handel)
brengt uit de hemel wolken bijeen	Bezit en roof: verwerving: verzamelen
in het zilver te laten opnemen	Bezit en roof: verwerving: verzamelen
opgenomen in	Bezit en roof: verwerving: verzamelen
opgenomen,	Bezit en roof: verwerving: verzamelen
opgenomen.	Bezit en roof: verwerving: verzamelen
voeg	Bezit en roof: verwerving: verzamelen
brenge het naar de god Enlil	Bezit en roof: wegvoering
weigert	Bezit en roof: weigering
bloed	Bloed
bloeddruppels	Bloed: bloeddruppel
bloedingen	Bloed: bloedverlies (bloeding)
bloed van Ouranos	Bloed: godenbloed
Ouranos*’ bloed	Bloed: godenbloed
luw. <i>āšhar</i>	Bloed: term: <i>āšhar</i> (luw.) (H/H)
hett. <i>ešhar</i>	Bloed: term: <i>ešhar</i> (hett.) (H/H)
amandelboom	Boom: 2. soort: amandelboom (<i>Prunus dulcis</i>)
eik [voorafgegaan door een spatie]	Boom: 2. soort: eik (<i>Quercus</i>)
heilige boom	Boom: 4. type: heilige -
heilige eik	Boom: 4. type: heilige -
een boom;	Boom: 4. type: wereldboom (ter ondersteuning van de hemel)
vesting	Bouwwerk: 1. type: burcht (burg, vesting, fort, slot, kasteel, sterkte)
burcht Ayanis	Bouwwerk: 1. type: burcht: ‘Ayanis’ (tNv de stad Van, prov. Van, Doğu Anadolu Bölgesi) (Turk.) [Ayanis]
Rusaḫinili	Bouwwerk: 1. type: burcht: ‘Rusaḫinili’ = turk. ‘Agartı Kalesi’ (tNv Ağartı = vrh. Ayanis, tNv de stad Van, Doğu Anadolu Bölgesi) [Rusahinili, Agartı Kalesi]
burcht Up‘ret‘	Bouwwerk: 1. type: burcht: ‘Up‘ret‘ = ‘Orbet‘i’ = ‘Orbi’ = ‘Samšvilde fortress’ in Samšvilde (bron: Ukhtanes 2008, Toumanoff 1951, 1963) (Arm.) [Upret, Orbeti]
Orbet‘i	Bouwwerk: 1. type: burcht: ‘Up‘ret‘ = ‘Orbet‘i’ = ‘Orbi’ = ‘Samšvilde fortress’ in Samšvilde (bron: Ukhtanes 2008, Toumanoff 1951, 1963) (Arm.) [Upret, Orbeti]
<i>Dunnu</i> -. Het woord betekent hier ‘vesting’	Bouwwerk: 1. type: burcht: term: <i>dunnu</i> - (ass.) (Mes.)
gebouw	Bouwwerk: 1. type: huis
huis	Bouwwerk: 1. type: huis
kloosters	Bouwwerk: 1. type: klooster
tenten	Bouwwerk: 1. type: tent
<i>kuntari</i>	Bouwwerk: 1. type: tent: term: <i>kuntari</i> (hurr.) = <i>kuntarra</i> (hett.) (Lebrun-Delhaye e.a., 2016) (H/H)
toren	Bouwwerk: 1. type: toren
slaapkamer	Bouwwerk: 1. type: vertrek: slaapkamer
zegelhuizen	Bouwwerk: 1. type: voorraadschuur: ‘zegelhuis’ (verzegelde -)
washuis	Bouwwerk: 1. type: washuis
muur	Bouwwerk: 2. type: afscheiding: muur
bouwt vervolgens een muur	Bouwwerk: 2. type: afscheiding: muur, stads- en burcht-
resten van een Kronos-tempel	Bouwwerk: 2. type: ruïne
dorp	Bouwwerk: 3. groep: dorp

legerkamp	Bouwwerk: 3. groep: kamp, leger-
tenten	Bouwwerk: 3. groep: kamp, tenten-
stad	Bouwwerk: 3. groep: stad
steden	Bouwwerk: 3. groep: stad
Apzuwa	Bouwwerk: 3. groep: stad der goden: 'URUAp-zu-wa', stad van Ea (Mes.-H/H) [Apzuwa]
residentie	Bouwwerk: 3. groep: stad, hof-
hoofdstad	Bouwwerk: 3. groep: stad, hoofd-
Gordion (= phryg. - <i>gordum</i>)	Bouwwerk: 3. groep: stad: term: <i>gordum</i> (stadsnaam) (Phryg.)
balk	Bouwwerk: 4. onderdeel: balk
dak [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Bouwwerk: 4. onderdeel: dak
drempel	Bouwwerk: 4. onderdeel: drempel
houtwerk	Bouwwerk: 4. onderdeel: houtwerk
een paal	Bouwwerk: 4. onderdeel: zuil (paal)
zuil	Bouwwerk: 4. onderdeel: zuil (paal)
hoekpijlers	Bouwwerk: 4. onderdeel: zuil, steun-: hoekpijler (hoekpilaar)
steenkolos Ullikummi, die als een paal	Bouwwerk: 4. onderdeel: zuil: 'Ullikummi' (H/H)
bouwen	Bouwwerk: 5. asp.: bouw
gebouwd	Bouwwerk: 5. asp.: bouw
neerzetten van een gebouw	Bouwwerk: 5. asp.: bouw
bouw van een paleis	Bouwwerk: 5. asp.: bouw, paleis-
bouwwrite m.b.t. het paleis	Bouwwerk: 5. asp.: bouw, paleis-
paleisbouwwrite	Bouwwerk: 5. asp.: bouw, paleis-
te bouwen paleis	Bouwwerk: 5. asp.: bouw, paleis-
gebouwd heeft en ook	Bouwwerk: 5. asp.: bouw, wereld-
op wie hemel en aarde zijn gebouwd	Bouwwerk: 5. asp.: bouw, wereld-
figuur in wie	Bovennatuurlijk en lichamenlijk wezen: mythische figuur
figuur	Bovennatuurlijk en lichamenlijk wezen: wezen (gestalte, figuur) (alg.)
gestalte	Bovennatuurlijk en lichamenlijk wezen: wezen (gestalte, figuur) (alg.)
goddelijk (of menselijk of demonisch)	Bovennatuurlijk en lichamenlijk wezen: wezen (gestalte, figuur) (alg.)
wat voor wezen	Bovennatuurlijk en lichamenlijk wezen: wezen (gestalte, figuur) (alg.)
wezen [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Bovennatuurlijk en lichamenlijk wezen: wezen (gestalte, figuur) (alg.)
wezen:	Bovennatuurlijk en lichamenlijk wezen: wezen (gestalte, figuur) (alg.)
wezen uit de aarde	Bovennatuurlijk en lichamenlijk wezen: wezen, aard-
bezielde wezens	Bovennatuurlijk en lichamenlijk wezen: wezen, beziel
androgyn godheden	Bovennatuurlijk en lichamenlijk wezen: wezen, tweegeslachtelijk
Agdistis probeert waarschijnlijk haar	Bovennatuurlijk en lichamenlijk wezen: wezen, tweegeslachtelijk
Adam(m)as:	Bovennatuurlijk en lichamenlijk wezen: wezen, tweegeslachtelijk
Aphroditos:	Bovennatuurlijk en lichamenlijk wezen: wezen, tweegeslachtelijk
Misos:	Bovennatuurlijk en lichamenlijk wezen: wezen, tweegeslachtelijk
Agdistis	Bovennatuurlijk en lichamenlijk wezen: wezen, tweegeslachtelijk
belang	Cultureel aspect: belang
extra veel waard	Cultureel aspect: belang
waarde of kracht	Cultureel aspect: belang
doet hier niets aan af	Cultureel aspect: belang: onbelangrijk
minder belangrijke	Cultureel aspect: belang: onbelangrijk
onbeduidende	Cultureel aspect: belang: onbelangrijk
verouderde	Cultureel aspect: belang: onbelangrijk
ver uit boven	Cultureel aspect: belang: waarde, hogere (bijv. bij comparatieve vergelijkingen)
uitstek.	Cultureel aspect: belang: waarde, hoogste (bij superlatieve)

	vergelijkingen of bij uitstek)
magische waarde	Cultureel aspect: belang: waarde, magische
materiële waarde	Cultureel aspect: belang: waarde, nuttigheids- (geldwaarde, materiële)
waardeloze	Cultureel aspect: belang: waardeloosheid (zonder waarde, waardeloos)
Belial ('de	Cultureel aspect: belang: waardeloosheid: term: <i>belial</i> (<i>b^elīja'al</i>) (subst. adj.) (demon) (Isr.)
bloei en	Cultureel aspect: bloei, culturele
culturele	Cultureel aspect: cultureel (in cultureel opzicht)
resten van religieuze voorstellingen	Cultureel aspect: cultureel overblijfsel (rest, relict)
leefden bij de Armeniërs als	Cultureel aspect: doorklinken
resten van religieuze voorstellingen	Cultureel aspect: doorklinken
Voortlevend in de namen	Cultureel aspect: doorklinken
voortzetting van de Noord-Babylonische	Cultureel aspect: doorklinken
Voortzetting van de Oud-Klein	Cultureel aspect: doorklinken
onbewerkte	Cultureel aspect: grofheid (rauwheid, ruwheid, onbewerktheid)
beïnvloed	Cultureel aspect: invloed
culturele contacten	Cultureel aspect: invloed
uitgegroeid van	Cultureel aspect: ontwikkeling
opkomende	Cultureel aspect: opkomst (van een cultuur)
Opkomst	Cultureel aspect: opkomst (van een cultuur)
Primitieve	Cultureel aspect: primitiviteit
tradities	Cultureel aspect: traditionalisme
migratie van de Hettitische Telepinu-	Cultureel aspect: verbreiding
migreren	Cultureel aspect: verbreiding
uitbreiding	Cultureel aspect: verbreiding
wijd verspreid	Cultureel aspect: verbreiding
centrum Ḫattuša, verschoof	Cultureel aspect: verbreiding: geografische verandering van het culturele zwaartepunt
instorting van het Hurritische Mitanni-rijk	Cultureel aspect: verval, cultureel
instortte	Cultureel aspect: verval, cultureel
Neergang:	Cultureel aspect: verval, cultureel
cultische	Cultus
verering	Cultus
van de <i>protanthropos</i> Adam(m)as	Cultus: 1. pers.: Adamas-cultus (Phryg.)
werd in Amathus op Cyprus vereerd	Cultus: 1. pers.: Aphroditus-cultus (Gr.-Cypr.)
Attis, en Atargatis en Ba'al-Hadad	Cultus: 1. pers.: Atargatis-Ba'al-Hadad-cultus (NW-Sem.)
cultus van Atargatis en Ba'al-Hadad	Cultus: 1. pers.: Atargatis-Ba'al-Hadad-cultus (NW-Sem.)
Kronos-cultus	Cultus: 1. pers.: Cronus-cultus (Gr.-Lyc.)
verering van deze god	Cultus: 1. pers.: Cronus-cultus (Gr.-Lyc.)
cultus naar Tušpa	Cultus: 1. pers.: Ḫaldi-cultus (Urart.)
cultus van Šawuška	Cultus: 1. pers.: Ištar-cultus: Šawuška-cultus (Mes.-H/H)
cultus van Kybele-Agdistis en Attis	Cultus: 1. pers.: Kubaba-cultus: Kybele-Attis-cultus (Gr.-Phryg.)
cultussen van Kybele-Agdistis en Attis	Cultus: 1. pers.: Kubaba-cultus: Kybele-Attis-cultus (Gr.-Phryg.)
Mithras , wiens verering	Cultus: 1. pers.: Mithras-cultus (L/R)
cultus van de godin van de nacht	Cultus: 1. pers.: Nacht (<i>DINGIR.GE₆</i>)-cultus (H/H)
cultuscentrum van Teššub	Cultus: 1. pers.: Teššub-cultus (H/H)
werd gelijkgesteld met Artemis en	Cultus: 1. pers.: Vanassa Preiia-cultus (Gr.-Pamph.)
cultus van de zonnegodin van Arinna	Cultus: 1. pers.: Wurunšemu-cultus = Zonnegodin van Arinna, - van de (H/H)
vereerde androgynen goden	Cultus: 2. type: godencultus: androgynen god, verering van een
als god vereerde vulkaan	Cultus: 2. type: godencultus: berg(god): Sepuch-cultus (Urart.)
geboortrots werd eveneens vereerd	Cultus: 2. type: natuurcultus: steencultus (rotscultus)
Extatisch-orgiastische	Cultus: 3. kar.: orgiastische -
orgiastische cultus	Cultus: 3. kar.: orgiastische -
Hettitische dodenrite	Cultus: 6. geogr./rel.: Hettitische - (H/H)

Hettitische ritën	Cultus: 6. geogr./rel.: Hettitische ~ (H/H)
cultus van de godheid van Aruřna	Cultus: 6. geogr./rel.: Hurritisch-Kizzuwatna -: Aruřna, godheid van (<i>DINGIR-LUM</i> ^{uru} <i>ARUřNA</i>) (H/H)
bergen als plaatsen	Cultus: 7. loc. van de ~ (cultuslocatie) (alg.)
cultuscentrum	Cultus: 7. loc. van de ~ (cultuslocatie) (alg.)
Plaats van de Kronos-cultus	Cultus: 7. loc. van de ~ (cultuslocatie) (alg.)
plaats van verering	Cultus: 7. loc. van de ~ (cultuslocatie) (alg.)
bergen als plaatsen	Cultus: 7. loc.: type: berg (heuvel), ~ op een (hoogtecultus)
hoogtecultus	Cultus: 7. loc.: type: berg (heuvel), ~ op een (hoogtecultus)
verrichtte offers en ritën op de bergen	Cultus: 7. loc.: type: berg (heuvel), ~ op een (hoogtecultus)
Hettieten, de Hattiërs en de Hurrieten	Cultuur: 1. naam: Hattische ~ (3000 - 1700) (H/H)
Hellenistische	Cultuur: 1. naam: Hellenisme (323 - 30) (Gr.)
Hettieten, de Hattiërs en de Hurrieten	Cultuur: 1. naam: Hettitisch-Hurritische ~ (1650 - 1180) (H/H)
Hurritisch-Hettitische	Cultuur: 1. naam: Hettitisch-Hurritische ~ (1650 - 1180) (H/H)
Hettieten, de Hattiërs en de Hurrieten	Cultuur: 1. naam: Hettitisch-Hurritische ~ (1650 - 1180) (H/H)
Joods-Christelijke	Cultuur: 1. naam: Joods-Christelijke ~ (Isr.-Chr.)
cultuur van het rijk van Akkad	Cultuur: 1. naam: Mesopotamische -: Akkadische ~ (2350 - 2150) (Mes.)
Oud-Klein-Aziatische	Cultuur: 1. naam: Oud-Klein-Aziatische ~ (7500 / 3000 - 500 AD) (Oka.)
Syrisch-Oud-Klein-Aziatische	Cultuur: 1. naam: Oud-Syrische ~ (10.000 / 3000 - 637 AD) (NW-Sem.)
Tisza-cultuur	Cultuur: 1. naam: Tisza-cultuur (5400 - 4500) (O.-Eur.)
dieren	Dier (alg.)
fauna	Dier (alg.)
gedierte	Dier (alg.)
kudde	Dier: 3. type: kudde
offerdieren	Dier: 3. type: offerdier (alg.)
wild dier	Dier: 3. type: wild ~ (jachtwild)
wilde dieren	Dier: 3. type: wild ~ (jachtwild)
'bij'	Dier: bij
bijen	Dier: bij
een bij	Dier: bij
Melissa	Dier: bij: term: μελισσα (myth. fig.) (Gr.-Kreta)
Melissaios	Dier: bij: term: μελισσα: μελισσαιος = μελισσειος ('de bij betreffend') (adj.) (god) (Gr.)
geitenbok	Dier: geit: bok (= geitenbok)
een haas	Dier: haas
hond	Dier: hond
leeuw	Dier: leeuw
luipaarden bewaakte bron van de	Dier: luipaard van de zonnegodin (H/H)
mier	Dier: mier
schaap	Dier: schaap
schapen	Dier: schaap
(offer)schapen	Dier: schaap: offerschaap
ram [+ spatie]	Dier: schaap: ram
rammen	Dier: schaap: ram
schorpioen;	Dier: schorpioen
sprinkhaan;	Dier: sprinkhaan
vlinder	Dier: vlinder
Tartarus	Dodenrijk: 1. naam: 'Tartarus' = gr. 'Tartaros' (Ταρταρος) (Gr.)
bergholen en grotten, waar zich ook de	Dodenrijk: 2. loc./type: grot (hol)
onderwereld	Dodenrijk: 2. loc./type: onderwereld (onder de aarde)
diepte onder de aarde	Dodenrijk: 2. loc./type: onderwereld: onderaards gebied (diepten onder in de aarde)
lijk [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Dood en leven: afgestorvene: lijk

het bestaan	Dood en leven: bestaan
bloei	Dood en leven: bloei
dood	Dood en leven: dood
gestorven	Dood en leven: dood
sterft	Dood en leven: dood
verrotten	Dood en leven: dood
zijn jaren volbracht heeft	Dood en leven: dood
geen flora of fauna	Dood en leven: dood: levenloosheid
levenloze	Dood en leven: dood: levenloosheid
duurzaamheid	Dood en leven: duurzaamheid (houdbaarheid)
baart	Dood en leven: geboorte
baren	Dood en leven: geboorte
op de gestelde tijd een zoon ter wereld	Dood en leven: geboorte
geboorte	Dood en leven: geboorte
geboren	Dood en leven: geboorte
ter wereld brengt	Dood en leven: geboorte
uit haar kled nog een jongen	Dood en leven: geboorte
geboorte van een wezen uit de aarde	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte
komt deze uit de aarde voort	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte
komt Kronos uit de aarde	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte
ontstaat of geboren wordt	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte
uit de bloeddruppels op aarde	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte
uit de op de aarde gevallen genitaliën	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte
Tašmit = Tašmišu) ter wereld brengt	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte: berggeboorte
Tigris en de god Šuwalijat, en hen later	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte: berggeboorte
Tigris en de god Šuwalijat, en hen later	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte: berggeboorte
uit de berg geboren	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte: berggeboorte
baart de rots	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte: steengeboorte
bevrucht, waaruit een machtig	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte: steengeboorte
brenghen het kind uit de steen ter wereld	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte: steengeboorte
demon, zoals Ullikummi, uit die steen	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte: steengeboorte
geboorte uit de steen van een	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte: steengeboorte
geboorte uit een steen	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte: steengeboorte
Hieruit wordt na negen maanden een	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte: steengeboorte
ontstaat uit een der stenen	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte: steengeboorte
rots baart	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte: steengeboorte
steen wordt zwanger en brengt	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte: steengeboorte
steengeboortemythen	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte: steengeboorte
Steengeboortesagen	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte: steengeboorte
steengeborene	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte: steengeboorte
uit de steen geboren Soslan	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte: steengeboorte
uit die van Pyrrha vrouwen	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte: steengeboorte
uit een rots oprijst	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte: steengeboorte
uit een steen geboren	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte: steengeboorte
uit het rotslichaam omhooggerezen	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte: steengeboorte
worden mannen geboren	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte: steengeboorte
zoon van een steen	Dood en leven: geboorte: aardgeboorte: steengeboorte
ongeboren	Dood en leven: geboorte: ongeborenheid
sperma dat in zee komt	Dood en leven: geboorte: watergeboorte
groei	Dood en leven: groei
ontspruit	Dood en leven: groei
groeit uit tot	Dood en leven: groei: uitgroeien tot (z. ontwikkelen tot)
geleefd	Dood en leven: leven (alg.) (levend, in leven)
leeft	Dood en leven: leven (alg.) (levend, in leven)
levende	Dood en leven: leven (alg.) (levend, in leven)
overleven	Dood en leven: leven, over-
levend,	Dood en leven: levend wezen

onvergankelijk	Dood en leven: onsterfelijkheid
als een mier fijnstampen	Dood en leven: vernietiging
als lege potten breken	Dood en leven: vernietiging
doden.	Dood en leven: vernietiging
gedood	Dood en leven: vernietiging
ineenstorting	Dood en leven: vernietiging
stukspringen	Dood en leven: vernietiging
verfrommelde	Dood en leven: vernietiging
vernietig	Dood en leven: vernietiging
verpletteren	Dood en leven: vernietiging
verwoest	Dood en leven: vernietiging
m.b.v. een stenen offerbijl of -knuppel	Dood en leven: vernietiging: door de bijl
m.b.v. een stenen offerbijl of -knuppel	Dood en leven: vernietiging: door de knuppel
dood van Ullikummi door afsnijding	Dood en leven: vernietiging: door omhakking (vellen, afsnijden van het voetstuk, m.n. heilige of demonische objecten)
hals met een sikkel afgesneden	Dood en leven: vernietiging: door snijding: keel doorsnijden
kinderen te doden	Dood en leven: vernietiging: moord, eigen-kinder- (filicide)
vermoordt hem, evenals zijn eigen	Dood en leven: vernietiging: moord, eigen-kinder- (filicide)
Kronos* zijn vader in een hinderlaag	Dood en leven: vernietiging: moord, vader- (patricide)
<i>ull-</i> of <i>oll-</i> , een imperatief	Dood en leven: vernietiging: term: <i>ull-</i> of <i>oll-</i> (hurr.) (wortel die hier een imperatief weergeeft) (H/H)
‘verwoest Kummi !’	Dood en leven: vernietiging: term: <i>Ullikummi</i> (‘verwoest Kummi !’) (vgl. G. Wilhelm) (steendemon) (H/H)
‘verwoester van Kummi’	Dood en leven: vernietiging: term: <i>Ullikummi</i> (‘verwoester van Kummi’) (vgl. A. Archi) (steendemon) (H/H)
dramatis personae	Drama: dramatis personae (pl.) (degenen die handelend optreden)
handelende goden en geesten	Drama: dramatis personae (pl.) (degenen die handelend optreden)
drie	Drie
derde [voorafgegaan door een spatie]	Drie: derde
Derde versie	Drie: derde
Derde dag	Drie: derde
driemaal	Drie: driemaal
afleggen van eden	Eed
beëdigd	Eed
eed [voorafgegaan door een spatie]	Eed
eedaflegging	Eed
zwoeren	Eed
belooft	Eed: 1. type: belofte
belooft hem haar hand	Eed: 1. type: belofte: huwelijksbelofte
bezwering, genaamd	Eed: 1. type: bezweringseed (afsmeken, bezweren)
uitspreken van de bezwering	Eed: 1. type: bezweringseed (afsmeken, bezweren)
ziekte even ‘zwaar’ (als de steen)	Eed: 1. type: bezweringseed (afsmeken, bezweren)
‘Woorden der kiezelstenen’	Eed: 1. type: bezweringseed: ‘Woorden der kiezelstenen’ (H/H)
hem daarmee zou ‘slaan’ bij ontrouw	Eed: 1. type: bezweringseed: vervloeking (vloek)
vloek	Eed: 1. type: bezweringseed: vervloeking (vloek)
Erinyen	Eed: 1. type: bezweringseed: vervloeking: ‘Erinyes’ (Ερινυες) (vgl. H.J. Rose, OCD) (Gr.) (personificatie)
zwoeren bij een steen	Eed: 3. object: steen, - op de
Eedaflegging bij Jupiter Lapis	Eed: 3. object: steen, - op de: ‘Iuppiter Lapis’ = ‘Lapis Capitolinus’ (L/R)
eedbreuk	Eed: 4. asp.: eedbreuk (verbreking van een belofte)
1 Titanide*	Eén
één	Eén
bestanddeel	Eén: deel (onderdeel, bestanddeel, stuk)
deel [voorafgegaan door een spatie]	Eén: deel (onderdeel, bestanddeel, stuk)
Elementen uit de	Eén: deel (onderdeel, bestanddeel, stuk)
gedeeltelijk	Eén: deel (onderdeel, bestanddeel, stuk)

Eerste dag	Eén: eerste
Eerste versie	Eén: eerste
eerste [voorafgegaan door een spatie]	Eén: eerste
gelijkgesteld	Eén: identificatie
gelijkstelt	Eén: identificatie
identificatie	Eén: identificatie
stellen de Arĝansu gelijk aan	Eén: identificatie
Functie en identificaties:	Eén: identificatie, mythische
geïdentificeerd	Eén: identificatie, mythische
gelijkgesteld aan de Sumerische god Enlil	Eén: identificatie, mythische
gelijkgesteld aan de voor-Griekse god	Eén: identificatie, mythische
identiek	Eén: identiteit
identiteit	Eén: identiteit
is dezelfde	Eén: Identiteit
variant	Eén: identiteit: variant [zie ook Taal: 2. tekst: versie (variant)]
personen	Eén: individualiteit
persoon	Eén: individualiteit
zelfstandige	Eén: individualiteit
contacten	Eén: verbinding
in nauwer contact	Eén: verbinding
in verbinding staan met	Eén: verbinding
kwamen ze in aanraking met	Eén: verbinding
verbindende	Eén: verbinding
gezamenlijk	Eén: vereniging
sluit aan bij	Eén: vereniging
tradities zijn samengevloeid	Eén: vereniging
verenigd	Eén: vereniging
vereniging met Attis	Eén: vereniging
zich nauwer aan hen te hechten	Eén: vereniging
eten en drinken	Eten en drinken
zoete	Eten en drinken: asp.: smaak: zoet
bier	Eten en drinken: bier
brood	Eten en drinken: brood
brood;	Eten en drinken: brood, offer-
honing	Eten en drinken: drank: honing (honingdrank)
<i>milit</i> 'honing'	Eten en drinken: drank: honing; term: <i>milit</i> (hett.) (H/H)
<i>walḫi</i> -drank	Eten en drinken: drank: <i>walḫi</i> -drank (H/H)
wijn;	Eten en drinken: drank: wijn
wijn [voorafgegaan door een spatie]	Eten en drinken: drank: wijn
drink	Eten en drinken: dronk (drinken, drenken)
Irširra	Eten en drinken: dronk: zuigen: term: <i>iširra</i> (pl.) ('de zogenden') (godinnen) (hurr.) (H/H)
te eten	Eten en drinken: eten (voedselopname)
in zich op	Eten en drinken: eten: slikken (in-, door-)
zich tegoed te doen aan	Eten en drinken: eten: smullen (z. tegoed doen)
inslikt	Eten en drinken: eten: verzwelgen
op te vreten	Eten en drinken: eten: verzwelgen
slikt deze in	Eten en drinken: eten: verzwelgen
slok	Eten en drinken: eten: verzwelgen
verslinden	Eten en drinken: eten: verzwelgen
verslond	Eten en drinken: eten: verzwelgen
verzwelging	Eten en drinken: eten: verzwelgen
grutten	Eten en drinken: graan: grutten (gepelde of gebroken graankorrels m.n. van boekweit, haver of gerst (gort))
meel	Eten en drinken: graan: meel
brij	Eten en drinken: pap (brij)
spijzen	Eten en drinken: voedsel

te eten	Eten en drinken: voedsel
offervoedsel	Eten en drinken: voedsel, offer-
goedaardige, hulpvaardige geest	Ethiek: goede persoon (wezen)
goedaardige	Ethiek: goedheid
vraagt zich	Ethiek: oordeel
land en de wetten ervan te keuren	Ethiek: oordeel: beoordeling (waardering, keuring)
demonische substanties	Ethiek: slechtheid (het kwade, kwaadheid, boosaardigheid, kwaadaardigheid, kwaadwilligheid, snood, het boze)
het boze	Ethiek: slechtheid (het kwade, kwaadheid, boosaardigheid, kwaadaardigheid, kwaadwilligheid, snood, het boze)
kwaadaardige	Ethiek: slechtheid (het kwade, kwaadheid, boosaardigheid, kwaadaardigheid, kwaadwilligheid, snood, het boze)
afrekening	Ethiek: straf
eedbreker met een steen geslagen	Ethiek: straf: geslagen worden met een steen bij verbreking van de eed
hem daarmee zou 'slaan' bij ontrouw	Ethiek: straf: geslagen worden met een steen bij verbreking van de eed
ziekte even 'zwaar' (als de steen)	Ethiek: straf: geslagen worden met een steen bij verbreking van de eed
hem en zendt	Ethiek: straf: verbanning (ballingschap, uitstoting)
verbant	Ethiek: straf: verbanning (ballingschap, uitstoting)
naar de onderwereld verbannen	Ethiek: straf: verbanning naar de onderwereld
werpt hem op aanraden	Ethiek: straf: verbanning naar de onderwereld
wraak	Ethiek: straf: wraak (vergelding, bloedwraak)
gelijkwaardige plaats	Ethiek: waardigheid, gelijk- (gelijkheid)
overtreding	Ethiek: zonde
zonde [voorafgegaan door een spatie]	Ethiek: zonde
onheilsdaad	Ethiek: zonde: misdadigheid
Lyciërs verwant waren aan de Hettieten	Familierelaties
zijn geslacht	Familierelaties: alg.: familie (geslacht, clan)
dynastie	Familierelaties: alg.: familie: ad./kon. geslacht (dynastie)
Typhon Nerus	Familierelaties: alg.: genealogie van Nerus (Phoen.)
(1) Ouranos* x Ge	Familierelaties: alg.: genealogie van Ouranos (1) (Phoen.)
(2) Ouranos* x minnares NN	Familierelaties: alg.: genealogie van Ouranos (2) (Phoen.)
(3) Ouranos* x ?	Familierelaties: alg.: genealogie van Ouranos (3) (Phoen.)
Genealogieën (onvolledig) van Ouranos*	Familierelaties: alg.: genealogie van Ouranos (alg.) (Phoen.)
generatiewisselingen	Familierelaties: alg.: geslacht, goden-
nakomelingen	Familierelaties: alg.: nakomeling
Armeniërs, verwant	Familierelaties: alg.: verwantschap, volkenkundige
Lyciërs verwant	Familierelaties: alg.: verwantschap, volkenkundige
broer	Familierelaties: broeder
broeder	Familierelaties: broeder
dochter	Familierelaties: dochter
geboren kinderen	Familierelaties: kind
het kind Zeus	Familierelaties: kind
kind met	Familierelaties: kind
kind te	Familierelaties: kind
kind uit	Familierelaties: kind
kind Zeus	Familierelaties: kind
kind:	Familierelaties: kind
kinderen bij	Familierelaties: kind
kinderen die	Familierelaties: kind
kinderen te	Familierelaties: kind
kinderen,	Familierelaties: kind
jongste zoon	Familierelaties: kind, jongste
laatste kind	Familierelaties: kind, jongste
stenen kind	Familierelaties: kind, stenen

kleinzoon	Familierelaties: kleinzoon
moeder	Familierelaties: moeder
Ouderpaar	Familierelaties: ouders (ouderpaar)
ouders	Familierelaties: ouders (ouderpaar)
tweelingbroers	Familierelaties: tweelingbroer
'vader	Familierelaties: vader
vader [voorafgegaan door een spatie]	Familierelaties: vader
stamvader	Familierelaties: vader, stam- (menselijk en alg.)
voorvader	Familierelaties: vader, voor-
zonen	Familierelaties: zoon
zoon	Familierelaties: zoon
zuster	Familierelaties: zuster
gevierd	Feest
Viering	Feest
'ANDAḪ.ŠUM-festival, dag 33-34 op de	Feest: 1. naam: AN.TAḪ.ŠUM op de berg Piškuruwa (dag 33-34) (voorjaarsfeest en offerfeest) (H/H) [AN.DAḪ.ŠUM, Andahšum, Andahsum, Andahšum, Antahšum, Antahsum, Antaḫšum]
'ANDAḪ.ŠUM-festival, 11 ^e dag'	Feest: 1. naam: AN.TAḪ.ŠUM te Ḫattuša (dag 10-32) (voorjaarsfeest en offerfeest) (H/H) [AN.DAḪ.ŠUM, Andahšum, Andahsum, Andahšum, Antahšum, Antahsum, Antaḫšum]
Ḫišuwa-feest	Feest: 1. naam: Ḫišuwa te Ḫattuša (H/H) [Ḫišuwa, Hisuwa, Išuwa]
Kronia	Feest: 1. naam: Kronia (Gr.)
in Attica	Feest: 1. naam: Kronia te Athene: oogstfeest en zomerfeest (Gr.)
in Olympia	Feest: 1. naam: Kronia te Olympia: offerfeest en voorjaarsfeest (Gr.)
op Rhodos	Feest: 1. naam: Kronia te Rhodos: offerfeest en zomerfeest (Gr.)
In Tlos	Feest: 1. naam: Kronia te Tlos (Gr.-Lyc.)
Amathus op Cyprus vereerd tijdens een feest van Atargatis (= Dea Syria) werd in	Feest: 2. pers.: Aphroditus-feest te Amathus (Cyprus)
feest werd gevierd in het voorjaar	Feest: 2. pers.: Atargatis, ~ van; in het voorjaar te Hiëropolis (N-Syr.) en Karkemiš (Turk.-Syr.) (NW-Sem.)
Eerste dag:	Feest: 2. pers.: Attis-feest: dag 1: omhakken van een heilige boom als een teken des doods (Gr.-Phryg.)
Tweede dag:	Feest: 2. pers.: Attis-feest: dag 2: opzweepende verdovende muziek en dans (Gr.-Phryg.)
Derde dag:	Feest: 2. pers.: Attis-feest: dag 3: reinigend bad, vergroting van de razernij en zelfontmanning door de Galli (Gr.-Phryg.)
bij een feest voor de god	Feest: 2. pers.: Ninurta-feest (Mes.)
maandfeest	Feest: 3. tijd: maandelijks ~
Feest van het dorp Tuḫumijara	Feest: 4. loc.: Tuḫumijara, ~ te (hatt.) (H/H)
esoterische	Filosofie: esoterie
geloofde dat de goden in de bergen	Filosofie: idee dat de goden in de bergen woonden, die ze in en uit konden gaan
bezielde stenen zijn meteorieten (door	Filosofie: idee dat meteorieten bezielde stenen zijn, ontstaan uit de gedachte van Ouranos (Philo van Byblos, Sanchuniathon)
bezielde stenen, ontstaan uit de	Filosofie: idee dat meteorieten bezielde stenen zijn, ontstaan uit de gedachte van Ouranos (Philo van Byblos, Sanchuniathon)
deze met zijn geest voort te brengen	Filosofie: idee dat meteorieten bezielde stenen zijn, ontstaan uit de gedachte van Ouranos (Philo van Byblos, Sanchuniathon)
concept van de hete of bezielde stenen	Filosofie: idee dat meteorieten of vulkanisch eruptiegesteente ten grondslag liggen aan het concept van bezielde (magische of 'hete') stenen (Haas)
Meteorieten staan onder het gezag van	Filosofie: idee dat meteorieten onder het gezag staan van goden als Kronos, Zeus en Helios (Damascius)
Meteorieten hebben magische krachten	Filosofie: idee dat meteorieten over magische en mantische

	krachten en vaardigheden beschikken (Plinius de Oudere)
meteorietgesteente, door de goden uit	Filosofie: idee dat meteorietijzer door de goden uit de hemel, die zelf van ijzer is, naar de aarde is gebracht (traditionele Oud-Middenoosterse opvatting)
meteorietijzer was een deel van de	Filosofie: idee dat meteorietijzer door de goden uit de hemel, die zelf van ijzer is, naar de aarde is gebracht (traditionele Oud-Middenoosterse opvatting)
geloof dat zich in bepaalde stenen (en	Filosofie: idee dat zich in bepaalde stenen (en metalen) zielen bevinden met soms demonische krachten
ideeën rond castratie en androgynie	Filosofie: idee over castratie en androgynie
voorstellingen aangaande de ontvangenis	Filosofie: idee over de bevruchting (ontvangenis)
voorstelling van de goddelijke hemelse	Filosofie: idee over de goddelijke hemelse heerschappij
voorstelling van de in de bergen	Filosofie: idee van de in de bergen ingesloten koningen en helden (Hurr.-Urtart.)
gedachten achter het concept van de	Filosofie: idee van de schepping door scheiding van hemel en aarde en de noodzaak ervan
concept van de schepping door scheiding	Filosofie: idee van de schepping door scheiding van hemel en aarde en de noodzaak ervan
de hemel zich (vrijwel) op de aarde	Filosofie: idee van de toestand vóór de schepping: onleefbaarheid door gebrek aan levensruimte wegens de oorspronkelijke eenheid van hemel en aarde
Hurritische en de Iraanse voorstelling	Filosofie: idee van de wereldtijdperken als opeenvolgende heerschappijen van goden of sterren
een tweegeslachtelijk wezen op Cyprus	Filosofie: idee van een tweegeslachtelijk wezen op Cyprus
bekend [voorafgegaan door en spatie]	Filosofie: kennis
gekend	Filosofie: kennis
kenden	Filosofie: kennis
kennen	Filosofie: kennis
kennis	Filosofie: kennis
kent [voorafgegaan door en spatie]	Filosofie: kennis
kennis betreffende onheilafwerende	Filosofie: kennis, magische
kracht van zilver kende men	Filosofie: kennis, magische
bijzonderheden	Filosofie: kennis: gedetailleerde ~ (detail, bijzonderheid)
niet op de hoogte is van	Filosofie: kennis: onbekendheid
niet weten	Filosofie: kennis: onbekendheid
onbekend	Filosofie: kennis: onbekendheid
wijsheid	Filosofie: kennis: wijsheid (verstandigheid)
welk lichaamsdeel van moeder Kumarbi	Filosofie: probleem van de vraag uit welk lichaamsdeel van moeder Kumarbi Teššub geboren kan worden
meent dat aan het concept van de hete	Filosofie: theorie over de verklaring van het concept van bezielde, magische of hete stenen (Haas)
Naassener-school	Filosofie: type
euhemeristisch als mensen beschouwde	Filosofie: type: euhemerisme
voorstellingswereld van de antieken	Filosofie: wereldbeschouwing: Antieken
kwam de voorstellingswereld	Filosofie: wereldbeschouwing: Hurrieten (H/H)
aanwijzingen	Filosofisch aspect: aanwijzing (vermoeden)
equivalent	Filosofisch aspect: analogie
nadere precisering	Filosofisch aspect: analyse
aspect	Filosofisch aspect: aspect
beteken	Filosofisch aspect: betekenis
geeft zijn lotsbestemming weer	Filosofisch aspect: betekenis
duidelijke	Filosofisch aspect: betekenis: eenduidigheid (klaarheid, duidelijkheid)
Inhoud	Filosofisch aspect: bevatten (inhouden (fig.); itt vorm)
bevatten de wortel	Filosofisch aspect: bevatten (inhouden (fig.); itt vorm)
bevatten gegevens	Filosofisch aspect: bevatten (inhouden (fig.); itt vorm)
beaamt	Filosofisch aspect: bevestiging
bevestigen	Filosofisch aspect: bevestiging

bewijs	Filosofisch aspect: bewijs
Commentaar	Filosofisch aspect: commentaar
kritiek	Filosofisch aspect: commentaar
opmerking	Filosofisch aspect: commentaar
Doel:	Filosofisch aspect: doel
hiertoe niet voortgebracht	Filosofisch aspect: doel
gevolg hiervan	Filosofisch aspect: gevolg
gevolg is	Filosofisch aspect: gevolg
gevolgen	Filosofisch aspect: gevolg
leidde tot	Filosofisch aspect: gevolg
hypothese	Filosofisch aspect: hypothese (bewering)
verklaart Haas	Filosofisch aspect: hypothese (bewering)
concept	Filosofisch aspect: idee
door Haas voorgestelde	Filosofisch aspect: idee
gedachten achter	Filosofisch aspect: idee
veronderstelling	Filosofisch aspect: idee
voorstellingen	Filosofisch aspect: idee
plan,	Filosofisch aspect: idee: plan (voornemen, voorstel)
Tašmišu heeft voorgesteld	Filosofisch aspect: idee: plan (voornemen, voorstel)
programma	Filosofisch aspect: idee: plan: programma
informatie	Filosofisch aspect: informatie
Inleiding	Filosofisch aspect: informatie: inleiding
verwezen	Filosofisch aspect: informatie: toespeling (verwijzing)
verwijzen	Filosofisch aspect: informatie: toespeling (verwijzing)
geïnterpreteerd	Filosofisch aspect: interpretatie
lezing	Filosofisch aspect: interpretatie
aanzagen	Filosofisch aspect: mening
bedoelde	Filosofisch aspect: mening
beschouw	Filosofisch aspect: mening
beweert	Filosofisch aspect: mening
denkt de koning	Filosofisch aspect: mening
geldt als	Filosofisch aspect: mening
meende	Filosofisch aspect: mening
meent	Filosofisch aspect: mening
opvatting	Filosofisch aspect: mening
overtuigd	Filosofisch aspect: mening
werden geacht	Filosofisch aspect: mening
zien als	Filosofisch aspect: mening
achterhaalde	Filosofisch aspect: mening: misvatting
oplossing	Filosofisch aspect: oplossing
gelijk ijzer	Filosofisch aspect: overeenkomst
gelijken	Filosofisch aspect: overeenkomst
lijkt door kleur en vorm op	Filosofisch aspect: overeenkomst
lijkt natuurlijk sterk op	Filosofisch aspect: overeenkomst
lijkt op	Filosofisch aspect: overeenkomst
overeenkom	Filosofisch aspect: overeenkomst
stemt gedeeltelijk overeen met	Filosofisch aspect: overeenkomst
lijkt in dit opzicht op	Filosofisch aspect: overeenkomst
volgens een tekst	Filosofisch aspect: overeenkomst
volgens de tekst	Filosofisch aspect: overeenkomst
volgens een ander	Filosofisch aspect: overeenkomst
volgens andere	Filosofisch aspect: overeenkomst
volgens de Armeniërs	Filosofisch aspect: overeenkomst
volgens de Phrygiërs	Filosofisch aspect: overeenkomst
volgens de mythe	Filosofisch aspect: overeenkomst
volgens berichten	Filosofisch aspect: overeenkomst

volgens een sprookje	Filosofisch aspect: overeenkomst
parallel	Filosofisch aspect: parallel (tegenhanger)
de reden	Filosofisch aspect: reden
op grond van	Filosofisch aspect: reden
Conclusie	Filosofisch aspect: redenering: conclusie
systematiseerden	Filosofisch aspect: systematiek
volgorde	Filosofisch aspect: systematiek
gaat waarschijnlijk vooraf aan	Filosofisch aspect: systematiek
laatste	Filosofisch aspect: systematiek: laatste
thema	Filosofisch aspect: thema
afhangt van	Filosofisch aspect: verband
samenhangt met	Filosofisch aspect: verband
verband	Filosofisch aspect: verband
geassocieerde	Filosofisch aspect: verbondenheid
verbindt	Filosofisch aspect: verbondenheid
verbonden	Filosofisch aspect: verbondenheid
vergelijk	Filosofisch aspect: vergelijken (vergelijkbaar)
onderscheid	Filosofisch aspect: verschil (onderscheid)
valt uiteen in	Filosofisch aspect: verschil (onderscheid)
verschil	Filosofisch aspect: verschil (onderscheid)
niet gelijk aan	Filosofisch aspect: verschil: ongelijkheid
geest	Geest (alg.)
Belial ('de	Geest: 1. naam: 'De waardeloze' (<i>Belial</i>) (Isr.)
'heer, koning en held'	Geest: 1. naam: 'Heer, koning en held' (hurr.) (H/H)
'verwoester van	Geest: 1. naam: 'Verwoester van Kummi' (<i>Ullikummi</i>) (H/H)
demon	Geest: 2. type: 3. demon (alg.)
duivel	Geest: 2. type: 3. demon (alg.)
schade berokkenende geesten	Geest: 2. type: 3. demon (alg.)
schadelijke geesten	Geest: 2. type: 3. demon (alg.)
<i>dev</i> ,	Geest: 2. type: 3. demon: term: <i>dev</i> (Arm.)
een Dev	Geest: 2. type: 3. demon: term: <i>dev</i> (Arm.)
beschermers van de bergwereld	Geest: 2. type: beschermgeest van de bergwereld (met z'n fauna)
hulpgeesten	Geest: 2. type: hulpgeest: dienaar (intermediair)
hete stenen die Šawuška dienen	Geest: 2. type: hulpgeest: dienaar van Šawuška-līstar (H/H-Mes.)
het zilver, tot het gevolg van Kumarbi	Geest: 2. type: looddemon
steengeesten	Geest: 2. type: natuurgeest: steengeest van Šawuška-līstar (H/H-Mes.)
Melische nymfen	Geest: 2. type: nimf, es-: <i>Melische nymfen</i> (Μελίαι (alleen pl.)) (Gr.)
hiërodulen	Geest: 2. type: nimf, hemel- (goddelijke prostituee of hiërodule)
reus	Geest: 2. type: reus
reuzenman	Geest: 2. type: reus
onderwereldreus	Geest: 2. type: reus, aard- (onderwereld-)
wereldreus	Geest: 2. type: reus, aard- (onderwereld-)
Giganten	Geest: 2. type: reus, aard-: <i>Gigant</i> (sg. Γίγας, pl. Γίγαντες) (Gr.)
zeereuzin	Geest: 2. type: reus, zee- (water-)
Giganten	Geest: 2. type: reus: term: γίγας (gigas) (Gr.)
de dioriet	Geest: 2. type: steendemon (stenen monster)
de verschrikkelijke dioriet	Geest: 2. type: steendemon (stenen monster)
steendemon	Geest: 2. type: steendemon (stenen monster)
steenkolos	Geest: 2. type: steendemon (stenen monster)
stenen gestalte	Geest: 2. type: steendemon (stenen monster)
stenen kerel	Geest: 2. type: steendemon (stenen monster)
tegen de demon	Geest: 2. type: steendemon (stenen monster)
tweegeslachtelijk monster	Geest: 2. type: tweegeslachtelijke demon (androgyn -)
ziektedemonen	Geest: 2. type: ziektedemon
het zilver, tot het gevolg van Kumarbi	Geest: 2. type: zilverdemon

zilver treedt op als demon	Geest: 2. type: zilverdemon
zilverdemon	Geest: 2. type: zilverdemon
ziel [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Geest: 3. psych.: ziel
'ziel'	Geest: 3. psych.: ziel
zielen [voorafgegaan door een spatie]	Geest: 3. psych.: ziel
voorouderzielen	Geest: 3. psych.: ziel: dodengeest
Djin-Padişah	Geest: 4. term: <i>cin</i> (Turk.)
Djin-Padişah	Geest: 4. term: <i>jinn</i> (Arab.)
beziëld	Geest: 5. asp.: beziëling, beziëld zijn
runderen brullen	Geluid: brullen van runderen
Als runderen brullen ze	Geluid: goden of geesten, ~ van
welklinkende	Geluid: klank: welklinkend
klapt in zijn handen	Geluid: klappen van handen
gerommel	Geluid: lawaai
sissen	Geluid: sissen (v. hete voorwerpen in water)
stem die zegt	Geluid: stem
verstommen	Geluid: verstommen
afgespeeld	Geschiedenis
gebeurtenissen	Geschiedenis
geschiedenis	Geschiedenis
hand is	Geschiedenis
Historisch	Geschiedenis
spelen een rol	Geschiedenis
spelen slechts	Geschiedenis
hoogtepunt	Geschiedenis: 1. aspect: hoogtepunt
Verloop	Geschiedenis: 1. aspect: verloop
voorkomen	Geschiedenis: 1. aspect: voorkomen (aangetroffen worden)
bergenparen voor te	Geschiedenis: 1. aspect: voorkomen (aangetroffen worden)
komen weer veel	Geschiedenis: 1. aspect: voorkomen (aangetroffen worden)
komt als godenberg	Geschiedenis: 1. aspect: voorkomen (aangetroffen worden)
komt het motief nog voor	Geschiedenis: 1. aspect: voorkomen (aangetroffen worden)
komt in Noord-	Geschiedenis: 1. aspect: voorkomen (aangetroffen worden)
komt men ook tegen in	Geschiedenis: 1. aspect: voorkomen (aangetroffen worden)
komt vooral voor	Geschiedenis: 1. aspect: voorkomen (aangetroffen worden)
voorkwamen	Geschiedenis: 1. aspect: voorkomen (aangetroffen worden)
wereldwijd voor	Geschiedenis: 1. aspect: voorkomen (aangetroffen worden)
wederwaardigheden	Geschiedenis: 2. type: wederwaardigheid
voert oorlog met Mita	Geschiedenis: 3. oorlog: Sargon II van Assur tegen Mita (Midas), koning der Muški (en Phrygiërs) (Mes.)
oorlog met vijf koningen	Geschiedenis: 3. oorlog: Tiglath-Pileser I tegen 5 koningen der Muški (Mes.)
periode van vóór de metaalbewerking	Geschiedenis: 4.1. Steentijd: 3. Neolithicum (9000 - 6000) (Anat.-Pre-Hett.)
de Ouden	Geschiedenis: Antieke periode (oudheid, ouden, antiek, Klassieke periode, Oude Wereld (800 v.Chr. - 500 na Chr.))
antieke	Geschiedenis: Antieke periode (oudheid, ouden, antiek, Klassieke periode, Oude Wereld (800 v.Chr. - 500 na Chr.))
antieke volkeren	Geschiedenis: Antieke periode (oudheid, ouden, antiek, Klassieke periode, Oude Wereld (800 v.Chr. - 500 na Chr.))
oude volkeren	Geschiedenis: Antieke periode (oudheid, ouden, antiek, Klassieke periode, Oude Wereld (800 v.Chr. - 500 na Chr.))
Hettitische als de pre-Hettitische tijd	Geschiedenis: Hettitische periode (1650 - 1180) (alg.)
millennium, Oud-	Geschiedenis: Hettitische periode, 1. Oud- (1650 - 1500) (H/H)
Hurrieten: de periode 3000 - 1900 v.Chr.	Geschiedenis: Hurritische periode, 1. Oud- (3000 - 1900) (H/H)
Hurrieten: de periode 1900 - 1300 v.Chr.	Geschiedenis: Hurritische periode, 2. Laat- (1900 - 1300) (H/H)
Oud-Anatolische	Geschiedenis: Klein-Azië: Oud-Anatolische periode (ca 1900 - 1500)

	v.Chr.) (H/H)
geschiedenis van de Phrygiërs	Geschiedenis: Klein-Azië: Phrygische periode (1200 - 700) (Phryg.)
Derde dynastie van Ur	Geschiedenis: Mesopotamië: Ur III = Derde dynastie van Ur = Sumerische restauratie = Neo-Sumerische periode (2110 - 2002 v.Chr. (m.chr.); 2065 - 1955 v.Chr. (k. chr.)) (Mes.)
Oud-Midden-Oosterse	Geschiedenis: Oud-Midden-Oosterse periode = stroomculturen (3500 v.Chr. - 800 v.Chr.)
post-Hettitische periode	Geschiedenis: post-Hettitische periode (Klein-Azië)
Phrygische rijk en latere geschiedenis	Geschiedenis: post-Phrygische periode (Klein-Azië)
prehistorische tijden	Geschiedenis: prehistorie
Lalapaduwa, die niet-	Geschiedenis: pre-Hurritische periode (Arm. Hoogland)
pre-Griekse	Geschiedenis: pre-IE periode: pre-Griekse periode
voor-Griekse	Geschiedenis: pre-IE periode: pre-Griekse periode
Hettitische als de pre-Hettitische tijd	Geschiedenis: pre-IE periode: pre-Hettitische periode (Pre-Hett.-Anat.)
pre-Zoroastrische	Geschiedenis: pre-Zoroastrische periode (Ir.)
kinderkiemen	Geslacht en rijpheid: embryo: kinderkiem (ongeboren kind)
ongeboren kinderen	Geslacht en rijpheid: embryo: kinderkiem (ongeboren kind)
jongste	Geslacht en rijpheid: jeugd (jeugdigheid, jong)
jongen	Geslacht en rijpheid: jonge man
knaap	Geslacht en rijpheid: jonge man
kind aanreikt	Geslacht en rijpheid: kind
kind is	Geslacht en rijpheid: kind
kind op	Geslacht en rijpheid: kind
ongeboren kinderen	Geslacht en rijpheid: kind
meisje	Geslacht en rijpheid: maagd
kerel	Geslacht en rijpheid: man (mannelijk)
man met	Geslacht en rijpheid: man (mannelijk)
mannelijke	Geslacht en rijpheid: man (mannelijk)
mannen	Geslacht en rijpheid: man (mannelijk)
oude man	Geslacht en rijpheid: oude man (grijsaard)
volwassen	Geslacht en rijpheid: volwassenheid
vrouw	Geslacht en rijpheid: vrouw (vrouwelijk)
getallen	Getal (alg.)
vier [voorafgegaan door een spatie]	Getal: 04: vier (vierde)
vierdaagse	Getal: 04: vier (vierde)
vijf [+ spatie]	Getal: 05: vijf (vijfde)
vijfmaal	Getal: 05: vijf (vijfde)
zes leeuwen	Getal: 06: zes (zesde)
7 Titaniden*	Getal: 07: zeven (zevende)
zeven [+ spatie]	Getal: 07: zeven (zevende)
zeven,	Getal: 07: zeven (zevende)
Zevengod	Getal: 07: zeven (zevende)
achtste	Getal: 08: acht (achtste)
negen	Getal: 09: negen (negende)
10 [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Getal: 10: tien (tiende)
tien [voorafgegaan door een spatie]	Getal: 10: tien (tiende)
12 el	Getal: 12: twaalf
1000	Getal: 13: - boven de twaalf
20	Getal: 13: - boven de twaalf
25	Getal: 13: - boven de twaalf
26	Getal: 13: - boven de twaalf
32 m	Getal: 13: - boven de twaalf
32 m Ø	Getal: 13: - boven de twaalf
32 ^e	Getal: 13: - boven de twaalf
50	Getal: 13: - boven de twaalf

55	Getal: 13: ~ boven de twaalf
9000	Getal: 13: ~ boven de twaalf
dertig	Getal: 13: ~ boven de twaalf
twintig	Getal: 13: ~ boven de twaalf
veertien	Getal: 13: ~ boven de twaalf
vijftienmaal	Getal: 13: ~ boven de twaalf
zeventig	Getal: 13: ~ boven de twaalf
aantal	Getal: 14.1: aantal
hoeveelheden	Getal: 14.1: aantal
kwantiteit	Getal: 14.1: aantal
helft	Getal: 14.1: aantal: helft (half)
verschillende	Getal: 14.1: aantal: meervoudigheid (veelheid, meer dan één, verschillende, meerdere)
afzonderlijke	Getal: 14.1: aantal: meervoudigheid: pluralisme (verscheidenheid, differentiatie, diversiteit, verdeeldheid, afzonderlijk)
nam de Hurritische religieuze invloed	Getal: 14.1: aantal: vermeerdering (uitbreiding, toeneming, toevoeging, verhoging, vergroting)
toevoeging	Getal: 14.1: aantal: vermeerdering (uitbreiding, toeneming, toevoeging, verhoging, vergroting)
Uitbreiding	Getal: 14.1: aantal: vermeerdering (uitbreiding, toeneming, toevoeging, verhoging, vergroting)
vergroting	Getal: 14.1: aantal: vermeerdering (uitbreiding, toeneming, toevoeging, verhoging, vergroting)
verhogen	Getal: 14.1: aantal: vermeerdering (uitbreiding, toeneming, toevoeging, verhoging, vergroting)
vermindering	Getal: 14.1: aantal: vermindering (afnemen, verzachten)
gewicht	Getal: 14.2: gewicht (zwaarte)
zwaarte	Getal: 14.2: gewicht (zwaarte)
zwaar	Getal: 14.2: gewicht: zwaar
afmetingen	Getal: 14.3: maat (omvang)
breed	Getal: 14.3: maat: breedte
groot	Getal: 14.3: maat: grootheid
grote	Getal: 14.3: maat: grootheid
Mets	Getal: 14.3: maat: grootheid: term: <i>mets</i> (adj.) (Arm.)
steekt boven het badwater uit	Getal: 14.3: maat: grootheid: uitsteken boven (hoger zijn)
mijl hoog	Getal: 14.3: maat: hoogte (hoog)
kniehoog	Getal: 14.3: maat: hoogte: kniehoog
P'ok'r	Getal: 14.3: maat: kleinheid: term: <i>p'ok'r</i> (adj.) (Arm.)
een lang	Getal: 14.3: maat: lengte (lang)
el lang	Getal: 14.3: maat: lengte (lang)
lange armen	Getal: 14.3: maat: lengte (lang)
12 el	Getal: 14.3: maat: lengte: el
2 el	Getal: 14.3: maat: lengte: el
één el	Getal: 14.3: maat: lengte: el
el en een steen	Getal: 14.3: maat: lengte: el
mijl	Getal: 14.3: maat: lengte: mijl
als een bergwand	Getal: 14.3: maat: reusachtigheid (geweldig)
als een piramide	Getal: 14.3: maat: reusachtigheid (geweldig)
als rotsen	Getal: 14.3: maat: reusachtigheid (geweldig)
als zonnen	Getal: 14.3: maat: reusachtigheid (geweldig)
geweldig grote	Getal: 14.3: maat: reusachtigheid (geweldig)
groot als een berg	Getal: 14.3: maat: reusachtigheid (geweldig)
Hij reikte tot in	Getal: 14.3: maat: reusachtigheid (geweldig)
reusachtige	Getal: 14.3: maat: reusachtigheid (geweldig)
zeer groot	Getal: 14.3: maat: reusachtigheid (geweldig)
telt [voorafgegaan door een spatie]	Getal: 15: asp.: rekenmethode: optelling (tellen)
god	God

godelijk	God
goden	God
godheden	God
godheid	God
godin	God
de godheid van Arušna	God: 'Arušna', ~ van (<i>DINGIR-LUM</i> ^{uru} <i>ARUŠNA</i>) (H/H)
'Dagān ša ḫurri'	God: 'De Hurriet' (<i>ša ḫurri</i>) (NW-Sem.-Mes.)
'Hurritische Dagān'	God: 'De Hurriet' (<i>ša ḫurri</i>) (NW-Sem.-Mes.)
God en	God: 'God' (Chr.)
God heeft	God: 'God' (Chr.)
God schiep	God: 'God' (Chr.)
God zich	God: 'God' (Chr.)
Gods beeld	God: 'God' (Chr.)
Μεγαλη Θεα	God: 'Grote Godin' (Μεγαλη Θεα) (Phryg.-Gr.)
Grote Godin, Μητηρ μεγαλη	God: 'Grote Godin' (Μητηρ Μεγαλη) (Phryg.-Gr.)
Apam Napāt ('zoon der wateren')	God: 'Kind van de wateren' (<i>Apāḫnapāt</i> , <i>Apam Napāt</i>) (Ind.)
'Heer van alle landen'	God: 'Koning der landen' (<i>Lugal kur-kur-ra</i>) (H/H)
DINGIR.GE ₆	God: 'Nacht' (<i>DINGIR.GE₆</i>) (H/H) (godin)
Godin (van de) Nacht	God: 'Nacht' (<i>DINGIR.GE₆</i>) (H/H) (godin)
Godin van de Nacht	God: 'Nacht' (<i>DINGIR.GE₆</i>) (H/H) (godin)
Rivier x	God: 'Rivier' (<i>Id</i>) (Mes.)
'Vader der goden'	God: 'Vader der goden' (H/H)
Kiaše ('Zee')	God: 'Zee' (<i>Kiaše</i>) (hurr.) (H/H)
tussen de Zee	God: 'Zee' (<i>Tāmtu</i>) (Mes.)
Zee —	God: 'Zee' (<i>Tāmtu</i>) (Mes.)
Zonnegodin der Aarde	God: 'Zonnegodin der aarde' (<i>Eštawur</i> , ^d <i>UTU taknaš</i>) (H/H)
Zonnegodin van Arinna	God: 'Zonnegodin van Arinna' (^d <i>UTU</i> ^{uru} <i>Arinna</i> , ^{uru} <i>PÚ-na-aš</i> ^d <i>UTU-uš</i>) (H/H)
Zonnegodin	God: 'Zonnegodin' (H/H) (alg.)
goden, zowel in de hemel als onder de	God: aardgod
groeve(god)	God: aardgod
groevegod	God: aardgod
Grubengott	God: aardgod
aard- en berggodin	God: aardgodin
dodengodin	God: aardgodin
godinnen van de onderwereld	God: aardgodin
die een sikkel vasthoudt	God: attriboot: sikkelgod
god met sikkel	God: attriboot: sikkelgod
type god met de sikkel	God: attriboot: sikkelgod
berggod	God: berggod
berggodin	God: berggodin
koning (LUGAL-uš) van	God: beschermgod van de stad Kummija (^{URU} <i>kum-m[i-ya-aš U]R.SAG-li-uš LUGAL-uš</i>) (H/H)
stadsgodin	God: beschermgodin van de stad (stadsgodin)
koningin (MUNUS.LUGAL-aš) van Nineve	God: beschermgodin van de stad Nineve (^{URU} <i>ni-nu-wa-aš MUNUS.LUGAL-aš</i>) (H/H)
geboren bliksem	God: concrete -: bliksem
goden, zowel in de hemel	God: hemelgod
hemelgod	God: hemelgod
hemelkoning	God: hemelgod
hoofdgod	God: hoofdgod
kindgod	God: kindgod (godelijk kind)
godelijke koningen	God: koning der goden (heersergod)
Godenkoning	God: koning der goden (heersergod)
hemelkoning	God: koning der goden (heersergod)
koning der goden	God: koning der goden (heersergod)
koningen der goden	God: koning der goden (heersergod)

Gerstegod	God: korengod (graan-, gerstgod)
koren- en oogstgod	God: korengod (graan-, gerstgod)
korengod	God: korengod (graan-, gerstgod)
landgod	God: landgod (god van een land)
licht- en vruchtbaarheidsgod	God: lichtgod
lichtgod	God: lichtgod
maangod	God: maangod
god van de magie	God: magie, ~ van de
moedergodin	God: moedergodin
mysteriëngod	God: mysteriegod
Godin van de Nacht	God: nacht, godin van de
DINGIR.GE ₆	God: nacht, godin van de: term: <i>DINGIR.GE₆</i> (H/H)
noodlots- en	God: noodlot, godin van het (schikgodin)
noodlotsgodinnen	God: noodlot, godin van het (schikgodin)
oorlogsgod	God: oorlogsgod (krijgsgod)
Scheppergod	God: schepper
stamgod	God: stamgod
androgynen goden	God: tweegeslachtelijke ~
Androgynen godheden	God: tweegeslachtelijke ~
androgynen godheid	God: tweegeslachtelijke ~
tweevoudige oudergodheid	God: tweegeslachtelijke -: tweevoudige oudergodheid
vader aller goden	God: vader van de goden
Vader der goden	God: vader van de goden
vruchtbaarheidsgod	God: vruchtbaarheidsgod
koren- en oogstgod	God: vruchtbaarheidsgod: vegetatiegod (landbouwgod, oogstgod, wasdomgod)
vegetatiegod	God: vruchtbaarheidsgod: vegetatiegod (landbouwgod, oogstgod, wasdomgod)
goddelijke geboortehelpsters	God: vruchtbaarheidsgodin: godin van de vrouwelijke vruchtbaarheid (seksualiteit, bevruchting, geboorte, voortplanting; goddelijke geboortehelpster, vroedvrouw)
vroedvrouwen	God: vruchtbaarheidsgodin: godin van de vrouwelijke vruchtbaarheid (seksualiteit, bevruchting, geboorte, voortplanting; goddelijke geboortehelpster, vroedvrouw)
god van Thospitis	God: watergod: god van het Thospitis-meer (H/H)
riviërgod	God: watergod: rivieren, meren en bronnen, ~ van
god van de zee	God: watergod: zeegod
zee(god)	God: watergod: zeegod
zeegod	God: watergod: zeegod
weergod	God: weergod
weer- of dondergod	God: weergod
god van de donder	God: weergod: donder en/of bliksem, god van
weer- of dondergod	God: weergod: donder en/of bliksem, god van
god der wijsheid	God: wijsheid, ~ van de
god van de magie en de wijsheid	God: wijsheid, ~ van de
Erinyen	God: wraakgodin: term: <i>erinyes</i> (ερινυες), pl. <i>erinyes</i> (ερινυες) (godin) (Gr.)
zonnegod	God: zonnegod
zonnegod van de hemel	God: zonnegod van de hemel (H/H)
zonnegodheden	God: zonnegodheid (m/v)
zonnegodheid	God: zonnegodheid (m/v)
zonnegodin	God: zonnegodin
Erinyen	Godenstelsel: godengroep: 01. ~ van godinnen: 'Erinyen' (ερινυες) = Eumenides (Ευμενιδες) (Gr.)
Irširra	Godenstelsel: godengroep: 01. ~ van godinnen: 'Irširra' (hurr.) (H/H)
kring van Kumarbi	Godenstelsel: godengroep: 01. ~, Hurritische: Kumarbi-kring

	(Hurr.)
goden van de Urarteeërs	Godenstelsel: godengroep: 01. -, Urartese (Urtart.)
Urartese pantheon	Godenstelsel: godengroep: 01. -, Urartese (Urtart.)
Eloeim = Kronioi	Godenstelsel: godengroep: 01.: 'Eloeim' (Ελωειμ) = 'Kronioi' (Κρονιοι) (bondgenoten van Elus = Cronus (3)) (Gr. benaming van NW-Sem. goden)
<i>enna-šta attanna-šta</i>	Godenstelsel: godengroep: 01.: 'Enna-šta attanna-(šta)' (hurr.) (H/H)
vroegere goden uit de kring van Kumarbi	Godenstelsel: godengroep: 01.: 'Enna-šta attanna-(šta)' (hurr.) (H/H)
vroegere goden (<i>karūiliyaš DINGIR^{MES}-aš</i>)	Godenstelsel: godengroep: 01.: 'Karuilleš šiuneš' (hett.) = 'Enna durena' (hurr.) = 'Ammatina enna' (hurr.) (H/H)
vroegere goden	Godenstelsel: godengroep: 01.: type: vroegere goden (oudere godengeneratie)
gericht aan de onderaardse	Godenstelsel: godengroep: 01.: type: vroegere goden: onderwereldgoden
onderaardse vroegere goden	Godenstelsel: godengroep: 01.: type: vroegere goden: onderwereldgoden
verbant de 'vroegere	Godenstelsel: godengroep: 01.: type: vroegere goden: onderwereldgoden
vroegere goden, door Teššub naar de	Godenstelsel: godengroep: 01.: type: vroegere goden: onderwereldgoden
Kubaba(t) en Adamma	Godenstelsel: godengroep: 02. dyade van godinnen: 'Kubaba-Adamma' (NW-Sem.-H/H)
Dioscuren*	Godenstelsel: godengroep: 02. dyade: broederpaar: tweelinggoden: 'Dioscuren' (2) (Διοσκουροι (2)) (Gr. benaming van NW-Sem. goden)
Ouranos, de hemelgod, bevrucht Gaia	Godenstelsel: godengroep: 02. dyade: type: echtpaar: hemel-aardegodenpaar
Vader Hemel en Gaia als Moeder Aarde	Godenstelsel: godengroep: 02. dyade: type: echtpaar: hemel-aardegodenpaar
Zevengod	Godenstelsel: godengroep: 07. heptade ('Zevengod' of 'Zevengoden') (alg.)
Artemiden*	Godenstelsel: godengroep: 07. heptade van godinnen: 'Titaniden' (Τιτανιδες) = 'Artemiden' (Αρτεμιδες) (Gr. benaming van NW-Sem. godinnen)
Titanide*	Godenstelsel: godengroep: 07. heptade van godinnen: 'Titaniden' (Τιτανιδες) = 'Artemiden' (Αρτεμιδες) (Gr. benaming van NW-Sem. godinnen)
Titaniden*	Godenstelsel: godengroep: 07. heptade van godinnen: 'Titaniden' (Τιτανιδες) = 'Artemiden' (Αρτεμιδες) (Gr. benaming van NW-Sem. godinnen)
Sebitu	Godenstelsel: godengroep: 07. heptade: 'Sebitu' = 'Sibitu' (Urtart.)
Sebettu	Godenstelsel: godengroep: 07. heptade: 'Sibi' = 'Sibitti' = 'Sebitti' (Mes.) [Sebettu, Sebittu, Sibittu]
Titanen	Godenstelsel: godengroep: 12. dodecade: 'Titanen' (masc. Τιτανες, fem. Τιτανιδες) (Gr.)
graven	Graf (alg.)
Hierotheseion	Graf: 1. loc.: Nemrut Dağı (bij Eski Kâhta) ('Hierotheseion'), - van Antiochus I te (Turk.)
Ašxen;	Graf: 1. loc.: T'ortan, - van Ašxen te (Turk.-Arm.)
Chat;	Graf: 1. loc.: T'ortan, - van Chat te (Turk.-Arm.)
Daniël, een pupil van Gregorius;	Graf: 1. loc.: T'ortan, - van Daniël te (Turk.-Arm.)
Karnig, een monnik.	Graf: 1. loc.: T'ortan, - van Karnig te (Turk.-Arm.)
St. Gregorius;	Graf: 1. loc.: T'ortan, - van St. Gregorius te (Turk.-Arm.)
St. Husik I;	Graf: 1. loc.: T'ortan, - van St. Husik I te (Turk.-Arm.)
St. Vrt'anes I;	Graf: 1. loc.: T'ortan, - van St. Vrt'anes I te (Turk.-Arm.)
Trdat IV.	Graf: 1. loc.: T'ortan, - van Trdat IV te (Turk.-Arm.)

Xosroviduxt;	Graf: 1. loc.: T'ortan, - van Xosroviduxt te (Turk.-Arm.)
graf.	Graf: 2. pers./obj.: koning, - van een Hettitische (H/H)
uitgehouden grafkamers bijzetten	Graf: 2. pers./obj.: koningen, Hurritische en Urartese; bijgezet in in de rotsen uitgehouden grafkamers (H/H-Uart.)
grootgrondbezitters (die zich lieten begraven)	Graf: 2. pers./obj.: vorsten, - van Phrygische (Phryg.)
cenotafen	Graf: 3. type: cenotaaf (graf zonder lijk)
<i>tumuli</i>	Graf: 3. type: grafheuvel
piramidale grafheuvel van koning	Graf: 3. type: grafheuvel, koninklijke
piramide	Graf: 3. type: piramide
Hellenistische Hierotheseion	Graf: 5. geo/rel/temp: Hellenistisch ~ (Turk.-Gr.)
grafheuvel en -tempel	Graf: 7. asp.: grafheuvel in combinatie met een graftempel
grafmonument	Graf: 7. asp.: grafmonument
Stenen fallussen als grafmonument	Graf: 7. asp.: grafmonument: stenen fallus
Gordion (= phryg. - <i>gordum</i>)	Griekse termen: <i>Gordum</i>
archonten	Griekse termen: αρχων
Baitylia	Griekse termen: Βαιτυλος of Βαιτυλιον
<i>basileüs</i>	Griekse termen: βασιλευς
<i>basileus</i>	Griekse termen: βασιλευς
Giganten	Griekse termen: Γίγας
Heimarmene	Griekse termen: εΐμαρμενη
Termen voor magnetische ijzersteen	Griekse termen: Ἡρακλεια λιθος = Ἡρακλειον = Ἡηρακλεωτις
Melissa	Griekse termen: μελισσα
Melissaios	Griekse termen: μελισσα: Μελισσαιος = Μελισσειος
Melisseus	Griekse termen: μελισσα: Μελισσευς
omphalos	Griekse termen: ομφαλος
Hora	Griekse termen: Ωρα
Ἰαναθα Πρεια (nomin.) 'Koningin van held [voorafgegaan door een spatie]	Griekse termen: Ἰαναθα Πρεια
hoofdpersoon	Halfgod: held (heldendom, heroïsch, hoofdpersoon)
heerschappij	Heerschappij
heerst	Heerschappij
regeerde	Heerschappij
ervoor te zorgen	Heerschappij: beheren
controleren	Heerschappij: beheren: controleren (nagaan)
kwam Armenië onder de heerschappij	Heerschappij: dominantie
overheersing	Heerschappij: dominantie
onder Seleucidische heerschappij	Heerschappij: dominantie
onder het gezag van	Heerschappij: gezag: leiding (begeleiding)
onder leiding van	Heerschappij: gezag: leiding (begeleiding)
majestueuze	Heerschappij: gezag: verhevenheid (grootseid, hoogheid, majesteit, heerlijkheid, sublimiteit, hoogstaand, beste, majestueus)
bevelen volgt hij	Heerschappij: onderwerping: gehoorzaamheid
in hem hun meerdere zien	Heerschappij: onderwerping: nederigheid
onderwerpt zich	Heerschappij: onderwerping: zich onderwerpen
die zijn plaats zou innemen	Heerschappij: opvolging, goden-
godenopvolging	Heerschappij: opvolging, goden-
vader te hebben overgenomen	Heerschappij: opvolging, goden-
zich op de troon zet	Heerschappij: opvolging, goden-
tot koning uitgeroepen	Heerschappij: opvolging: benoemen tot koning
gelijkwaardige plaats	Heerschappij: rangorde
Feodale verhoudingen	Heerschappij: vorm: feodalisme
De staat	Heerschappij: vorm: staat
staten	Heerschappij: vorm: staat
stadstaten	Heerschappij: vorm: staat, stad-
koninkrijk	Heerschappij: vorm: staat: koninkrijk

vorstendommen	Heerschappij: vorm: staat: vorstendom (prinsdom)
grafin	Heerser: graaf (grafin)
vorst der geesten en vogels	Heerser: heer der geesten en der vogels [zie ook koning: opperkoning der geesten]
Keizer	Heerser: keizer
koning	Heerser: koning
'Heer van alle landen'	Heerser: koning der landen
'Heer van alle landen'	Heerser: koning der landen: term: <i>lugal kur-kur-ra</i> (goddelijke titel) (Mes.) + (H/H)
Djin-Padišah	Heerser: koning, opper-: term: <i>padišah</i> (Turk.)
farao	Heerser: koning: farao (Eg.)
Djin-Padišah	Heerser: koning: opperkoning der geesten: term: <i>cin-padišah</i> (Turk.)
Labarna	Heerser: koning: term: <i>labarna</i> (1) (hett.) = hatt. <i>tabarna</i> (1) (H/H)
LUGAL-uš	Heerser: koning: term: LUGAL (hett.-sum.) (H/H-Sum.)
<i>basileēs</i>	Heerser: koning: term: βασιλεὺς (pl. βασιλεες = βασιλεις) (Gr.)
<i>basileus</i> 'koning'	Heerser: koning: term: βασιλεὺς (pl. βασιλεες = βασιλεις) (Gr.)
koningin	Heerser: koningin
Tawananna	Heerser: koningin, priester-: term: <i>tawananna</i> = <i>tawanana</i> (H/H)
koningin (MUNUS.LUGAL-aš)	Heerser: koningin: term: <i>MUNUS.LUGAL-aš</i> (hett.-sum.) (H/H-Sum.)
Ἰαναψα Πρεῖα (nomin.) 'Koningin van	Heerser: koningin: term: <i>vanassa Preiia</i> (Ἰαναψα Πρεῖα) ('koningin van Perga') (Gr.-Pamph.)
koninklijk paar	Heerser: koningspaar
'heer	Heerser: leider
des heren	Heerser: leider
leider van de dans	Heerser: leider van de dans
leider, Telepia	Heerser: leider van de dans
meesteres	Heerser: leidster
Allaiturah(ḫ)i	Heerser: leidster: term: <i>Allai-turahḫi</i> ('de vrouwe is mannelijk' of 'sterke meesteres') (hurr.) (H/H)
prinses	Heerser: prinses (koningsdochter)
vazallen	Heerser: vazal
Kronos-tempel	Heiligdom: 1. pers.: Cronus te Tlos (Turk.-Lyc.), tempel van (Gr.)
genoemde tempel	Heiligdom: 1. pers.: Ḫaldi te Mušāšir-Ardini (Ir./Irak), tempel van (Urt.)
Zijn vierkante torentempel stond	Heiligdom: 1. pers.: Ḫaldi te Mušāšir-Ardini (Ir./Irak), tempel van (Urt.)
tempel van Ḫebat	Heiligdom: 1. pers.: Ḫebat te Kummija (Turk.-Irak), tempel van (H/H)
Ištar-tempel in Assur	Heiligdom: 1. pers.: Ištar te Assur, tempel van (Mes.)
bergheiligdom bij Pergamum	Heiligdom: 1. pers.: Kybele nabij Pergamum (Turk.), bergheiligdom van (Phryg.)
tempel van Kybele te Pessinus	Heiligdom: 1. pers.: Kybele te Pessinus (Turk.), tempel van (Phryg.)
aan haar gewijde <i>ḫeštā</i> -huis	Heiligdom: 1. pers.: Letwani te Hattuša (Turk.), dodentempel (het <i>ḫeštā</i> -huis) van (H/H)
vereerd; in tempels	Heiligdom: 1. pers.: Mithras (<i>Mithreum</i>), tempel van (L/R)
tempel van Nergal	Heiligdom: 1. pers.: Nergal te Urkiš (Buccellati 2009, p.59) (Syr.), tempel van (Mes.)
Hier stond de tempel van Šawuška	Heiligdom: 1. pers.: Šawuška-Ištar te Nineve (Mes.), tempel van (H/H)
Ayanis-tempel	Heiligdom: 2. loc.: Ayanis (Turk), tempel te (Urt.)
tempel van Luxor	Heiligdom: 3. naam: Karnak = eg. t ³ -jpt (?) = Ta-Opet = Ta-Apet = kopt. ta Pe (> gr. Thebe) = jpt-jswt = Ipet-isut = arab. el-Karnak (tempelcomplex) te Luxor (Eg.)

tempel (<i>É.DINGIR</i>)	Heiligdom: 4. type: - : term: <i>É.DINGIR</i> (sum.) (Mes.)
bergheiligdom	Heiligdom: 4. type: -, berg-
<i>heštā</i> -huis	Heiligdom: 4. type: -, privaat: <i>heštā</i> -huis (H/H) [<i>heštā, hešta, hesta, hištā, hišta, hista, hešti, hesti, hišti, histi</i>]
kapel	Heiligdom: 4. type: kapel
kerken	Heiligdom: 4. type: kerk (Chr.)
tempel	Heiligdom: 4. type: tempel (alg.)
grafheuvel en -tempel	Heiligdom: 4. type: tempel, graf-
bereikt de tempel	Heiligdom: 4. type: tempel, hemelse goden-
goden in hun hemelse woning	Heiligdom: 4. type: tempel, hemelse goden-
godenwoning in de hemel	Heiligdom: 4. type: tempel, hemelse goden-
<i>kuntari</i>	Heiligdom: 4. type: tempel, hemelse goden-: term: <i>kuntari</i> , de tempel(s) van Teššub en de andere Hurritische goden op de berg Kanzura-Kandurna (H/H)
vierkante torentempel	Heiligdom: 4. type: tempel, toren-; vierkante
Saturnus (zie	Hemellichaam: planeet: 'Saturnus' (2)
planeet Kronos-	Hemellichaam: planeet: 'Saturnus' (2): 'Cronus' (2) = 'Kronos' (2) (Κρονος) (Gr.)
planeet Saturnus-Kronos	Hemellichaam: planeet: 'Saturnus' (2): 'Cronus' (2) = 'Kronos' (2) (Κρονος) (Gr.)
Kumarbi is tevens de naam van een ster	Hemellichaam: planeet: 'Saturnus' (2): 'Kumarbi' (H/H)
een ster	Hemellichaam: ster (vaste ster)
vaste ster	Hemellichaam: ster (vaste ster)
<i>Alhari-</i> (hett.)	Hett. en Hurr. termen: <i>alhari-</i>
Allaiturah(h)i	Hett. en Hurr. termen: <i>Allaiturahhi</i>
hett. <i>ešhar</i>	Hett. en Hurr. termen: <i>ešhar</i>
luw. <i>āšhar</i>	Hett. en Hurr. termen: <i>ešhar</i>
<i>Girenni</i> -stenen	Hett. en Hurr. termen: <i>girenni</i>
<i>halki</i> 'gerst'	Hett. en Hurr. termen: <i>halki-</i>
Termen voor zilver:	Hett. en Hurr. termen: <i>harki-</i>
hurr. <i>ayarahhi</i>	Hett. en Hurr. termen: <i>hiyari</i>
hurr. <i>hiyari</i>	Hett. en Hurr. termen: <i>hiyari</i>
<i>Kotur</i> , de moderne naam van de bergpas	Hett. en Hurr. termen: <i>Ḫundur: URUḫu-un-du-ur</i>
<i>URUḫu-un-du-ur</i>	Hett. en Hurr. termen: <i>Ḫundur: URUḫu-un-du-ur</i>
<i>URUḫu-un-du-ur-na elû</i>	Hett. en Hurr. termen: <i>Ḫundurna: URUḫu-un-du-ur-na elû</i> en <i>URUḫu-un-du-ur-na šaplû</i>
<i>ḫupanni</i>	Hett. en Hurr. termen: <i>ḫupanni</i>
<i>ḫupišna</i> -steen	Hett. en Hurr. termen: <i>ḫupišna</i>
Jaspis (= hebr. <i>jēšafēh</i> = hett. <i>jašpu-</i>)	Hett. en Hurr. termen: <i>iaspe-*</i>
<i>ikunta luli</i> , een 'koude vijver'	Hett. en Hurr. termen: <i>ikunta luli</i>
Irširra	Hett. en Hurr. termen: <i>Irširra</i>
<i>ištamašš-</i>	Hett. en Hurr. termen: <i>ištamašš-</i>
Itkalzi ('reinheid')	Hett. en Hurr. termen: <i>itkalzi = itk-al-zi</i>
kallanzi	Hett. en Hurr. termen: <i>kallanzi = NA₄.kal-la-an-zi</i>
<i>kunkunuzzi</i>	Hett. en Hurr. termen: <i>kunkunuzzi</i>
<i>kundurra</i>	Hett. en Hurr. termen: <i>kuntari</i>
<i>kuntari</i>	Hett. en Hurr. termen: <i>kuntari</i>
<i>kuntarra</i>	Hett. en Hurr. termen: <i>kuntari</i>
godenwoning (<i>kuntarra</i>)	Hett. en Hurr. termen: <i>kuntari</i>
<i>kunzijala</i> -steen	Hett. en Hurr. termen: <i>kunzijala = kunziyala = ku-un-zi-ia-la-za = kunzijalla</i>
<i>ku-uz-za-az</i>	Hett. en Hurr. termen: <i>ku-uz-za-az</i>
<i>kuwanna</i> (?) '(koper)blauw'; vgl. gr.	Hett. en Hurr. termen: <i>kuwanna</i>
Armeense Mher ('zon')	Hett. en Hurr. termen: <i>Mher</i>
Mher is een afleiding van ir.	Hett. en Hurr. termen: <i>Mher</i>

P'ok'r Mher, 'Kleine Mher')	Hett. en Hurr. termen: <i>Mher: P'ok'r Mher</i>
<i>luluri</i> -steen	Hett. en Hurr. termen: <i>NA⁴.lu-ul-lu-ri</i>
Termen voor ijzer:	Hett. en Hurr. termen: <i>parza-</i>
<i>šuli(ya)</i>	Hett. en Hurr. termen: <i>šulai</i>
<i>taḥuppaštai</i>	Hett. en Hurr. termen: <i>taḥuppaštai</i>
'levende steen' (TI- <i>an-za</i> NA ₄ - <i>aš</i>)	Hett. en Hurr. termen: <i>TI-an-za NA₄-aš</i>
hett. <i>tarḥ-</i> 'in staat zijn, overwinnen'	Hett. en Hurr. termen: <i>Trḥu-ent-s*</i>
Sasna ts'ēr ('Rebellen	Hett. en Hurr. termen: <i>ts'ēr, Sasna</i>
<i>tuhḥ-</i>	Hett. en Hurr. termen: <i>tuhḥ-</i>
<i>tuppíyaš</i>	Hett. en Hurr. termen: <i>tuppi</i>
<i>annallaš</i> INIM ^{MES} - <i>naš</i> <i>tuppíyaš</i>	Hett. en Hurr. termen: <i>tuppi: annallaš INIM^{MES}-naš tuppíyaš</i>
Tork' was een oude landgod	Hett. en Hurr. termen: <i>Turk' Angeteay</i>
<i>Ullikummi</i> betekent	Hett. en Hurr. termen: <i>Ullikummi</i>
Ullikummi's naam is een Satzname	Hett. en Hurr. termen: <i>Ullikummi</i>
<i>walḥi</i>	Hett. en Hurr. termen: <i>walḥi</i>
hoofd	Hoofd
een zilveren kop	Hoofd: 1. type: beeld, ~ van een
hoofd van Kronos	Hoofd: 1. type: Cronus, ~ van (Gr.)
gezicht	Hoofd: 2. deel: gezicht
mond [+ spatie]	Hoofd: 2. deel: mond
mondwassing	Hoofd: 2. deel: mond
tanden van een leeuw	Hoofd: 2. deel: mond: tand, leeuwen-
Tongen van ijzer	Hoofd: 2. deel: mond: tong: ijzeren - (als magisch voorwerp)
in de mond	Hoofd: 2. deel: mondgebaar: iets in de mond nemen of leggen
in Kumarbi's mond	Hoofd: 2. deel: mondgebaar: iets in de mond nemen of leggen
elkaar kussen	Hoofd: 2. deel: mondgebaar: kus
kust de knieën en de voeten	Hoofd: 2. deel: mondgebaar: kus
haakneus	Hoofd: 2. deel: neus, haak-
ogen [voorafgegaan door een spatie]	Hoofd: 2. deel: oog
ogen van	Hoofd: 2. deel: oog
oog;	Hoofd: 2. deel: oog
ogen van een arend	Hoofd: 2. deel: oog, arends-
diepliggende ogen	Hoofd: 2. deel: oog, diepliggend
ogen als zonnen	Hoofd: 2. deel: oog, reuzen- (oog van een reus)
scheefstaande ogen	Hoofd: 2. deel: oog: scheefogig
scheve ogen	Hoofd: 2. deel: oog: scheefogig
schedels	Hoofd: 2. deel: schedel
hoofd van ijzer	Hoofd: 3. asp.: ijzer, ~ van
twee hoofden	Hoofd: 3. asp.: koppig, twee-
twee schedels	Hoofd: 3. asp.: koppig, twee-
hoorns van de rammen	Hoorn: ramshoorn
hoorns	Hoorn: stierenhoorn
dierenvel	Huid: 1. type: dierenvel (alg.)
rundervel	Huid: 1. type: runderhuid
schaap geslacht en zijn vel	Huid: 1. type: schapenvel
schapen- of rundervel	Huid: 1. type: schapenvel
huwelijk	Huwelijk
huwt	Huwelijk
Zijn vrouw en zuster	Huwelijk: 1. type: huwelijksrelaties: endogamie: broer-zusterhuwelijk
hem scheiden.	Huwelijk: 2. hand.: echtscheiding (echtbreuk)
echtpaar	Huwelijk: 3. pers.: echtpaar
gemaal	Huwelijk: 3. pers.: gemaal
minnaar	Huwelijk: 3. pers.: gemaal
van een Armeense koning als vrouw	Huwelijk: 3. pers.: gemalin
gemalin	Huwelijk: 3. pers.: gemalin

tot vrouw	Huwelijk: 3. pers.: gemalin
Zijn vrouw	Huwelijk: 3. pers.: gemalin
archonten	Instelling en organisatie: 1. ambt: ambtenaar: archont (αρχων) (Gr.)
vizier	Instelling en organisatie: 1. ambt: ambtenaar: vizier (≈ eerste minister)
goddelijke hemelse heerschappij	Instelling en organisatie: 1. ambt: koningschap des hemels
Koningschap in de hemel	Instelling en organisatie: 1. ambt: koningschap des hemels
benoemt hij Gregorius tot patriarch	Instelling en organisatie: 2. instelling: benoemen in een ambt
British Museum	Instelling en organisatie: 3. organisatie, culturele: 'British Museum' (Eng.)
Stichting van het Phrygische rijk	Instelling en organisatie: 4. stichting van een staat (koninkrijk)
stichtten het Lydische rijk	Instelling en organisatie: 4. stichting van een staat (koninkrijk)
vorming van het koninkrijk Urartu	Instelling en organisatie: 4. stichting van een staat (koninkrijk)
sticht aldus de eerste stad	Instelling en organisatie: 4. stichting van een stad
Stichtingsoorkonde	Instelling en organisatie: 4. stichting van een stad
adel	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: hogere klasse: aristocratie (adel, krijgserelite)
verzamelen.	Instelling en organisatie: 6. vergadering
vergadering der goden	Instelling en organisatie: 6. vergadering der goden
een Dev	Iraanse termen: <i>daēuua</i>
kurd. <i>kel-išin</i> 'blauwe zuil' = dioriet	Iraanse termen: <i>kel-išin</i>
Soslans (Ossetisch) of Sosriko's	Iraanse termen: <i>Šošlan</i>
aanstootgevend	Karakter en gedrag: afkeer: aanstootgevendheid
angst	Karakter en gedrag: angst
schrikt	Karakter en gedrag: angst
slaat hem om het	Karakter en gedrag: angst
vrees	Karakter en gedrag: angst
schrikwekkende	Karakter en gedrag: angstaanjagendheid
verschrikkelijke	Karakter en gedrag: angstaanjagendheid
verschrikt	Karakter en gedrag: angstaanjagendheid
begeert Attis	Karakter en gedrag: begeerte: seksueel verlangen
begeerte van Antiochus' vrouw	Karakter en gedrag: begeerte: seksueel verlangen
raakt opgewonden	Karakter en gedrag: begeerte: seksueel verlangen
geile	Karakter en gedrag: begeerte: seksueel verlangen
hoopt	Karakter en gedrag: begeerte: wens (hoop)
wens	Karakter en gedrag: begeerte: wens (hoop)
behulpzame	Karakter en gedrag: behulpzaamheid
hulpvaardige	Karakter en gedrag: behulpzaamheid
verkenningstvaardigheid	Karakter en gedrag: bekwaamheid in het verkennen (bijv. in de oorlog)
berouw	Karakter en gedrag: berouw
zijn echter zo onder indruk van	Karakter en gedrag: bewondering
bijzonderheid	Karakter en gedrag: bijzonderheid
frappant	Karakter en gedrag: bijzonderheid
blij [+ spatie]	Karakter en gedrag: blijdschap
verheugt zich	Karakter en gedrag: blijdschap
bloeddorstig	Karakter en gedrag: bloeddorstigheid
geheel alleen	Karakter en gedrag: eenzaamheid (alleen zijn)
gedrag	Karakter en gedrag: gedrag
houding tijdens	Karakter en gedrag: gedrag
geliefd	Karakter en gedrag: geliefdheid
populair	Karakter en gedrag: geliefdheid
Gelukzaligen	Karakter en gedrag: gelukzaligheid (zaligheid)
iemand met een grote mond	Karakter en gedrag: grootspraak (opschepperij)
haat	Karakter en gedrag: haat
geheim in een grot	Karakter en gedrag: heimelijkheid (verborgen gedrag,

	stiekemheid, geniepigheid)
aard [voor en na een spatie]	Karakter en gedrag: karakter
eigenschappen	Karakter en gedrag: karakter
haar natuur	Karakter en gedrag: karakter
Karakterisering	Karakter en gedrag: karakter
Kenmerken	Karakter en gedrag: karakter
typerend	Karakter en gedrag: karakter
Typisch	Karakter en gedrag: karakter
belangrijkste (magische) kwaliteit	Karakter en gedrag: karakter, wezenlijk (essentie, kern, functie, eigenheid)
centrale rol	Karakter en gedrag: karakter, wezenlijk (essentie, kern, functie, eigenheid)
eigen karakter	Karakter en gedrag: karakter, wezenlijk (essentie, kern, functie, eigenheid)
karakter van goud	Karakter en gedrag: karakter, wezenlijk (essentie, kern, functie, eigenheid)
karakter van lood	Karakter en gedrag: karakter, wezenlijk (essentie, kern, functie, eigenheid)
karakter van zilver	Karakter en gedrag: karakter, wezenlijk (essentie, kern, functie, eigenheid)
zelfontmanning een rol	Karakter en gedrag: karakter, wezenlijk (essentie, kern, functie, eigenheid)
haar oorspronkelijk androgyn karakter om de kwaliteit	Karakter en gedrag: karakter: aangeboren of inherente eigenschap
(magische) kwaliteit	Karakter en gedrag: karakter: kwaliteit van het getal of aantal (bijzondere of 'krachtige' getallen of aantallen)
lachend	Karakter en gedrag: karakter: magische eigenschap of kwaliteit
moeilijk	Karakter en gedrag: lach (glimlach)
liefde	Karakter en gedrag: lastig (moeilijk)
verliefd	Karakter en gedrag: liefde
dapper	Karakter en gedrag: liefde
durft	Karakter en gedrag: moed
moed [+ spatie]	Karakter en gedrag: moed
moed,	Karakter en gedrag: moed
versaagt	Karakter en gedrag: moedeloosheid (versagen)
scherpe	Karakter en gedrag: scherpte
melancholie	Karakter en gedrag: somberheid
somber	Karakter en gedrag: somberheid
standvastig	Karakter en gedrag: standvastigheid
tevreden	Karakter en gedrag: tevredenheid
boos [+ spatie]	Karakter en gedrag: toorn
boze woorden	Karakter en gedrag: toorn
ergernis	Karakter en gedrag: toorn
toorn	Karakter en gedrag: toorn
woedend	Karakter en gedrag: toorn
troosteloze	Karakter en gedrag: troosteloosheid
ontrouw	Karakter en gedrag: trouweloosheid
twijfelachtig	Karakter en gedrag: twijfel
ideaal	Karakter en gedrag: uitmuntendheid (uitstekend, excellent, voortreffelijk, ideaal)
Dit wordt hier niet	Karakter en gedrag: vaagheid
geen duidelijk	Karakter en gedrag: vaagheid
onduidelijk	Karakter en gedrag: vaagheid
vage	Karakter en gedrag: vaagheid
verre van zeker	Karakter en gedrag: vaagheid
warrig	Karakter en gedrag: vaagheid
veracht	Karakter en gedrag: verachtelijkheid
vertwijfelde	Karakter en gedrag: wanhoop (vertwijfeling)

bedenkingen	Karakter en gedrag: wantrouwen (bedenking tegen iem., verdenken)
verdenkt	Karakter en gedrag: wantrouwen (bedenking tegen iem., verdenken)
gunstige	Karakter en gedrag: welgezindheid
in tranen	Karakter en gedrag: wenen (huilen)
wild [+ spatie]	Karakter en gedrag: wildheid
wilde dieren	Karakter en gedrag: wildheid
wilde stier	Karakter en gedrag: wildheid
Wildochsen	Karakter en gedrag: wildheid
zilverwater <i>uisge airgiod</i> of <i>uisge air</i>	Kelt. termen: <i>uisge airgiod</i> = <i>uisge air airgiod</i>
ark	Kist: ark
kist of ark	Kist: ark: Deucalion en Pyrrha, ~ van (Gr.-Phryg.)
Noach is hier met zijn ark	Kist: ark: Noach, ~ van (Isr.)
kleed	Kleding
kleren	Kleding
doet haar mooie kleren en sieraden aan	Kleding: aankleden
kleedden	Kleding: aankleden
gordel	Kleding: gordel
Phrygische muts	Kleding: hoofddekseel: muts, Phrygische; van Mithras (L/R)
hij op zijn hoofd krijgt	Kleding: hoofddekseel: steen
broek	Kleding: kledingstuk: broek
kleedt zich uit	Kleding: naaktheid
naakt	Kleding: naaktheid
mannenkleren	Kleding: type: mannenkleding
vrouwenkleren	Kleding: type: vrouwenkleding
kleur	Kleur (alg.)
blauwe	Kleur: 1. stnd.: blauw
bleekblauwe kleur	Kleur: 1. stnd.: blauw, bleek-
hemelsblauwe kleur	Kleur: 1. stnd.: blauw, hemels-
'(koper)blauw'	Kleur: 1. stnd.: blauw, koper- (azuurblauw, bergblauw)
<i>kuwanna</i> (?) '(koper)blauw'	Kleur: 1. stnd.: blauw, koper-: term: <i>kuwanna</i> (lood) (hett.) (H/H)
bruine variant	Kleur: 1. stnd.: bruin
goudgeel	Kleur: 1. stnd.: geel, goud-
grijs	Kleur: 1. stnd.: grijs (grauw)
grijze	Kleur: 1. stnd.: grijs (grauw)
groene	Kleur: 1. stnd.: groen
<i>kunzijala</i>	Kleur: 1. stnd.: <i>kunzijala</i> (hett.) (H/H)
rode	Kleur: 1. stnd.: rood
bloedrode	Kleur: 1. stnd.: rood, bloed-
goudrood	Kleur: 1. stnd.: rood, goud-
witte	Kleur: 1. stnd.: wit
oakk. <i>kū₃.babbar</i> 'het witte metaal'	Kleur: 1. stnd.: wit: term: <i>babbar</i> (zilver) (oakk.) (Mes.)
hett. <i>ḫarki</i> 'het witte'	Kleur: 1. stnd.: wit: term: <i>ḫarki</i> (zilver) (hett.) (H/H)
hatt. <i>*ḫattuš</i> 'het witte'	Kleur: 1. stnd.: wit: term: <i>ḫattuš*</i> (zilver) (hatt.) (H/H)
aarde [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Kosmografie en geografie: aarde
aarde,	Kosmografie en geografie: aarde
aarde.	Kosmografie en geografie: aarde
aarde;	Kosmografie en geografie: aarde
aarde'	Kosmografie en geografie: aarde
grond.	Kosmografie en geografie: aarde
wereld	Kosmografie en geografie: aarde
Erṣeta	Kosmografie en geografie: aarde: 'Aarde' (<i>Erṣeta</i>) (Mes.)
(Ki,	Kosmografie en geografie: aarde: 'Aarde' (<i>Ki</i>) (Mes.)
Aarde —	Kosmografie en geografie: aarde: 'Aarde' (Mes.)
tussen de Aarde	Kosmografie en geografie: aarde: 'Aarde' (Mes.)

Gaia als Moeder Aarde	Kosmografie en geografie: aarde: 'Aarde' (Γαῖα = Γῆ = Γα) (Gr.)
Moeder Aarde	Kosmografie en geografie: aarde: 'Moeder Aarde' (<i>Terra Mater</i>) (alg.)
van de moeder'	Kosmografie en geografie: aarde: 'Moeder Aarde' (<i>Terra Mater</i>) (alg.)
onderaards	Kosmografie en geografie: aarde: onderaards
ondergrondse	Kosmografie en geografie: aarde: onderaards
hemel en aarde verbindende fallus	Kosmografie en geografie: centrum van de ruimtecirkel of de kosmos: wereldas (wereldpaal, hemelzuil, hemelas) ter ondersteuning van de hemel
verbindingslid tussen hemel en	Kosmografie en geografie: centrum van de ruimtecirkel of de kosmos: wereldas (wereldpaal, hemelzuil, hemelas) ter ondersteuning van de hemel
culturele en religieuze centrum	Kosmografie en geografie: centrum, cultureel (cultuurcentrum)
met als centrum Hattuša	Kosmografie en geografie: centrum, cultureel (cultuurcentrum)
cultus naar Tušpa	Kosmografie en geografie: centrum, religieus
religieuze centrum	Kosmografie en geografie: centrum, religieus
stad van de god Teššub	Kosmografie en geografie: centrum, religieus
Chaos	Kosmografie en geografie: chaos i.t.t. kosmos (toestand vóór de schepping)
Eilanden der Gelukzaligen	Kosmografie en geografie: eiland, mythisch: doden of gelukzaligen, westelijk - der: 'Elysion' (Ἠλυσιον, Elysium, Eilanden der Gelukzaligen of Elyzeese velden) (Gr.)
gebied	Kosmografie en geografie: gebied
overall in het Griekse gebied	Kosmografie en geografie: gebied van verering
brongebied	Kosmografie en geografie: gebied, bron- (van een rivier)
het Griekse gebied	Kosmografie en geografie: gebied, cultuur-
zijn gebied	Kosmografie en geografie: gebied, grond- (eigendomsgebied)
kerngebied	Kosmografie en geografie: gebied, kern-
plaats van herkomst	Kosmografie en geografie: gebied, oorsprongs- (plaats van herkomst, ontstaan, oorsprong)
plaats van oorsprong	Kosmografie en geografie: gebied, oorsprongs- (plaats van herkomst, ontstaan, oorsprong)
welke plaats de Ouden aanzagen	Kosmografie en geografie: gebied, oorsprongs- (plaats van herkomst, ontstaan, oorsprong)
en rite in dezen kunnen worden geplaatst	Kosmografie en geografie: gebied, oorsprongs-: cultus van een bep. godheid
oorspronkelijke vestigingsgebied van de	Kosmografie en geografie: gebied, stam-: oorsprongs- (stamland, oorspronkelijk vestigingsgebied)
stamland	Kosmografie en geografie: gebied, stam-: oorsprongs- (stamland, oorspronkelijk vestigingsgebied)
stroomgebied	Kosmografie en geografie: gebied, stroom-
verspreidingsgebied	Kosmografie en geografie: gebied, verspreidings-
het 2 ^e millennium v.Chr. bewoond	Kosmografie en geografie: gebied, woon-
inheems	Kosmografie en geografie: gebied: binnenland
verre gebieden	Kosmografie en geografie: gebied: buitenland
vreemdeling	Kosmografie en geografie: gebied: buitenland
(streek	Kosmografie en geografie: gebied: district
district	Kosmografie en geografie: gebied: district
landstreek	Kosmografie en geografie: gebied: district
streek [vooraf spatie]	Kosmografie en geografie: gebied: district
grens	Kosmografie en geografie: gebied: grens
grenzen	Kosmografie en geografie: gebied: grens
de kust	Kosmografie en geografie: gebied: kust
noordkust	Kosmografie en geografie: gebied: kust
Noord-Syrische kust	Kosmografie en geografie: gebied: kust
westkust	Kosmografie en geografie: gebied: kust

Armenië een deel van	Kosmografie en geografie: gebied: landsdeel
deel uit van	Kosmografie en geografie: gebied: landsdeel
deel uitmaakte van	Kosmografie en geografie: gebied: landsdeel
deel van Elam	Kosmografie en geografie: gebied: landsdeel
deel van het voormalige Phrygische	Kosmografie en geografie: gebied: landsdeel
Marḥaši maakte echter geen deel	Kosmografie en geografie: gebied: landsdeel
provincie	Kosmografie en geografie: gebied: landsdeel
satrapieën	Kosmografie en geografie: gebied: landsdeel
westoever	Kosmografie en geografie: gebied: oever
omgeving	Kosmografie en geografie: gebied: omgeving
vlakke	Kosmografie en geografie: gebied: veld
weide	Kosmografie en geografie: gebied: veld
delen van de wereld	Kosmografie en geografie: gebied: werelddeel (pol./cult./hist. eenheid) (deel van de wereld)
universeel	Kosmografie en geografie: gebied: wereldwijd (overall, universeel, algemeen voorkomend)
wereldwijd	Kosmografie en geografie: gebied: wereldwijd (overall, universeel, algemeen voorkomend)
hemel	Kosmografie en geografie: hemel
nachtelijke sterrenhemel	Kosmografie en geografie: hemel, nachtelijke (sterrenhemel)
Vader Hemel	Kosmografie en geografie: hemel: '(Vader) Hemel' (alg.)
Ouranos als Vader Hemel	Kosmografie en geografie: hemel: '(Vader) Hemel' (Ουρανος) (Gr.)
kosmologische	Kosmografie en geografie: kosmologie (kosmisch systeem)
Armeense staten	Kosmografie en geografie: land
diens rijk	Kosmografie en geografie: land
grondgebied	Kosmografie en geografie: land
het rijk	Kosmografie en geografie: land
Hettitische rijk	Kosmografie en geografie: land
land [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Kosmografie en geografie: land
landen [voorafgegaan door een spatie]	Kosmografie en geografie: land
lands [voorafgegaan door een spatie]	Kosmografie en geografie: land
landgod	Kosmografie en geografie: land
landstreek	Kosmografie en geografie: land
landsnaam	Kosmografie en geografie: land
stamland	Kosmografie en geografie: land
rijk van Akkad	Kosmografie en geografie: land
zijn rijk	Kosmografie en geografie: land
hemel en de aarde op hem	Kosmografie en geografie: ondersteuning van de kosmos (kosmische fundament)
op wie hemel en aarde zijn gebouwd	Kosmografie en geografie: ondersteuning van de kosmos (kosmische fundament)
onderwereldreus, op wie hemel en aarde	Kosmografie en geografie: ondersteuning van de kosmos: reus (reuzen)
die lagen in	Kosmografie en geografie: plaats
gelegen	Kosmografie en geografie: plaats
ligging	Kosmografie en geografie: plaats
ligt in	Kosmografie en geografie: plaats
Localiseert	Kosmografie en geografie: plaats
locatie	Kosmografie en geografie: plaats
plaats [<i>passim</i>]	Kosmografie en geografie: plaats
plaatsen	Kosmografie en geografie: plaats
plek	Kosmografie en geografie: plaats
zich bevindt	Kosmografie en geografie: plaats
band tussen hemel en aarde	Kosmografie en geografie: plaats van contact tussen hemel en aarde

geboorte naast een rivier zou hebben	Kosmografie en geografie: plaats van de geboorte
plaats van de rite	Kosmografie en geografie: plaats van de rite
sikkel die zich in het lichaam	Kosmografie en geografie: plaats van de sikkel van Tiamat (Mes.)
locatie migreren	Kosmografie en geografie: plaats van handeling (toneel)
locatie van de Ullikummi-mythe	Kosmografie en geografie: plaats van handeling (toneel)
plaats van handeling	Kosmografie en geografie: plaats van handeling (toneel)
geboorteplaats	Kosmografie en geografie: plaats, geboorte- (alg.)
uit de waterwolk	Kosmografie en geografie: plaats, geboorte- (alg.)
uitkijkpost	Kosmografie en geografie: plaats, heersers-: uitkijkpost
strijdplaats	Kosmografie en geografie: plaats, strijd-
bewoond	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
vestig [voorafgegaan door een spatie]	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
wonen	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
woning	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
woonden	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
woonplaats	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
woont	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
dat de goden in de bergen woonden	Kosmografie en geografie: plaats, woon-: aarde of berg als - van de Urartese goden (Urart.)
overkant	Kosmografie en geografie: plaats: overzijde (overkant)
toevluchtsoord	Kosmografie en geografie: plaats: toevluchtsoord
reiken tot	Kosmografie en geografie: ruimte: afstand (reiken, bereik)
reikte	Kosmografie en geografie: ruimte: afstand (reiken, bereik)
nabijheid	Kosmografie en geografie: ruimte: afstand: nabijheid (dicht bij)
afgelegen	Kosmografie en geografie: ruimte: afstand: verte
wijd uitstaande	Kosmografie en geografie: ruimte: afstand: verte
de hemel en de aarde	Kosmografie en geografie: universum
hemel en aarde	Kosmografie en geografie: universum
kosmische	Kosmografie en geografie: universum
uitspansel	Kosmografie en geografie: universum
bergwereld	Kosmografie en geografie: universum: wereld (rijk) der bergen
leefbare wereld	Kosmografie en geografie: universum: wereld (rijk) der mensen
Kumarbi onder de aarde	Kosmografie en geografie: weg, ondergrondse
kruising	Kosmografie en geografie: weg: kruising van wegen
achter de beelden	Kosmografie en geografie: weg: richting: achter
achter zich	Kosmografie en geografie: weg: richting: achter
einde om	Kosmografie en geografie: weg: richting: kant (zijde, eind)
links	Kosmografie en geografie: weg: richting: links
middelste	Kosmografie en geografie: weg: richting: midden
beneden	Kosmografie en geografie: weg: richting: neerwaarts (beneden, onder)
daaronder	Kosmografie en geografie: weg: richting: neerwaarts (beneden, onder)
neerdrukken	Kosmografie en geografie: weg: richting: neerwaarts (beneden, onder)
onder het	Kosmografie en geografie: weg: richting: neerwaarts (beneden, onder)
Van bovenaf	Kosmografie en geografie: weg: richting: neerwaarts (beneden, onder)
<i>šaplu</i> (= beneden)	Kosmografie en geografie: weg: richting: neerwaarts: term: <i>šaplu</i> (hurr.) (H/H)
boven	Kosmografie en geografie: weg: richting: opwaarts (boven)
<i>elû</i> (= boven)	Kosmografie en geografie: weg: richting: opwaarts: term: <i>elû</i> (hurr.) (H/H)
rechts	Kosmografie en geografie: weg: richting: rechts
scheefstaande	Kosmografie en geografie: weg: richting: schuin (scheef)
scheve	Kosmografie en geografie: weg: richting: schuin (scheef)

naar voren	Kosmografie en geografie: weg: richting: voor (naar voren, vooruit)
<i>via sacra</i>	Kosmografie en geografie: weg: term: <i>via sacra</i> ('heilige weg') (L/R)
Noord-	Kosmografie en geografie: windstreek: noorden
Noord:	Kosmografie en geografie: windstreek: noorden
Noordberg	Kosmografie en geografie: windstreek: noorden
noordelijk	Kosmografie en geografie: windstreek: noorden
noorden	Kosmografie en geografie: windstreek: noorden
noordoost	Kosmografie en geografie: windstreek: noordoosten
noordwesten	Kosmografie en geografie: windstreek: noordwesten
Oost-	Kosmografie en geografie: windstreek: oosten
Oost:	Kosmografie en geografie: windstreek: oosten
oostelijk	Kosmografie en geografie: windstreek: oosten
oosten [voorafgegaan door een spatie]	Kosmografie en geografie: windstreek: oosten
Oostwaarts	Kosmografie en geografie: windstreek: oosten
West-	Kosmografie en geografie: windstreek: westen
westelijk	Kosmografie en geografie: windstreek: westen
westen [voorafgegaan door een spatie]	Kosmografie en geografie: windstreek: westen
westkust	Kosmografie en geografie: windstreek: westen
westoever	Kosmografie en geografie: windstreek: westen
Westwaarts	Kosmografie en geografie: windstreek: westen
Zuid-	Kosmografie en geografie: windstreek: zuiden
Zuid:	Kosmografie en geografie: windstreek: zuiden
zuidelijk	Kosmografie en geografie: windstreek: zuiden
zuiden	Kosmografie en geografie: windstreek: zuiden
zuidhelling	Kosmografie en geografie: windstreek: zuiden
Zuidwaarts	Kosmografie en geografie: windstreek: zuiden
zuidoost	Kosmografie en geografie: windstreek: zuidoosten
zuidwesten	Kosmografie en geografie: windstreek: zuidwesten
beweging van de zon, die dag en nacht afbeelding	Kringloop: hemel: zon, dagelijkse ~ van de Kunst en schrift: afbeelding
ziel van lood gedrukt, waarna de afdruk	Kunst en schrift: afbeelding: afdruk van een voorstelling in een zeker materiaal
afbeelding van de zonnegodin der aarde met gedreven afbeeldingen	Kunst en schrift: afbeelding: doek, - op Kunst en schrift: afbeelding: metalen plaat, -gemaakt van of in een
reliëf	Kunst en schrift: afbeelding: reliëf
beeld van hem uit de rotsen	Kunst en schrift: afbeelding: rotssculptuur (in de bergen uitgehouwen beeltenis)
zegelstenen	Kunst en schrift: afbeelding: zegel (cilinderzegel, rolzegel, zegelsteen), - op een
Beeldjes	Kunst en schrift: beeld
sculpturen	Kunst en schrift: beeld
androgynen figuren uit de 12 ^e eeuw v.Chr.	Kunst en schrift: beeld, androgyn; groep, 12 ^e eeuw, uit Cyprus
gouden arenden	Kunst en schrift: beeld, dieren-: arend
Beeld van de arend hurr. Eribuški	Kunst en schrift: beeld, dieren-: arend: Eribuški (H/H)
duif;	Kunst en schrift: beeld, dieren-: duif uit Assur (Ištar-tempel) (Mes.)
en een haas	Kunst en schrift: beeld, dieren-: haas
zes leeuwen;	Kunst en schrift: beeld, dieren-: leeuw
paardachtigen;	Kunst en schrift: beeld, dieren-: paard uit Assur (Ištar-tempel) (Mes.)
schorpioen;	Kunst en schrift: beeld, dieren-: schorpioen uit Assur (Ištar-tempel) (Mes.)
sprinkhaan;	Kunst en schrift: beeld, dieren-: sprinkhaan uit Assur (Ištar-tempel) (Mes.)

Stenen fallussen	Kunst en schrift: beeld, fallus-
godenbeelden	Kunst en schrift: beeld, goden-
Hurritische godheden op een bepaalde	Kunst en schrift: beeld, goden-: cult.: Hurritisch (H/H)
Beeld van de godin Ištar van Šaḥpina	Kunst en schrift: beeld, goden-: naam: Ištar van Šaḥpina (Mes.)
standbeeld van de godin	Kunst en schrift: beeld, goden-: naam: Kybele (Phryg.-L/R)
Beeld van de 'Zwarte godin' (DINGIR.GE ₆)	Kunst en schrift: beeld, goden-: naam: Nacht (DINGIR.GE ₆) (H/H)
idool van Zadeni	Kunst en schrift: beeld, goden-: naam: Zadeni op de berg Zedazeni (Georg.)
Beeld van de godin Zašḥapuna	Kunst en schrift: beeld, goden-: naam: Zašḥapuna (H/H)
Aardewerkbeeldje	Kunst en schrift: beeld, goden-: NN: god [gemaskerd] met sikkel op troon, uit Hongarije (Tisza-cultuur)
Aardewerkbeeld, afkomstig van de	Kunst en schrift: beeld, goden-: NN: godenbeeld, androgyn; uit
figuur kan worden	Kunst en schrift: beeld, goden-: NN: godenbeeld, androgyn; uit
Goddelijke paren uit de pre-Hettitische	Kunst en schrift: beeld, goden-: NN: godenbeeld, dubbel-; uit
aardewerkbeelden van de vroegere	Kunst en schrift: beeld, goden-: NN: vroegere goden: 'Enna-šta attanna-(šta)' (hurr.) (H/H)
achter de beelden	Kunst en schrift: beeld, goden-: NN: vroegere goden: 'Enna-šta attanna-(šta)' (hurr.) (H/H)
dezelfde godenbeelden	Kunst en schrift: beeld, goden-: NN: vroegere goden: 'Enna-šta attanna-(šta)' (hurr.) (H/H)
Beeldjes van de zonnegodin van Arinna	Kunst en schrift: beeld, goden-: NN: Zonnegodin van Arinna (H/H)
zonnegodin van Arinna, bijvoorbeeld de	Kunst en schrift: beeld, goden-: NN: Zonnegodin van Arinna met kindgod (H/H)
koning een prachtig beeld van hem	Kunst en schrift: beeld, konings-
dode een beeldje voor dat als nabootsing	Kunst en schrift: beeld, mensen-: imitatiebeeld van de dode
een vrouwenfiguur	Kunst en schrift: beeld, vrouwen-
steen in de gedaante van een vrouw	Kunst en schrift: beeld, vrouwen-
'god van het bloed'	Kunst en schrift: beeld: pop: 'god van het bloed' (<i>ēšḥanaš DINGIR^{LM}</i>) (H/H)
kleur en vorm	Kunst en schrift: compositie
eivormige	Kunst en schrift: compositie: eivormig
kegelvormige	Kunst en schrift: compositie: kegelvormig
piramidale	Kunst en schrift: compositie: piramidiaal (piramidevormig)
vierkante	Kunst en schrift: compositie: vierkant
een vulva gelijkende	Kunst en schrift: compositie: vulva-vormig
vorm van een vulva	Kunst en schrift: compositie: vulva-vormig
lelijke	Kunst en schrift: esthetiek: lelijkheid
weerzinwekkend	Kunst en schrift: esthetiek: lelijkheid
Anget, de lelijke, weerzinwekkende	Kunst en schrift: esthetiek: lelijkheid: term: <i>anget</i> (adj.) (god/reus) (Arm.)
mooie	Kunst en schrift: esthetiek: schoonheid
prachtig	Kunst en schrift: esthetiek: schoonheid
versierd	Kunst en schrift: esthetiek: versiering
en belegd	Kunst en schrift: esthetiek: versiering (ornamentiek, tooien, zich sieren)
zich kledden en sierden	Kunst en schrift: esthetiek: versiering (ornamentiek, tooien, zich sieren)
gedreven afbeeldingen	Kunst en schrift: kunst, drijf- = repoussé-techniek (bekloppen van plaatwerk)
metaalbewerking	Kunst en schrift: kunst, smeed- (metaalbewerking)
carneool hiermee bewerken	Kunst en schrift: kunst, steenhouw-
gehouw	Kunst en schrift: kunst, steenhouw-
uitgehakt	Kunst en schrift: kunst, steenhouw-
geciseleerd	Kunst en schrift: kunst: graveerwerk (ciselieren)

Munten	Kunst en schrift: kunst: numismatiek
vlecht	Kunst en schrift: kunst: vlechten
genoteerd	Kunst en schrift: schrift
opgetekend	Kunst en schrift: schrift
schreven	Kunst en schrift: schrift
Pamphylicische digamma	Kunst en schrift: schrift, Pamphylicisch (Gr.-Pamph.)
spijkerschrift	Kunst en schrift: schrift, spijker- (cuneiform schrift)
leesbaar	Kunst en schrift: schrift: leesbaarheid van het -
ziel van lood	Kunst en schrift: schrift: letterteken, loden (m.n. het hiëroglief voor 'ziel', zie <i>aldaar</i>)
Pamphylicische digamma /w/	Kunst en schrift: schrift: letterteken: digamma (W 'w') (Gr.-Pamph.)
hiëroglief voor 'ziel'	Kunst en schrift: schrift: letterteken: hiëroglief: 'ziel' (H/H)
Pamphylicische sampi /s/ of /ss/ of /ps/	Kunst en schrift: schrift: letterteken: sampi (S 's' of 'ss' of 'ps') (Gr.-Pamph.)
onleesbaar	Kunst en schrift: schrift: onleesbaarheid van het -
gepubliceerd	Kunst en schrift: schrift: publiceren
verschrijving	Kunst en schrift: schrift: verschrijving (verkeerde spelling, verkeerde schriftelijke weergave)
Deze voorstelling komt voorgesteld:	Kunst en schrift: voorstelling, specifieke
Voorstellingen van Kronos	Kunst en schrift: voorstelling, specifieke
arend die een vrouw	Kunst en schrift: voorstelling: arend die een vrouw draagt, op het vat uit Hasanlu (Ir.-Urat.)
bliksemschicht tussen twee gerstekorrels	Kunst en schrift: voorstelling: bliksemschicht tussen twee gerstekorrels, op munten uit Himera, Sicilië (Gr.)
voorzijde: hoofd van Kronos	Kunst en schrift: voorstelling: Cronus [hoofd van], op munten uit Himera, Sicilië (Gr.)
een majestueuze oude man	Kunst en schrift: voorstelling: Cronus als majestueuze oude man met een sikkel in de hand (Gr. ?)
tronende gemaskerde god met sikkel	Kunst en schrift: voorstelling: god [gemaskerde] met sikkel over zijn rechterschouder, gezeten op een troon, als beeld uit Hongarije (Tisza-cultuur) (Cronus ?)
Reliëf van Teišeba, staand op een stier	Kunst en schrift: voorstelling: god [ge vleugelde], staande op een stier, uit Adilcevaz (mog. de god Teišeba) (Turk.-Urat.)
berggod op zijn troon, geplaatst op een	Kunst en schrift: voorstelling: goden [?] die een boksgevecht leveren, van wie één op een bergtroon zit, die gedragen wordt door een leeuw en waarachter zich een driekoppig monster bevindt, terwijl water neerdaalt, op het vat uit Hasanlu (Ir.-Urat.)
reliëf in de tempel van Luxor	Kunst en schrift: voorstelling: goden [Klein-Aziatische berg-] bieden de farao geschenken aan, op een reliëf in de tempel van Luxor (Eg.)
offers zijn gericht aan drie goden in hun	Kunst en schrift: voorstelling: goden in hun wagens, aan wie geofferd wordt: de weergod, de zonnegod en de maangod, op het vat uit Hasanlu (Ir.-Urat.)
naakte Šawuška, staand op twee rammen	Kunst en schrift: voorstelling: godin [naakte], staand op twee rammen, houdt een kleed omhoog, op het vat uit Hasanlu (Ir.-Urat.)
voorgesteld als staand op een leeuw.	Kunst en schrift: voorstelling: Ḫaldi, staand op een leeuw (Urat.)
jager-strijder met pijl-en-boog	Kunst en schrift: voorstelling: jager-strijder met pijl-en-boog, op het vat uit Hasanlu (Ir.-Urat.)
man met offerbeker voor een altaar	Kunst en schrift: voorstelling: man met offerbeker voor een altaar, op het vat uit Hasanlu (Ir.-Urat.)
Twee mannen die een derde vasthouden	Kunst en schrift: voorstelling: mannen [twee] die een derde vasthouden en neerdrücken, op het vat uit Hasanlu (Ir.-Urat.)
van Mithras' geboorte in sculpturen	Kunst en schrift: voorstelling: Mithras' geboorte in div. sculpturen:

	krachtige knaap, oprijzend uit een rots; met Phrygische muts, mes in de rechter- en fakkel in de linkerhand; soms vergezeld door een riviergod en een slang (L/R)
Adorant in omwikkeld kleet verricht	Kunst en schrift: voorstelling: offerscène met adorant die een plengoffer verricht, gevolgd door twee mannen met offerschappen, op het vat uit Hasanlu (Ir.-Urt.)
verbeelding van de nachtelijke	Kunst en schrift: voorstelling: sterrenhemel [nachtelijke], op een zonneschijf, genaamd Pirinkir (vlgs Beckman 1999), beschrijving in CTH 481 (H/H)
kind aanreikt aan een zittende man	Kunst en schrift: voorstelling: vrouw die een kind aanreikt aan een zittende man, op het vat uit Hasanlu (Ir.-Urt.)
vrouw die een leeuw berijdt	Kunst en schrift: voorstelling: vrouw die een leeuw berijdt en in een spiegel kijkt, op het vat uit Hasanlu (Ir.-Urt.)
afbeelding van de zonnegodin der aarde	Kunst en schrift: voorstelling: zonnegodin der aarde, op doek (H/H)
drie staande zwaarden	Kunst en schrift: voorstelling: zwaarden [drie staande], op het vat uit Hasanlu (Ir.-Urt.)
doek gehangen	Kunst en schrift: voorwerp: doek met de afbeelding van de zonnegodin der aarde (H/H)
aardewerkbeeldjes van Kybele gevonden	Kunst en schrift: voorwerp: Kybele, zittend op haar troon en geflankeerd door twee leeuwen, aardewerkbeeldje, uit bergheilgdom nabij Pergamum (Phryg.)
een op een vulva gelijkende steen	Kunst en schrift: voorwerp: steen of meteoriet in de gedaante van een vulva, geassocieerd met Kybele (Phryg.)
meteoriet had de vorm van een vulva	Kunst en schrift: voorwerp: steen of meteoriet in de gedaante van een vulva, geassocieerd met Kybele (Phryg.)
Kelišin-stèle	Kunst en schrift: voorwerp: stèle [Kelišin-] (Urt.)
gouden vat van Hasanlu	Kunst en schrift: voorwerp: vat [gouden], uit Hasanlu (Ir.-Urt.)
zonnegodin van Arinna, bijvoorbeeld de	Kunst en schrift: voorwerp: zonnegodin van Arinna van goud, zittend op de leeuwentroon met op haar schoot een kindgod; een zonneschijf als hoofdtooi. Het beeldje is wrsch. gebruikt als hanger, uit Centraal-Anatolië (14 ^e - 13 ^e eeuw v.Chr.) (Turk.-H/H)
met de naam van de godin Pirinkir	Kunst en schrift: voorwerp: zonneschijf [gouden], genaamd 'Pirinkir' (H/H)
zonneschijf, genaamd Pirinkir	Kunst en schrift: voorwerp: zonneschijf [gouden], genaamd 'Pirinkir' (H/H)
Jupiter Lapis	Latijnse termen: <i>Iuppiter Lapis</i>
lichaam	Lichaam
lijf	Lichaam
armen	Lichaam: arm
een navelstreng;	Lichaam: baarmoeder: navelstreng: verbinding tussen hemel en aarde, - als
knie	Lichaam: been: knie
schoot	Lichaam: been: schoot
boezem	Lichaam: borst (boezem)
borst	Lichaam: borst (boezem)
gebeente	Lichaam: bot: gebeente (alle botten)
van de moeder', dat zijn stenen	Lichaam: bot: gebeente van Moeder Aarde
heup	Lichaam: bot: heup
rib.	Lichaam: bot: rib
buik	Lichaam: buik
moeten buigen	Lichaam: gestalte: gebogen houding (zich buigen)
zich bogen	Lichaam: gestalte: gebogen houding (zich buigen)
grof gebouwd	Lichaam: gestalte: grove lichaamsbouw
grove gestalte	Lichaam: gestalte: grove lichaamsbouw
bevond de hemel zich (vrijwel) op	Lichaam: gestalte: liggende houding
zich 's nachts weer op Gaia legt	Lichaam: gestalte: liggende houding (gaan liggen, z. neerleggen)
zich weer neerlegt	Lichaam: gestalte: liggende houding (gaan liggen, z. neerleggen)

gestalte staat	Lichaam: gestalte: staande houding
hij staat	Lichaam: gestalte: staande houding
op te staan	Lichaam: gestalte: staande houding
overkant staat	Lichaam: gestalte: staande houding
staand [voorafgegaan door een spatie]	Lichaam: gestalte: staande houding
staat de dioriet	Lichaam: gestalte: staande houding
staat het voor de god	Lichaam: gestalte: staande houding
staat hij	Lichaam: gestalte: staande houding
gaan zitten	Lichaam: gestalte: zittende houding
neemt plaats	Lichaam: gestalte: zittende houding
plaatsnemen	Lichaam: gestalte: zittende houding
zittend	Lichaam: gestalte: zittende houding
diens haar	Lichaam: haar
goudgeel haar	Lichaam: haar, goudgeel
goudrood haar	Lichaam: haar, goudrood
wol [+ spatie]	Lichaam: haar: wol
wollen	Lichaam: haar: wol
handen om	Lichaam: hand
haar hand.	Lichaam: hand
linkerhand	Lichaam: hand, linker-
rechter- en een	Lichaam: hand, rechter-
rechterpink	Lichaam: hand: vinger: pink, rechter-
hand in hand	Lichaam: handgebaar: hand in hand
De 'geile vinger' van het handgebaar	Lichaam: handgebaar: opsteken van de 'geile vinger'
hals	Lichaam: keel (hals)
opdat hij van staal wordt	Lichaam: lichaam van staal
stalen lijf	Lichaam: lichaam van staal
Het stenen kind	Lichaam: lichaam van steen
rebel van dioriet	Lichaam: lichaam van steen
stenen gestalte	Lichaam: lichaam van steen
stenen kerel	Lichaam: lichaam van steen
lichaam van tin	Lichaam: lichaam van tin
lichaamsdeel	Lichaam: lichaamsdeel (ledemaat)
zwarte gal	Lichaam: lichaamssap: gal, zwarte
spoelen tegen de plaats	Lichaam: middel (lende)
nekken en de hoorns van de rammen	Lichaam: nek, schapen-
schouder	Lichaam: schouder
Lichaam: schouder, goden-	Lichaam: schouder, goden-
rechterschouder	Lichaam: schouder, rechter-
rechterschouder en vraagt	Lichaam: schouder, reuzen-
rechterschouder van de wereldreus	Lichaam: schouder, reuzen-
rechterschouder van Upelluri	Lichaam: schouder, reuzen-
schouders van de stieren	Lichaam: schouder, stieren-
staart met	Lichaam: staart, stieren-
vleugelslag	Lichaam: vleugel
voeten	Lichaam: voet
hielen	Lichaam: voet: hiel
duisternis	Licht en duisternis: duisternis (zwart)
zwart	Licht en duisternis: duisternis (zwart)
het licht	Licht en duisternis: licht (lichtstraal)
licht)	Licht en duisternis: licht (lichtstraal)
stralen	Licht en duisternis: licht, zon- (zonnestrallen)
nacht	Licht en duisternis: nacht
glans	Licht en duisternis: schittering
glanzend	Licht en duisternis: schittering
schittering	Licht en duisternis: schittering
maans- en zonsverduistering	Licht en duisternis: verduistering, maans-

maans- en zonsverduistering	Licht en duisternis: verduistering, zons-
AUC	Literatuur: Ab urbe condita (door Livius) (L/R)
Arnobius van Sicca, 'Adversus nationes'	Literatuur: Adversus Nationes (door Arnobius van Sicca) (L/R)
'ANDAḪ.ŠUM-festival, 11 ^e dag'	Literatuur: ANTAḪ.ŠUM-festival, dag 11 (CTH 609, KUB 34.69 (1: 17-18) en CTH 609.4, KUB 41.27 (4: 9-14) (H/H)
'ANDAḪ.ŠUM-festival, dag 33-34 op de berg	Literatuur: ANTAḪ.ŠUM-festival, dag 33-34 op de berg Piškuruwa (CTH 618, KUB 11.233) (H/H-Syr.-Mes.)
Apocalyps van pseudo-Methodius	Literatuur: Apocalyps van pseudo-Methodius (Aram.) (onbekende auteur, 7 ^e eeuw)
Yt. 5.72	Literatuur: Avesta: Yašt 05: Ardui Sur Bano -
Paus. (Elis 2) 6.20.1	Literatuur: Beschrijving van Griekenland = Descriptio Graeciae ('Ελλάδος περιηγησις) (door Pausanias) (Gr.)
Pausanias 7.17.9-12	Literatuur: Beschrijving van Griekenland = Descriptio Graeciae ('Ελλάδος περιηγησις) (door Pausanias) (Gr.)
Bibl. Hist.	Literatuur: Bibliotheca historica (Βιβλιοθηκη ιστορικη; door Diodorus van Sicilië) (Gr.)
bijb.	Literatuur: Bijbel (Isr.) (bijbels)
Bijbel	Literatuur: Bijbel (Isr.) (bijbels)
Ezra	Literatuur: Bijbel: Ezra (Isr.)
Gen. 1:27	Literatuur: Bijbel: Genesis (Isr.) (Gen.)
Hab.	Literatuur: Bijbel: Habakuk (Isr.) (Hab.)
Luc.	Literatuur: Bijbel: Lucas (Isr.) (Luc.)
NV1951	Literatuur: Bijbelvertaling, Nieuwe (1951)
bouwrite (CTH 413, KBo 4.1)	Literatuur: Bouwrite m.b.t. de eerste-steenlegging van nieuwe tempels en huizen (CTH 413, KBo 4.1) (H/H)
Akkadische bezweringsrite <i>ana pišerti</i>	Literatuur: De Akkadische bezweringsrite <i>ana pišerti kišpi</i> (CTH 820.4, KBo 21.22) (H/H)
Lucianus van Samosata ('De Dea Syria')	Literatuur: De Dea Syria (Περι της Συριας θεου) (door Lucianus van Samosata) (Gr.)
Bernd U. Schipper, Die Erzählung des	Literatuur: Die Erzählung des Wenamun (2005) (door Bernd U. Schipper)
Divinae institutiones	Literatuur: Divinae institutiones (door Lactantius) (L/R)
'Dromen van de koningin' (CTH 584.1,	Literatuur: Dromen van de koningin (CTH 584.1, KUB 15.1.3.36) (H/H)
'Een paleisbouwrite' (CTH 414, KUB 29.1)	Literatuur: Een paleisbouwrite (CTH 414, KUB 29.1) (H/H)
Enūma eliš	Literatuur: Enūma eliš ('Toen daarboven (de hemel nog geen naam had)') (Mes.) [Enuma elish]
De defectu oraculorum	Literatuur: Ethica: 5.29 (= 351c-438 ^e) Over de achteruitgang van de orakels (Περι των εκλελοιποτων χρηστηριων = De defectu oraculorum) (door Plutarchus) (Gr.)
De defectu oraculum	Literatuur: Ethica: 5.29 (351c-438 ^e) Over de achteruitgang van de orakels (Περι των εκλελοιποτων χρηστηριων = De defectu oraculum) (door Plutarchus) (Gr.)
Aesopus: De bergen in barensood	Literatuur: Fabulae (2) Aesopiae: De bergen in barensood = lat. Mons parturiens (Perry Index 520; Phaedrus 4.23 of 4.24; Horatius: 'De arte poetica', vs. 139) (L/R)
'Feest van het dorp Tuḫumijara' (CTH	Literatuur: Feest van het dorp Tuḫumijara (CTH 739, KUB 20.87) (H/H)
Strabo (Geographica	Literatuur: Geographica (Γεωγραφικα) (door Strabo) (Gr.)
Hajk' zou Bēl, de godkoning van Babylon	Literatuur: Hajots Patmut'jun ('Armeense geschiedenis') (door Mozes van Chorene) (Arm.) [Hayots Patmutyun]
'Het maandfeest' (CTH 591, KUB 1.17)	Literatuur: Het maandfeest (CTH 591, KUB 1.17) (H/H)
Efeze (6 ^e eeuw), Kerkgeschiedenis	Literatuur: Historia Ecclesiastica (1) (door Johannes van Efeze) (Syr.)
werk van Herodotus	Literatuur: Historiën ('Ιστοριαι 'Ηροδοτου, door Herodotus) (Gr.)
Sumerische versie (Inana)	Literatuur: Inana's afdaling naar de onderwereld (sum. versie) (Mes.)

Akkadische versie (Ištar)	Literatuur: Ištar's afdaling naar de onderwereld (akk. versie) (Mes.)
Itkalzi ('reinheid')	Literatuur: Itkalzi, de mondwassingsrite (CTH 777 = KUB 29.8) (H/H)
in de Kumarbi-	Literatuur: Kumarbi-cyclus (CTH 343, 344, 345, 348, 364) (H/H)
Kumarbi-cyclus	Literatuur: Kumarbi-cyclus (CTH 343, 344, 345, 348, 364) (H/H)
Kumarbi-mythen	Literatuur: Kumarbi-cyclus (CTH 343, 344, 345, 348, 364) (H/H)
mythologische cyclus van de god Kumarbi	Literatuur: Kumarbi-cyclus (CTH 343, 344, 345, 348, 364) (H/H)
Oost-Hurritische mythen	Literatuur: Kumarbi-cyclus (CTH 343, 344, 345, 348, 364) (H/H)
De barensweeën van de berg Wāšitta	Literatuur: Kumarbi-cyclus: De barensweeën van de berg Wāšitta (CTH 346.5 = KUB 33.118) (H/H)
mythe van Wāšitta	Literatuur: Kumarbi-cyclus: De barensweeën van de berg Wāšitta (CTH 346.5 = KUB 33.118) (H/H)
mythen van Ullikummi en Wāšitta	Literatuur: Kumarbi-cyclus: De barensweeën van de berg Wāšitta (CTH 346.5 = KUB 33.118)
die van Hedammu	Literatuur: Kumarbi-cyclus: Hedammu (CTH 348, ed. J. Siegelová, StBoT 14) (NW-Sem.-H/H)
mythe van Hedammu	Literatuur: Kumarbi-cyclus: Hedammu (CTH 348, ed. J. Siegelová, StBoT 14) (NW-Sem.-H/H)
'Het Koningschap in de hemel'	Literatuur: Kumarbi-cyclus: Het Koningschap in de hemel = Het Lied van Kumarbi = De Hettisch-Hurritische theogonie = Het Lied van de oprijzing (<i>Song of Emergence</i> , Corti 2007) (CTH 344) (H/H)
De Hettisch-Hurritische theogonie	Literatuur: Kumarbi-cyclus: Het Koningschap in de hemel = Het Lied van Kumarbi = De Hettisch-Hurritische theogonie = Het Lied van de oprijzing (<i>Song of Emergence</i> , Corti 2007) (CTH 344) (H/H)
handeling van de Hurritische	Literatuur: Kumarbi-cyclus: Het Koningschap in de hemel = Het Lied van Kumarbi = De Hettisch-Hurritische theogonie = Het Lied van de oprijzing (<i>Song of Emergence</i> , Corti 2007) (CTH 344) (H/H)
Lied van de oprijzing (<i>Song of Emergence</i>)	Literatuur: Kumarbi-cyclus: Het Koningschap in de hemel = Het Lied van Kumarbi = De Hettisch-Hurritische theogonie = Het Lied van de oprijzing (<i>Song of Emergence</i> , Corti 2007) (CTH 344) (H/H)
Het Lied van Kumarbi	Literatuur: Kumarbi-cyclus: Het Koningschap in de hemel = Het Lied van Kumarbi = De Hettisch-Hurritische theogonie = Het Lied van de oprijzing (<i>Song of Emergence</i> , Corti 2007) (CTH 344) (H/H)
Hurritische mythe [+ spatie]	Literatuur: Kumarbi-cyclus: Het Koningschap in de hemel = Het Lied van Kumarbi = De Hettisch-Hurritische theogonie = Het Lied van de oprijzing (<i>Song of Emergence</i> , Corti 2007) (CTH 344) (H/H)
Het Koningschap van de god KAL	Literatuur: Kumarbi-cyclus: Het Koningschap van de god KAL = Het Koningschap van de god LAMMA (CTH 343) (H/H)
Het Lied van Ullikummi	Literatuur: Kumarbi-cyclus: Het Lied van Ullikummi (CTH 345) (H/H)
mythe van de steendemon Ullikummi	Literatuur: Kumarbi-cyclus: Het Lied van Ullikummi (CTH 345) (H/H)
mythe van Ullikummi	Literatuur: Kumarbi-cyclus: Het Lied van Ullikummi (CTH 345) (H/H)
mythen van Ullikummi	Literatuur: Kumarbi-cyclus: Het Lied van Ullikummi (CTH 345) (H/H)
Ullikummi-mythe	Literatuur: Kumarbi-cyclus: Het Lied van Ullikummi (CTH 345) (H/H)
zoals die van Kumarbi en Ullikummi	Literatuur: Kumarbi-cyclus: Het Lied van Ullikummi (CTH 345) (H/H)
Het Lied van Zilver	Literatuur: Kumarbi-cyclus: Het Lied van Ušḫuni (Zilver) (CTH 364) (NW-Sem.-H/H)
Lugal-e ud me-lám-bi nirgál	Literatuur: Lugal-e ud me-lám-bi nirgál = Koning, storm, wiens schrikwekkende schittering des heren is (Haas) (Mes.)
Ninurta en de vervloeking van de stenen	Literatuur: Lugal-e ud me-lám-bi nirgál = Koning, storm, wiens schrikwekkende schittering des heren is (Haas) (Mes.)
Midraš Wajoša	Literatuur: Midraš Wajoša = hebr. Mdrš Wywš' (Isr.) (onbekende auteur, 11 ^e eeuw) [Midrash Vayosha]

(CTH 777.7 A, KUB 27.24)	Literatuur: Mondwassingsrite (CTH 777.7 A, KUB 27.24) (H/H)
Plinius de Oudere (Nat. Hist.	Literatuur: Naturalis Historia (door Plinius Secundus Maior) (L/R)
O le tale i le tupuaga o Samoa	Literatuur: O le tale i le tupuaga o Samoa ('Het verhaal van het ontstaan van Samoa') (Polyn.)
'Orakel betreffende de cultus van de	Literatuur: Orakel betreffende de cultus van de godheid van Arušna (CTH 566, KUB 22.70) (H/H)
Orfische Hymne	Literatuur: Orfische hymnen (Ορφικοί Ὕμνοι) = lat. Orphei Hymni (Gr.)
Orphische steenboeken	Literatuur: Orphei Lithica = Orfische steenboeken (Λιθικά) (door toegeschreven aan Orpheus) (4 ^e eeuw AD) (Gr.)
Orphei Lithica	Literatuur: Orphei Lithica = Orfische steenboeken (Ορφειῶς περὶ λιθῶν = Λιθικά) (door pseudo-Orpheus) (4 ^e eeuw AD) (Gr.)
De abst.	Literatuur: Over de onthouding van dierlijk voedsel (Περὶ ἀποχῆς ἐμψυχῶν = lat. De abstinentia ab esu animalium) (door Porphyrius) (Gr.)
Praeparatio Evangelica	Literatuur: Praeparatio Evangelica (Εὐαγγελικὴ προπαρασκευὴ) (door Eusebius van Caesarea) (Gr.-L/R)
Hippolytus van Rome (Refutatio omnium	Literatuur: Refutatio omnium haeresium (Φιλοσοφούμενα: ἡ κατὰ πᾶσων αἵρεσεων ἐλεγχος) (door Hippolytus van Rome) (Gr.)
'Rite ter verzoening van het kind met	Literatuur: Rite ter verzoening van het kind met zijn moeder (CTH 44.1, KUB 12.26) (H/H)
Allaituraḥ(ḥ)i (CTH 780)	Literatuur: Rite van Allaituraḥḥi (CTH 780 en 781) (hurr.) (H/H)
van de tovenares Allaituraḥ(ḥ)i	Literatuur: Rite van Allaituraḥḥi (CTH 780 en 781) (hurr.) (H/H)
Ammiḥatna uit Kizzuwatna (CTH 471	Literatuur: Rite van Ammiḥatna uit Kizzuwatna tegen onreinheid (CTH 471 = KBo 5.2) (H/H)
'Rite van Ašḥella uit Ḫapalla	Literatuur: Rite van Ašḥella uit Ḫapalla tegen een besmettelijke ziekte in het leger (CTH 394.C, KUB 9.32) (H/H)
Šalašu van Kizzuwatna	Literatuur: Rite van Šalašu van Kizzuwatna (KBo 19.145, CTH 788) (H/H)
Bezweringsrite van de priesteres Tunnawi	Literatuur: Rite van Tunnawija (CTH 409) (H/H)
CTH 779	Literatuur: Rite van Ummaja (CTH 779) (H/H)
Rite voor Šawuška van Šamuḫa (CTH 480	Literatuur: Rite voor Šawuška van Šamuḫa (CTH 480 = KUB 29.7) (H/H)
(CTH 449.3, KUB 39.57)	Literatuur: Riten met de vermelding van onderaardse godheden (CTH 449.3, KUB 39.57) (H/H)
2371: 'Riten met vermelding van Išḫara')	Literatuur: Riten met vermelding van Išḫara (CTH 487 = KUB 12.24 = Bo 2371) (H/H)
sagencyclus Sasna tsrēr ('Rebellen	Literatuur: Sasna tsrēr ('Rebellen van Sasun') (sagencyclus) (Arm.)
Didymus Chalcenterus bij Lactantius	Literatuur: scholia: Pindarus (door Didymus Chalcenterus) (Gr.)
A new Babylonian theogony and Hesiod	Literatuur: secondaire -: A new Babylonian theogony and Hesiod (in: Kadmos 4, p. 64-72 (1965)) (door W.G. Lambert en P. Walcot)
Archiv für	Literatuur: secondaire -: Archiv für Religionswissenschaft (1898 - 1942) (ts.)
Mardiros Ananikian, Armenian mythology	Literatuur: secondaire -: Armenian mythology (in: The mythology of all races, vol. VII (Armenian and African), 1925) (door Mardiros Ananikian)
FFC Lehman-Haupt 1931	Literatuur: secondaire -: Armenien, einst und jetzt (1931) (door FFC Lehman-Haupt)
Fauth, 'Baitylia' (in: Der Kleine Pauly I	Literatuur: secondaire -: Baitylia (in: Der Kleine Pauly I (1964), p. 806 onder de B) (door Wolfgang Fauth)
Karen Radner, 'Die assyrischen	Literatuur: secondaire -: Die assyrischen Königsinschriften an der Tigrisgrotte (in: Assysiens Könige an einer der Quellen des Tigris, 2009) (door Karen Radner)
'Die hethitische Literatur: Texte,	Literatuur: secondaire -: Die hethitische Literatur: Texte, Stilistik, Motive (2006) (door Volkert Haas)
W. Staudacher, Die Trennung von Himmel	Literatuur: secondaire -: Die Trennung von Himmel und Erde. Ein vorgriechischer Schöpfungsmythos bei Hesiod und den Orphikern

	(1968) (door W. Staudacher)
B. Christiansen, Ein hethitischesl	Literatuur: secundaire -: Ein hethitisches Entsühnungsritual für das Königspaar Tuḫaliya und Nikkalmati? Betrachtungen zur Entstehungsgeschichte von KBo 15.10+ (2007) (door B. Christiansen)
G. Szabó, Ein hethitisches	Literatuur: secundaire -: Ein hethitisches Entsühnungsritual für das Königspaar Tuḫaliya und Nikkalmati (1971) (door G. Szabó)
Foxvog 2016	Literatuur: secundaire -: Elementary Sumerian Glossary (2016) (door Daniel A. Foxvog)
Handes Amsorya, 1915-16	Literatuur: secundaire -: Handes Amsorya (1915-16) (ts.)
History of the Arab invasions	Literatuur: secundaire -: History of the Arab invasions. The conquest of the lands (oorspr. Futūḥ al-buldān) (2022) (door Ahmad b. Yahya al-Baladhuri, in een nieuwe vertaling door Hugh Kennedy)
Archi, in: Religionsgeschichtliche	Literatuur: secundaire -: How a pantheon forms (in: Religionsgeschichtliche Beziehungen zwischen Kleinasien, Nordsyrien und dem Alten Testament, 1993) (door A. Archi)
Armen Petrosyan, Indo-European *wel- in	Literatuur: secundaire -: Indo-European *wel- in Armenian mythology (2016) (door Armen Petrosyan)
A.A. Barb: Lapis adamas	Literatuur: secundaire -: Lapis adamas - Der Blutstein (in: Collection Latomus 101. Hommages à Marcel Renard, 1969) (door A.A. Barb)
Haas, Materia Magica et Medica	Literatuur: secundaire -: Materia magica et Medica Hethitica: Ein Beitrag zur Heilkunde im Alten Orient, vol. 1 (2003) (door Volkert Haas)
Görke (2019)	Literatuur: secundaire -: Mythological passages in Hittite rituals (in: Religious convergence in the Ancient Mediterranean, ed. S. Blakely & B.J. Collins, 2019) (door Susanne Görke)
K. Ishkol-Kerovpian, 'Mythologie der	Literatuur: secundaire -: Mythologie der vor-christlichen Armenier (in: Wörterbuch der Mythologie, ed. Schmalzriedt & Haussig, sinds 1965; Band 4: Götter und Mythen der kaukasischen und iranischen Völker (1986)) (door Kegham Ishkol-Kerovpian)
Moser 2006	Literatuur: secundaire -: Naked power: the phallus as an apotropaic symbol in the images and texts of Roman Italy (2006) (door Claudia Moser)
E.D. Baumann, Primitieve voorstellingen	Literatuur: secundaire -: Primitieve voorstellingen aangaande de ontvangenis (in: Mens en maatschappij vol. 6, nr. 3, 1930) (door E.D. Baumann)
Strauß 2006	Literatuur: secundaire -: Reinigungsrituale aus Kizzuwatna (2006) (door Rita Strauß)
Popko & Taracha 2002	Literatuur: <u>secundaire</u> -: Siva Anatolica (2002) (door M. Popko en P. Taracha)
David Muskhelishvili, 'Some aspects	Literatuur: secundaire -: Some aspects of Georgian history in the light of Armenian historiography (in: The Caucasus and globalisation, vol. 5, 2011) (door David Muskhelishvili)
Harmanşah 2007	Literatuur: secundaire -: Source of the Tigris. Event, place and performance in the Assyrian landscapes of the Early Iron Age (2007) (door Ömür Harmanşah)
zie Harmanşah	Literatuur: secundaire -: Source of the Tigris. Event, place and performance in the Assyrian landscapes of the Early Iron Age (2007) (door Ömür Harmanşah)
Miller, 2004	Literatuur: secundaire -: Studies in the origins, development and interpretation of the Kizzuwatna rituals (2004) (door Jared L. Miller)
1917 bekendgemaakt door Arsen Oniani	Literatuur: secundaire -: Svanskíe teksty na laščskom narečii (1917) (door Arsen Oniani)
Nic. Adontz 1927	Literatuur: secundaire -: Tarku among the ancient Armenians (1927) (door Nicolas Adontz)

Lipiński 2000	Literatuur: secundaire -: The Aramaeans: their ancient history, culture, religion (2000) (door E. Lipiński)
Gary Beckman (Persée 1999, 24)	Literatuur: secundaire -: The goddess Pirinkir and her ritual from Ḫattuša (in: Persée 1999, 24) (door Gary Beckman)
The Harab myth (1984)	Literatuur: secundaire -: The Harab myth (1984) (door Th. Jacobsen)
The Indo-European and ancient Near	Literatuur: secundaire -: The Indo-European and ancient Near Eastern sources of the Armenian epic (2002) (door Armen Petrosyan)
Kroll 2020	Literatuur: <u>secundaire -</u> : The location of Mešta in archaeological context (in: In context the Reade Festschrift, I.L. Finkel and St.J. Simpson (ed.), 2020) (door Stephan Kroll)
Christine Winkelmann, The neolithic and	Literatuur: secundaire -: The neolithic and chalcolithic figurines of Cyprus (2020) (door Christine Winkelmann)
Trevor Bryce, The Routledge handbook	Literatuur: secundaire -: The Routledge handbook of the peoples and places of ancient western Asia (2009) (door Trevor Bryce)
John Fraser ('The Samoan story of	Literatuur: secundaire -: The Samoan story of creation (in: Journal and Proceedings of the Royal Society of New South Wales, vol. 24-25, 1890; p. 261) (door John Fraser)
The story of Wāšitta and Kumarbi	Literatuur: secundaire -: The story of Wāšitta and Kumarbi (in: Audias fabulas veteres. Anatolian Studies in Honor of Jana Součková-Siegelová, ed. Šárka Velhartická, Brill, Leiden 2016) (door Alwin Kloekhorst)
Badalyan (2015)	Literatuur: secundaire -: The Urartian weathergod Teišeba (in: ts. Aramazd, vol. IX, 1 (2015)) (door Miquyel Badalyan)
Medizinzauber und Heilkunst im Leben	Literatuur: secundaire -: Über Medizinzauber und Heilkunst im Leben der Völker (1943) (door Georg Buschan)
Ulrike Lorenz-Link, Uralte Götter	Literatuur: secundaire -: Uralte Götter und Unterweltsgötter (2009) (door U. Lorenz-Link)
'Water and the gods', etc. (2022)	Literatuur: secundaire -: Water and the gods: ponds and fountains in the Hittite state cult according to Hittite textual evidence (2022) (door Alice Mouton)
'Yahweh and the gods of Canaan', 1994	Literatuur: secundaire -: Yahweh and the gods of Canaan (1994) (door W.F. Albright)
<u>Schweiger-Lerchenfeld, 'Zwischen Donau</u>	<u>Literatuur: secundaire -: Zwischen Donau und Kaukasus (1887) (door Amand Freiherr von Schweiger-Lerchenfeld)</u>
Sefer Zerubbabel	Literatuur: Sefer Zerubbabel = Sefer Zerubavel = hebr. Spr Zrwbl = Boek van Zerubbabel = Apocalyps van Zerubbabel (Isr.) (onbekende auteur, 7 ^e eeuw)
Sibyllijnse Boeken	Literatuur: Sibyllini Libri (Sibyllijnse Boeken) (L/R)
Hesiodus (Theogonie	Literatuur: Theogonie = Theogonia (Θεογονία) (door Hesiodus) (Gr.)
Theogonie van Hesiodus	Literatuur: Theogonie = Theogonia (Θεογονία) (door Hesiodus) (Gr.)
The Harab myth (1984)	Literatuur: Theogonie van Dunnu = Ḫarab-mythe = Dynastie van Dunnu (tablet BM 74329, British Museum) (Mes.)
Theogonie van Dunnu	Literatuur: Theogonie van Dunnu = Ḫarab-mythe = Dynastie van Dunnu (tablet BM 74329, British Museum) (Mes.)
apogriefe	Literatuur: type: apogriefe -
teksten uit Ḫattuša	Literatuur: type: Hettitisch-Hurritische - (H/H)
rabbijnse apogriefe overlevering	Literatuur: type: Israëlitische -: Rabbijnse - (Isr.)
'Uitbreiding van de cultus van de godin	Literatuur: Uitbreiding van de cultus van de godin van de nacht (CTH 481, KUB 29.4) (H/H)
KBo 15.10+ (CTH 443)	Literatuur: Zwei Rituale zur Besänftigung von Sonnen- und Wettergott mit Erwähnung Ziplantiwijas, Tutḫalijas und Nikkalmatis (KBo 15.10+ = CTH 443) (H/H)
noodlotsbestemming	Lot: 1. type: noodlot

Heimarmene	Lot: 1. type: noodlot: term: εἰμαρμένη (godin) (Gr.)
bepaalt vervolgens het lot	Lot: 4. actie: lotsbepaling (lotsbestemming, beschikken over het lot)
beschikt	Lot: 4. actie: lotsbepaling (lotsbestemming, beschikken over het lot)
lotsbestemming	Lot: 4. actie: lotsbepaling (lotsbestemming, beschikken over het lot)
noodlotsbeschikking	Lot: 4. actie: lotsbepaling (lotsbestemming, beschikken over het lot)
verbond met deze steen	Lot: 6. kar.: lotsverbondenheid
moet zijn	Lot: 6. kar.: noodzakelijkheid
onontbeerlijk	Lot: 6. kar.: noodzakelijkheid
maan [+ spatie]	Maan
maans-	Maan
Invloed	Macht en kracht: aspect: invloed
machtsontplooiing	Macht en kracht: aspect: machtsvergroting
nam hun macht toe	Macht en kracht: aspect: machtsvergroting
machteloos	Macht en kracht: aspect: onmacht (machteloosheid)
vergroten	Macht en kracht: aspect: versterking (vergroting van kracht)
kracht te verhogen	Macht en kracht: aspect: versterking (vergroting van kracht)
Versterk	Macht en kracht: aspect: versterking (vergroting van kracht)
demonische krachten	Macht en kracht: demonen, macht der (schadelijke krachten)
demonische machten	Macht en kracht: demonen, macht der (schadelijke krachten)
heilzame krachten	Macht en kracht: genezende kracht
gevechtskracht	Macht en kracht: gevechtskracht
krachtig te zijn als ijzer	Macht en kracht: ijzer, kracht van
kracht	Macht en kracht: kracht (sterk) (alg.)
sterk	Macht en kracht: kracht (sterk) (alg.)
onbreekbare	Macht en kracht: kracht: onbreekbaarheid
'de sterke van Kummi'	Macht en kracht: kracht: term: <i>Ullikummi</i> ('de sterke van Kummi') (vlg. V. Haas) (steendemon) (H/H)
levenskracht	Macht en kracht: levenskracht
macht	Macht en kracht: macht (machtig, machtig zijn) (alg.)
magische waarde of kracht	Macht en kracht: magische kracht
magische krachten die deze	Macht en kracht: magische kracht van de <i>materia magica</i> (magische materialen)
magische kracht van de metalen	Macht en kracht: magische kracht van de metalen
stenen (en metalen) zielen	Macht en kracht: magische kracht van de metalen
Meteorieten hebben magische krachten	Macht en kracht: magische kracht van de meteorieten
ertsen hebben magische krachten	Macht en kracht: magische kracht van de mineralen (ertsen)
toverkrachtige mineralen	Macht en kracht: magische kracht van de mineralen (ertsen)
kracht van de offerhandeling	Macht en kracht: magische kracht van de offerhandeling
een hoge magische waarde of kracht	Macht en kracht: magische kracht van het getal
drie, zeven, negen en veertien	Macht en kracht: magische kracht van het Getal: 07: zeven
Zeven kiezelstenen	Macht en kracht: magische kracht van het Getal: 07: zeven
zeven stenen van bergkristal	Macht en kracht: magische kracht van het Getal: 07: zeven
zeven van lapis lazuli	Macht en kracht: magische kracht van het Getal: 07: zeven
drie, zeven, negen en veertien	Macht en kracht: magische kracht van het getal: drie
als negental zeer werkzaam	Macht en kracht: magische kracht van het getal: negen
drie, zeven, negen en veertien	Macht en kracht: magische kracht van het getal: negen
drie, zeven, negen en veertien	Macht en kracht: magische kracht van het getal: veertien
tweemaal zeven	Macht en kracht: magische kracht van het getal: veertien
magische kracht van goud	Macht en kracht: magische kracht van het goud
magische werking van goud	Macht en kracht: magische kracht van het goud
magische kracht van ijzer	Macht en kracht: magische kracht van het ijzer
magische werking van ijzer	Macht en kracht: magische kracht van het ijzer
magische kracht van lood	Macht en kracht: magische kracht van het lood

magische werking van lood	Macht en kracht: magische kracht van het lood
magnetische ijzersteen had een nog grotere	Macht en kracht: magische kracht van het magnetische ijzer(steen)
magische kracht van zilver	Macht en kracht: magische kracht van het zilver
magische werking van zilver	Macht en kracht: magische kracht van het zilver
afweer en aantrekking van het boze kracht van reiniging	Macht en kracht: object: demonen, macht over de
reinigende kracht	Macht en kracht: reinigende kracht (cathartische)
zuiverende	Macht en kracht: reinigende kracht (cathartische)
reinigende kracht van zilver	Macht en kracht: reinigende kracht van het zilver
toegevoegd om de reinigende kracht	Macht en kracht: reinigende kracht van het zilver
Zilver heeft de kracht van reiniging	Macht en kracht: reinigende kracht van het zilver
(zuiverend) water	Macht en kracht: reinigende kracht van water
zuiverende materialen)	Macht en kracht: reinigende kracht van water
beheksing	Magie en mantiek: magie (betovering, toverij) (alg.)
magie	Magie en mantiek: magie (betovering, toverij) (alg.)
magisch	Magie en mantiek: magie (betovering, toverij) (alg.)
tover	Magie en mantiek: magie (betovering, toverij) (alg.)
(bezwerings)ritueel	Magie en mantiek: magie: 1. type: bezweringsmagie (bezweringshandeling)
bezwering begroef	Magie en mantiek: magie: 1. type: bezweringsmagie (bezweringshandeling)
bezwering.	Magie en mantiek: magie: 1. type: bezweringsmagie (bezweringshandeling)
Bezweringsrite	Magie en mantiek: magie: 1. type: bezweringsmagie (bezweringshandeling)
Demonisch verontreinigde substituten	Magie en mantiek: magie: 1. type: bezweringsmagie (bezweringshandeling)
demonische stoffen terechtkomen	Magie en mantiek: magie: 1. type: bezweringsmagie (bezweringshandeling)
Genezingsmagie	Magie en mantiek: magie: 1. type: genezingsmagie
witte magie	Magie en mantiek: magie: 1. type: witte -
zwarte magie	Magie en mantiek: magie: 1. type: zwarte -
Hettitische magie	Magie en mantiek: magie: 2. geogr./rel.: Hettitische - (H/H)
Hettitische toverkunst	Magie en mantiek: magie: 2. geogr./rel.: Hettitische - (H/H)
Oud-Indische magie	Magie en mantiek: magie: 2. geogr./rel.: Vedische - = Oud-Indische (Ind.)
geneesmiddel ziekten uit het lichaam die zon en maan bedreigt	Magie en mantiek: magie: 3. doel: genezing, wonderbaarlijke
zilver trekt de maan uit de hemel	Magie en mantiek: magie: 3. doel: heerschappij over zon en maan
Zon en maan buigen voor het zilver	Magie en mantiek: magie: 3. doel: heerschappij over zon en maan
geneutraliseerd	Magie en mantiek: magie: 3. doel: krachteloos maken van of kracht ontnemen bij iemand of iets (m.n. neutraliseren van de vijand)
vermindering van de gevechtskracht	Magie en mantiek: magie: 3. doel: krachteloos maken van of kracht ontnemen bij iemand of iets (m.n. neutraliseren van de vijand)
levenskracht van de behekste vernietigd	Magie en mantiek: magie: 3. doel: krachteloos maken van of kracht ontnemen bij iemand of iets (m.n. neutraliseren van de vijand)
magische 'recept'	Magie en mantiek: magie: 3. doel: tegengaan of opheffen van een besmettelijke ziekte
tegen deze epidemie	Magie en mantiek: magie: 3. doel: tegengaan of opheffen van een besmettelijke ziekte
tegen een besmettelijke ziekte	Magie en mantiek: magie: 3. doel: tegengaan of opheffen van een besmettelijke ziekte
gebruikt als middel tegen oogziekte om de duurzaamheid ervan	Magie en mantiek: magie: 3. doel: tegengaan van een oogziekte
	Magie en mantiek: magie: 3. doel: verhoging van de houdbaarheid

	van een gebouw
versterking van de bezwering	Magie en mantiek: magie: 3. doel: versterking van de bezwering
offerhandeling werd versterkt	Magie en mantiek: magie: 3. doel: versterking van de offerhandeling
regeneratieve en	Magie en mantiek: magie: 3. doel: versterking van levenskracht en groei (bevordering van de vruchtbaarheid)
zwanger te raken van de	Magie en mantiek: magie: 3. doel: zwanger worden
zwanger te worden door bepaalde stenen	Magie en mantiek: magie: 3. doel: zwanger worden
soorten magie	Magie en mantiek: magie: 4. methode
Wijzen van toepassing van de <i>materia</i>	Magie en mantiek: magie: 4. methode
beheksing doorbroken	Magie en mantiek: magie: 4. methode: opheffing van de betovering
Opheffing van beheksing	Magie en mantiek: magie: 4. methode: opheffing van de betovering
sympathetische magie	Magie en mantiek: magie: 4. methode: sympathetische magie (= sympatische magie o.gr.v. een verondersteld verband tussen dingen)
Analoge magie	Magie en mantiek: magie: 4. methode: sympathetische magie: analoge magie (imitatieve, mimetische of homeopathische magie)
geneesmiddel ziekten uit het lichaam	Magie en mantiek: magie: 4. methode: sympathetische magie: analoge magie (imitatieve, mimetische of homeopathische magie)
Imitatieve of homeopathische of	Magie en mantiek: magie: 4. methode: sympathetische magie: analoge magie (imitatieve, mimetische of homeopathische magie)
Zoals water in de aarde zinkt, zo wordt	Magie en mantiek: magie: 4. methode: sympathetische magie: analoge magie (imitatieve, mimetische of homeopathische magie)
afstrijktoverij	Magie en mantiek: magie: 4. methode: sympathetische magie: contagieuze magie: afstrijktoverij (om demonische substanties weg te halen)
aanraking van de magische materialen	Magie en mantiek: magie: 4. methode: sympathetische magie: contagieuze magie (aanrakingsmagie, contactmagie)
bestrijkt de waterbekkens	Magie en mantiek: magie: 4. methode: sympathetische magie: contagieuze magie (aanrakingsmagie, contactmagie)
Contactmagie	Magie en mantiek: magie: 4. methode: sympathetische magie: contagieuze magie (aanrakingsmagie, contactmagie)
Contagieuze magie of contactmagie	Magie en mantiek: magie: 4. methode: sympathetische magie: contagieuze magie (aanrakingsmagie, contactmagie)
zilver in de mond van de offerheer	Magie en mantiek: magie: 4. methode: sympathetische magie: contagieuze magie (aanrakingsmagie, contactmagie)
geneesmiddel ziekten uit het lichaam	Magie en mantiek: magie: 4. methode: sympathetische magie: contagieuze magie (aanrakingsmagie, contactmagie)
val haar kleren bijeen om niet zwanger	Magie en mantiek: magie: 4. methode: sympathetische magie: contagieuze magie (aanrakingsmagie, contactmagie)
in het zilver te laten opnemen	Magie en mantiek: magie: 4. methode: sympathetische magie: contagieuze magie (aanrakingsmagie, contactmagie)
raken.	Magie en mantiek: magie: 4. methode: sympathetische magie: contagieuze magie (aanrakingsmagie, contactmagie)
slagtoverij	Magie en mantiek: magie: 4. methode: sympathetische magie: contagieuze magie: slagtoverij (om demonen te verdrijven)
tesamen met zilver, goud en brood in	Magie en mantiek: magie: 4. methode: sympathetische magie: contagieuze magie (aanrakingsmagie, contactmagie)
tin en ijzer in hout	Magie en mantiek: magie: 4. methode: sympathetische magie: contagieuze magie (aanrakingsmagie, contactmagie)
uittrekking van de ziekte	Magie en mantiek: magie: 4. methode: sympathetische magie: contagieuze magie (aanrakingsmagie, contactmagie)
water in de aarde zinkt	Magie en mantiek: magie: 4. methode: sympathetische magie: contagieuze magie (aanrakingsmagie, contactmagie)
zilver in de mond van de offerheer	Magie en mantiek: magie: 4. methode: sympathetische magie: contagieuze magie (aanrakingsmagie, contactmagie)

zilver op het lichaam dragen	Magie en mantiek: magie: 4. methode: sympathetische magie: contagieuze magie (aanrakingsmagie, contactmagie)
Zilver wordt aan water toegevoegd	Magie en mantiek: magie: 4. methode: sympathetische magie: contagieuze magie (aanrakingsmagie, contactmagie)
zonde in de onderwereld gefixeerd	Magie en mantiek: magie: 4. methode: sympathetische magie: contagieuze magie (aanrakingsmagie, contactmagie)
magische handelingen	Magie en mantiek: magische handeling
Tongen van ijzer moet men in de mond	Magie en mantiek: magische handeling: aanbrenge van substanties of magische voorwerpen aan of in het lichaam (eten, zalven, in de mond nemen enz.)
val haar kleren bijeen om niet zwanger	Magie en mantiek: magische handeling: aanraking van met geesten of kinderkiemen bezielden stenen
raken.	Magie en mantiek: magische handeling: aanraking van met geesten of kinderkiemen bezielden stenen
begroef de tovenares een steen ter 'god van het bloed'	Magie en mantiek: magische handeling: begraven van een steen
groef met een mes een offerkuil	Magie en mantiek: magische handeling: bezweringrite (KBo 15.10+): 2. vermaling van zaden, graven van een offerkuil en depositie van bepaalde ingrediënten
maalde dan allerlei zaden	Magie en mantiek: magische handeling: bezweringrite (KBo 15.10+): 2. vermaling van zaden, graven van een offerkuil en depositie van bepaalde ingrediënten
doek over de kuil en verzocht de	Magie en mantiek: magische handeling: bezweringrite (KBo 15.10+): 3. bedekken van de offerkuil en verzoek aan de groevegod om de schuld kwijt te schelden en het gewicht van de geboden metalen en stenen te controleren
<i>erimmatu</i> -steen, een ijzeren en een	Magie en mantiek: magische handeling: bezweringrite (CTH 394.C, KUB 9.32) tegen een epidemie: 1. voeg een <i>erimmatu</i> -steen, een ijzeren en een loden ring samen met strengen samengevlochten witte en rode wol
nekken en de hoorns van de rammen	Magie en mantiek: magische handeling: bezweringrite (CTH 394.C, KUB 9.32) tegen een epidemie: 2. bind dit geheel om de nekken en de hoorns van de klaarstaande rammen
's Nachts worden de rammen aan de	Magie en mantiek: magische handeling: bezweringrite (CTH 394.C, KUB 9.32) tegen een epidemie: 3. maak de rammen 's nachts vast aan de tenten van de officieren
ziektedemonen verzoekt om de rammen	Magie en mantiek: magische handeling: bezweringrite (CTH 394.C, KUB 9.32) tegen een epidemie: 4. verzoek de ziektedemonen de rammen te aanvaarden
hete steen (van Šawuška) in water	Magie en mantiek: magische handeling: bezweringrite (CTH 779): werpen van 'hete stenen' in water zodat ze barsten
Werp smeulende sparrenappels	Magie en mantiek: magische handeling: bezweringrite (CTH 779): werpen van smeulende sparrenappels in water zodat ze sissen, stukgaan en verstommen
als hulpgeesten bij de bestrijding van	Magie en mantiek: magische handeling: bezweringrite: werpen van 'hete stenen' in water zodat ze barsten
dat ze van een beheksing hebben verlost	Magie en mantiek: magische handeling: bezweringrite: werpen van 'hete stenen' in water zodat ze barsten
Dezelfde handeling	Magie en mantiek: magische handeling: bezweringrite: werpen van 'hete stenen' in water zodat ze barsten
verhitte stenen worden in het water	Magie en mantiek: magische handeling: bezweringrite: werpen van 'hete stenen' in water zodat ze barsten
Kiezelstenen worden in (zuiver)	Magie en mantiek: magische handeling: onderdompeling van stenen in bronwater om hun reinigende kracht te vergroten
ging ze op een steen staan	Magie en mantiek: magische handeling: op een steen gaan staan
neemt telkens een van deze materialen	Magie en mantiek: magische handeling: opnemen van magisch

	materiaal en overdragen ervan
godenbeelden op rotsen vastgezet	Magie en mantiek: magische handeling: plaatsen van godenbeelden in en op de rotsen in de bergen
stenen geplaatst. Bovendien	Magie en mantiek: magische handeling: plaatsen van godenbeelden op stenen
Apotropie d.m.v. stenen en amuletten	Magie en mantiek: magische handeling: plaatsen van magische voorwerpen (bijv. onder een gebouw of beeld)
negen ertsen en stenen geplaatst	Magie en mantiek: magische handeling: plaatsen van magische voorwerpen (bijv. onder een gebouw of beeld)
onder het paleis in Assur	Magie en mantiek: magische handeling: plaatsen van magische voorwerpen (bijv. onder een gebouw of beeld)
Plaatsing van stenen ter afwering	Magie en mantiek: magische handeling: plaatsen van magische voorwerpen (bijv. onder een gebouw of beeld)
stenen geplaatst.	Magie en mantiek: magische handeling: plaatsen van magische voorwerpen (bijv. onder een gebouw of beeld)
gebruikt als middel tegen oogziekte	Magie en mantiek: magische handeling: tegen een oogziekte: vermaal <i>girenni</i> -stenen, meng met bronwater en smeer op de ogen
waarin demonische stoffen terechtkomen	Magie en mantiek: magische handeling: vastleggen of opsluiten van demonische substanties
worden met zeven pinnen van ijzer	Magie en mantiek: magische handeling: vastleggen of opsluiten van demonische substanties
tweemaal zeven kiezelstenen uit het	Magie en mantiek: magische handeling: veertien stenen uit het reinigende water halen en in een beker werpen
Zeven kiezelstenen worden met bloed	Magie en mantiek: magische handeling: zeven stenen met bloed bestrijken
en zeven van lapis lazuli mee in het	Magie en mantiek: magische handeling: zeven stenen van bergkristal en zeven van lapis lazuli in het graf deponeren
Orakel	Magie en mantiek: mantiek
profetie	Magie en mantiek: mantiek
voorspel	Magie en mantiek: mantiek
voorzegging	Magie en mantiek: mantiek
godheid van Aruřna in een droom	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 05. op basis van droom of visioen (vreemde waarneming)
profetie in de Sibyllijnse Boeken	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 08. op basis van een profetische tekst
mens [voorafgegaan door een spatie]	Mens
bewoners	Mens: 1. geogr.: inwoner (bewoner, bevolking, burger)
bevolking in de dalen	Mens: 1. geogr.: inwoner: dalbewoner
plaatselijke bevolking	Mens: 1. geogr.: inwoner: plaatselijke bevolking
mensen	Mens: 4. ras (mensheid, mensengeslacht)
mensheid	Mens: 4. ras (mensheid, mensengeslacht)
volk [+ spatie]	Mens: 5. soc.: volk (stam)
volk)	Mens: 5. soc.: volk (stam)
volkeren	Mens: 5. soc.: volk (stam)
bergbewoners	Mens: 5. soc.: volk, berg- (bergbewoner)
buurvolkeren	Mens: 5. soc.: volk, buur-
nomadisch	Mens: 5. soc.: volk, nomadisch (nomade)
restvolkeren	Mens: 5. soc.: volk, rest- (behorend tot een oudere bevolkingslaag dan de omringende volkeren)
voorgangers	Mens: 5. soc.: voorloper (voorganger)
<i>arzila</i> -steen	Mes. termen: <i>arzallu</i>
Votiefschijven (= zonnescijven Ař.ME	Mes. termen: Ař.ME
Ařhar = <i>iřhar</i> = <i>ařhar</i> (alle bab.-ass.)	Mes. termen: <i>ařhar</i>
DINGIR.GE ₆	Mes. termen: DINGIR.GE ₆
<i>Dunnu</i> -. Het woord betekent hier	Mes. termen: <i>dunnu</i> -
<i>erimmatu</i>	Mes. termen: <i>erimmatu</i>
kařurra -steen	Mes. termen: <i>kařurû</i>

sum. GUŠKIN, vlgs Foxvog 2016 een	Mes. termen: KU ₃ .GI
sum. KU ₃ .GI = <i>kug.sig₁₇</i> = akk. <i>ḫurāšu</i>	Mes. termen: KU ₃ .GI
oakk. <i>kū₃.babbar</i> 'het witte metaal'	Mes. termen: KU ₃ .UD
Assyrische <i>mīs pî</i> ('mondwassing')	Mes. termen: <i>mīs pî</i>
babylonsteen	Mes. termen: NA ₄ .KA ₂ .DINGIR.RA
Agaat (sum. NA ₄ .NÍR = bab.-hett. <i>ḫulālu</i>)	Mes. termen: NA ₄ .NÍR
berg Nikab (= lakib = lakab = Irkab)	Mes. termen: Nikab (berg): 'KUR NI- <i>kab lipšur</i> KUR NA ₄ .NÍR
šadānu	Mes. termen: <i>šadānu</i>
šadānu balṭu (de 'levende bergsteen')	Mes. termen: <i>šadānu balṭu</i>
šadānu šābitu (de 'grijpende	Mes. termen: <i>šadānu šābitu</i>
šammu	Mes. termen: <i>šammu</i>
sū-steen ('dioriet', 'groensteen', hett.	Mes. termen: <i>sū</i>
<i>warahši</i>	Mes. termen: <i>warahši</i>
ZA.GUL	Mes. termen: ZA.GUL
zagin	Mes. termen: <i>zagin</i>
dans	Muziek en dans: dans
als dans uitgevoerde lenterite	Muziek en dans: dans, orgiastische (erotische)
harp	Muziek en dans: instr.: harp
metalen muziekinstrumenten	Muziek en dans: instr.: muziekinstrument, metalen
tamboerijn	Muziek en dans: instr.: trommel: tamboerijn
muziek	Muziek en dans: muziek
speelt op	Muziek en dans: muziek
geluid van metalen muziekinstrumenten	Muziek en dans: muziek: metalen muziekinstrumenten, - van
legendarische	Mythe
mythe	Mythe
mythische	Mythe
verwekking en de geboorte van Agdistis	Mythe: Agdistis, het monster (Gr.-Phryg.)*
mythe van Agdistis	Mythe: Agdistis, het monster (Gr.-Phryg.)*
sage van Armilus' geboorte uit een steen	Mythe: Armilus' geboorte uit een steen (sage) (Isr.-Byz.)
mythe van Attis	Mythe: Attis en Kybele-Agdistis (Gr.-Phryg.)*
mythe van Kybele-Agdistis en Attis	Mythe: Attis en Kybele-Agdistis (Gr.-Phryg.)*
mythe van de geboorte van Erichthonios	Mythe: De geboorte van Erichthonios (Gr.)
sagen van Soslans (Ossetisch) of Sosriko's	Mythe: De geboorte van Soslan (Sosriko) uit een steen (sage) (Oss.-NW-Kauk.)*
Soslan-sage	Mythe: De geboorte van Soslan (Sosriko) uit een steen (sage) (Oss.-NW-Kauk.)*
strijd tussen Zeus en Kronos en hun	Mythe: De strijd tussen de Olympische goden en de Giganten (Gigantomachie) (Gr.)
versie (1) van de Illuyanka-mythe	Mythe: De strijd tussen de weergod en Illuyanka (versie 1: <i>Ḫupašya</i>) (H/H)*
mythe van Deucalion en Pyrrha	Mythe: Deucalion en Pyrrha (Gr.-Phryg.)*
sagen van Mher	Mythe: Mhers lotgevallen (sagen) (alg.) (Arm.-Urt.)*
de geboorte van Mher	Mythe: Mhers lotgevallen: 1. Mhers geboorte (sage) (Arm.-Urt.)*
Pseudo-Plutarchus (2 ^e eeuw AD), De	Mythe: Mhers lotgevallen: 2. Mhers zoon Diorphus (sage) (Arm.-Urt.)*
sage van Diorphus	Mythe: Mhers lotgevallen: 2. Mhers zoon Diorphus (sage) (Arm.-Urt.)*
sage van Mhers zoon Diorphus	Mythe: Mhers lotgevallen: 2. Mhers zoon Diorphus (sage) (Arm.-Urt.)*
sagen van Diorphus	Mythe: Mhers lotgevallen: 2. Mhers zoon Diorphus (sage) (Arm.-Urt.)*
insluiting in de berg verbonden	Mythe: Mhers lotgevallen: 3. Mhers insluiting in de berg (sage) (Arm.-Urt.)*
sage van Mhers insluiting in de berg	Mythe: Mhers lotgevallen: 3. Mhers insluiting in de berg (sage) (Arm.-Urt.)*
mythe van Telepinu	Mythe: Telepinu (H/H)*
uit de Telepinu-	Mythe: Telepinu (H/H)*

Tork' en Haikanuš	Mythe: Tork' en Haikanuš (sprookje) (Arm.)*
verlaten de godenwoning	Mythische woning: 1. naam: 'Kummija', hemelse stad, de ~ van Teššub (H/H)
in hun hemelse woning. In Kummija	Mythische woning: 1. naam: 'Kummija', hemelse stad, de ~ van Teššub (H/H)
godenwoning (<i>kuntarra</i>)	Mythische woning: 1. naam: 'Kuntari' = 'Kuntarra' = 'Kundurra', godenwoning, de ~ van Teššub te Kummija, de stad van T. in de hemel (de berg Kanzura-Kandurna) (H/H)
<i>kuntari</i> is de term voor de woning van	Mythische woning: 1. naam: 'Kuntari' = 'Kuntarra' = 'Kundurra', godenwoning, de ~ van Teššub te Kummija, de stad van T. in de hemel (de berg Kanzura-Kandurna) (H/H)
goden in hun hemelse woning	Mythische woning: 2. type: godenwoning (alg.) (paleis, burcht, <i>hörgr</i> , tempel)
godenwoning in de hemel	Mythische woning: 2. type: godenwoning (alg.) (paleis, burcht, <i>hörgr</i> , tempel)
goden in hun hemelse woning	Mythische woning: 2. type: hemel (alg.)
godenwoning in de hemel	Mythische woning: 2. type: hemel (alg.)
hield God zich op in het	Mythische woning: 2. type: rotsgesteente, de ~ van God (Kauk.)
huis van de zeegod	Mythische woning: 2. type: zee, de ~ van Kiaše (H/H)
zijn huis	Mythische woning: 2. type: zee, de ~ van Kiaše (H/H)
mythische stof	Mythologie
mythologische	Mythologie
mythen van Agdistis en Attis	Mythologie: 1. pers.: Agdistis en Attis, ~ (Gr.-Phryg.)
vestiging van de Armeniërs	Mythologie: 2. type: etnagonische ~ (stamsage)
kosmogonische mythe	Mythologie: 2. type: oorsprongs~ (oertijd~)
mythologie waarvan het kerngebied ligt	Mythologie: 3. geo/rel/temp: Armeense Hoogland en Kaukasus, ~ van (H/H-Kauk.)
mythen van de Georgiërs en Swanen	Mythologie: 3. geo/rel/temp: Armeense Hoogland en Kaukasus, ~ van: Georgiërs en Swanen, ~ van (H/H-Kauk.)
Osseten, Tsjetsjenen en Tsjerkessiërs	Mythologie: 3. geo/rel/temp: Armeense Hoogland en Kaukasus, ~ van: Osseten, Tsjetsjenen en Tsjerkessiërs, ~ van de (H/H-Kauk.)
hieraan gekoppelde mythen	Mythologie: 3. geo/rel/temp: Armeense Hoogland en N-Mesopotamië (H/H-Mes.)
regio van het Van- en Urmia-meer	Mythologie: 3. geo/rel/temp: Armeense Hoogland en N-Mesopotamië (H/H-Mes.)
Griekse mythologie	Mythologie: 3. geo/rel/temp: Griekse ~ (Gr.)
Hettitisch-Hurritische als in	Mythologie: 3. geo/rel/temp: Hettitisch-Hurritische ~ (H/H)
handeling van de Hurritische	Mythologie: 3. geo/rel/temp: Hettitisch-Hurritische -: Hurritische ~ (H/H)
Hurritische mythen	Mythologie: 3. geo/rel/temp: Hettitisch-Hurritische -: Hurritische ~ (H/H)
mythologie van dit gebied	Mythologie: 3. geo/rel/temp: Noord-Syrische ~ (Hurr.-NW-Sem.)
geboorte van een wezen uit de aarde	Mythologie: 4. thema: geboorte van wezens uit de aarde, bergen, rotsen of stenen als gevolg van de bevruchting hiervan door een god (en soms een mens) [<i>zie ook</i> Dood en leven: geboorte: aardgeboorte (e.var.)]
dat hij door een sterke zoon onttroond	Mythologie: 4. thema: opvolgings~
opeenvolging van goddelijke koningen	Mythologie: 4. thema: opvolgings~
strijd van Kumarbi om het koningschap	Mythologie: 4. thema: opvolgings~
troonswisseling plaats tussen de	Mythologie: 4. thema: opvolgings~
mythen over steendemonen	Mythologie: 4. thema: steendemonen
vegetatiegod Telepinu verdwijnt	Mythologie: 4. thema: tijdelijke verdwijning en wederopstanding van de vruchtbaarheidsgod
verdwijning van Attis	Mythologie: 4. thema: tijdelijke verdwijning en wederopstanding van de vruchtbaarheidsgod
motief	Mythologie: 5. motief, mythologisch
motieven	Mythologie: 5. motief, mythologisch
uit haar kled nog een jongen	Mythologie: 5. motief: geboorte van een tweeling

Mythologie met het lood als motief	Mythologie: 5. motief: lood
castratiemotief	Mythologie: 5. motief: scheiding van hemel en aarde door castratie
hemel wordt en de andere helft de aarde	Mythologie: 5. motief: scheiding van hemel en aarde door castratie
scheiding van hemel en aarde	Mythologie: 5. motief: scheiding van hemel en aarde door castratie
scheiding van Ouranos als Vader Hemel	Mythologie: 5. motief: scheiding van hemel en aarde door castratie
scheidingsmotief	Mythologie: 5. motief: scheiding van hemel en aarde door castratie
bevruchting van een steen door	Mythologie: 5. motief: storten van zaad door een god op de aarde (steen) en bevruchting hiervan
god die zijn zaad op die steen werpt	Mythologie: 5. motief: storten van zaad door een god op de aarde (steen) en bevruchting hiervan
Kanzura stort	Mythologie: 5. motief: storten van zaad door een god op de aarde (steen) en bevruchting hiervan
met zijn zaad een steen te bevruchten	Mythologie: 5. motief: storten van zaad door een god op de aarde (steen) en bevruchting hiervan
van het storten van zaad door een god	Mythologie: 5. motief: storten van zaad door een god op de aarde (steen) en bevruchting hiervan
op de aarde gevallen genitaliën	Mythologie: 5. motief: storten van zaad door een god op de aarde (steen) en bevruchting hiervan
werpt hij zijn sperma op de rots	Mythologie: 5. motief: storten van zaad door een god op de aarde (steen) en bevruchting hiervan
zaad de aarde heeft bereikt	Mythologie: 5. motief: storten van zaad door een god op de aarde (steen) en bevruchting hiervan
zaad op een rots	Mythologie: 5. motief: storten van zaad door een god op de aarde (steen) en bevruchting hiervan
Joris) langs en werpt zijn zaad op de	Mythologie: 5. motief: storten van zaad door een mens op de aarde (steen) en bevruchting hiervan
zaad op een steen	Mythologie: 5. motief: storten van zaad door een mens op de aarde (steen) en bevruchting hiervan
motief van verdooving door wijn	Mythologie: 5. motief: verdooving door wijn
deze naar de onderwereld vlucht	Mythologie: 5. motief: verdrijving naar de onderwereld
begeerte van Antiochus' vrouw	Mythologie: 5. motief: verleiding van een man door een gehuwde vrouw
al zijn geboren kinderen opslokt	Mythologie: 5. motief: verzwelging van een pasgeborene of een steen die het kind vangt
mythische steen die Kronos verslond	Mythologie: 5. motief: verzwelging van een pasgeborene of een steen die het kind vangt
opslokken van een pasgeborene of een	Mythologie: 5. motief: verzwelging van een pasgeborene of een steen die het kind vangt
is een universeel verzwelgingsmotief	Mythologie: 5. motief: verzwelging van een pasgeborene of een steen die het kind vangt
verzwelging van de steen als	Mythologie: 5. motief: verzwelging van een pasgeborene of een steen die het kind vangt
elkaar vijandige tweelingbroers	Mythologie: 5. motief: vijandschap tussen tweelingbroers
Ze blijven voor altijd vijanden	Mythologie: 5. motief: vijandschap tussen tweelingbroers
rite gaat terug op de Hettitische mythe	Mythologie: 6. wetenschap: mythologische verwantschap
verwant aan de Akkadische	Mythologie: 6. wetenschap: mythologische verwantschap
verwant aan de Akkadische Zevengod	Mythologie: 6. wetenschap: mythologische verwantschap
verwant aan de Luwische	Mythologie: 6. wetenschap: mythologische verwantschap
verwant met Šawuška	Mythologie: 6. wetenschap: mythologische verwantschap
aardbevingen	Natuurverschijnsel: 1. aardact.: beving, aard-
uitbarsting	Natuurverschijnsel: 1. aardact.: vulkanische activiteit (uitbarsting)
slapende vulkaan	Natuurverschijnsel: 1. aardact.: vulkanische inactiviteit (slapend,

	uitgedoofd)
uitgedoofde, eertijds als god vereerde	Natuurverschijnsel: 1. aardact.: vulkanische inactiviteit (slapend, uitgedoofd)
bliksem	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: bliksem
onweer	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: donder
donderend lawaai	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: donder van Teššub (H/H)
de regenboog;	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: regenboog: verbinding tussen hemel en aarde, - als
storm	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: wind (storm)
magnetische	Natuurverschijnsel: 3. chem/fys: magnetisme
zilveroxidatie	Natuurverschijnsel: 3. chem/fys: roest (oxidatie)
roken [voorafgegaan door een spatie]	Natuurverschijnsel: 3. chem/fys: rook
'rook'	Natuurverschijnsel: 3. chem/fys: rook
<i>tuhḫ-</i>	Natuurverschijnsel: 3. chem/fys: rook: term: <i>tuhḫ-</i> (wortel) (hett.) (H/H)
smelting	Natuurverschijnsel: 3. chem/fys: smelten
gestolde	Natuurverschijnsel: 3. chem/fys: stollen
koude	Natuurverschijnsel: 3. chem/fys: temperatuur: koude
<i>ikunta luli</i> , een 'koude vijver'	Natuurverschijnsel: 3. chem/fys: temperatuur: koude: term: <i>ikunta</i> (adj.) (hurr.) (H/H)
heet water	Natuurverschijnsel: 3. chem/fys: temperatuur: warmte
hete [+ spatie]	Natuurverschijnsel: 3. chem/fys: temperatuur: warmte
verhitte	Natuurverschijnsel: 3. chem/fys: temperatuur: warmte
zo heet is	Natuurverschijnsel: 3. chem/fys: temperatuur: warmte
Adamma, een samenstelling van <i>ada</i>	NW-Sem. termen: <i>Adamma</i>
Atargatis	NW-Sem. termen: <i>Atargatis</i>
Baitylia	NW-Sem. termen: <i>bēt'ēl</i>
Belial ('de	NW-Sem. termen: <i>blj'l = b^elīja'al</i>
Demarus	NW-Sem. termen: <i>dmrn</i>
Orṭājē (< Urartājē) = 'wrṭy	NW-Sem. termen: <i>Orṭājē</i>
Sydykos Misor	NW-Sem. termen: <i>ṣ-d-q</i>
offers	Offer
een offer (aan Anāhitā	Offer: 01. ontv.: Anāhitā (Ir.)
brachten offers aan Kronos	Offer: 01. ontv.: Cronus (Gr.)
offer werd volbracht	Offer: 01. ontv.: Cronus (Gr.)
geofferd werd	Offer: 01. ontv.: Dagān (NW-Sem.-Mes.)
offers zijn gericht aan drie goden	Offer: 01. ontv.: de maangod (Urart.)
offers zijn gericht aan drie goden	Offer: 01. ontv.: de weergod (Urart.)
offers zijn gericht aan drie goden	Offer: 01. ontv.: de zonnegod (Urart.)
ter ere van de Zonnegodin van Arinna en	Offer: 01. ontv.: de Zonnegodin van Arinna (H/H)
Mezulla en de Zonnegodin van Arinna	Offer: 01. ontv.: de Zonnegodin van Arinna (H/H)
Offerrite voor de dodengodin Lelwani	Offer: 01. ontv.: Lelwani (H/H)
dier dochter Mezulla	Offer: 01. ontv.: Mezulla (H/H)
Mezulla en de Zonnegodin van Arinna	Offer: 01. ontv.: Mezulla (H/H)
wijgaven aan Vanassa Preiia	Offer: 01. ontv.: Vanassa Preiia (Gr.-Pamph.)
Zeus een dankoffer	Offer: 01. ontv.: Zeus (Gr.)
offers brengen	Offer: 03. obj. (offergave) (alg.)
offerdieren (schapen of runderen)	Offer: 03. obj.: dierenoffer: runderoffer
(offer)schapen	Offer: 03. obj.: dierenoffer: schapenoffer
bloedoffer van een schaap	Offer: 03. obj.: dierenoffer: schapenoffer
offerdieren (schapen of runderen)	Offer: 03. obj.: dierenoffer: schapenoffer
schaap geslacht	Offer: 03. obj.: dierenoffer: schapenoffer
drinkt uit gouden bekertjes ter ere van de	Offer: 03. obj.: drankoffer
bloed op de aarde geplengd	Offer: 03. obj.: lichaamsdelen, ~ van: bloedoffer
bloedoffer	Offer: 03. obj.: lichaamsdelen, ~ van: bloedoffer
onbewerkte wol werd bedekt	Offer: 03. obj.: lichaamsdelen, ~ van: haaroffer: woloffer
slaaf of misdadiger werd de hals met een	Offer: 03. obj.: mensenoffer

offervoedsel	Offer: 03. obj.: spijsoffer
met olie werd	Offer: 03. obj.: spijsoffer: olieoffer
Vanassa Preiia dienden zonnescijven	Offer: 03. obj.: voorwerpen, - van: zonnescijf
wijgaven	Offer: 06. rel.: eedoffer
begoten	Offer: 07. wijze: plengoffer
bloed op de aarde geplengd	Offer: 07. wijze: plengoffer
Plengoffer	Offer: 07. wijze: plengoffer
m.b.v. een stenen offerbijl of -knuppel	Offer: 07. wijze: wapen, offerdood door een
dankoffer	Offer: 10. doel: dankoffer
offerhandeling	Offer: 12. asp.: offerhandeling (alg. en div.)
Djin-Padişah	Overige niet-IE termen: <i>Cin-Padişah</i>
Melia-Telepia-rite gaat terug op	Overige niet-IE termen: <i>Melia-Telepia</i> = <i>Tulepia-melia</i>
<i>milit</i>	Overige niet-IE termen: <i>Melia-Telepia</i> = <i>Tulepia-melia</i>
Zadeni	Overige niet-IE termen: <i>Zedazeni</i>
Zedazeni	Overige niet-IE termen: <i>Zedazeni</i>
paardachtigen	Paard
Mher en diens paard	Paard: 1. eig.: Mher, - van (Arm.-Urart.)
paleis	Paleis
paleis in Assur	Paleis: 2. loc.: Assur, - te (Mes.)
deur	Poort
poort	Poort
buitenste poort	Poort: 1. loc.: Kummija (?), - van (H/H)
Ḫaldi-poort	Poort: 2. pers.: Ḫaldi, - van; in Rusaḫinili (Turk.-Urart.)
de poort en kan men	Poort: 3. naam: Mheri duṛn (arm.) = turk. Meher Kapısı = nl. Mher-poort [zie voor loc. Ivn: Agravakar (arm.) (Turk.-Arm.) (berg, tZWv het meer Bostaniçi Göleti, Van (stad), Doğu Anadolu Bölgesi)] [Mheri Tur, Mheri Dur]
Meher Kapısı	Poort: 3. naam: Mheri duṛn (arm.) = turk. Meher Kapısı = nl. Mher-poort [zie voor loc. Ivn: Agravakar (arm.) (Turk.-Arm.) (berg, tZWv het meer Bostaniçi Göleti, Van (stad), Doğu Anadolu Bölgesi)] [Mheri Tur, Mheri Dur]
Mheri duṛn 'Mher-poort'	Poort: 3. naam: Mheri duṛn (arm.) = turk. Meher Kapısı = nl. Mher-poort [zie voor loc. Ivn: Agravakar (arm.) (Turk.-Arm.) (berg, tZWv het meer Bostaniçi Göleti, Van (stad), Doğu Anadolu Bölgesi)] [Mheri Tur, Mheri Dur]
Poort van Mher	Poort: 3. naam: Mheri duṛn (arm.) = turk. Meher Kapısı = nl. Mher-poort [zie voor loc. Ivn: Agravakar (arm.) (Turk.-Arm.) (berg, tZWv het meer Bostaniçi Göleti, Van (stad), Doğu Anadolu Bölgesi)] [Mheri Tur, Mheri Dur]
bergkloof waar een poort	Poort: 4. type: bergpoort
schijnpoorten	Poort: 4. type: schijnpoort (schijndeur)
in de rots uitgehouwen schijndeur	Poort: 4. type: schijnpoort (schijndeur)
burgpoort	Poort: 4. type: stadspoort (vestingpoort, burgpoort)
stadspoort	Poort: 4. type: stadspoort (vestingpoort, burgpoort)
buitenste poort	Poort: 4. type: stadspoort, buitenste
duṛn	Poort: 5. term: <i>duṛn</i> (Arm.)
priester	Priester
bezweringspriester	Priester: 1. functie: bezweringspriester
bezweringspriesteres	Priester: 1. functie: bezweringspriesteres
Bezweringsrite van de priesteres	Priester: 1. functie: bezweringspriesteres
eunuchpriester	Priester: 1. functie: eunuchpriester
bisschop	Priester: 2. type/term: bisschop (Chr.) (rel. leider)
galli	Priester: 2. type/term: <i>gallus</i> (pl. <i>galli</i>) (Gr.-Phryg.)
koorbisschop	Priester: 2. type/term: koorbisschop (Chr.)
patriarch	Priester: 2. type/term: patriarch (Chr.) (rel. leider)
galli	Priester: 3. groep: Galli (Gr.-Phryg.)
Galli-priesters	Priester: 3. groep: Galli (Gr.-Phryg.)

βασιλαι	Priester: 3. groep: βασιλαι (masc.) (Gr.)
priesteres van de Grote Moeder of de	Priester: 4. spec. god: 'Grote Godin' = gr. 'Megale Thea' (Μεγαλη Θεα) = 'Grote Moeder' = gr. 'Meter Megale' (Μητηρ Μεγαλη), priesteres van de (Gr.-Kreta)
eunuchpriester van Atargatis	Priester: 4. spec. god: Atargatis-priester (NW-Sem.)
Haar priesters waren eveneens de <i>galli</i>	Priester: 4. spec. god: Atargatis-priester (NW-Sem.)
<i>basileës</i> , de priesters, brachten offers	Priester: 4. spec. god: Cronus-priester (Gr.)
de priesters van Kronos	Priester: 4. spec. god: Cronus-priester (Gr.)
priesters van Kybele en Attis	Priester: 4. spec. god: Kybele-en-Attis-priester (Gr.-Phryg.)
priester van Šawuška	Priester: 4. spec. god: Šawuška-priester (H/H)
niet te volgen	Psychologie: begrip, on-
Dromen	Psychologie: droom
droom	Psychologie: droom
dronken gemaakte	Psychologie: extase
Extatisch	Psychologie: extase
Opzweepende	Psychologie: extase
razernij	Psychologie: extase
gedachte	Psychologie: gedachte (denken, overpeinzing)
bedenken	Psychologie: gedachte: verzinnen (bedenken)
gevoeld	Psychologie: gevoel
gave der profetie	Psychologie: helderziendheid
konden de toekomst voorspellen	Psychologie: helderziendheid
wakker wordt	Psychologie: ontwaken
wekt	Psychologie: ontwaken
slapen [voorafgegaan door een spatie]	Psychologie: slaap
valt hierdoor in slaap	Psychologie: slaap: doen inslapen
verdovende	Psychologie: verdoven
verdoving	Psychologie: verdoven
waaninnig	Psychologie: waanzin
demonische stoffen	Reiniging en verzorging: onreinheid
onreinheden	Reiniging en verzorging: onreinheid
onreinheid	Reiniging en verzorging: onreinheid
verontreinigde	Reiniging en verzorging: onreinheid: besmetting (verontreiniging, ontwijding)
'reinheid	Reiniging en verzorging: reinheid (zuiverheid)
rein [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Reiniging en verzorging: reinheid (zuiverheid)
reinheid [voorafgegaan door een spatie]	Reiniging en verzorging: reinheid (zuiverheid)
zuiver	Reiniging en verzorging: reinheid (zuiverheid)
Itkalzi ('reinheid')	Reiniging en verzorging: reinheid: rituele zuiverheid: term: <i>itkalzi</i> (titel v. e. rituele tekst) (hurr.) (H/H)
zilver en ander materiaal 'behandeld'	Reiniging en verzorging: reiniging(srite)
reinigend	Reiniging en verzorging: reiniging(srite)
reiniging	Reiniging en verzorging: reiniging(srite)
reinigt	Reiniging en verzorging: reiniging(srite)
Cathartische	Reiniging en verzorging: reiniging(srite): catharsis (cathartisch)
zilver in de mond van de offerheer	Reiniging en verzorging: reiniging(srite): door mondwassing
ritueel reinigt met was en honing	Reiniging en verzorging: reiniging(srite): door toediening van was en honing
mondwassing	Reiniging en verzorging: reiniging(srite): door wassing van de mond
Magisch materiaal zwaait men boven een	Reiniging en verzorging: reiniging(srite): door zwaaien met magisch materiaal boven een 'verontreinigd' persoon om daarmee de verontreiniging op te nemen
door het te beslaan met een diorietsteen	Reiniging en verzorging: reiniging(srite): tempelgereedschapsreiniging: door beslaan met een diorietsteen
door blootstelling aan vuur	Reiniging en verzorging: reiniging(srite): tempelgereedschapsreiniging: door het vuur

tussen een geitenbokje en een vuur te	Reiniging en verzorging: reiniging(srite): tempelgereedschapsreiniging: door tussen vuur en een geitenbokje te bewegen
Reiniging van ontwijfd tempelgereedschap	Reiniging en verzorging: reiniging(srite): tempelgereedschapsreiniging
<i>mīs pî</i>	Reiniging en verzorging: reiniging(srite): wassing van de mond: term: <i>mīs pî</i> (ass.) (Mes.)
Verzorg	Reiniging en verzorging: verzorging
baden	Reiniging en verzorging: wassing, bad (bader); ook als rite
Reinigend bad	Reiniging en verzorging: wassing, bad (bader); ook als rite
broek gewassen	Reiniging en verzorging: wassing, kleding-
wast haar kleren	Reiniging en verzorging: wassing, kleding-
gezalfd	Reiniging en verzorging: zalving
begeeft zich naar	Reis
gaat vanuit	Reis
reis	Reis
draagt; een vrouw	Reis: 1. act.: begeleiden
geflankeerd	Reis: 1. act.: begeleiden
hem voerden	Reis: 1. act.: begeleiden
vergezeld van	Reis: 1. act.: begeleiden
naar de onderwereld kan brengen	Reis: 1. act.: begeleiden: naar het dodenrijk
naar de onderwereld te brengen	Reis: 1. act.: begeleiden: naar het dodenrijk
binnen konden gaan	Reis: 1. act.: binnengaan
binnenkomt	Reis: 1. act.: binnengaan
doorgedrongen	Reis: 1. act.: binnengaan
in de onderwereld komt	Reis: 1. act.: binnengaan
naar binnen	Reis: 1. act.: binnengaan
bestegen	Reis: 1. act.: klimmen: obj.: berg (hoogte)
bestijgen	Reis: 1. act.: klimmen: obj.: berg (hoogte)
aankomen	Reis: 1. act.: komst (aankomst, komen)
aankomst	Reis: 1. act.: komst (aankomst, komen)
bereikbare	Reis: 1. act.: komst (aankomst, komen)
bereikt	Reis: 1. act.: komst (aankomst, komen)
gekomen [+ spatie]	Reis: 1. act.: komst (aankomst, komen)
komen [voorafgegaan door een spatie] [<i>passim</i>]	Reis: 1. act.: komst (aankomst, komen)
komst [voorafgegaan door een spatie]	Reis: 1. act.: komst (aankomst, komen)
komt [voorafgegaan door een spatie] [<i>passim</i>]	Reis: 1. act.: komst (aankomst, komen)
terechtkomen	Reis: 1. act.: komst (aankomst, komen)
geland	Reis: 1. act.: komst: landen (uit zee komen)
daalt af	Reis: 1. act.: nederdaling (af dalen)
nederdaling	Reis: 1. act.: nederdaling (af dalen)
bezocht	Reis: 1. act.: ontmoeten
bezoek	Reis: 1. act.: ontmoeten
gaan naar	Reis: 1. act.: ontmoeten
rijdt	Reis: 1. act.: rijden
keert daarop	Reis: 1. act.: terugkeer
keert onverrichterzake terug	Reis: 1. act.: terugkeer
spoedt zich terug	Reis: 1. act.: terugkeer
terug te gaan	Reis: 1. act.: terugkeer
weer naar de hemel te gaan	Reis: 1. act.: terugkeer
naar buiten	Reis: 1. act.: uit treden
uit een huis zijn gekomen	Reis: 1. act.: uit treden
vervolgen hun weg	Reis: 1. act.: verdergaan (voortgaan, z'n weg vervolgen)
verhuisde	Reis: 1. act.: verhuizen (van woning veranderen)
gaan op weg naar	Reis: 1. act.: vertrekken

gaat vanuit	Reis: 1. act.: vertrekken
gaat ze samen met	Reis: 1. act.: vertrekken
naar de stad van Ea ^g , Apzuwa, te gaan	Reis: 1. act.: vertrekken
op weg te gaan	Reis: 1. act.: vertrekken
uit een huis zijn	Reis: 1. act.: vertrekken
verlaat	Reis: 1. act.: vertrekken
verlaten	Reis: 1. act.: vertrekken
verlieten	Reis: 1. act.: vertrekken
vertrekt	Reis: 1. act.: vertrekken
vliegt	Reis: 1. act.: vliegen (vlucht)
vlucht	Reis: 1. act.: vluchten (vluchteling)
bevelen volgt hij	Reis: 1. act.: volgen (ook fig.; achternagaan, nalopen)
niet te volgen	Reis: 1. act.: volgen (ook fig.; achternagaan, nalopen)
een bij uitgezonden	Reis: 1. act.: wegzenden (van persoon of dier; sturen van een bode)
opdracht op weg te gaan	Reis: 1. act.: wegzenden (van persoon of dier; sturen van een bode)
uitkijkpost gezonden	Reis: 1. act.: wegzenden (van persoon of dier; sturen van een bode)
zendt Kumarbi naar	Reis: 1. act.: wegzenden (van persoon of dier; sturen van een bode)
zendt Kumarbi zijn andere vizier	Reis: 1. act.: wegzenden (van persoon of dier; sturen van een bode)
zendt zijn vizier	Reis: 1. act.: wegzenden (van persoon of dier; sturen van een bode)
nederdaling naar de onderwereld	Reis: 2. type: hel, ~ naar de
hemelvaart	Reis: 2. type: hemel, ~ naar de
naar de hemel zal gaan	Reis: 2. type: hemel, ~ naar de
vliegt als een vogel naar de hemel	Reis: 2. type: hemel, ~ naar de
uit te zoeken	Reis: 2. type: zoektocht (queeste)
gevonden	Reis: 2. type: zoektocht: vinden (ontdekken)
vinden [voorafgegaan door een spatie]	Reis: 2. type: zoektocht: vinden (ontdekken)
godsdienst	Religie
religieuze	Religie
Stenen als bezielde wezens	Religie: 4. type: animatisme of naturalisme (het geloof in de bezieling van de externe natuurverschijnselen)
mysteriëncultussen	Religie: 4. type: mysteriegodsdienst (mysterie)
Kybele-Agdistis en haar minnaar Attis of	Religie: 4. type: mysteriegodsdienst: Kybele-Attis-mysteriën (Phryg.)
Mithras, wiens verering	Religie: 4. type: mysteriegodsdienst: Mithras-mysteriën (L/R) [mysteriën van de 'Perzen', mysteriën van Mithras, Mithraïsme, Mithras-cultus]
Sabazios van Phrygisch-Thracische	Religie: 4. type: mysteriegodsdienst: Sabazios-mysteriën (Thrac.-Phryg.-Lyd.)
staatsgodsdienst	Religie: 4. type: staatsgodsdienst
religieuze voorstellingen	Religie: 5. geloof
geloof in een wederkeer van de oude	Religie: 5. geloof in wederkeer van de koningen om de mensen bij te staan
niet-Christelijke	Religie: 5. geloof: ongeloof (afgoderij, goddeloosheid, heidendom, heiden, ongelovige, onchristelijkheid, andersdenkenden, afwijkingen van de standaardreligie)
Christendom	Religie: Christendom (Chr.), Christelijk, Christen
Gnostische	Religie: Christendom: Gnosticisme (Chr.), gnostiek, gnosticus
Naassener-school	Religie: Christendom: Gnosticisme: Naässenen (Ναασσηνοι) [Naassenen, Naasenen, Ναασσηνοι]
Orfisme	Religie: Griekse -: Orfisme (Gr.)
Hettitische godsdienst	Religie: Hettieten, ~ van de (H/H)
Religies van de Hettieten en Hurrieten	Religie: Hettieten, ~ van de (H/H)

Hurritische religieuze	Religie: Hurrieten, - van de (H/H)
Religies van de Hettieten en Hurrieten	Religie: Hurrieten, - van de (H/H)
theogonie van de Hurrieten	Religie: Hurrieten, - van de (H/H)
Parsische	Religie: Iran, - van: Mazdeïsme: Parsisme (Parsen = hind. Pārsī, Parsisch) (Ir.-Ind.)
Joodse	Religie: Israël, - van: Judaïsme (Isr.), joods, jood (Isr.)
Phoenicische religie	Religie: Phoenicische - (Phoen.)
Phrygische religie	Religie: Phrygische - (Phryg.)
religie van de Urarteeërs	Religie: Urarteeërs, - van de (Urtart.)
religie van Urarteeërs	Religie: Urarteeërs, - van de (Urtart.)
heilige	Religieus fenomeen: heiligheid
ontwijd	Religieus fenomeen: heiligheid: heiliging: ontwijding
godvrezende	Religieus fenomeen: houding: religieusiteit: godvrezendheid
bleven de bergbewoners nog tien	Religieus fenomeen: houding: religieuze trouw (vasthouden aan religieuze tradities)
vastgehouden aan hun heilige hoogten	Religieus fenomeen: houding: religieuze trouw (vasthouden aan religieuze tradities)
Cultusvoorwerpen	Religieus voorwerp
aardewerkgerei;	Religieus voorwerp: aardewerk als offeringrediënt (H/H)
altaar	Religieus voorwerp: altaar
altaren	Religieus voorwerp: altaar
offertafel	Religieus voorwerp: altaar, tafel-: offertafel
tafel zilver,	Religieus voorwerp: altaar, tafel-: offertafel
Amulet	Religieus voorwerp: amulet
geboortesteen	Religieus voorwerp: amulet, geboorte- (verlossingssteen)
Jaspisamulet	Religieus voorwerp: amulet, jaspis- (H/H)
Amulet van <i>kunzijala</i> -steen	Religieus voorwerp: amulet, <i>kunzijala</i> - (H/H)
Steenamuletten	Religieus voorwerp: amulet, steen- (div. soorten) (Mes.-H/H)
toverstenen als amuletten	Religieus voorwerp: amulet, steen- (div. soorten) (Mes.-H/H)
geboortesteen	Religieus voorwerp: amulet, steen- (div. soorten) (Mes.-H/H)
gevlochten materiaal;	Religieus voorwerp: gevlochten materiaal (vlechtwerk) als offeringrediënt (H/H)
leem van de poort.	Religieus voorwerp: leem (van de poort) als offeringrediënt (H/H)
leem van het huis;	Religieus voorwerp: leem (van het huis) als offeringrediënt (H/H)
een van deze materialen	Religieus voorwerp: <i>materia magica</i> (magische materialen, magische voorwerpen)
in dit materiaal	Religieus voorwerp: <i>materia magica</i> (magische materialen, magische voorwerpen)
Magisch materiaal	Religieus voorwerp: <i>materia magica</i> (magische materialen, magische voorwerpen)
magische materialen	Religieus voorwerp: <i>materia magica</i> (magische materialen, magische voorwerpen)
magische voorwerpen	Religieus voorwerp: <i>materia magica</i> (magische materialen, magische voorwerpen)
<i>materia magica</i>	Religieus voorwerp: <i>materia magica</i> (magische materialen, magische voorwerpen)
materialen bezitten	Religieus voorwerp: <i>materia magica</i> (magische materialen, magische voorwerpen)
zilver en ander materiaal	Religieus voorwerp: <i>materia magica</i> (magische materialen, magische voorwerpen)
cathartisch middel	Religieus voorwerp: <i>materia magica</i> , cathartische (heilbrengende)
Cathartische <i>materia magica</i>	Religieus voorwerp: <i>materia magica</i> , cathartische (heilbrengende)
cathartische materie	Religieus voorwerp: <i>materia magica</i> , cathartische (heilbrengende)
zuiverende materialen)	Religieus voorwerp: <i>materia magica</i> , cathartische (heilbrengende)
demonische <i>materia magica</i>	Religieus voorwerp: <i>materia magica</i> , demonische
magische kracht van de metalen	Religieus voorwerp: metaal, magisch
magische waarde van de metalen	Religieus voorwerp: metaal, magisch
stenen (en metalen) zielen	Religieus voorwerp: metaal, magisch: bezielde -

soms zelfs als bezield voorgesteld	Religieus voorwerp: metaal, magisch: bezielde -
en brons in	Religieus voorwerp: metaal, magisch: brons
koper en brons	Religieus voorwerp: metaal, magisch: brons
goud en brood	Religieus voorwerp: metaal, magisch: goud
goud en grutten	Religieus voorwerp: metaal, magisch: goud
goud uit de	Religieus voorwerp: metaal, magisch: goud
goud;	Religieus voorwerp: metaal, magisch: goud
goudstukken	Religieus voorwerp: metaal, magisch: goud
magische werking van goud:	Religieus voorwerp: metaal, magisch: goud
zilver en goud	Religieus voorwerp: metaal, magisch: goud
gouden halskettingen (zonder stenen	Religieus voorwerp: metaal, magisch: gouden voorwerp
Gouden voorwerpen:	Religieus voorwerp: metaal, magisch: gouden voorwerp
Voorwerpen m.b.t. de zonnegodheden	Religieus voorwerp: metaal, magisch: gouden voorwerp van een Hett. zonnegodheid (H/H)
gouden bekens	Religieus voorwerp: metaal, magisch: gouden voorwerp: beker
diadeem,	Religieus voorwerp: metaal, magisch: gouden voorwerp: diadeem als component van een godenbeeld (H/H)
granaatappels;	Religieus voorwerp: metaal, magisch: gouden voorwerp: granaatappel als component van een godenbeeld (H/H)
zes leeuwen;	Religieus voorwerp: metaal, magisch: gouden voorwerp: leeuwenbeeld als component van een godenbeeld (H/H)
oorringen;	Religieus voorwerp: metaal, magisch: gouden voorwerp: oorring als component van een godenbeeld (H/H)
gouden ring aan	Religieus voorwerp: metaal, magisch: gouden voorwerp: ring
een vrouwenfiguur;	Religieus voorwerp: metaal, magisch: gouden voorwerp: vrouwenbeeld als component van een godenbeeld (H/H)
ijzer [<i>passim</i>]	Religieus voorwerp: metaal, magisch: ijzer
ijzer en hebben een loden	Religieus voorwerp: metaal, magisch: ijzeren voorwerp: ketel, mythische
pinnen van ijzer	Religieus voorwerp: metaal, magisch: ijzeren voorwerp: pin
ijzeren en een loden ring	Religieus voorwerp: metaal, magisch: ijzeren voorwerp: ring
ring van ijzer en een van lood	Religieus voorwerp: metaal, magisch: ijzeren voorwerp: ring
Tongen van ijzer	Religieus voorwerp: metaal, magisch: ijzeren voorwerp: tong
ijzeren troon	Religieus voorwerp: metaal, magisch: ijzeren voorwerp: troon
op hun ijzeren	Religieus voorwerp: metaal, magisch: ijzeren voorwerp: troon
koper en brons	Religieus voorwerp: metaal, magisch: koper
koper;	Religieus voorwerp: metaal, magisch: koper
ijzer en hebben een loden deksel	Religieus voorwerp: metaal, magisch: loden voorwerp: deksel (van een mythische ketel)
loden ring	Religieus voorwerp: metaal, magisch: loden voorwerp: ring
ring van ijzer en een van lood	Religieus voorwerp: metaal, magisch: loden voorwerp: ring
lood	Religieus voorwerp: metaal, magisch: lood
lood	Religieus voorwerp: metaal, magisch: lood
tin en ijzer	Religieus voorwerp: metaal, magisch: tin
tin;	Religieus voorwerp: metaal, magisch: tin
zilver [<i>passim</i>]	Religieus voorwerp: metaal, magisch: zilver
in de gedaante van een meteoriet	Religieus voorwerp: meteoriet (cultussymbool voor Kybele) (Phryg.)
vereerd in de gedaante van een	Religieus voorwerp: meteoriet (cultussymbool voor Vanassa Preiia) (Pamph.)
ertsen en stenen	Religieus voorwerp: mineraal, magisch
onheilafwerende mineralen	Religieus voorwerp: mineraal, magisch
alabaster	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: albast = lat. <i>alabaster</i> = hett. <i>ħupišna</i> -steen (L/R) + (H/H)
albast	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: albast = lat. <i>alabaster</i> = hett. <i>ħupišna</i> -steen (L/R) + (H/H)
ħupišna -steen	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: albast = lat. <i>alabaster</i> =

	hett. <i>ḫupišna</i> -steen (L/R) + (H/H)
alkali	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: alkali
Heilbrengende mineralen	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: cathartisch (heilbrengend) -
magnetiet of magneetijzersteen	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: ijzersteen, magnetisch = magneetijzersteen = magnetiet
magnetische ijzersteen	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: ijzersteen, magnetisch = magneetijzersteen = magnetiet
‘levende ijzer’	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: ijzersteen, magnetisch: ‘levend ijzer’ (H/H)
<i>šadânu balṭu</i>	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: ijzersteen, magnetisch: <i>šadânu balṭu</i> (‘levende bergsteen’) (Mes.)
<i>Šadânu šābitu</i>	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: ijzersteen, magnetisch: <i>šadânu šābitu</i> (‘grijpende bergsteen’) (Mes.)
bezielde bergsteen	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: ijzersteen: bloedsteen = hematiet: ἔμψυχον ὀρείτην (‘bezielde bergsteen’) (acc.) (Orph. Lith. vs. 362) (Gr.)
hematiet of bloedsteen	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: ijzersteen: bloedsteen = hematiet
<i>Šadânu</i> (‘bergsteen’)	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: ijzersteen: bloedsteen = hematiet: <i>šadânu</i> (‘bergsteen’) (Mes.)
sideriet;	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: ijzersteen: sideriet = ijzerspaat = Herakleia lithos = Herakleion = Herakleotis = Heracleus lapis = Heraclion = ‘levend ijzer’
kwarts	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: kwarts
Agaat (sum. NA ₄ .NÍR = bab.-hett. <i>ḫulālu</i>)	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: kwarts: agaat = (Haas) sum. NA ₄ .NÍR = bab.-hett. <i>ḫulālu</i> (Mes.) + (H/H)
bergkristal	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: kwarts: bergkristal = akk. <i>dušû</i> = hurr.-akk. <i>warahši</i> -steen (Mes.) + (H/H)
<i>dušû</i>	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: kwarts: bergkristal = akk. <i>dušû</i> = hurr.-akk. <i>warahši</i> -steen (Mes.) + (H/H)
<i>Warahši</i> -steen	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: kwarts: bergkristal = akk. <i>dušû</i> = hurr.-akk. <i>warahši</i> -steen (Mes.) + (H/H)
carneool	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: kwarts: carneool (kornalijn)
jaspis	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: kwarts: jaspis = hebr. <i>jěšafèh</i> = hett. <i>jašpu-</i> = hurr. * <i>iaspe-</i> (NW-Sem.) + (H/H) [jasepeh, yashepeh, jaspa, <i>yašpu</i>]
Jaspis (= hebr. <i>jěšafèh</i> = hett. <i>jašpu-</i>):	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: kwarts: jaspis = hebr. <i>jěšafèh</i> = hett. <i>jašpu-</i> = hurr. * <i>iaspe-</i> (NW-Sem.) + (H/H) [jasepeh, yashepeh, jaspa, <i>yašpu</i>]
als sarder	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: kwarts: sarder
serpentijn	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: serpentijn
zwavel	Religieus voorwerp: mineraal, magisch: zwavel
Jupiter Lapis	Religieus voorwerp: steen, heilige: ‘Iuppiter Lapis’ = ‘Lapis Capitolinus’ (L/R)
ertsen en stenen	Religieus voorwerp: steen, magische
magische stenen	Religieus voorwerp: steen, magische
steen moet [het boze] nemen	Religieus voorwerp: steen, magische
steen op het offervoedsel	Religieus voorwerp: steen, magische
steen staan, zodat ze ongrijpbaar	Religieus voorwerp: steen, magische
steen ter versterking van de bezwering	Religieus voorwerp: steen, magische
stenen geplaatst.	Religieus voorwerp: steen, magische
stenen; [+ spatie]	Religieus voorwerp: steen, magische
toverstenen	Religieus voorwerp: steen, magische
‘steen des levens’	Religieus voorwerp: steen, magische: ‘steen des levens’ = ‘levenssteen’ = ‘levende steen’

de 'levenssteen'	Religieus voorwerp: steen, magische: 'steen des levens' = 'levenssteen' = 'levende steen'
'levende steen' (TI-an-za NA ₄ -aš)	Religieus voorwerp: steen, magische: 'steen des levens': term: TI-an-za NA ₄ -aš ('levende steen') (H/H)
Alhari- (hett.):	Religieus voorwerp: steen, magische: <i>alhari</i> -steen (hett.) (H/H)
ijzer en <i>arzila</i> -steen	Religieus voorwerp: steen, magische: <i>arzallu</i> -steen (akk.) = <i>arzila</i> -steen (Mes.) (H/H)
Ašhar = <i>išhar</i> = <i>ašhar</i> (alle bab.-ass.):	Religieus voorwerp: steen, magische: <i>ašhar</i> = <i>išhar</i> = <i>ašhar</i> (alle bab.-ass.) (Mes.)
bepaalde stenen waarin zich	Religieus voorwerp: steen, magische: bezielde -
bezielde stenen	Religieus voorwerp: steen, magische: bezielde -
geesten in de rotsachtige grond	Religieus voorwerp: steen, magische: bezielde -
hete stenen van Šawuška zijn bezielde	Religieus voorwerp: steen, magische: bezielde -
plekken waar zich ongeboren kinderen	Religieus voorwerp: steen, magische: bezielde -
schreeuwende stenen	Religieus voorwerp: steen, magische: bezielde -
steen die later in een meisje verandert	Religieus voorwerp: steen, magische: bezielde -
steen in de Sapskule herbergt ongeboren	Religieus voorwerp: steen, magische: bezielde -
stenen (en metalen) zielen	Religieus voorwerp: steen, magische: bezielde -
Stenen als bezielde wezens	Religieus voorwerp: steen, magische: bezielde -
stenen die roepen	Religieus voorwerp: steen, magische: bezielde -
hete of bezielde stenen	Religieus voorwerp: steen, magische: bezielde -: 'hete' -
hete steen (van Šawuška)	Religieus voorwerp: steen, magische: bezielde -: 'hete' - van Šawuška (H/H)
hete stenen	Religieus voorwerp: steen, magische: bezielde -: 'hete' - van Šawuška (H/H)
kallanzi	Religieus voorwerp: steen, magische: bezielde -: 'hete' - van Šawuška: <i>kallanzi</i> -steen (H/H)
verhitte stenen	Religieus voorwerp: steen, magische: bezielde -: 'hete' - van Šawuška: verhitte -
<i>Großstünen</i>	Religieus voorwerp: steen, magische: bezielde -: 'Zwanenstenen' = d. 'Schwanensteine' = 'Großstünen' (Du., schiereil. Jasmund, deel van eil. Rügen)
<i>Großstünen</i> herbergen ongeboren	Religieus voorwerp: steen, magische: bezielde -: 'Zwanenstenen' = d. 'Schwanensteine' = 'Großstünen' (Du., schiereil. Jasmund, deel van eil. Rügen)
Zwanenstenen	Religieus voorwerp: steen, magische: bezielde -: 'Zwanenstenen' = d. 'Schwanensteine' = 'Großstünen' (Du., schiereil. Jasmund, deel van eil. Rügen)
dioriet uit de	Religieus voorwerp: steen, magische: dioriet
dubbele edelstenen	Religieus voorwerp: steen, magische: edelsteen
<i>erimmatu</i>	Religieus voorwerp: steen, magische: <i>erimmatu</i> -steen (akk.) (Mes.)
babylonsteen;	Religieus voorwerp: steen, magische: glas: babylonsteen = sum. NA ₄ .KA ₂ .DINGIR.RA (Mes.)
Heilbrengende stenen	Religieus voorwerp: steen, magische: heilbrengende -
<i>hupanni</i>	Religieus voorwerp: steen, magische: <i>hupanni</i> -steen (H/H)
<i>hušta</i>	Religieus voorwerp: steen, magische: <i>hušta</i> -steen (H/H)
zwarte ijzer	Religieus voorwerp: steen, magische: ijzersteen, meteoriet- = zwart - (meteorisch ijzer, ijzermeteoriet)
kiezelstenen	Religieus voorwerp: steen, magische: kiezelsteen (rolsteen)
<i>Girenni</i> -stenen	Religieus voorwerp: steen, magische: <i>kirinni</i> -steen (hett.-hurr.) = geschr. NA ₄ -ki-ri-in-ni-iš = <i>girenni</i> = NA ₄ - <i>kirenni</i> (CTH 481 = KUB 29.4 en CTH 778 = KBo 27.106.10) = akk. NA ₄ - <i>gi-ri-in-na</i>
kristalgesteente;	Religieus voorwerp: steen, magische: kristalgesteente (kristallijn gesteente)
<i>kunzijala</i> -steen	Religieus voorwerp: steen, magische: <i>kunzijala</i> -steen (hett.) (H/H)

Jagin	Religieus voorwerp: steen, magische: lapis lazuli = lazuursteen = akk. <i>uqnû</i> = sum. <i>zagin</i> = cun. NA ₄ .ZA.GIN (Mes.)
lapis lazuli	Religieus voorwerp: steen, magische: lapis lazuli = lazuursteen = akk. <i>uqnû</i> = sum. <i>zagin</i> = cun. NA ₄ .ZA.GIN (Mes.)
lazuursteen	Religieus voorwerp: steen, magische: lapis lazuli = lazuursteen = akk. <i>uqnû</i> = sum. <i>zagin</i> = cun. NA ₄ .ZA.GIN (Mes.)
<i>uqnû</i>	Religieus voorwerp: steen, magische: lapis lazuli = lazuursteen = akk. <i>uqnû</i> = sum. <i>zagin</i> = cun. NA ₄ .ZA.GIN (Mes.)
zagin	Religieus voorwerp: steen, magische: lapis lazuli = lazuursteen = akk. <i>uqnû</i> = sum. <i>zagin</i> = cun. NA ₄ .ZA.GIN (Mes.)
<i>luluri</i> -steen;	Religieus voorwerp: steen, magische: <i>luluri</i> -steen = hett. NA ⁴ . <i>lu-ul-lu-ri</i>
lštar- <i>ru</i> -steen	Religieus voorwerp: steen, magische: NA ₄ .lštar.ru (E. Laroche, in: JCS 2.2, 1948, p. 128) (Mes.-H/H) [lštar- <i>ru</i> -steen]
van de <i>ru</i> -	Religieus voorwerp: steen, magische: NA ₄ .lštar.ru (E. Laroche, in: JCS 2.2, 1948, p. 128) (Mes.-H/H) [lštar- <i>ru</i> -steen]
ZA.GUL;	Religieus voorwerp: steen, magische: ZA.GUL (H/H-Mes.)
talisman	Religieus voorwerp: talisman
cultusgereedschap	Religieus voorwerp: tempel- en cultusgereedschap
tempel- of cultusgereedschap	Religieus voorwerp: tempel- en cultusgereedschap
tempelgereedschap	Religieus voorwerp: tempel- en cultusgereedschap
houten weegschaal.	Religieus voorwerp: tempel- en cultusgereedschap: houten weegschaal (H/H)
ijzeren offerknuppel	Religieus voorwerp: tempel- en cultusgereedschap: ijzeren knuppel (H/H)
Stenen cultusgerei	Religieus voorwerp: tempel- en cultusgereedschap: stenen -
stenen offerbijl of -knuppel	Religieus voorwerp: tempel- en cultusgereedschap: stenen knuppel of - bijl
taḥuppaštai	Religieus voorwerp: tempel- en cultusgereedschap: stenen knuppel of - bijl: term: <i>taḥuppaštai</i> (H/H)
bier;	Religieus voorwerp: voedselmateriaal, magisch: bier (H/H)
brood;	Religieus voorwerp: voedselmateriaal, magisch: brood (H/H)
goud en brood	Religieus voorwerp: voedselmateriaal, magisch: brood (H/H)
graankorrels;	Religieus voorwerp: voedselmateriaal, magisch: graankorrels (H/H)
goud en grutten	Religieus voorwerp: voedselmateriaal, magisch: grutten (H/H)
honing;	Religieus voorwerp: voedselmateriaal, magisch: honing (H/H)
olie;	Religieus voorwerp: voedselmateriaal, magisch: olie (H/H)
<i>walḫi</i> -drank;	Religieus voorwerp: voedselmateriaal, magisch: <i>walḫi</i> -drank (H/H)
wijn;	Religieus voorwerp: voedselmateriaal, magisch: wijn (H/H)
toverwater	Religieus voorwerp: water, magisch (toverwater)
‘zeven wateren’	Religieus voorwerp: water, magisch: ‘zeven wateren’ (d.i. zeven soorten water, geput uit zeven verschillende plaatsen) (H/H)
‘zeven wateren’	Religieus voorwerp: water, magisch: ‘zeven wateren’ (H/H)
zilverwater	Religieus voorwerp: water, magisch: zilverwater (water waaraan zilver is toegevoegd)
zilverwater <i>uisge airgiod</i> of <i>uisge air</i>	Religieus voorwerp: water, magisch: zilverwater = sch. gael. <i>uisge airgiod</i> = <i>uisge air airgiod</i> (Kelt.)
zilverwater <i>uisge airgiod</i> of <i>uisge air</i>	Religieus voorwerp: water, magisch: zilverwater: term: sch. gael. <i>uisge airgiod</i> = <i>uisge air airgiod</i> (Kelt.)
zonnescijven	Religieus voorwerp: wiel, zonne-
Votiefschijven	Religieus voorwerp: wiel, zonne-
zonnescijven AŠ.ME) voor de Godin van	Religieus voorwerp: wiel, zonne- (AŠ.ME); in de cultus van de Godin van de Nacht (DINGIR.GE ₆) (H/H)
Zonnescijven uit de cultus van de	Religieus voorwerp: wiel, zonne-; in de cultus van Arinna (H/H)
Vanassa Preiia dienden zonnescijven	Religieus voorwerp: wiel, zonne-; in de cultus van Vanassa Preiia (Pamphylië)
rite	Rite

rituelen	Rite
verloopt als volgt	Rite
onbewerkte wol werd bedekt	Rite: behandeling van beelden: met wol bedekken
rite waarbij voornamelijk beelden van	Rite: behandeling van beelden: opstelling van Hurritische godenbeelden op een specifieke wijze (Mes.-H/H)
met olie werd	Rite: behandeling van beelden: zalving
Dodenrite	Rite: behandeling van de dode (dodenritueel)
dodenritueel	Rite: behandeling van de dode (dodenritueel)
begraven	Rite: behandeling van de dode: begrafenis (van lijk of as; bijzetting)
bijzetten	Rite: behandeling van de dode: begrafenis (van lijk of as; bijzetting)
Men houdt de dode een beeldje voor	Rite: behandeling van de dode: tonen van de ziel (een hiëroglief) die in een beeldje is ingedrukt met een loden voorwerp
bouwrite	Rite: bouwrite
een naam aan te	Rite: overgangsrite: geboortrite: naamgeving van de pasgeborene
kind aanreikt aan een zittende man	Rite: overgangsrite: geboortrite: overdracht van het kind aan de vader/moeder
rituele handelingen	Rite: rituele handeling
leider van de dans is naakt	Rite: rituele handeling: 'Melia-Telepia': 1. naakte dansleider draagt stok en fallusimitatie (Georg.-Svan.)
dansers achter hem bestoken	Rite: rituele handeling: 'Melia-Telepia': 2. andere dansers bestoken de leider en roepen roepend 'Melia-Telepia, joh, joh!' (Georg.-Svan.)
leider, Telepia, verweert zich	Rite: rituele handeling: 'Melia-Telepia': 3. leider Telepia verweert zich en belaagt de vrouwen (Georg.-Svan.)
aanwezigen roepen 'Vermeerder je	Rite: rituele handeling: 'Melia-Telepia': 4. aanwezigen roepen 'Vermeerder je, vermeerder je!' (Georg.-Svan.)
schapen- of rundervel aan een eik	Rite: rituele handeling: 'Melia-Telepia': 5. ophanging dierenvel aan een heilige boom (Georg.-Svan.)
begeleid door hymnen	Rite: rituele handeling: begeleiding, muzikaal, tekstueel of anderszins, van het cultusverloop
met Hurritische woorden begeleid	Rite: rituele handeling: begeleiding, muzikaal, tekstueel of anderszins, van het cultusverloop
legde een steen op het hoofd van een	Rite: rituele handeling: eedaflegging, Hettitische: 1. plaatsing van een steen op het hoofd van de eedaflegger
opdat de maangod	Rite: rituele handeling: eedaflegging, Hettitische: 2. dreiging van straf door de maangod, die de beëdigde met de steen kan slaan
steen weggehaald onder het uitspreken	Rite: rituele handeling: eedaflegging, Hettitische: 3. weghalen van de steen en bezwering van straf bij eedbreuk
heilige boom, gehangen	Rite: rituele handeling: hangen van een dierenvel in een (heilige) boom
ophangen van een dierenvel aan de	Rite: rituele handeling: hangen van een dierenvel in een (heilige) boom
vel wordt aan een eik opgehangen	Rite: rituele handeling: hangen van een dierenvel in een (heilige) boom
gewoonte	Rite: volksgebruik
lenterite	Rite: volksgebruik: lentefeestgebruik
Melia-Telepia	Rite: volksgebruik: lentefeestgebruik: dansrite: 'Melia-Telepia' (Georg.-Svan.) [zie ook Rite: rituele handeling: 'Melia-Telepia']
weegrite	Rite: weegrite
rund	Rund
stier	Rund: stier
Šeri(s) en Tilla, Teššubs strijdieren	Rund: stier van Teššub (H/H)
stier van Teššub	Rund: stier van Teššub (H/H)
strijdieren	Rund: stier, strijd-
wilde stier	Rund: wilde -: woudos
Apam Napāt ('zoon der wateren')	Sansk. termen: <i>Apāṃnapāt</i>

scheppende	Schepping
schiep de mens	Schepping: antropogenie
schiep Hij hem	Schepping: antropogenie
schiep Hij hem; man en vrouw	Schepping: antropogenie: als androgyn (en splitsing in man en vrouw)
uit die van Pyrrha vrouwen	Schepping: antropogenie: uit een steen
worden mannen geboren	Schepping: antropogenie: uit een steen
zwanger en baart een zoon.	Schepping: antropogenie: uit een vrouw na bevruchting door water uit een berg
dag en nacht scheidde	Schepping: dag en nacht, ~ van: door de kringloop van de zon
scheiding van dag en nacht door de zon	Schepping: dag en nacht, ~ van: door de kringloop van de zon
uit de bloeddruppels op aarde	Schepping: demonen, ~ van de: uit de aarde door bevruchting met het bloed van een god
een monster, de uitbarsting, zal baren	Schepping: demonen, ~ van de: uit een berg door bevruchting
baart de rots	Schepping: demonen, ~ van de: uit een steen door bevruchting
brenge het kind uit de steen ter wereld	Schepping: demonen, ~ van de: uit een steen door bevruchting
geboorte uit de steen van een	Schepping: demonen, ~ van de: uit een steen door bevruchting
steen wordt zwanger en brengt	Schepping: demonen, ~ van de: uit een steen door bevruchting
uit het rotslichaam omhooggerazen	Schepping: demonen, ~ van de: uit een steen door bevruchting
een god en de geboorte van een demon	Schepping: demonen, ~ van de: uit een steen door bevruchting
door met zijn zaad een steen te	Schepping: demonen, ~ van de: uit een steen door bevruchting: Diorphus (Arm.-Urat.)
die Kumarbi heeft geschapen	Schepping: demonen, ~ van de: uit een steen door bevruchting: Ullikummi (H/H)
grote rots die in de bron ligt	Schepping: demonen, ~ van de: uit een steen door bevruchting: Ullikummi (H/H)
en de lotsbestemming van Ullikummi	Schepping: demonen, ~ van de: uit een steen door bevruchting: Ullikummi (H/H)
verwekking van Ullikummi door	Schepping: demonen, ~ van de: uit een steen door bevruchting: Ullikummi (H/H)
kosmische ordening en wordt elke dag bij	Schepping: herschepping
scheppende herhaling	Schepping: herschepping
schepping van de wereld	Schepping: kosmogonie
schepping van een leefbare wereld	Schepping: kosmogonie
kosmische ordening	Schepping: kosmogonie: door ordening van de wereld
gevolgen van de scheiding waren	Schepping: kosmogonie: door splitsing: scheiding van hemel en aarde
scheiding werd door hemel en aarde	Schepping: kosmogonie: door splitsing: scheiding van hemel en aarde
scheidingsmotief als schepping van een	Schepping: kosmogonie: door splitsing: scheiding van hemel en aarde
hemel en aarde scheidt	Schepping: kosmogonie: door splitsing: scheiding van hemel en aarde
hemel en aarde splitste	Schepping: kosmogonie: door splitsing: scheiding van hemel en aarde
scheiding bestaat	Schepping: kosmogonie: door splitsing: scheiding van hemel en aarde
scheiding van hemel en aarde	Schepping: kosmogonie: door splitsing: scheiding van hemel en aarde
Tiamat bevindt, en slijten haar	Schepping: kosmogonie: door splitsing: scheiding van hemel en aarde
waarmee hemel en aarde zijn gescheiden	Schepping: kosmogonie: door splitsing: scheiding van hemel en aarde
die de wereld voorbrengt	Schepping: kosmogonie: uit een rots
tutpu-nun, die de wereld voorbrengt	Schepping: kosmogonie: uit een rots
Uit deze rots scheidt hij d.m.v. bevelen	Schepping: kosmogonie: uit een rots door bevelen en slagen
Tiamat bevindt, en slijten haar	Schepping: kosmogonie: uit het lichaam van een godin
kosmische ordening	Schepping: methode: door verdeling (splitsing, ontleding en/of

	herschikking en ordening)
gevolgen van de scheiding waren	Schepping: methode: door verdeling (splitsing, ontleding en/of herschikking en ordening)
scheiding werd door hemel en aarde	Schepping: methode: door verdeling (splitsing, ontleding en/of herschikking en ordening)
scheidingsmotief als schepping van een	Schepping: methode: door verdeling (splitsing, ontleding en/of herschikking en ordening)
hemel en aarde scheidt	Schepping: methode: door verdeling (splitsing, ontleding en/of herschikking en ordening)
hemel en aarde splitste	Schepping: methode: door verdeling (splitsing, ontleding en/of herschikking en ordening)
scheiding bestaat	Schepping: methode: door verdeling (splitsing, ontleding en/of herschikking en ordening)
scheiding van hemel en aarde	Schepping: methode: door verdeling (splitsing, ontleding en/of herschikking en ordening)
Tiamat bevindt, en slijten haar	Schepping: methode: door verdeling (splitsing, ontleding en/of herschikking en ordening)
waarmee hemel en aarde zijn gescheiden	Schepping: methode: door verdeling (splitsing, ontleding en/of herschikking en ordening)
ontstaan uit de gedachte van Ouranos*	Schepping: methode: gedachte en woord, (geestelijke) ~ door
baart een graf in een steen	Schepping: natuurlijke formaties, ~ van de: steen: uit het lichaam van een vrouw
ontstaat of geboren wordt	Schepping: natuurlijke formaties, ~ van de: zee: uit de aarde na bevruchting door een god (ploegen)
over de schepping van de oceaan	Schepping: natuurlijke formaties, ~ van de: zee: uit de aarde na bevruchting door een god (ploegen)
zodat de oceaan (de zee)	Schepping: natuurlijke formaties, ~ van de: zee: uit de aarde na bevruchting door een god (ploegen)
Baitylia, vervaardigt door	Schepping: stenen, bezielde: uit de gedachten van een god
stenen, ontstaan uit de gedachte	Schepping: stenen, bezielde: uit de gedachten van een god
ontstaan van verschillende goden	Schepping: theogonie (goden, ~ van de)
theogonie	Schepping: theogonie (goden, ~ van de)
komt deze uit de aarde voort	Schepping: theogonie: uit de aarde door bevruchting: Erichthonius (Gr.)
komt Kronos uit de aarde	Schepping: theogonie: uit de aarde door bevruchting: Kronos (Gr.)
sperma dat in zee komt	Schepping: theogonie: uit de zee na bevruchting door een god: Aphrodite (Gr.)
Aranzaḫ en Tašmišu, worden na negen	Schepping: theogonie: uit een berg door bevruchting: Aranzaḫ = Tigris (H/H)
Tigris en de god Šuwalijat, en hen later	Schepping: theogonie: uit een berg door bevruchting: Aranzaḫ = Tigris (H/H)
Aranzaḫ en Tašmišu, worden na negen	Schepping: theogonie: uit een berg door bevruchting: Tašmišu = Šuwalijat (H/H)
Tašmit = Tašmišu) ter wereld brengt	Schepping: theogonie: uit een berg door bevruchting: Tašmišu = Šuwalijat (H/H)
Tigris en de god Šuwalijat, en hen later	Schepping: theogonie: uit een berg door bevruchting: Tašmišu = Šuwalijat (H/H)
ontstaat uit een der stenen	Schepping: theogonie: uit een steen: Kybele (Phryg.)
uit een rots oprijst	Schepping: theogonie: uit een steen: Mithras (L/R)
uit een steen geboren	Schepping: theogonie: uit een steen: Mithras (L/R)
Teššub en Aranzaḫ baart	Schepping: theogonie: uit het lichaam van een god: Aranzaḫ = Tigris (KUB 33.120 II) (H/H) [zie ook Begin: oorsprong van de r. Tigris (Aranzaḫ) (H/H)]
geboorte van Teššub bewerkstelligt	Schepping: theogonie: uit het lichaam van een god: Teššub (H/H)
Teššub en Aranzaḫ baart	Schepping: theogonie: uit het lichaam van een god: Teššub (H/H)
haar boezem (schoot) en wordt zwanger	Schepping: theogonie: uit het lichaam van een godin door bevruchting door amandelen (genitaliën): Attis (Phryg.)

naar beneden stroomt. Hiervan wordt ze	Schepping: theogonie: uit het lichaam van een godin door bevruchting door water uit een rotswand: Mher (Arm.-Urart.)
uit de op de aarde gevallen genitaliën	Schepping: vegetatie, ~ van de: amandelboom: uit de aarde door bevruchting door een demon
brengt hiertoe twee monsters voort	Schepping: voortbrengen
door smelting verkregen	Schepping: voortbrengen
heeft aangebracht	Schepping: voortbrengen
metaal gemaakt zijn	Schepping: voortbrengen
schept hiertoe	Schepping: voortbrengen
en een speer voor Kronos* heeft gemaakt	Schepping: voortbrengen
Vermeerder je	Schepping: voortbrengen
vervaardigd	Schepping: voortbrengen
vervaardigt	Schepping: voortbrengen
voort te brengen	Schepping: voortbrengen
voortbrengen	Schepping: voortbrengen
voortbrengt	Schepping: voortbrengen
voortgebracht	Schepping: voortbrengen
geboorte van een wezen uit de aarde	Schepping: wezens, ~ van de: uit de aarde door bevruchting
seksueel	Seksualiteit
androgyn	Seksualiteit: 1. type: geslachtelijkheid, twee-
die Deucalion heeft geworpen, een vrouw	Seksualiteit: 1. type: geslachtelijkheid, twee-
tweegeslachtelijk	Seksualiteit: 1. type: geslachtelijkheid, twee-
tweegeslachtelijk wezen	Seksualiteit: 1. type: geslachtelijkheid, twee-
dier mannelijke wederhelpt	Seksualiteit: 1. type: geslachtelijkheid, twee-: mannelijke helpt
vrouwelijke helpt	Seksualiteit: 1. type: geslachtelijkheid, twee-: vrouwelijke helpt
kent geen liefde	Seksualiteit: 1. type: geslachteloosheid (aseksualiteit, seksuele onbepaaldheid, non-binaire neutrale geslachtelijkheid)
seksuele onbepaaldheid	Seksualiteit: 1. type: geslachteloosheid (aseksualiteit, seksuele onbepaaldheid, non-binaire neutrale geslachtelijkheid)
ook bij een ander nakomelingen	Seksualiteit: 1. type: promiscuïteit
op Gaia legt	Seksualiteit: 2. act.: coïtushouding
coïtus	Seksualiteit: 2. act.: geslachtsdaad
geslapen, waarna	Seksualiteit: 2. act.: geslachtsdaad
liefdesspel	Seksualiteit: 2. act.: geslachtsdaad
op Gaia legt	Seksualiteit: 2. act.: geslachtsdaad
nog nooit een vrouw heeft aangeraakt	Seksualiteit: 2. act.: onthouding, seksuele
orgiastische	Seksualiteit: 2. act.: orgie
bevrucht	Seksualiteit: 2. act.: verwekking, ontvangenis en zwangerschap
ontvangenis	Seksualiteit: 2. act.: verwekking, ontvangenis en zwangerschap
verwekking	Seksualiteit: 2. act.: verwekking, ontvangenis en zwangerschap
verwekt	Seksualiteit: 2. act.: verwekking, ontvangenis en zwangerschap
zaad de aarde heeft bereikt	Seksualiteit: 2. act.: verwekking, ontvangenis en zwangerschap
zaad door een god op de aarde	Seksualiteit: 2. act.: verwekking, ontvangenis en zwangerschap
zaad op die steen werpt	Seksualiteit: 2. act.: verwekking, ontvangenis en zwangerschap
zaad uit op de berg	Seksualiteit: 2. act.: verwekking, ontvangenis en zwangerschap
zwanger	Seksualiteit: 2. act.: verwekking, ontvangenis en zwangerschap
en werpt zijn	Seksualiteit: 2. act.: zaadstorting (ejaculatie)
Kanzura stort	Seksualiteit: 2. act.: zaadstorting (ejaculatie)
storten van zaad	Seksualiteit: 2. act.: zaadstorting (ejaculatie)
werpt hij zijn	Seksualiteit: 2. act.: zaadstorting (ejaculatie)
werpt zijn zaad	Seksualiteit: 2. act.: zaadstorting (ejaculatie)
zaad de aarde heeft bereikt	Seksualiteit: 2. act.: zaadstorting (ejaculatie)
zaad een steen	Seksualiteit: 2. act.: zaadstorting (ejaculatie)
zaad op die steen werpt	Seksualiteit: 2. act.: zaadstorting (ejaculatie)
zaad op een rots werpt	Seksualiteit: 2. act.: zaadstorting (ejaculatie)
bijt de genitaliën van Anu af	Seksualiteit: 3. neg. conn.: castratie (ontmannen)
bijt diens genitaliën	Seksualiteit: 3. neg. conn.: castratie (ontmannen)

castratie	Seksualiteit: 3. neg. conn.: castratie (ontmannen)
castreert	Seksualiteit: 3. neg. conn.: castratie (ontmannen)
gecastreerd	Seksualiteit: 3. neg. conn.: castratie (ontmannen)
genitaliën af	Seksualiteit: 3. neg. conn.: castratie (ontmannen)
ontmant Ouranos	Seksualiteit: 3. neg. conn.: castratie (ontmannen)
ontmannen zich	Seksualiteit: 3. neg. conn.: castratie: zelfontmanning
ontmant deze zichzelf	Seksualiteit: 3. neg. conn.: castratie: zelfontmanning
rituele autocastratie	Seksualiteit: 3. neg. conn.: castratie: zelfontmanning
zelfontmanning	Seksualiteit: 3. neg. conn.: castratie: zelfontmanning
zichzelf ontmand	Seksualiteit: 3. neg. conn.: castratie: zelfontmanning
komt hij telkens terug	Seksualiteit: 3. neg. conn.: dwang, seksuele (opdringerigheid)
genitaliën	Seksualiteit: 5. org.: fallus
voorwerp in de vorm van een	Seksualiteit: 5. org.: fallus, imitatie-
fallusimitatie	Seksualiteit: 5. org.: fallus, imitatie-
een fallus.	Seksualiteit: 5. org.: fallus, kosmische (- van de hemelgod als verbinding tussen hemel en aarde)
hemel en aarde verbindende fallus	Seksualiteit: 5. org.: fallus, kosmische (- van de hemelgod als verbinding tussen hemel en aarde)
vulva	Seksualiteit: 5. org.: vagina (vulva)
zaad	Seksualiteit: 5. org.: zaad
god die zijn zaad	Seksualiteit: 5. org.: zaad van de (hemel)god
Hephaistos' zaad	Seksualiteit: 5. org.: zaad van de (hemel)god
hij met zijn zaad	Seksualiteit: 5. org.: zaad van de (hemel)god
sperma	Seksualiteit: 5. org.: zaad van de (hemel)god
zaad dat Teššub	Seksualiteit: 5. org.: zaad van de (hemel)god
zaad door een god	Seksualiteit: 5. org.: zaad van de (hemel)god
zaad een steen te	Seksualiteit: 5. org.: zaad van de (hemel)god
zaad op de berg	Seksualiteit: 5. org.: zaad van de (hemel)god
zaad op een rots	Seksualiteit: 5. org.: zaad van de (hemel)god
zaad uit	Seksualiteit: 5. org.: zaad van de (hemel)god
zaad op de steen	Seksualiteit: 5. org.: zaad van een mens
zaad op een steen.	Seksualiteit: 5. org.: zaad van een mens
sieraden	Sieraad
garnituur	Sieraad: garnituur (toegevoegde versiering)
diadeem	Sieraad: hoofdtooi: diadeem
halsketting	Sieraad: ketting, hals-
halsketting van magische materialen	Sieraad: ketting, hals-: <i>materia magica</i> als hanger
droeg toverstenen als amuletten	Sieraad: ketting, hals-: talisman of amulet als hanger
halsketting van eivormige <i>erimmatu-</i>	Sieraad: ketting, hals-: talisman of amulet als hanger
halsketting van lapis lazuli-stenen	Sieraad: ketting, hals-: talisman of amulet als hanger
navelsieraad	Sieraad: navelsieraad
ring aan haar hand	Sieraad: ring
ijzeren en een loden ring	Sieraad: ring, ijzeren
ring van ijzer en een van lood	Sieraad: ring, ijzeren
ijzeren en een loden ring	Sieraad: ring, loden
ring van ijzer en een van lood	Sieraad: ring, loden
oorringen	Sieraad: ring, oor-
slang	Slang
draakachtige monsters	Slang: 2. type: draak
draken	Slang: 2. type: draak
hoorde waarschijnlijk	Sociologie: deelneming (opneming, lid zijn of worden, behoren tot) in de gemeenschap
behoorde tot	Sociologie: deelneming (opneming, lid zijn of worden, behoren tot) in de gemeenschap
gevolg van Ḫebat	Sociologie: gemeenschap van het gevolg: gevolg van Ḫebat (H/H)
gevolg van Kumarbi	Sociologie: gemeenschap van het gevolg: gevolg van Kumarbi (H/H)

leger	Sociologie: gemeenschap, militaire
relaties tussen de Kaukasus en Klein- woonden reeds lang samen	Sociologie: relatie
stok	Sociologie: samenleven (samenwonen, naast elkaar wonen (in goede verstandhouding))
geboorterots	Staf: 1. type: stok
Ravenrots	Steen
rots [voorafgestaan door een spatie]	Steen
steen	Steen
stenen	Steen
meteoriet	Steen: 1. soort: meteoriet (meteorietsteen)
meteorietgesteente	Steen: 1. soort: meteoriet (meteorietsteen)
heilige meteoriet	Steen: 1. soort: meteoriet, heilige
meteorietijzer	Steen: 1. soort: meteoriet, ijzer- (ijzer bevattend meteorietsteen) [meteorietijzer, zwart ijzer, meteorisch ijzer, ijzermeteoriet]
zwarte ijzer	Steen: 1. soort: meteoriet, ijzer- (ijzer bevattend meteorietsteen) [meteorietijzer, zwart ijzer, meteorisch ijzer, ijzermeteoriet]
IJzer was een meteorietgesteente	Steen: 1. soort: meteoriet, ijzer- (ijzer bevattend meteorietsteen) [meteorietijzer, zwart ijzer, meteorisch ijzer, ijzermeteoriet]
steenkolos	Steen: 1. soort: steenkolos
baart de rots	Steen: 2. type: geboortesteent
een steen te bevruchten	Steen: 2. type: geboortesteent
kind uit de steen ter wereld	Steen: 2. type: geboortesteent
rots baart	Steen: 2. type: geboortesteent
zoon uit het rotslichaam	Steen: 2. type: geboortesteent
geboorterots omringd	Steen: 2. type: geboortesteent: term: <i>petra genetrix</i> van Mithras (L/R)
geboorterots werd eveneens	Steen: 2. type: geboortesteent: term: <i>petra genetrix</i> van Mithras (L/R)
in de vorm van een kegelvormige steen	Steen: 2. type: geboortesteent: term: <i>petra genetrix</i> van Mithras (L/R)
cultusteken van de god	Steen: 2. type: heilige opgerichte ~ van Cronus te Delphi (Gr.)
gewikkelde steen	Steen: 2. type: heilige opgerichte ~ van Cronus te Delphi (Gr.)
Kronos-steen	Steen: 2. type: heilige opgerichte ~ van Cronus te Delphi (Gr.)
steen die Kronos	Steen: 2. type: heilige opgerichte ~ van Cronus te Delphi (Gr.)
Zeus later de Kronos-steen in Delphi op omphalos	Steen: 2. type: heilige opgerichte ~ van Cronus te Delphi: 'Omphalos' (ομφαλος) ('navel') (Gr.)
heilige steen van Kybele	Steen: 2. type: heilige opgerichte ~ van Kybele (Gr.)
Baitylia	Steen: 2. type: heilige opgerichte ~: term: Βαιτυλος of Βαιτυλιον (Gr.)
stèle	Steen: 3. kar.: rechtopstaande of zuilvormige ~ (stèle) (alg.)
van de moeder', dat zijn stenen	Steen: 3. kar.: steen, beschouwd als bot van Moeder Aarde
Jupiter Lapis	Steen: 4. term: <i>lapis, Iuppiter</i> ('Jupiter-steen') (L/R)
(een steen?), maar Ea zendt Kumarbi	Steen: 5. naam: Kumarbi-steen (H/H)
dioriet in Kumarbi's mond	Steen: 5. naam: Kumarbi-steen (H/H)
steen en de tovenaer	Steen: 5. naam: Kumarbi-steen (H/H)
steen, die hij inslikt	Steen: 5. naam: Kumarbi-steen (H/H)
aanvallen	Strijd en vrede: aanval
af te sturen	Strijd en vrede: aanval
bestoken	Strijd en vrede: aanval
optrekken	Strijd en vrede: aanval
vallen onder leiding van	Strijd en vrede: aanval
achtervolging	Strijd en vrede: achtervolgen
gericht tegen de goden	Strijd en vrede: antagonisme
vijand	Strijd en vrede: antagonisme
diens vijand	Strijd en vrede: antagonisme: aartsvijand

godenvijandig monster	Strijd en vrede: antagonisme: aartsvijand
antichrist	Strijd en vrede: antagonisme: antichrist = antimessias = pseudo-christus
antimessias	Strijd en vrede: antagonisme: antichrist = antimessias = pseudo-christus
monster	Strijd en vrede: antagonisme: monster
opstand	Strijd en vrede: antagonisme: rebellie
rebel	Strijd en vrede: antagonisme: rebellie
ts'rer	Strijd en vrede: antagonisme: rebellie: term: <i>ts'rer</i> (pl.) (nom. ag.) (Arm.)
dreig	Strijd en vrede: bedreiging (dreigen)
op straffe van	Strijd en vrede: bedreiging (dreigen)
belaaft	Strijd en vrede: belagen
afwerende	Strijd en vrede: beschermen
beschermen	Strijd en vrede: beschermen
bewaakte	Strijd en vrede: beschermen
biedt bescherming	Strijd en vrede: beschermen
gaat bezwijming tegen	Strijd en vrede: beschermen
schermt met hulp van	Strijd en vrede: beschermen
verweert zich	Strijd en vrede: beschermen
verzet.	Strijd en vrede: beschermen
bijt	Strijd en vrede: bijten (afbijten, verscheuren)
aanpakken	Strijd en vrede: dwingen
dwingt	Strijd en vrede: dwingen
onder druk	Strijd en vrede: dwingen
gewelddadige	Strijd en vrede: geweld
hinderlaag	Strijd en vrede: hinderlaag (val)
bezet.	Strijd en vrede: inval
binnenvallende	Strijd en vrede: inval
de hemel binnentrekken	Strijd en vrede: inval
gebied uitbreidde	Strijd en vrede: inval
in handen van	Strijd en vrede: inval
innemen	Strijd en vrede: inval
lijfden	Strijd en vrede: inval
trokken IE Thracο-Phrygische stammen	Strijd en vrede: inval
veroverde	Strijd en vrede: inval
vielen de Cimmeriërs	Strijd en vrede: inval
vielen de IE Cimmeriërs	Strijd en vrede: inval
kolonisatie	Strijd en vrede: kolonisatie
nederlaag	Strijd en vrede: nederlaag
werden verslagen	Strijd en vrede: nederlaag
ontsnapt	Strijd en vrede: ontsnapping
ordening	Strijd en vrede: ordening (indamming van gevaarlijke krachten)
gewonnen	Strijd en vrede: overwinning
onder de heerschappij van de Perzen	Strijd en vrede: overwinning
overwonnen	Strijd en vrede: overwinning
verslaan	Strijd en vrede: overwinning
verslaat	Strijd en vrede: overwinning
verslagen	Strijd en vrede: overwinning
versloegen	Strijd en vrede: overwinning
wint [+ spatie]	Strijd en vrede: overwinning
zege [+ spatie]	Strijd en vrede: overwinning
hett. <i>tarḫ-</i> 'in staat zijn, overwinnen'	Strijd en vrede: overwinning: term: <i>Trh₂-u-enti*</i> (IE): <i>Tarḫu</i> (e.var.) (ppa) (god) (Anat.)
slag [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Strijd en vrede: strijd
strijd	Strijd en vrede: strijd

tegen de demon durft op te nemen	Strijd en vrede: strijd
gevecht met de draken	Strijd en vrede: strijd tussen een reus en monsters
hen te leveren.	Strijd en vrede: strijd tussen een reus en monsters
met een ander vechtende berggod	Strijd en vrede: strijd tussen goden
strijd van Kumarbi om het koningschap	Strijd en vrede: strijd tussen goden
vechtenden	Strijd en vrede: strijd tussen goden
stenen tegen Ninurta, die hen verslaat	Strijd en vrede: strijd tussen goden en demonen (overige)
steengeborene gaat een strijd aan met	Strijd en vrede: strijd tussen goden en demonen (overige): Ares en Diorphus (held-reus) (Arm.-Urtart.)
strijdplaats van Kumarbi en Anu	Strijd en vrede: strijd tussen goden: Anu en Kumarbi (H/H)
Kumarbi de goden willen bevechten	Strijd en vrede: strijd tussen goden: Kumarbi en de andere goden (H/H)
strijd tussen Kronos* en Ouranos*	Strijd en vrede: strijd tussen goden: Uranus en Cronus (bij Philo) (NW-Sem.)
tussen Ouranos* en Pontos*	Strijd en vrede: strijd tussen goden: Uranus en Pontus (bij Philo) (NW-Sem.)
strijd tussen Zeus en Kronos en hun	Strijd en vrede: strijd, kosmische: Gigantomachie (tussen de Giganten (de kinderen van Gaia) en de goden o.l.v. Zeus) (Gr.)
eerste slag tussen Ullikummi en de goden	Strijd en vrede: strijd, kosmische: Ullikummi en de goden, Eerste slag tussen (H/H)
Daar bevecht hij	Strijd en vrede: strijd, kosmische: Ullikummi en de goden, Tweede slag tussen (H/H)
dioriet opnieuw te bestrijden	Strijd en vrede: strijd, kosmische: Ullikummi en de goden, Tweede slag tussen (H/H)
tweede slag tussen Ullikummi en de	Strijd en vrede: strijd, kosmische: Ullikummi en de goden, Tweede slag tussen (H/H)
tweekamp	Strijd en vrede: strijd: tweekamp
vechtlust	Strijd en vrede: strijdvaardigheid
beslaan met	Strijd en vrede: treffen
geslagen	Strijd en vrede: treffen
slaan [voorafgegaan door een spatie]	Strijd en vrede: treffen
'slaan	Strijd en vrede: treffen
slagen [voorafgegaan door een spatie]	Strijd en vrede: treffen
stoot en slaat	Strijd en vrede: treffen
verwond	Strijd en vrede: treffen
daagt hij Ares uit	Strijd en vrede: uitdagen
bondgenootschap	Strijd en vrede: verbond (samenwerking, bondgenootschap, coalitie)
coalitie	Strijd en vrede: verbond (samenwerking, bondgenootschap, coalitie)
aan de kant van Kumarbi	Strijd en vrede: verbond, partijen van het (bondgenoot, medestander)
bondgenoot	Strijd en vrede: verbond, partijen van het (bondgenoot, medestander)
bondgenote	Strijd en vrede: verbond, partijen van het (bondgenoot, medestander)
medestanders	Strijd en vrede: verbond, partijen van het (bondgenoot, medestander)
drijft	Strijd en vrede: verdrijven
verdrijving	Strijd en vrede: verdrijven
verjaagd	Strijd en vrede: verdrijven
wegvagen	Strijd en vrede: verdrijven
verjagen	Strijd en vrede: verdrijven
verzoening	Strijd en vrede: verzoening
symbolisch	Symboliek (symbool, symbolisch)
attribuut	Symboliek: 1. attribuut
met magisch en symbolisch karakter	Symboliek: 1. attribuut

vergelijking met een stier	Symboliek: 2. beeldspraak: gelijkens: vergelijking tussen de <i>kašurra</i> -steen en een wilde stier (Mes.)
koning net zo rein, glanzend en	Symboliek: 2. beeldspraak: gelijkens: vergelijking tussen de offerheer (de koning) en de reinheid, glans en standvastigheid van het zilver
rein moge zijn als zilver	Symboliek: 2. beeldspraak: gelijkens: vergelijking tussen de offerheer (de koning) en de reinheid, glans en standvastigheid van het zilver
Stenen fallussen als grafmonument	Symboliek: 3. thema: grafmonumenten, ~ van de: fallusbeeld
fakkel (symbool van het licht)	Symboliek: 3. thema: licht, ~ van het
symbool van reinheid	Symboliek: 3. thema: reinheid (zuiverheid) , ~ van de
seksueel symbool	Symboliek: 3. thema: seksualiteit, ~ van de
fallussymbool	Symboliek: 3. thema: seksualiteit, ~ van de: fallus
teken des doods	Symboliek: 4. teken des doods
cultusteken	Symboliek: 4. teken, cultus-
schreeuwende berg, die een muis ter	Symboliek: berg [schreeuwende] die muis baart als symbool van opschepperij
fakkel (symbool van het licht)	Symboliek: fakkel als het symbool van het licht
Goud bracht men wegens de kleur ervan	Symboliek: goud als symbool van de zon
gesymboliseerd door de heerschappijen	Symboliek: heerschappij van een god en zijn vizier als symbool van een wereldtijdperk
tijdperken in de vaste sterren	Symboliek: heerschappij van een ster en zijn begeleider als symbool van een wereldtijdperk
ploeg de aarde bewerkt (seksueel	Symboliek: ploegen als symbool van de coïtus
Jupiter Lapis	Symboliek: steen [Iuppiter Lapis] als symbool (teken) van Jupiter (L/R)
in de vorm van een kegelvormige steen	Symboliek: steen [kegelvormige] in Mithras-tempels als symbool van diens geboortestein
Oud-Anatolische troon als symbool van de	Symboliek: troon [ijzeren] als symbool van Heerschappij
Omhakken van een heilige boom als een	Symboliek: vellen van een heilige boom als een symbool van de dood
De 'geile vinger' van het handgebaar	Symboliek: vinger als symbool van de fallus
Deze is hier als fallussymbool bedoeld	Symboliek: vinger als symbool van de fallus
vinger op grafheuvels	Symboliek: vinger als symbool van de fallus
van zilver is het symbool van reinheid	Symboliek: zilver als symbool van reinheid (zuiverheid)
Zilver is het symbool van de volmaakte	Symboliek: zilver als symbool van reinheid (zuiverheid)
zo rein, glanzend en standvastig is als	Symboliek: zilver als symbool van reinheid (zuiverheid)
taal	Taal
antwoord [voorafgegaan door een spatie]	Taal: 1. type: antwoord
Anu echter zegt	Taal: 1. type: bericht
bekendgemaakt	Taal: 1. type: bericht
bericht	Taal: 1. type: bericht
beschreven	Taal: 1. type: bericht
beschrijving	Taal: 1. type: bericht
boodschap	Taal: 1. type: bericht
hem bij dezen in	Taal: 1. type: bericht
meldt [voorafgegaan door een spatie]	Taal: 1. type: bericht
nieuws	Taal: 1. type: bericht
vermeld	Taal: 1. type: bericht
verschenen in	Taal: 1. type: bericht
verwoord	Taal: 1. type: bericht
zegt haar dat	Taal: 1. type: bericht
bevel	Taal: 1. type: bevel
draagt Tašmišu op	Taal: 1. type: bevel
draagt Tork' vervolgens op	Taal: 1. type: bevel
op last van	Taal: 1. type: bevel

opdracht	Taal: 1. type: bevel
opgedragen	Taal: 1. type: bevel
spreekt het bevel uit	Taal: 1. type: bevel
Tegen Tašmišu zegt hij	Taal: 1. type: bevel
aangeropen	Taal: 1. type: gebed
bidt	Taal: 1. type: gebed
Inroeping	Taal: 1. type: gebed
verzocht de groeve(god)	Taal: 1. type: gebed
verzoekt	Taal: 1. type: gebed
hulp wordt geroepen	Taal: 1. type: gebed: smeekbede (hulpverzoek, afsmeaken)
gesprek	Taal: 1. type: gesprek
spreekt nu met Enlil	Taal: 1. type: gesprek
omstreden	Taal: 1. type: gesprek: debat (discussie)
klachten	Taal: 1. type: klacht
klagend	Taal: 1. type: klacht
die roepen	Taal: 1. type: schreeuw
schreeuw	Taal: 1. type: schreeuw
richt het woord tot	Taal: 1. type: spraak
richt waarbij woorden	Taal: 1. type: spraak
spraken	Taal: 1. type: spraak
spreekt	Taal: 1. type: spraak
uitgesproken	Taal: 1. type: spraak
zeggen	Taal: 1. type: spraak
zegt	Taal: 1. type: spraak
Spreuk	Taal: 1. type: spreuk
toverspreuk	Taal: 1. type: spreuk
Telepia, joh, joh !'	Taal: 1. type: spreuk: frase: ' <i>Melia-Telepia, joh, joh!</i> ' (Svan.)
aanwezigen roepen	Taal: 1. type: uitroep: luid roepen
die roepen	Taal: 1. type: uitroep: luid roepen
roepend	Taal: 1. type: uitroep: luid roepen
klachten uiten	Taal: 1. type: uitspraak
spreekt het bevel uit	Taal: 1. type: uitspraak
uitgesproken	Taal: 1. type: uitspraak
uitspraken	Taal: 1. type: uitspraak
uitspreken	Taal: 1. type: uitspraak
verklaart Ea ⁹	Taal: 1. type: uitspraak
verklaart hij	Taal: 1. type: uitspraak
kwaadsprekerij	Taal: 1. type: uitspraak: laster: kwaadsprekerij (achterklap, slechte roddelpraat)
te vragen.	Taal: 1. type: verzoek (vragen om)
verzoek	Taal: 1. type: verzoek (vragen om)
vraagt haar hem	Taal: 1. type: verzoek (vragen om)
vraagt Kumarbi aan	Taal: 1. type: verzoek (vragen om)
vraagt Kybele-Agdistis	Taal: 1. type: verzoek (vragen om)
dringt er bij hem toch op	Taal: 1. type: verzoek: manen (oproepen, dringend verzoeken)
op te roepen	Taal: 1. type: verzoek: manen (oproepen, dringend verzoeken)
Roep het onweer	Taal: 1. type: verzoek: manen (oproepen, dringend verzoeken)
recitatie	Taal: 1. type: voorlezing
een mythe verteld	Taal: 1. type: voorlezing: cultusrede
o.a. de vraag	Taal: 1. type: vraag (om informatie; z. afvragen)
stelt die vraag	Taal: 1. type: vraag (om informatie; z. afvragen)
vraagt haar voor wie	Taal: 1. type: vraag (om informatie; z. afvragen)
vraagt hem dan	Taal: 1. type: vraag (om informatie; z. afvragen)
vraagt hem op welke berg	Taal: 1. type: vraag (om informatie; z. afvragen)
vraagt natuurlijk	Taal: 1. type: vraag (om informatie; z. afvragen)
vraagt of ze op	Taal: 1. type: vraag (om informatie; z. afvragen)
vraagt Tešsub waarom	Taal: 1. type: vraag (om informatie; z. afvragen)

vraagt zich	Taal: 1. type: vraag (om informatie; z. afvragen)
vragen waarom	Taal: 1. type: vraag (om informatie; z. afvragen)
'Woorden	Taal: 1. type: woord
woord [voorafgegaan door een spatie]	Taal: 1. type: woord
boze woorden	Taal: 1. type: woord, boos (kwaad)
INIM	Taal: 1. type: woord: term: <i>inim</i> (sum.) (Mes.)
'oeroude woorden' (<i>karūili</i>)	Taal: 1. type: woord: term: <i>uddar: karūili uddār</i> ('oeroude woorden') (hett.) (H/H)
noemer	Taal: 1. type: woord: terminologie
term [voorafgegaan door een spatie]	Taal: 1. type: woord: terminologie
Termen voor	Taal: 1. type: woord: terminologie
woord voor	Taal: 1. type: woord: terminologie
bezingen	Taal: 1. type: zang
zingt	Taal: 1. type: zang
tekst	Taal: 2. tekst
fragment	Taal: 2. tekst, fragmentarische
beschrijvingen door buurvolkere	Taal: 2. tekst, historische (kroniek)
Stichtingsoorkonde	Taal: 2. tekst, historische: stichtingsoorkonde
wijdingsoorkonde m.b.t. de tempel	Taal: 2. tekst, historische: tempelkroniek
bouwwrite (CTH 413, KBo 4.1)	Taal: 2. tekst, rituele (beschrijving van riten)
rituele tekst	Taal: 2. tekst, rituele (beschrijving van riten)
tekst betreffende een bouwwrite	Taal: 2. tekst, rituele (beschrijving van riten)
teksten betreffende de bezweringsriten	Taal: 2. tekst, rituele (beschrijving van riten)
uit de teksten die	Taal: 2. tekst, rituele (beschrijving van riten)
volgens de tekst achter	Taal: 2. tekst, rituele (beschrijving van riten)
overzicht	Taal: 2. tekst, samenvattende (compendium, overzicht)
verhandeling	Taal: 2. tekst, wetenschappelijke (verhandeling, essay, opstel, artikel, bijdrage)
artikel	Taal: 2. tekst, wetenschappelijke (verhandeling, essay, opstel, artikel, bijdrage)
opneming en bewerking	Taal: 2. tekst: bewerken van teksten
document	Taal: 2. tekst: boek
geschriften	Taal: 2. tekst: boek
steenboeken	Taal: 2. tekst: boek, steen- (<i>(liber) lapidarius</i>)
citeert	Taal: 2. tekst: citaat (aanhalen)
cyclus	Taal: 2. tekst: cyclus, literaire (mythencyclus)
epos	Taal: 2. tekst: epiek: epos
sage	Taal: 2. tekst: epiek: sage
sage van Mhers	Taal: 2. tekst: epiek: sage, helden-
spreekje	Taal: 2. tekst: epiek: sprookje
relaas	Taal: 2. tekst: epiek: verhaal
verhaal	Taal: 2. tekst: epiek: verhaal
verhalen	Taal: 2. tekst: epiek: verhaal
vertelt	Taal: 2. tekst: epiek: verhaal
opneming en bewerking	Taal: 2. tekst: gebruik (opnemen in de eigen cultuur) van vreemde teksten [zie ook Wetenschap: studie]
inscriptie	Taal: 2. tekst: inscriptie (tablet, epigrafie) (alg.)
tablet	Taal: 2. tekst: inscriptie (tablet, epigrafie) (alg.)
teksten uit Nuzi	Taal: 2. tekst: inscriptie (tablet, epigrafie) (alg.)
Samarra-tablet	Taal: 2. tekst: inscriptie, Samarra- (Samarra-tablet) (Mes.)
Zegelinscriptie	Taal: 2. tekst: inscriptie, zegel-
lied	Taal: 2. tekst: lied
Lied van Kumarbi	Taal: 2. tekst: lied, goden-
hymnen waarin o.a. sprake	Taal: 2. tekst: lied, lof-; ter ere van Ninurta (Mes.)
volgende delen	Taal: 2. tekst: lijst (opsomming)
volgende wierp	Taal: 2. tekst: lijst (opsomming)
volgende bevelen	Taal: 2. tekst: lijst (opsomming)

volgende ingrediënten	Taal: 2. tekst: lijst (opsomming)
volgende magische	Taal: 2. tekst: lijst (opsomming)
volgende hebben	Taal: 2. tekst: lijst (opsomming)
Lijst van dramatis personae	Taal: 2. tekst: lijst van dramatis personae
opsomming van kinderen	Taal: 2. tekst: lijst, goden- (Philo) (NW-Sem.)
'Riten met vermelding van Išhara' (CTH)	Taal: 2. tekst: lijst, offer(leverings)- (CTH 787, KBo 21.87) (H/H)
een opsomming van edelstenen en cultusinventaris	Taal: 2. tekst: lijst, offer(leverings)- (CTH 787, KBo 21.87) (H/H)
cultusinventaris	Taal: 2. tekst: lijst, voorraad-: cultusinventaris (tempelinventaris)
benaming	Taal: 2. tekst: naam (noemen, heten) (alg.)
heet Diglito	Taal: 2. tekst: naam (noemen, heten) (alg.)
heet en	Taal: 2. tekst: naam (noemen, heten) (alg.)
heet hier	Taal: 2. tekst: naam (noemen, heten) (alg.)
heet Mher	Taal: 2. tekst: naam (noemen, heten) (alg.)
heet nu	Taal: 2. tekst: naam (noemen, heten) (alg.)
heet Sammael	Taal: 2. tekst: naam (noemen, heten) (alg.)
heet Tork'	Taal: 2. tekst: naam (noemen, heten) (alg.)
heet.	Taal: 2. tekst: naam (noemen, heten) (alg.)
heette	Taal: 2. tekst: naam (noemen, heten) (alg.)
heten	Taal: 2. tekst: naam (noemen, heten) (alg.)
naam	Taal: 2. tekst: naam (noemen, heten) (alg.)
namen	Taal: 2. tekst: naam (noemen, heten) (alg.)
noem	Taal: 2. tekst: naam (noemen, heten) (alg.)
Kumarbi is tevens de naam van een ster	Taal: 2. tekst: naam, astronomische
drukt deze naam	Taal: 2. tekst: naam, demonen-
naam van de god	Taal: 2. tekst: naam, goden-
naam van de godin	Taal: 2. tekst: naam, goden-
Sadānu ('bergsteen') is de naam van	Taal: 2. tekst: naam, goden-
landsnaam	Taal: 2. tekst: naam, lands-
naam van de provincie	Taal: 2. tekst: naam, lands-
Hajk' , naar wie ook het land is genoemd	Taal: 2. tekst: naam, lands-; met verwijzing naar een persoon (eponiem)
personen met deze naam	Taal: 2. tekst: naam, persoons-
Lallworte	Taal: 2. tekst: naam, persoons-: bijnaam: kindertaalnaam (stamelwoord of Lallwort)
moedernamen	Taal: 2. tekst: naam, persoons-: bijnaam: moedernaam
bijnaam	Taal: 2. tekst: naam, persoons-: bijnaam: toponymische naam
plaatsnamen	Taal: 2. tekst: naam, plaats-
toponimica	Taal: 2. tekst: naam, plaats-
berg wordt genoemd	Taal: 2. tekst: naam, plaats-: bergnaam
Bergnamen	Taal: 2. tekst: naam, plaats-: bergnaam
naam van de berg	Taal: 2. tekst: naam, plaats-: bergnaam
naam van de bergpas	Taal: 2. tekst: naam, plaats-: bergnaam
naam van twee verschillende bergen	Taal: 2. tekst: naam, plaats-: bergnaam
bovenloop van de Tigris heet	Taal: 2. tekst: naam, rivier-
dankt zijn naam	Taal: 2. tekst: naam, steen-
namen van de twee laatst genoemde	Taal: 2. tekst: naam, steen-
Sadānu ('bergsteen') is de naam van	Taal: 2. tekst: naam, steen-
zonnescijf, genaamd Pirinkir	Taal: 2. tekst: naam, voorwerps-
Satzname	Taal: 2. tekst: naam: zinwoordnaam = d. Satzname
zinwoordnaam	Taal: 2. tekst: naam: zinwoordnaam = d. Satzname
overlevering	Taal: 2. tekst: overlevering
mondelijke traditie	Taal: 2. tekst: overlevering, mondelinge
toponymicon	Taal: 2. tekst: plaatsnamenwoordenboek of het geheel der toponymen (toponymicon)
dichtwerk	Taal: 2. tekst: poëzie
aanraden	Taal: 2. tekst: raad (raadgeving, -pleging, advies, aanraden, afraden)

Labarna raden de	Taal: 2. tekst: raad (raadgeving, -pleging, advies, aanraden, afraden)
raad [voorafgegaan door een spatie]	Taal: 2. tekst: raad (raadgeving, -pleging, advies, aanraden, afraden)
oorspronkelijke titel	Taal: 2. tekst: titel
titel van het gedicht	Taal: 2. tekst: titel
variant van het sprookje	Taal: 2. tekst: versie (variant)
varianten zijn echter	Taal: 2. tekst: versie (variant)
versie.	Taal: 2. tekst: versie (variant)
versie:	Taal: 2. tekst: versie (variant)
versie [+ spatie]	Taal: 2. tekst: versie (variant)
vertaald	Taal: 2. tekst: vertaling
vertaling	Taal: 2. tekst: vertaling
pro-oemium	Taal: 2. tekst: voorrede (inleiding, pro-oemium)
voorrede	Taal: 2. tekst: voorrede (inleiding, pro-oemium)
volgende delen	Taal: 2. tekstgedeelte
eerste deel van de	Taal: 2. tekstgedeelte: episode
episode	Taal: 2. tekstgedeelte: episode
tekstgedeelte	Taal: 2. tekstgedeelte: episode
<i>medias res</i>	Taal: 3. vorm: stijlfiguur: in medias res (midden in de handeling van het verhaal beginnen)
regel	Taal: 3. vorm: vers(regel)
op de gestelde tijd	Tijd: 1. type: barenstijd
dag-	Tijd: 2. deel: dag (dagindeling)
dag [+ spatie]	Tijd: 2. deel: dag (dagindeling)
dag,	Tijd: 2. deel: dag (dagindeling)
dag:	Tijd: 2. deel: dag (dagindeling)
dag'	Tijd: 2. deel: dag (dagindeling)
dagen	Tijd: 2. deel: dag (dagindeling)
elke dag	Tijd: 2. deel: dag, elke
per dag	Tijd: 2. deel: dag, elke
Christus' hemelvaart	Tijd: 2. deel: dag: 'Hemelvaartsdag' (Chr.)
avondschemering	Tijd: 2. deel: dagdeel: avondschemering
nacht van Christus' hemelvaart	Tijd: 2. deel: dagdeel: nacht voor Hemelvaartsdag
DINGIR.GE ₆	Tijd: 2. deel: dagdeel: nacht: term: $\hat{g}i_6 = ge_6$ (sum.) (Mes.)
eeuwen	Tijd: 2. deel: eeuw (honderd jaar)
jaar [voorafgegaan door een spatie]	Tijd: 2. deel: jaar (jaarindeling)
jaren	Tijd: 2. deel: jaar (jaarindeling)
nieuwjaar	Tijd: 2. deel: jaar, nieuw-
voorjaar	Tijd: 2. deel: jaargetijde: lente (voorjaar)
winter	Tijd: 2. deel: jaargetijde: winter
dag- en nachtevening in het voorjaar	Tijd: 2. deel: jaarperiode: evening, lente-
voorjaar rond de dag- en nachtevening	Tijd: 2. deel: jaarperiode: evening, lente-
winterzonnwende	Tijd: 2. deel: jaarperiode: zonnwende, winter-
maand	Tijd: 2. deel: maand
Agrianios	Tijd: 2. deel: maand (Gr.): Agrianios \approx mei/juni
Elaphius	Tijd: 2. deel: maand (Gr.): Elaphius (Ελαφιος) \approx maart
Hekatombaion	Tijd: 2. deel: maand (Gr.): Hekatombaion \approx juli-augustus
Hyakinthios	Tijd: 2. deel: maand (Gr.): Hyakinthios \approx juni/juli
augustus	Tijd: 2. deel: maand (mod.): augustus
juli	Tijd: 2. deel: maand (mod.): juli
juni	Tijd: 2. deel: maand (mod.): juni
halve maand	Tijd: 2. deel: maand, half- (twee weken)
der kosmologische	Tijd: 2. deel: werelddtijdperk (kosmisch tijdperk)
werelddtijdperken	Tijd: 2. deel: werelddtijdperk (kosmisch tijdperk)
periode	Tijd: 3. periode (tijdperk, tijden)
tijden	Tijd: 3. periode (tijdperk, tijden)

een jaar	Tijd: 3. periode, niet-sacrale: 0001 jaar
vierdaagse	Tijd: 3. periode, niet-sacrale: 0004 dagen
negen dagen en nachten	Tijd: 3. periode, niet-sacrale: 0009 dagen (negen nachten)
in het negende jaar	Tijd: 3. periode, niet-sacrale: 0009 jaar (negenjaarlijks)
negen jaar	Tijd: 3. periode, niet-sacrale: 0009 jaar (negenjaarlijks)
periode van 'negen jaren'	Tijd: 3. periode, niet-sacrale: 0009 jaar (negenjaarlijks)
een twaalfjarige	Tijd: 3. periode, niet-sacrale: 0012 jaar
1000 jaar	Tijd: 3. periode, niet-sacrale: 1000 jaar
negen maanden	Tijd: 3. periode: negen maanden (negenmaandelijks)
voortdurende	Tijd: 4. temporaliteit: continuïteit
eeuwigheden	Tijd: 4. temporaliteit: eeuwigheid
hier en nu	Tijd: 4. temporaliteit: heden (nu, modern, momentaan, huidig, tegenwoordig)
huidige	Tijd: 4. temporaliteit: heden (nu, modern, momentaan, huidig, tegenwoordig)
moderne	Tijd: 4. temporaliteit: heden (nu, modern, momentaan, huidig, tegenwoordig)
nu [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Tijd: 4. temporaliteit: heden (nu, modern, momentaan, huidig, tegenwoordig)
tegenwoordig	Tijd: 4. temporaliteit: heden (nu, modern, momentaan, huidig, tegenwoordig)
al lang	Tijd: 4. temporaliteit: lange ~
lang tegen	Tijd: 4. temporaliteit: lange ~
lang zijn	Tijd: 4. temporaliteit: lange ~
lange duur	Tijd: 4. temporaliteit: lange ~
lange reis	Tijd: 4. temporaliteit: lange ~
lange tijd	Tijd: 4. temporaliteit: lange ~
reeds lang	Tijd: 4. temporaliteit: lange ~
zijn jaren volbracht heeft	Tijd: 4. temporaliteit: levenstijd
laatste	Tijd: 4. temporaliteit: navolgende periode
nieuw [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Tijd: 4. temporaliteit: navolgende periode
nieuwe	Tijd: 4. temporaliteit: navolgende periode
oeroud	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
Oud-	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
oude [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
oude en	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
Ouden [voorafgegaan door een spatie]	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
ouder [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
Ouderdom	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
oudere	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
oudste	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
teruggaat tot	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
terugreiken tot	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
verouderde	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
pre-Zoroastrische Iraanse chronologie	Tijd: 4. temporaliteit: tijdsverloop: Iraanse chronologie (Ir.)
toekomst	Tijd: 4. temporaliteit: toekomst
die hen scheidt	Tijd: 4. temporaliteit: tussenliggende periode
In oeroude tijden	Tijd: 4. temporaliteit: verleden: ver - (in een oeroude (onheuglijke) tijd, een tijd lang geleden)
eertijds	Tijd: 4. temporaliteit: voorafgaande periode
Oude en nieuwe	Tijd: 4. temporaliteit: voorafgaande periode
oude hemelgod	Tijd: 4. temporaliteit: voorafgaande periode
ouder zijn dan	Tijd: 4. temporaliteit: voorafgaande periode
voormalige	Tijd: 4. temporaliteit: voorafgaande periode

vroeger	Tijd: 4. temporaliteit: voorafgaande periode
Hora	Tijd: 6. term: ὥρα (NW-Sem. godin, bij Philo) (Gr.)
totaal	Totaliteit (totaal)
volmaakte	Totaliteit: 1. type: compleetheid (volmaaktheid)
aansluit bij	Totaliteit: 4. rel.: voltooiën (compleet maken, klaarmaken, volledig maken, aansluiten bij)
volbracht	Totaliteit: 4. rel.: voltooiën (compleet maken, klaarmaken, volledig maken, aansluiten bij)
gevulde	Totaliteit: 4. rel.: vullen
lege [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Totaliteit: 4. rel.: vullen: leeg
berg zetelt de god	Troon: 1. type: bergtroon
berggod op zijn troon	Troon: 1. type: bergtroon
tronen heeft uitgehakt	Troon: 1. type: bergtroon
tronende	Troon: 1. type: godentroon (troon van een god)
troon [voorafgegaan door een spatie]	Troon: 1. type: godentroon (troon van een god)
koningstroon en	Troon: 1. type: godentroon (troon van een god)
onttroond	Troon: 1. type: godentroon (troon van een god)
troonswisseling	Troon: 1. type: godentroon (troon van een god)
godin, zittend op de leeuwentroon	Troon: 1. type: godentroon van de zonnegodin
Oud-Anatolische koningstroon	Troon: 1. type: koningstroon (troon van een menselijke monarch)
heerschappij was van meteorietijzer	Troon: 4. asp.: ijzeren ~
ijzeren troon	Troon: 4. asp.: ijzeren ~
op hun ijzeren	Troon: 4. asp.: ijzeren ~
leeuwentroon	Troon: 4. asp.: leeuwentroon (H/H)
troon en geflankeerd door twee leeuwen	Troon: 4. asp.: leeuwentroon (Phryg.)
2 el	Twee
bergenpaar	Twee
bergenparen	Twee
twee	Twee
de ander zich	Twee: ander (de andere persoon)
dubbele	Twee: dualiteit
herhaald	Twee: dualiteit
tweevoudige	Twee: dualiteit
Geografische dualiteit	Twee: dualiteit, geografische (bergenparen e.d.)
in twee groepen uiteenvallen	Twee: splitsing
splitsen	Twee: splitsing
scheidde	Twee: splitsing
scheiding	Twee: splitsing
splitste	Twee: splitsing
splijten	Twee: splitsing
gescheiden	Twee: splitsing
tweede	Twee: tweede
kleine rol	Twee: tweede: secundair (op de tweede plaats, minder belangrijk)
secundair	Twee: tweede: secundair (op de tweede plaats, minder belangrijk)
opnieuw	Twee: tweemaal (opnieuw, weer)
tweemaal	Twee: tweemaal (opnieuw, weer)
weer [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Twee: tweemaal (opnieuw, weer)
vat [voorafgegaan door een spatie]	Vat (vloeistofhouder, holte)
waterbekkens	Vat (vloeistofhouder, holte)
beker	Vat: beker
krachten die zij zouden bevatten	Vat: bevatten (inhouden (lett.))
onderwereldketels	Vat: ketel, onderwereld-
potten	Vat: pot

schotel	Vat: schaal
flora	Vegetatie
kruid	Vegetatie
planten	Vegetatie
een liaan;	Vegetatie: 1. alg. soort: liaan (houtige klim- en slingerplant)
šammu	Vegetatie: 1. alg. soort: plant: ζ. term: akk. <i>šammu</i> (Mes.)
graankorrels	Vegetatie: 2. srt.: koren = graan, de als voedselgewas verbouwde grassoorten (Poaceae)
gerst	Vegetatie: 2. srt.: koren: gerst (Hordeum vulgare)
<i>ḫalki</i> 'gerst'	Vegetatie: 2. srt.: koren: gerst = hett. <i>ḫalki</i> (god) (H/H) (Hordeum vulgare)
kaf	Vegetatie: 2. srt.: koren: δ. deel: kaf, graan-
vruchten hiervan	Vegetatie: 3. deel: vrucht: amandel (- van de boomsoort Prunus dulcis)
granaatappels	Vegetatie: 3. deel: vrucht: granaatappel (- van de struiksoort Punica granatum)
sparrenappels	Vegetatie: 3. deel: vrucht: sparrenappel (- van de boomsoort Picea)
zaden.	Vegetatie: 3. deel: zaad (kiem)
hout	Vegetatie: 4. mat.: hout(en)
cederhout	Vegetatie: 4. mat.: hout, ceder- (- van de boomsoort Cedrus libani)
kransen	Vegetatie: 5. asp.: krans (van vegetatie)
Verwijder	Verlossing
geneesmiddel	Verlossing: 1. type: genezing
geneest	Verlossing: 1. type: genezing
Genezingsmagie	Verlossing: 1. type: genezing
onafhankelijk	Verlossing: 4. toestand van verlossing: vrijheid
vrije	Verlossing: 4. toestand van verlossing: vrijheid
aarde kwam tot bloei	Verlossing: 5. object: aarde
dat ze van een beheksing hebben verlost	Verlossing: 5. object: huis
gevrijwaard. Zo'n persoon is de	Verlossing: 5. object: koning
gaat bezwijming tegen	Verlossing: 5. object: mens (menselijk lichaam)
heft de vierdaagse koorts op	Verlossing: 5. object: mens (menselijk lichaam)
stopt bloedingen	Verlossing: 5. object: mens (menselijk lichaam)
verlost en kan hij naar buiten	Verlossing: 5. object: Mher (Arm.-Urat.)
demonische krachten worden ontdaan	Verlossing: 5. object: stenen
deze loskomt	Verlossing: 5. object: Vader Hemel
Verwijder de stenen van de wielen	Verlossing: 5. object: wielen
verdrijft melancholie	Verlossing: 5. object: ziel (geest)
verdrijft toorn en vrees	Verlossing: 5. object: ziel (geest)
vrije beweging van de zon	Verlossing: 5. object: zon
trekt gif uit zweren	Verlossing: 5. object: zweer
verdrijft toorn en vrees	Verlossing: 6. separ.: angst (vrees)
gaat bezwijming tegen	Verlossing: 6. separ.: bezwijming
stopt bloedingen	Verlossing: 6. separ.: bloeding
afweer en aantrekking van het boze	Verlossing: 6. separ.: demonen
afweren.	Verlossing: 6. separ.: demonen
afwering van het boze	Verlossing: 6. separ.: demonen
apotropeïsche, demonen afwerende	Verlossing: 6. separ.: demonen
Apotropie	Verlossing: 6. separ.: demonen
bestrijding van ziektedemonen	Verlossing: 6. separ.: demonen
bevel dat ze hun mond gesloten houden	Verlossing: 6. separ.: demonen
dat ze van een beheksing hebben verlost	Verlossing: 6. separ.: demonen
demonische krachten worden ontdaan	Verlossing: 6. separ.: demonen
demonische substanties weggehaald	Verlossing: 6. separ.: demonen
is van elk euvel	Verlossing: 6. separ.: demonen

om zich tegen het boze te beschermen	Verlossing: 6. separ.: demonen
onheilafwerende	Verlossing: 6. separ.: demonen
op een steen staan, zodat ze ongrijpbaar	Verlossing: 6. separ.: demonen
steen moet [het boze] nemen	Verlossing: 6. separ.: demonen
steen staan, zodat ze ongrijpbaar	Verlossing: 6. separ.: demonen
verdrijft men de demonen	Verlossing: 6. separ.: demonen
verjagen de demonische machten	Verlossing: 6. separ.: demonen
vernietigen de demonische machten	Verlossing: 6. separ.: demonen
verlost en kan hij naar buiten	Verlossing: 6. separ.: gevangenschap
trekt gif uit zweren	Verlossing: 6. separ.: gif
heft de vierdaagse koorts op	Verlossing: 6. separ.: koorts, vierdaagse
verdrijft melancholie	Verlossing: 6. separ.: melancholie
loskomt uit de coïtus met Moeder Aarde	Verlossing: 6. separ.: Moeder Aarde
schuld kwijt te schelden	Verlossing: 6. separ.: schuld (kwijschelding)
Verwijder de stenen van de wielen	Verlossing: 6. separ.: stenen
gewist	Verlossing: 6. separ.: teken van de ziel
verdrijft toorn en vrees	Verlossing: 6. separ.: toorn (woede)
zondewegneming	Verlossing: 6. separ.: zonden
hernieuwde	Verrijzenis en wedergeboorte: vernieuwing (herstel, zelfvernieuwing)
hemel in groeit	Verrijzenis en wedergeboorte: verrijzenis
komt bij Zoroanda (Zoaranda) boven	Verrijzenis en wedergeboorte: verrijzenis
komt Kronos uit de aarde	Verrijzenis en wedergeboorte: verrijzenis
omhooggerezen	Verrijzenis en wedergeboorte: verrijzenis
oprijst	Verrijzenis en wedergeboorte: verrijzenis
verheft zich	Verrijzenis en wedergeboorte: verrijzenis
verrezen	Verrijzenis en wedergeboorte: verrijzenis
weer bovenkomt	Verrijzenis en wedergeboorte: verrijzenis
weer naar de hemel te gaan	Verrijzenis en wedergeboorte: verrijzenis
komen weer te voorschijn	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte (herrijzenis, wederkeer, reïncarnatie, wederopstanding, herleven, regeneratie)
regeneratieve	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte (herrijzenis, wederkeer, reïncarnatie, wederopstanding, herleven, regeneratie)
reïncarneren	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte (herrijzenis, wederkeer, reïncarnatie, wederopstanding, herleven, regeneratie)
wederkeer van de oude	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte: wederopstanding van de held (motief)
blijkbaar	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
een teken	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
gedaante	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
in een andere verschijning	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
komen weer te voorschijn	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
uiten zich	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
verschijningsvorm	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
verschijnt	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
voor den dag	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
voorschijn komt	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
verandering van de rebel in een berg	Verschijsing: 1. alg.: gedaantewisseling (transformatie)
wordt hij veranderd in de berg Diorphus	Verschijsing: 1. alg.: gedaantewisseling (transformatie)
variant	Verschijsing: 1. alg.: nevenvorm (variant van de hoofdverschijning of de gewone vorm)
aanwezigen	Verschijsing: 2. pres.: aanwezigheid
bevinden, aan	Verschijsing: 2. pres.: aanwezigheid
bevonden met	Verschijsing: 2. pres.: aanwezigheid
geesten in de	Verschijsing: 2. pres.: aanwezigheid
herbergen	Verschijsing: 2. pres.: aanwezigheid
herbergt	Verschijsing: 2. pres.: aanwezigheid

zich ongeboren kinderen bevinden	Verschiĳning: 2. pres.: aanwezigheid
betekent niets	Verschiĳning: 2. pres.: afwezigheid
er geen	Verschiĳning: 2. pres.: afwezigheid
ontbreekt	Verschiĳning: 2. pres.: afwezigheid
ontbreken	Verschiĳning: 2. pres.: afwezigheid
hiaten	Verschiĳning: 2. pres.: afwezigheid: hiaat
een semi-	Verschiĳning: 3. pers.: antropomorfisme: semi-antropomorf
zonnescĳf, genaamd Pirinkir	Verschiĳning: 3. pers.: astrale gedaante: zon
Voortzetting van de Hurritische	Verschiĳning: 3. pers.: emanatie (bijv. voortzetting van de ene god in een andere)
een op een vulva gelijkende steen	Verschiĳning: 3. pers.: overig specifiek: steen: meteoriet
en vereerd in de gedaante van een	Verschiĳning: 3. pers.: overig specifiek: steen: meteoriet
is in de gedaante van een meteoriet	Verschiĳning: 3. pers.: overig specifiek: steen: meteoriet
Gods beeld	Verschiĳning: 3. pers.: theomorfisme (goddelijke gedaante)
Zijn beeld	Verschiĳning: 3. pers.: theomorfisme (goddelijke gedaante)
toestand	Verschiĳning: 4. toest.: situatie
aangeduid	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren: tonen
bewijzen	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren: tonen
blijkt	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren: tonen
tonen	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren: tonen
uitdrukt	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren: tonen
vertonen	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren: tonen
wijzen op	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren: tonen
steen als vervanging van het kind	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie van een kind door een steen
steen als ware deze het kind	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie van een kind door een steen
rammen dienden als substituuĳ voor de	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie van mensenoĳfer door dierenoĳfer
verschoof de plaats van handeling	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie: verschuiving (betekenisverandering van (vreemde) religieuze elementen)
substituten	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie: vertegenwoordiging
substituut	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie: vertegenwoordiging
vertegenwoordigt	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie: vertegenwoordiging
als vrouwen.	Verschiĳning: 6. waarn.: illusie: imitatie
fallusimitatie	Verschiĳning: 6. waarn.: illusie: imitatie
imiteren	Verschiĳning: 6. waarn.: illusie: imitatie
nabootsing	Verschiĳning: 6. waarn.: illusie: imitatie
voorwerp in de vorm van	Verschiĳning: 6. waarn.: illusie: imitatie
zich als vrouw verkleedden	Verschiĳning: 6. waarn.: illusie: imitatie
verdwijĳ	Verschiĳning: 6. waarn.: verdwijning (verloren gaan)
droom	Verschiĳning: 6. waarn.: visioen
voorbeeld	Verschiĳning: 6. waarn.: voorbeeld
feitelijk	Verschiĳning: 6. waarn.: werkelijkheid
Letterlijk	Verschiĳning: 6. waarn.: werkelijkheid: concreetheid (letterlijkheid)
vogel	Vogel
arend	Vogel: arend
arend hurr. Eribuški	Vogel: arend van Manuzija (H/H)
haar arend	Vogel: arend van Šawuška-lštar (Mes.-H/H)
duif;	Vogel: duif
voorwerp	Voorwerp
aardewerk	Voorwerp: aardewerk (keramiek)
touw	Voorwerp: band: touw
'band	Voorwerp: band: verbinding, fysieke (tussen oevers, hemel en aarde, wegen enz.)
verbinding	Voorwerp: band: verbinding, fysieke (tussen oevers, hemel en aarde, wegen enz.)
was en honing	Voorwerp: bijenwas

deksel	Voorwerp: deksel
doek	Voorwerp: doek
draden	Voorwerp: draad
gaat bezwijming tegen	Voorwerp: geneesmiddel (medicijn, (magisch) recept)
geneesmiddel	Voorwerp: geneesmiddel (medicijn, (magisch) recept)
geneest bloeddoorlopen ogen	Voorwerp: geneesmiddel (medicijn, (magisch) recept)
heft de vierdaagse koorts op	Voorwerp: geneesmiddel (medicijn, (magisch) recept)
magische 'recept' dat hij gebruikte	Voorwerp: geneesmiddel (medicijn, (magisch) recept)
middel tegen oogziekte	Voorwerp: geneesmiddel (medicijn, (magisch) recept)
stopt bloedingen	Voorwerp: geneesmiddel (medicijn, (magisch) recept)
trekt gif uit zweren	Voorwerp: geneesmiddel (medicijn, (magisch) recept)
verdrijft melancholie	Voorwerp: geneesmiddel (medicijn, (magisch) recept)
ogen door hierin een mengsel van	Voorwerp: geneesmiddel: genezende zalf
op de ogen gesmeerd	Voorwerp: geneesmiddel: genezende zalf
'levende ijzer' kon als geneesmiddel	Voorwerp: geneesmiddel: ijzermagneetsteen = 'levend ijzer'
gevlochten materiaal	Voorwerp: gevlochten gebruiksvoorwerp (vlechtwerk)
ingrediënten	Voorwerp: ingrediënt
kam.	Voorwerp: kam
gemaskerde	Voorwerp: masker
een mes	Voorwerp: mes
mes (zijn attribuut) in de rechter-	Voorwerp: mes, offer-; van Mithras (L/R)
wollen net	Voorwerp: net
olie [voorafgegaan door een spatie]	Voorwerp: olie (voor zalving)
olie;	Voorwerp: olie (voor zalving)
ku-uz-za-az	Voorwerp: oven: term: ku-uz-za-az (Haas) (H/H)
ploeg	Voorwerp: ploeg
reukwerk	Voorwerp: reukwerk
verdovend middel	Voorwerp: roesmiddel, niet drinkbaar
sikkel	Voorwerp: sikkel
sikkel en een speer voor Kronos*	Voorwerp: sikkel van Cronus (Gr. benaming van een Phoen. god)
Kronos m.b.v. een sikkel	Voorwerp: sikkel van Gaia en Kronos (Gr.)
sikkel die zich in het lichaam van Tiamat	Voorwerp: sikkel van Tiamat (Mes.)
spiegel	Voorwerp: spiegel
pinnen	Voorwerp: spijker
stoel	Voorwerp: stoel
tablet	Voorwerp: tablet, klei-
tafels van de oude woorden	Voorwerp: tablet: 'Tafel van de oude woorden' (H/H)
tuppiyaš	Voorwerp: tablet: term: tuppi (hett.) (H/H)
annallaš INIM ^{MES} -naš tuppiyaš	Voorwerp: tablet: term: tuppi: annallaš INIM ^{MES} -naš tuppiyaš (acc.) ('tabletten van oude woorden') (hett.) (H/H)
tafel	Voorwerp: tafel
een trap;	Voorwerp: trap: verbinding tussen hemel en aarde, - als
gif [+ spatie]	Voorwerp: vergif
tang [+ spatie]	Voorwerp: vuurwerktuig: vuurtang
houten weegschaal	Voorwerp: weegschaal
gereedschap	Voorwerp: werktuig
Stenen werktuigen	Voorwerp: werktuig, stenen
scherpe steen	Voorwerp: werktuig, stenen: snijwerktuig
wielen	Voorwerp: wiel (rad)
rad dat hemel en aarde laat draaien	Voorwerp: wiel, wereld- (dat hemel en aarde laat draaien)
rad scherp	Voorwerp: wiel, wereld- (dat hemel en aarde laat draaien)
wol [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Voorwerp: wol
wollen	Voorwerp: wol
wolproductie	Voorwerp: wol
vuur	Vuur
fakkels (symbool van het licht) in de	Vuur: 2. type: fakkels van Mithras (L/R)

brandt	Vuur: 4. asp.: branden
smeulende	Vuur: 4. asp.: branden
uitgedoofde	Vuur: 4. asp.: doven
'horen'	Waarneming
hoort geen	Waarneming
ter ore is gekomen	Waarneming
ziet dat Attis	Waarneming
hoort de	Waarneming: 1. horen
hoort deze	Waarneming: 1. horen
hoort hij	Waarneming: 1. horen
horen [voorafgegaan door een spatie]	Waarneming: 1. horen
Kumarbi hoort	Waarneming: 1. horen
doof	Waarneming: 1. horen: doofheid
<i>ištamašš-</i>	Waarneming: 1. horen: term: <i>ištamašš-</i> (hett.) (H/H)
aanschouwd	Waarneming: 2. zien
blijkt naar	Waarneming: 2. zien
heeft gezien	Waarneming: 2. zien
heeft het gezien	Waarneming: 2. zien
kijkt	Waarneming: 2. zien
richt dan zijn ogen op	Waarneming: 2. zien
zicht;	Waarneming: 2. zien
ziet	Waarneming: 2. zien
bekijken	Waarneming: 2. zien: beschouwing
werpen achtereenvolgens een blik	Waarneming: 2. zien: beschouwing
blind	Waarneming: 2. zien: blindheid
Hij ziet	Waarneming: 2. zien: inzicht
scherp in de gaten	Waarneming: 2. zien: letten op (acht geven, aandachtig gadeslaan, aandacht schenken, opletten)
zich op de prinses richt	Waarneming: 2. zien: letten op (acht geven, aandachtig gadeslaan, aandacht schenken, opletten)
ontdekking	Waarneming: 2. zien: ontwaren (ontdekken, in 't oog krijgen)
ontwaart	Waarneming: 2. zien: ontwaren (ontdekken, in 't oog krijgen)
wanneer ze Tašmišu ziet	Waarneming: 2. zien: ontwaren (ontdekken, in 't oog krijgen)
ziet de koning van	Waarneming: 2. zien: ontwaren (ontdekken, in 't oog krijgen)
ziet de zonnegod aankomen	Waarneming: 2. zien: ontwaren (ontdekken, in 't oog krijgen)
hen niet zouden zien	Waarneming: 2. zien: onzichtbaarheid
staart hem aan	Waarneming: 2. zien: staren (strak aankijken)
voelt	Waarneming: 3. voelen
aanraking	Waarneming: 3. voelen: aanraking
raken. [voorafgegaan door een spatie]	Waarneming: 3. voelen: aanraking
voelt Saetaena de zwangerschap van de	Waarneming: 3. voelen: sympathetisch gevoel (medegevoel)
nooit heeft gemerkt	Waarneming: 6. neg. waarn.: onwaarneembaarheid (ongemerkt)
<i>ištamašš-</i>	Waarneming: 7. term: <i>ištamašš-</i> (hett.) (H/H)
wagen	Wagen
goden in hun wagens	Wagen: 1. pers.: maangod, ~ van de (Urt.)
neemt plaats in zijn wagen	Wagen: 1. pers.: Teššub, ~ van (H/H)
Teššub springt in zijn wagen	Wagen: 1. pers.: Teššub, ~ van (H/H)
goden in hun wagens	Wagen: 1. pers.: weergod, ~ van de (H/H) + (Urt.)
goden in hun wagens	Wagen: 1. pers.: zonnegod, ~ van de (Urt.)
wagen	Wagen: 2. type: strijdswagen
wapens	Wapen
pijl-en-boog	Wapen: boog (pijl-en-boog)
pijl-en-boog	Wapen: pijl
speer	Wapen: speer (lans)
zwaarden	Wapen: zwaard
geschapen als wapen tegen de goden	Wapen: α. bijz. -: demon van steen
rebel van dioriet, gericht tegen de goden	Wapen: α. bijz. -: demon van steen

goud en brood in een rivier	Water
(water	Water
'water	Water
water [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Water
water,	Water
water.	Water
waterbekken	Water
waterwolk	Water
bronwater	Water: 1. type: bronwater
badwater	Water: 2. toep.: waswater: badwater (geen zee, rivier e.d.)
water te baden	Water: 2. toep.: waswater: badwater (geen zee, rivier e.d.)
de wateren	Wateren
der wateren	Wateren
bron bij de berg	Wateren: bron
bron in het Muş-dal	Wateren: bron
bron plaatst	Wateren: bron
bron van de rivier	Wateren: bron
bron van de Tigris	Wateren: bron
bron van deze rivier	Wateren: bron
bron waar	Wateren: bron
brongebied	Wateren: bron
bronnen	Wateren: bron
bronnen en rivieren	Wateren: bron
een bron [voorafgegaan door een spatie]	Wateren: bron
gevulde bron	Wateren: bron
ontspringt	Wateren: bron
oorsprong in Turkije	Wateren: bron
oorsprong van de Tigris	Wateren: bron
van de Zonnegodin.	Wateren: bron, heilige; Zonnegodin, van de (H/H)
Niphates	Wateren: bron, mythische: 'Npat' = 'Niphates' = 'Tendürek Dağ' (Haas 1982) (Ir.)
Npat	Wateren: bron, mythische: 'Npat' = 'Niphates' = 'Tendürek Dağ' (Haas 1982) (Ir.)
rots die in de bron ligt	Wateren: bron: 'Ikunta luli' te Urkeš (Syr.-Hurr.)
bronnen van de Tigris	Wateren: bron: Tigris-bron
golf	Wateren: golf
golven	Wateren: golf
het meer	Wateren: meer
-meer	Wateren: meer
vijver	Wateren: meer
<i>ikunta luli</i> , een 'koude vijver'	Wateren: meer: term: <i>luli</i> (hurr.) (H/H)
oceaan	Wateren: oceaan
zee [+ spatie]	Wateren: oceaan
zee(god)	Wateren: oceaan
zee)	Wateren: oceaan
zee,	Wateren: oceaan
zee.	Wateren: oceaan
zee'	Wateren: oceaan
zeegod	Wateren: oceaan
zeemonster	Wateren: oceaan
zeereuzin	Wateren: oceaan
Kiaše ('Zee')	Wateren: oceaan: term: <i>kiaše</i> (hurr.) (godennaam) (H/H)
Tâmtu	Wateren: oceaan: term: <i>ti'amat</i> = <i>tâmtu</i> (Mes.)
was de wereld met water bedekt	Wateren: oerwateren
rivier	Wateren: rivier
in Gordyaia weer bovenkomt	Wateren: rivier, komend vanonder uit een berg

komen weer te voorschijn	Wateren: rivier, komend vanonder uit een berg
komt bij Zoroanda (Zoaranda) boven	Wateren: rivier, komend vanonder uit een berg
bovenloop	Wateren: rivier: bovenloop
middenloop	Wateren: rivier: middenloop
arm van de Tigris	Wateren: rivier: rivierarm
rivierlopen	Wateren: rivier: rivierloop (rivierroute, rivierbedding)
monding	Wateren: rivier: riviermonding
mondt	Wateren: rivier: riviermonding
Idda	Wateren: rivier: term: <i>id</i> (oakk.) (Mes.)
onder de aarde, eigenlijk <i>abzu</i>	Wateren: term: <i>abzu</i> = akk. <i>apsû</i> = sum. <i>engur</i> = akk. <i>engurru</i> ('diepe, onderaardse wateren') (Mes.)
verswaterbekken	Wateren: waterreservoir (tank, verswaterbekken)
nederzee	Wateren: zoete - onder de aarde (nederzee)
zoetwatermassa onder de aarde	Wateren: zoete - onder de aarde (nederzee)
onder de aarde, eigenlijk <i>abzu</i>	Wateren: zoete - onder de aarde: 'Abzu' = akk. 'Apsû' (Mes.)
de vloed	Wateren: zondvloed(wateren)
vernietigen d.m.v. een zondvloed	Wateren: zondvloed(wateren)
zondvloedwateren	Wateren: zondvloed(wateren)
nodig.	Welzijn en ziekte: behoefte
Arme'	Welzijn en ziekte: behoefte: armoede (arm persoon)
rijken en armen	Welzijn en ziekte: behoefte: armoede (arm persoon)
honger	Welzijn en ziekte: behoefte: honger
heil van goden, mensen	Welzijn en ziekte: heil
Heilbrengende	Welzijn en ziekte: heil
onkwetsbaar is, behalve op de plaats	Welzijn en ziekte: kwetsbaarheid m.b.t. een bepaald lichaamsdeel
waardoor deze kwetsbaar	Welzijn en ziekte: kwetsbaarheid m.b.t. een bepaald lichaamsdeel
leefbare	Welzijn en ziekte: leefbaarheid
leefruimte	Welzijn en ziekte: leefruimte
levensruimte	Welzijn en ziekte: leefruimte
pijn	Welzijn en ziekte: lijden
barensnood	Welzijn en ziekte: lijden: kraambed, vrouwen- (barensweeën, barensnood)
weeën	Welzijn en ziekte: lijden: kraambed, vrouwen- (barensweeën, barensnood)
ellendige	Welzijn en ziekte: onheil
euvel [voorafgegaan door een spatie]	Welzijn en ziekte: onheil
ongrijpbaar	Welzijn en ziekte: onkwetsbaarheid
onkwetsbaar	Welzijn en ziekte: onkwetsbaarheid
onvruchtbaar	Welzijn en ziekte: onvruchtbaarheid (alg.)
Onvruchtbare	Welzijn en ziekte: onvruchtbaarheid (alg.)
rijken	Welzijn en ziekte: rijkdom
schatten	Welzijn en ziekte: rijkdom: kostbaarheid (schat)
lukt hun echter niet	Welzijn en ziekte: succes: mislukken
mislukt	Welzijn en ziekte: succes: mislukken
niemand ooit gelukt	Welzijn en ziekte: succes: mislukken
onverrichterzake	Welzijn en ziekte: succes: mislukken
Wanneer dit niet	Welzijn en ziekte: succes: mislukken
bezwijming	Welzijn en ziekte: vermoeidheid: bezwijming
mannelijkheid	Welzijn en ziekte: vruchtbaarheid
vruchtbaarheidsbevorderende	Welzijn en ziekte: vruchtbaarheid
een zieke	Welzijn en ziekte: ziekte (zieke)
ziekte	Welzijn en ziekte: ziekte (zieke)
epidemie	Welzijn en ziekte: ziekte: besmettelijke - (epidemie)
vierdaagse koorts	Welzijn en ziekte: ziekte: koorts, vierdaagse; (quartana, vorm van malaria)

oogziekte	Welzijn en ziekte: ziekte: oogziekte
bloeddoorlopen ogen	Welzijn en ziekte: ziekte: oogziekte: bloeddoorlopen ogen
zweren [voorafgegaan door een spatie]	Welzijn en ziekte: ziekte: zweer
dienden als	Werkzaamheid
fungeren	Werkzaamheid
handelende	Werkzaamheid
handelingen	Werkzaamheid
treedt op als	Werkzaamheid
werkzaam	Werkzaamheid
aantrekking	Werkzaamheid: aantrekking
bevorderd	Werkzaamheid: aanzetten
spoort zijn broer Teššub aan	Werkzaamheid: aanzetten
veroorzaakt	Werkzaamheid: aanzetten
veroorzaken	Werkzaamheid: aanzetten
gedrukt, waarna de afdruk	Werkzaamheid: afdrukken (indrukken van iets in een materiaal)
ingesloten	Werkzaamheid: afzonderen (isoleren, afsluiten, insluiten)
insluiting	Werkzaamheid: afzonderen (isoleren, afsluiten, insluiten)
opgesloten	Werkzaamheid: afzonderen (isoleren, afsluiten, insluiten)
bedekken	Werkzaamheid: bedekken
bedekt	Werkzaamheid: bedekken
begroef	Werkzaamheid: bedekken: begraven (alg.)
gewikkelde	Werkzaamheid: bedekken: omgeven
omringd	Werkzaamheid: bedekken: omgeven
omvatte	Werkzaamheid: bedekken: omgeven
omwikkeld	Werkzaamheid: bedekken: omgeven
wol werd bedekt	Werkzaamheid: bedekken: omgeven
wollen net bedekt	Werkzaamheid: bedekken: omgeven
maalde	Werkzaamheid: bereiden: malen
vermalen	Werkzaamheid: bereiden: malen
mengsel	Werkzaamheid: bereiden: mengen (vermengen, mengsel)
vermeng	Werkzaamheid: bereiden: mengen (vermengen, mengsel)
bewegen	Werkzaamheid: bewegen
beweging	Werkzaamheid: bewegen
beweegbare	Werkzaamheid: bewegen: beweegbaarheid
ondergedompeld	Werkzaamheid: bewegen: onderdompeling
opspringt	Werkzaamheid: bewegen: springen
springt in	Werkzaamheid: bewegen: springen
stilstaat	Werkzaamheid: bewegen: stilstaan
tekeerging	Werkzaamheid: bewegen: tekeergaan (wild heen en weer bewegen)
vleugelslag	Werkzaamheid: bewegen: vleugelslag
wiegen	Werkzaamheid: bewegen: zwaaien
zwaai	Werkzaamheid: bewegen: zwaaien
drijven ze negen	Werkzaamheid: bewegen: zwemmen, drijven
bind ik om de nekken	Werkzaamheid: binden: bevestigen
bindt dan een	Werkzaamheid: binden: bevestigen
gefixeerd	Werkzaamheid: binden: bevestigen
vastgemaakt	Werkzaamheid: binden: bevestigen
vastgezet	Werkzaamheid: binden: bevestigen
verbonden met het zilver	Werkzaamheid: binden: bevestigen
zich niet kon bewegen	Werkzaamheid: binden: gebondenheid
vastgehouden	Werkzaamheid: binden: vasthouden
vasthoud	Werkzaamheid: binden: vasthouden
blootstelling	Werkzaamheid: blootstellen aan (in aanraking brengen met, exponeren)
doorboord	Werkzaamheid: boren
breken [voorafgegaan door een spatie]	Werkzaamheid: breken

stuk springen	Werkzaamheid: breken
scheppingsdaad	Werkzaamheid: daad, scheppings-
draait Ea ^s de rechterschouder	Werkzaamheid: doen draaien (iets in de rondte laten draaien)
laat draaien	Werkzaamheid: doen draaien (iets in de rondte laten draaien)
droeg [+ spatie]	Werkzaamheid: dragen (v. voorwerpen op het lichaam)
op het lichaam dragen	Werkzaamheid: dragen (v. voorwerpen op het lichaam)
mannenkleren droegen	Werkzaamheid: dragen (v. voorwerpen op het lichaam)
aan de hals gedragen	Werkzaamheid: dragen (v. voorwerpen op het lichaam)
neerdrukken	Werkzaamheid: dringen
duwt de ark terug	Werkzaamheid: dringen: terugdringen (terugduwen)
drupt	Werkzaamheid: druipen
Economische	Werkzaamheid: ec. ~ (economie)
bewerken	Werkzaamheid: ec. ~: bewerken (cultiveren)
winning van ijzer uit het erts	Werkzaamheid: ec. ~: ijzerwining uit erts
Landbouw	Werkzaamheid: ec. ~: landbouw
oogst	Werkzaamheid: ec. ~: oogst (opbrengst)
ploeg de aarde bewerkt	Werkzaamheid: ec. ~: ploegen
ploegen	Werkzaamheid: ec. ~: ploegen
fijnstampen	Werkzaamheid: ec. ~: stampen (meel e.d.)
veeteelt	Werkzaamheid: ec. ~: veeteelt
wolproductie	Werkzaamheid: ec. ~: wolproductie
goten	Werkzaamheid: gieten
groef	Werkzaamheid: graven
begroeten	Werkzaamheid: groeten
gehangen	Werkzaamheid: hangen (ophangen) (transit.)
ophangen	Werkzaamheid: hangen (ophangen) (transit.)
alles door toedoen	Werkzaamheid: helpen
hulp	Werkzaamheid: helpen
hiërodulen houden haar	Werkzaamheid: hinderen
verhinder	Werkzaamheid: hinderen
kamt	Werkzaamheid: kammen
splijten	Werkzaamheid: klieven
Omhakken van een heilige boom	Werkzaamheid: klieven: vellen (omhakken van bomen)
Castratie geschiedde d.m.v. een scherpe	Werkzaamheid: methode: castratiemethode
ontkomen	Werkzaamheid: mijden: ontkomen (uit de weg gaan)
een val	Werkzaamheid: neervallen
gevallen	Werkzaamheid: neervallen
storten in zee	Werkzaamheid: neervallen
valt bijna	Werkzaamheid: neervallen
zinkt	Werkzaamheid: neervallen
betrokken	Werkzaamheid: nemen (grijpen, pakken, halen, wegrukken)
gehaald	Werkzaamheid: nemen (grijpen, pakken, halen, wegrukken)
haal [voorafgegaan door een spatie]	Werkzaamheid: nemen (grijpen, pakken, halen, wegrukken)
halen,	Werkzaamheid: nemen (grijpen, pakken, halen, wegrukken)
in de mond nemen	Werkzaamheid: nemen (grijpen, pakken, halen, wegrukken)
nam ik	Werkzaamheid: nemen (grijpen, pakken, halen, wegrukken)
neem ik	Werkzaamheid: nemen (grijpen, pakken, halen, wegrukken)
neemt de sikkel	Werkzaamheid: nemen (grijpen, pakken, halen, wegrukken)
neemt de steen	Werkzaamheid: nemen (grijpen, pakken, halen, wegrukken)
neemt de vruchten	Werkzaamheid: nemen (grijpen, pakken, halen, wegrukken)
neemt Kronos*	Werkzaamheid: nemen (grijpen, pakken, halen, wegrukken)
neemt lachend	Werkzaamheid: nemen (grijpen, pakken, halen, wegrukken)
neemt telkens	Werkzaamheid: nemen (grijpen, pakken, halen, wegrukken)
neemt tweemaal	Werkzaamheid: nemen (grijpen, pakken, halen, wegrukken)
nemen de sikkel	Werkzaamheid: nemen (grijpen, pakken, halen, wegrukken)
nemen het kind	Werkzaamheid: nemen (grijpen, pakken, halen, wegrukken)
nemen'	Werkzaamheid: nemen (grijpen, pakken, halen, wegrukken)

opgenomen moet	Werkzaamheid: nemen (grijpen, pakken, halen, wegrukken)
pakt	Werkzaamheid: nemen (grijpen, pakken, halen, wegrukken)
raapt na een val haar kleren bijeen	Werkzaamheid: nemen (grijpen, pakken, halen, wegrukken)
Zet de wagens buiten	Werkzaamheid: nemen (grijpen, pakken, halen, wegrukken)
behouden	Werkzaamheid: onderhouden
bewaard in	Werkzaamheid: onderhouden: bewaren
bewaren	Werkzaamheid: onderhouden: bewaren
ontvangen	Werkzaamheid: ontvangen (van bezoek)
open [voorafgegaan door een spatie]	Werkzaamheid: openen
spuugt	Werkzaamheid: openen: braken (spuwen, spugen)
eind te maken	Werkzaamheid: opheffen (stoppen)
heft de vierdaagse koorts op	Werkzaamheid: opheffen (stoppen)
opgeheven	Werkzaamheid: opheffen (stoppen)
ophoudt	Werkzaamheid: opheffen (stoppen)
stopt bloedingen	Werkzaamheid: opheffen (stoppen)
op de schouder van Upelluri geplaatst	Werkzaamheid: oprichten (rechttop zetten)
oprichting	Werkzaamheid: oprichten (rechttop zetten)
staande zwaarden	Werkzaamheid: oprichten (rechttop zetten)
stelt Zeus later	Werkzaamheid: oprichten (rechttop zetten)
Upelluri te plaatsen	Werkzaamheid: oprichten (rechttop zetten)
blijft in zijn buik	Werkzaamheid: overblijven (resteren, achterblijven, rest)
overblijft	Werkzaamheid: overblijven (resteren, achterblijven, rest)
resten	Werkzaamheid: overblijven (resteren, achterblijven, rest)
bijeengezet worden	Werkzaamheid: plaatsen: neerzetten
geplaatst op	Werkzaamheid: plaatsen: neerzetten
in de mond nemen	Werkzaamheid: plaatsen: neerzetten
legd	Werkzaamheid: plaatsen: neerzetten
leggen [voorafgegaan door een spatie]	Werkzaamheid: plaatsen: neerzetten
legt [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Werkzaamheid: plaatsen: neerzetten
neerzette	Werkzaamheid: plaatsen: neerzetten
plaatst men	Werkzaamheid: plaatsen: neerzetten
stenen geplaatst	Werkzaamheid: plaatsen: neerzetten
Upelluri geplaatst	Werkzaamheid: plaatsen: neerzetten
en leggen het op	Werkzaamheid: plaatsen: op de knie zetten
zetten het op	Werkzaamheid: plaatsen: op de knie zetten
zich op de berg Lalapaduwa opstellen	Werkzaamheid: plaatsen: zich opstellen
pogingen	Werkzaamheid: pogen
probeert	Werkzaamheid: pogen
proberen	Werkzaamheid: pogen
herstellen	Werkzaamheid: repareren
rust uit	Werkzaamheid: rusten
voegt zich bij	Werkzaamheid: samenkomen: zich aansluiten bij (z. voegen bij)
schade aanrichtte	Werkzaamheid: schaden
schadelijke	Werkzaamheid: schaden
gesloten houden	Werkzaamheid: sluiten (dicht doen, gesloten zijn)
bestreken	Werkzaamheid: smeren
gesmeerd	Werkzaamheid: smeren
smeren	Werkzaamheid: smeren
afgesneden	Werkzaamheid: snijden
doorgesneden	Werkzaamheid: snijden
geschiedde d.m.v. een scherpe steen	Werkzaamheid: snijden
snijdt	Werkzaamheid: snijden
expansie	Werkzaamheid: spreiden (z. uitspreiden, uitstrekken, uitbreiden, expansie)
streckte het rijk	Werkzaamheid: spreiden (z. uitspreiden, uitstrekken, uitbreiden, expansie)

uitbreiding	Werkzaamheid: spreiden (z. uitspreiden, uitstrekken, uitbreiden, expansie)
zich uitstrekke tot	Werkzaamheid: spreiden (z. uitspreiden, uitstrekken, uitbreiden, expansie)
steek wekt	Werkzaamheid: steken
aan de hals gedragen	Werkzaamheid: steunen (onder-, - op; dragen van zaken (niet op het lichaam) en personen, lett. en fig.)
spoelen	Werkzaamheid: stromen
stroomt	Werkzaamheid: stromen
uit een gat van 32 m Ø komt	Werkzaamheid: stromen
terugtrekking	Werkzaamheid: stromen: zakken (v.h. water) (terugtrekken, terugvloeien, wegzakken)
trek [voorafgegaan door een spatie]	Werkzaamheid: trekken
uit hem getrokken wordt	Werkzaamheid: trekken
uittrekking van de ziekte	Werkzaamheid: trekken
welkom	Werkzaamheid: uitnodiging (welkom heten)
verberg	Werkzaamheid: verbergen (zich -, verhullen)
verborgen	Werkzaamheid: verbergen (zich -, verhullen)
versteende	Werkzaamheid: verharden: verstenen (hard worden, tot steen worden)
heffen het op	Werkzaamheid: verheffen: boreling
nemen het kind op	Werkzaamheid: verheffen: boreling
verleiden	Werkzaamheid: verleiden
aangevoerd	Werkzaamheid: vervoeren (meenemen, overbrengen, wegleiden, aanvoeren, wegvoeren v. dieren, dingen)
door de goden uit de hemel gebracht	Werkzaamheid: vervoeren (meenemen, overbrengen, wegleiden, aanvoeren, wegvoeren v. dieren, dingen)
haalt Šerišu uit diens weide	Werkzaamheid: vervoeren (meenemen, overbrengen, wegleiden, aanvoeren, wegvoeren v. dieren, dingen)
leiden.	Werkzaamheid: vervoeren (meenemen, overbrengen, wegleiden, aanvoeren, wegvoeren v. dieren, dingen)
neemt de steen mee	Werkzaamheid: vervoeren (meenemen, overbrengen, wegleiden, aanvoeren, wegvoeren v. dieren, dingen)
Rome gebracht	Werkzaamheid: vervoeren (meenemen, overbrengen, wegleiden, aanvoeren, wegvoeren v. dieren, dingen)
schatten meenemen	Werkzaamheid: vervoeren (meenemen, overbrengen, wegleiden, aanvoeren, wegvoeren v. dieren, dingen)
voert hem door	Werkzaamheid: vervoeren (meenemen, overbrengen, wegleiden, aanvoeren, wegvoeren v. dieren, dingen)
verwachten	Werkzaamheid: verwachten (ervan uitgaan)
houdt bij avondschemering	Werkzaamheid: voorbereiden
klaargezet	Werkzaamheid: voorbereiden
maakt zich gereed	Werkzaamheid: voorbereiden
Voorbereidingen	Werkzaamheid: voorbereiden
Zet de wagens buiten klaar	Werkzaamheid: voorbereiden
waarschuwt	Werkzaamheid: waarschuwen
gewogen	Werkzaamheid: wegen
gebruik	Werkzaamheid: werken: toepassen (gebruiken)
toegepast	Werkzaamheid: werken: toepassen (gebruiken)
toepassing	Werkzaamheid: werken: toepassen (gebruiken)
werking	Werkzaamheid: werking (functionering)
bestrijkt	Werkzaamheid: wrijven (masseren, strijken)
fijngewreven	Werkzaamheid: wrijven (masseren, strijken)
weggehaald	Werkzaamheid: wrijven: wegvegen (weghalen (door strijken), wegstrijken, wegpoetsen)
geworpen	Werkzaamheid: zenden
gooi	Werkzaamheid: zenden
smijten	Werkzaamheid: zenden

werp [voorafgegaan door een spatie]	Werkzaamheid: zenden
wierp	Werkzaamheid: zenden
grootgebracht	Werkzaamheid: zorgen voor: opvoeden
opgevoed	Werkzaamheid: zorgen voor: opvoeden
gebaseerd op	Wet en orde: orde: grondslag (fundament, basis, baseren)
thuishoort	Wet en orde: orde: juiste plaats (thuishoren)
juiste	Wet en orde: orde: juistheid
dat hoort niet	Wet en orde: orde: juistheid: onjuistheid (verkeerd)
Hierna volgen	Wet en orde: orde: opeenvolging (elkaar opvolgen (van zaken))
opeenvolging	Wet en orde: orde: opeenvolging (elkaar opvolgen (van zaken))
opvolger van het Hettitische rijk	Wet en orde: orde: opeenvolging (elkaar opvolgen (van zaken))
volgen elkaar op	Wet en orde: orde: opeenvolging (elkaar opvolgen (van zaken))
de daarop volgende	Wet en orde: orde: opeenvolging (elkaar opvolgen (van zaken))
vervolgens	Wet en orde: orde: opeenvolging (elkaar opvolgen (van zaken))
volgt een opsomming	Wet en orde: orde: opeenvolging (elkaar opvolgen (van zaken))
gevolgd door twee	Wet en orde: orde: opeenvolging (elkaar opvolgen (van zaken))
volgt, is	Wet en orde: orde: opeenvolging (elkaar opvolgen (van zaken))
achtereenvolgens	Wet en orde: orde: opeenvolging (elkaar opvolgen (van zaken))
daadwerkelijk	Wet en orde: orde: waarheid
wereld te vernietigen	Wet en orde: orde: wereldondergang
met goddelijke toestemming bestegen	Wet en orde: recht: toestemming om verder te gaan
land en de wetten ervan	Wet en orde: wet, lands-
Verdrag uit 1490 v.Chr.	Wet en orde: wet: contract: staatsverdrag tussen Kizzuwatna en de Hettieten (1490 v.Chr.)
Hij moet de stad	Wet en orde: wet: taak (opdracht)
opdracht	Wet en orde: wet: taak (opdracht)
voorgeschreven	Wet en orde: wet: voorschrift, ritueel
draagt Tork' vervolgens op een gevecht	Wet en orde: wet: voorwaarde
eerst zijn krachten tonen	Wet en orde: wet: voorwaarde
opeiste	Wet en orde: wet: voorwaarde: opeisen (terugeisen)
archeologische	Wetenschap: 1. type: archeologie (opgraving)
opgegraven	Wetenschap: 1. type: archeologie (opgraving)
opgravingen	Wetenschap: 1. type: archeologie (opgraving)
archeologische resten	Wetenschap: 1. type: archeologie: bodemvondst
lapis lazuli en goud gevonden is	Wetenschap: 1. type: archeologie: bodemvondst
Geografische	Wetenschap: 1. type: geografie
samengesteld met	Wetenschap: 1. type: taalkunde: compositum (samenstelling)
samenstelling	Wetenschap: 1. type: taalkunde: compositum (samenstelling)
beantwoordt aan	Wetenschap: 1. type: taalkunde: etymologie
etymologie	Wetenschap: 1. type: taalkunde: etymologie
in verband kan staan met	Wetenschap: 1. type: taalkunde: etymologie
samen te hangen met	Wetenschap: 1. type: taalkunde: etymologie
taal die verwant	Wetenschap: 1. type: taalkunde: etymologie
toponimica die verwantschap	Wetenschap: 1. type: taalkunde: etymologie
verwant is aan het land Hayaša	Wetenschap: 1. type: taalkunde: etymologie
waarschijnlijk verwant	Wetenschap: 1. type: taalkunde: etymologie
vrouwelijke -t-uitgang	Wetenschap: 1. type: taalkunde: genus: femininum
handelende persoon	Wetenschap: 1. type: taalkunde: handelende persoon (gramm.: <i>nomen agentis</i>)
Lallworte	Wetenschap: 1. type: taalkunde: <i>Lallwort</i> (stamelwoord, m.n. bij kinderen)
imperatief	Wetenschap: 1. type: taalkunde: modus: imperativus
nomina	Wetenschap: 1. type: taalkunde: nomen (naamwoord)
-t-uitgang	Wetenschap: 1. type: taalkunde: uitgang
verbastering	Wetenschap: 1. type: taalkunde: verbastering
verba	Wetenschap: 1. type: taalkunde: verbum (werkwoord)
werkwoord	Wetenschap: 1. type: taalkunde: verbum (werkwoord)

wortel	Wetenschap: 1. type: taalkunde: wortel (radix)
nagaan	Wetenschap: 2. asp.: onderzoek
onderzoek	Wetenschap: 2. asp.: onderzoek
behandelde	Wetenschap: 2. asp.: onderzoek: behandeling (bespreken, ingaan op, aandacht schenken aan een bep. onderwerp)
bespreking	Wetenschap: 2. asp.: onderzoek: behandeling (bespreken, ingaan op, aandacht schenken aan een bep. onderwerp)
varieert	Wisseling
generatiewisselingen	Wisseling: 1. alg. type: generatiewisseling
sprookjes voort.	Wisseling: 1. alg. type: mythologische verandering: verandering van mythen in sprookjes en bijgeloof
gecontamineerd	Wisseling: 1. alg. type: mythologische verandering: verandering van inhoud of verwatering (contaminatie, vergeten, niet meer begrijpen) van de oorspronkelijke motieven
opvolgers	Wisseling: 1. alg. type: overdracht van cultuur (overneming van een cultuur door een ander volk (opvolging))
<u>gegevens letterlijk overgeschreven</u>	Wisseling: 1. alg. type: overdracht <u>van kennis: overnemen (kopiëren van gegevens)</u>
onreinheden in het zilver te laten op water overgedragen	Wisseling: 1. alg. type: overdracht van zonden (onreinheid)
die zijn plaats zou innemen	Wisseling: 1. alg. type: overdracht van zonden (onreinheid)
troonswisseling	Wisseling: 1. alg. type: politieke machtsverandering
vergoddelijkt	Wisseling: 1. alg. type: politieke machtsverandering
afgezette	Wisseling: 1. alg. type: statusverandering: verheffing: vergoddelijking (apothese)
onttroond	Wisseling: 1. alg. type: statusverandering: verlaging (degradatie, onttroning, aftreden)
van de troon te stoten	Wisseling: 1. alg. type: statusverandering: verlaging (degradatie, onttroning, aftreden)
verover Teššub samen	Wisseling: 1. alg. type: statusverandering: verlaging (degradatie, onttroning, aftreden, afzetten)
gekerstend	Wisseling: 3. religieuze verandering: bekering: kerstening (Chr.)
kerstening	Wisseling: 3. religieuze verandering: bekering: kerstening (Chr.)
zij het in veranderde vorm	Wisseling: 3. religieuze verandering: degeneratie (verval) van de religie
Hurrieten die van de Hettieten binnen	Wisseling: 3. religieuze verandering: overnemen van vreemde religieuze elementen: <u>syncretisme</u> (overnemen en samengaan van vreemde religieuze elementen)
Hurrieten zijn overgenomen	Wisseling: 3. religieuze verandering: <u>overnemen</u> van vreemde religieuze of culturele elementen (<u>ontlening</u>)
Oost-Hurritische mythen in de Hettitische	Wisseling: 3. religieuze verandering: overnemen van vreemde religieuze elementen: <u>syncretisme</u> (overnemen en samengaan van vreemde religieuze elementen)
religieuze invloed op de staatsgodsdienst	Wisseling: 3. religieuze verandering: overnemen van vreemde religieuze elementen: <u>syncretisme</u> (overnemen en samengaan van vreemde religieuze elementen)
de plaatselijke bevolking overgenomen	Wisseling: 3. religieuze verandering: <u>overnemen</u> van vreemde religieuze of culturele elementen (<u>ontlening</u>)
verandering van de rebel in een berg	Wisseling: 4. transf.: reus in berg, verandering van
wordt hij veranderd in de berg Diorphus	Wisseling: 4. transf.: reus in berg, verandering van
steen die later in een meisje verandert 'hij die Kummi verandert'	Wisseling: 4. transf.: steen in meisje, verandering van
hoosbuien	Wisseling: 5. act.: wijzigen: term: <i>Ullikummi</i> ('hij die Kummi verandert') (vgl. V. Haas) (steendemon) (H/H)
wolken	Wolk en regen: regen: stortbui
waterwolk	Wolk en regen: wolk
de zon:	Wolk en regen: wolk, onweers- en regen- Zon

zon [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Zon
zon en	Zon
zon.	Zon
zonnen	Zon
zons	Zon
Armeense Mher ('zon')	Zon: term: <i>mher</i> (held) (Arm.)
zonnescijven	Zon: zonnewiel
Votiefschijven	Zon: zonnewiel
Votiefschijven (= zonnescijven AŠ.ME	Zon: zonnewiel: term: AŠ.ME (sum.) (Mes.)
zonsopgang	Zon: zonsopgang

¹ Haas 1